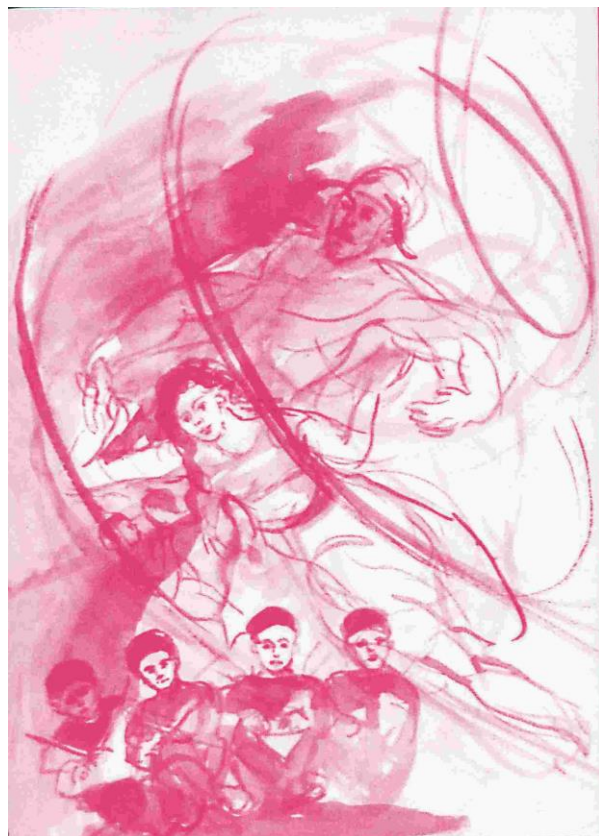

PATRIK KUŽELA OP

**K
R
Á
L
O
V
S
K
Á

J
Í
Z
D
A**

KRÁLOVSKÁ JÍZDA

Patrik Kužela OP

Illustration: Veronika Planerová

Románové podání: Tomáš J. Bahounek OP

Brno 2011 Vydalo I.Sdružení přátel bl.Haycinta Maria Cormiera OP v Brně

Obsah

HLEDÁNÍ KRÁLE

UČEDNICKÁ LÉTA

NALEZENÝ DOMOV

TOVARYŠSKÁ LÉTA

NEBEZPEČNÉ HRAČKY

MISTROVSKÁ LÉTA

KŘÍŽOVATKA

KRÁLOVSKÁ JÍZDA

HLEDÁNÍ KRÁLE

Možná se někomu zdá, že se svět vlivem války točí rychleji. Že by široká těžkopádná rozmáchnutost sedláka, chalupníka nebo třeba jen čtvrtníka, jakým býval starý Kužela, sklánějící se nad těmi pár měřicemi vlčnovské ornice od nevidím do nevidím, utrpěla přitom nějaký boční náraz, takže by se rozlomila vejpuř nebo aspoň velbloudovitě nahrbila? Tak to zase prrrr!!

Že by někde sehrála výraznou roli nějaká peprná krev, kořeněná dávným přívalem krve, zavlečeným dojančenými Kirgizy? Svého času jistě shlíželi Tataři, jak se říkávalo pekelným jezdcům podle slova Tartatus, odkudsi s výšin Velkého Lopeníku, až se jim

zalíbila závětrná a plodná kotlina s křišťálovou vodou. A tak své tažení zarazili u napajedel v podhůří Bílých Karpat.

Německý rasistický poděs Alfred Rosenberg tvrdí v knize *Mýtus dvacátého století*, že leckteré to novodobé hemžení je prý jen výsledkem zpěnění mongoloidní krve, kterou zavlekl Džingischán do Evropy. Jenže žádný z těch přemoudřelých mudrlantů nedomýšlí věc nadmíru důležitou, že dávno před tím zde svatí Cyril s Metodějem vyorali hlubokou orbou brázdu v jakési prenatalní celině národů. Od těch požehnaných časů uběhlo pořádné vody v řece Morava. Nicméně se tu roznítala tajemná jiskra tak, že památného léta Páně devatenáctsetpatnáct, totiž osmnáctého listopadu, stéká křestní voda po hlavice kloučka. Kněz Antonín Čvela přitom pronáší slavná slova: Františku, já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A kapky svčenené vody odnášejí všechny neblahé důsledky jakékoli zloby. Dábel zase jednou lapá po dechu jako ten, komu se voda zalévá nad hlavou. Odnáší ho velká voda. Tak rok co rok unáší Vlčnovský potok slaměné zbytky samozvaného vládce světa.

Však se vrátím! - Hekne posledním dechem, třebaže to má už dávno spočítané.

Tučné porce husičky, doprovázené vydatnými doušky piva, se ubírají při křtinách uspokojivým směrem. Posléze je doprovázejí nadouvající se buchty, jaké dovede upéct jediné maměnka Marie od Kuželů. Sacharidy z vybraných kousků se starají o to, aby byl žaludek v peříčku. Každý si v ten čas nabírá plnými hrstmi dobrých konců. A kmotříček Koníček s kmotřenkou Koníčkovou to nenechávají bez pochvaly:

Járku, dobré – tuze dobré.

Pak se dává do díla halůzková, až se zablýskne a rolničkovitě zacinká.

Tak na toho vašeho nejmladšího, osmého!

Ta píše! – Odfrkne si kmotříček.

To je snad vitriol, zasípá kmotřenka, které to akorát vráží slzy do očí.

Járku, čímpak asi bude? –

To se uvidí, povídá pantáta Kužela, a dodává: - nemůžeme Pánubohu fušovat do řemesla.

Tyhle ruce, opakuje páter Antonín užaslému ministrantovi Františkovi Kuželovi po vykonání znamení kříže, když na konci mše propouští své ovečky, - mají v sobě už od svčzení tajemnou moc. Skrže ně jde do celého světa.

Hlava apoštola Jakuba staršího významně mžourá z obrazu barokního oltáře na chlapce, aby nezapomínal, že unést tyhle milosti není žádný špás, a pak se odkutálí stranou od katova špalku. Kdo to má snést? Však se do toho také zamíchají ty osvědčené ohnivé plamínky Duch svatého.

Svatodušní plamínky na sebe nenechávají nikdy dlouho čekat.

Bim-bam! Bim-bam! Bim-bam! - Ozývá se svatojakubský zvon, div, že mu nepraskne srdce, jen aby celý svět slyšel. A cože to má slyšet? Prostě to, že Slovo Boží zůstává platné navěky. O svatodušní neděli přeskočí tajemná jiskra z kostela do hospody, aniž by ji však nějak ohrozil červený kohout. Přesto se celá putyka peřinovitě nadouvá jako pohádková chaloupka na muřích nožkách. Někomu se i zdá, že se naklání na všechny strany. To se vevnitř u šentyše tříbí a jiskří názory na to, kdože bude letos vybrán za krále.

Řink! Bác! – Proletí kdosi hospodským oknem i s rámem a Žuch! - přistává nosem v blátě na návsi. Járku, nebývá ten výběr krále vždycky jenom tak pokojný jako požehnání velebného pána. Někdy se rozpustilost zvrtně taky tak, že by stařeček Pagáč měl dlouho o čem vypravovat, jakže se to onehdy vystříbřilo za šprlaty.

Inu, pacholci, posilující se v šentyši doušky špiritu docela přízemního se také občas nemohou domluvit. Však se to také někdy semele tak, že některý rok vůbec není král vybrán a jízda králů se potom vůbec nekoná. Letos ovšem mají mít vlčnovští radost.

Drobotina se už dávno přestává vrbit u potoka, kde proud ještě nestačil odnést zbytky slámy loňského nežádoucího krále. S kůrovou kotrbou loňského bezmocného krále si lehkomyšlně pohrávají proudy a víry potoka vstříc Olšavě. To už omladina nemá u potoka žádné stání a spěšně obléhá úlovitě bzučící a pávovitě se nadouvající hospodu.

Řachch!! - Rozlétnou se pojednou prudce vrata hospody. A byl už opravdu nejvyšší čas – dávno je poledne na krku. Rozjásaná chasa pacholků se valí z útroh hospody jako by tu podnikal sám Vulkán. A vida, už je jich plná náves, hlava na hlavě.

Kdo bude králem? Kdo bude králem? Kdo - kdo?

To sa eště neví – ušťuřují se spiklenecky.

Náš Honza by mohl být králem při letošní jízdě králů, brebentí osmiletá Lída.

Chachachááá! - Řečtá se jí celá náves: - Kapíruješ temu ako koza petrželi!

A proč by nemoh?

Kdosi z bohaté chalupy se hořce uchechtne. Byl to ten druh smíchu, jakým se nejspíš směje žába, když se jí pacholci ptají, proč neodskáče z pole sedlákem zrovna vláčeného někam jinam, kde by měla drobátko příznivější životní podmínky.

To tak, ty šušni flinto - letos Honza Kuželů, a pak třeba zas Fanda Kuželů, ne? - Ste akorát čtvrtáci! A místo hostiny si pak dáme houby s octem. – Řičí rozchechtané tváře vlčnovských výrostků.

Beztak bych o to nestál. - Ozývá se Frantík Kuželů.

O co že bys nestál? O našu královskou jazdu?

Dětská hlavička pokyvuje jako prázdná makovice ve větru.

Ty že bys, Franto, nescel být králem vlčnovské jazy? Nebalamuť!

Nestál bych o to.- Vrtí hlavou šestiletý klučina.

Že nestál? Nehongaj!

A proč ne?

Nechci být králem, co rajtuje na koni.

Ahááá! Z nóze ctnost! Bejvá vás doma všech deset v jediné seknici. A nemáte ani jednoho koňa. Oráte akorát krávama. Kravaři! Kravaři! Kravaři! Kuželovští kravaři! **Chachachááá!**

Počúvaj, Francek Kuželovic! Hybaj do šopy, ináč budeš banovat!

Keď sa paprčíš na našu jazdu králů, uhlídáš inej verbuňk! Pudeš leda do hnoja!

Juch! Juch!! JUCH!

Uprostřed halasu a smíchu docela zaniká Fanův hlásek:

Opravidický král přeci přijíždí na oslátku.

De se za vrchnost'ú! ZA VRCHNOST'Ú! ZA VRCHNOST'Ú!

Snad ne za velkomožným pánom grófom Kounicem?

Chacháá! Bejvávalo – dyž se chodívalo do Pepčina! Včil zámeček hlídá hajný Kučera z Obory tak dobře, že odtáhne do hájovny, co není přikovaný!

Jářku, za starostú! Za obecním starostú! Za starostú! JUCHEJ!

A už se tři poslové valí k starostovi. Za chvíli tam vlčnovská kutálka vyhrává hymnu, až se vzduch tetelí, div, že selské bubínky neprasknou: - a jestlipak vašnosta dovolí, vybrat letošního krále?

Zvědavé oči starosty mrkají dolů přes panděro, obtížené zlatými hodinkami, aby z vašnosity vylezlo:

Hmm – jářku - a kdopak bude letos králem?

Inu – přeci Pepa Pavelčíků.

Hm – Pavelčíci mají měřic habaděj a koní jakbysmet. Tož dělajte, co dovedete, chasníci!

Buch – BUCH! - Otrásají se Pavelčíkovic vrata, a už se otvírají jako na zavalanou:

Pantáto, vinšujem vám všeho dobrého, a včil si od vás vyprošujem mladýho Pepka za kráľa.

Šak už na vás čeká!

Přijdem pro Pepu s královými pobočníky od chasy vybranými a suknicemi od frajárek.

At' mají šable nabrušené, aby jim kráľa nikdo nevzal!

Baňaté dívčí rukávce a s nimi široce našasené fěrtochy, vypůjčené od frajárek, se dávají na pochod vesnicí, aby opentlily krále s pobočníky.

Než se Pepek nadá, už je nafintěný do vysokých holínek, kalhot, jupky, dvou sukni, fěrtochu, fěrtúšku, harase, rukávců, obojku a mašli. To jediné, co si ale ještě nesmí nasadit na hlavu, je královská koruna. Tu bude smět nosit až po zítřejším předání vlády od loňského krále.

V pondělí po hrubé se vynořuje venku vyšňořená dvacítka jezdců na koních. Je vymustrovaná jaksi po tatařinsku nebo po kdovíjakých čerchmantech.

Koně se ošívají jako nějakém zvířecím Jiříkově vidění, když jim chasníci splétají hřívy do samých lelíků, provázaných červenými, bílými a modrými pentlemi, aby jim na konec navěsili rolničky. Ocas je mžiku zauzlován a opentlen jak o hodech. Ani hrud' jim nenechají ladem a už jim tam navazují červený šátek a na něj plno pentlí. Koně frkají o závod, když je celé ověňčují pestrými květy, že až skoro nemohou vidět pro samou parádu. Takoví se tu vynořují podivuhodní pestrobarevní čtyřnozí tvorové, za kterými by už jen málokdo hledal koně. Co je to, jářku, za čtyřnohé potvory? Čtyři příšerní jezdci z apokalypsy anebo co?

Král v ženském kroji sedí na bělouši a je tak ověšený pestrými fábory a květy, až vyhlíží jako žertovný věšák na květiny. Dneska už smí mít na hlavě skvostný věnec z kvítí. Sedí s rukama v bok jako přišitýma a místo sedla má pod sebou prostřený červený šátek. Ústa má natrvalo roubíkovitě umlčena bílou růží. Křížem krážem přes hrud' a záda je přepásán dvěma širokými červenými šerpami. Z každé strany má pobočníka na vráníkovi, královsky vyšňořeného a opatřeného červenou šerpou, a navíc ozbrojeného blýskající se šavlí na ochranu krále. Kolem pobíhají legrúti, o kterých celá dědina ví, že jezdí za kráľa.

Navíc se tu producíruje trojice vybraných vyslanců, pak trojice vyvolavačů a ještě trojice vyběračů, ale rámusu nadělají za celou rotu.

Hned u prvního stavení spustí vyvolavači na celé kolo hlahol:

Hýlom, hýlom!

Poslúchajte horní, dolní,

domáci i přespolní,

co vám budu povídat

v svatodušní pondělí.

Celé to hlaholení zní, jako by se zvedala velká monotónní vlna, nejprve na dvou slabikách docela tichounce a mazlivě, ale vzápětí to vyletí střelovitě k takovému halasu, až v uších zadrnčí i poslednímu spáči, aby to pak na dvou posledních slabikách zas ponenáhlu sláblo. A ledva se to odmlčí na nějaký nádech, už se to zase kolovratovitě rozbíhá.

Sotva se stavení otevře, spustí jeden z vyběračů:

Na kráľa, paní matko, na kráľa!

Máme kráľa poctivého, ale chudobného.

Okradli nám ho na horách, na dolách,

na krakových mostinách.

Ukradli mu tři sta koní

*z prázdného stání,
ukradli mu tři sta volů
z prázdného dvoru.
Dobře, že tam neměl nic,
byli by mu vzali ešče víc.*

A když už jeden lapá po dechu, zastoupí ho druhý:

*Odbývajte nás, paní matko,
máte-li nás odbývati,
než vám začnem střechu drati,
pod naše koníčky stlati
a na stříbrných podkověnkách roznášati.
Přece, matičko, přece
aspoň to svinské plece,
alebo tú klobásu,
co sa ňú trikrát opášu
a po čtvrtěj svého vraného koníčka podpášu.
Honem, paní matko, honem,
ať já tu nestojím s vraným koněm!
Vevedu vám ho do žitečka,
spasu vám ho do zrnečka!
Brzy, matičko, brzy,
velice to moje kamarády mrzí;
chcú mne odjeti
a mne tu s mojím vraným koníčkem nechati.*

A už je tu hladově nastavený koš třetího z těch vykutálenců.

*Sáhnite, paňmámo s pantátem, hodně zhluboka,
ať vás nebolí ruka do roka
a hlava na věky.
Také, milá matičko,
přiděte nám vajíčko,
k tomu hodný klobásu,
co se s ňó trikrát opášu*

Kacabaja v okně velkostatku přetéká panímámou:

Pro krála báleše, šrutka uzenyho a flákota slaniny

Knoflíky lajblu jen stěží drží statný obsah, když pantáta vyprazdňuje šrajtofli, aby jí ulehčil o nějaké ty penízky:

Ale ne abyste krála ztratili, pazgrivci!

Divukrásná pestrobarevnost, rozpustilá dovádivost a zpěvnost chytá už dávno za srdce Jožu Uprku, zacházejícího se štětcem tak rozmařile, jako by chtěl zrovna přijít o všechny barvičky z palety.

Nestojím o takové kralování, jaké nabízí rok co rok vlčnovská jízda králů, opakuje si Fanouš Kuželů. Přesto nedokáže svým očím zabránit, aby mu div nevypadly důlků. A co teprve uši! Stěží se dokážou docela uzavřít záplavě těch žertovných popěveků. Barvami hýřící scéna burcuje každého – mladého či starého, svým dravě průbojným a strhujícím poselstvím:

*Máme krála chudobného,
ale velmi poctivého...*

A nejde to jinak. Všechn okrojovaný lid ponenáhlu zaplavuje jako těsto z pohádky *Hrnečku, vař*, celou náves. Zrovna se tedy vznešeně nese královská družina. Tak se

uprostřed juchání a nejednoho namlouvání děvuch, kterým se akorát začínají zapalovat lejtky, celá ta slezina vlní a davovatí.

Mezitím se už v hospodě obrací vzhůru dnem pořádných pár košů, které postupně zas a zas naplňuje celá dědina. A znovu a znovu vyrážejí s temně nenasytnou prázdnotou k dalším a dalším dobrodincům, aby se srdce všech obměkčila a šrajtofle se odlehčily nad bezmocným králem, ani nedutajícím mezi svými dvěma pobočníky.

Už už celé to slavnostní napětí únavně polevuje, zatímco štamprle halúzkové nenávratně mizejí v honosném průvodu.

Škrk do křa! Král je fuč! Ukradli nám krála! O jajaj! – Otrásá se celá vesnice novým vzmachem ochablé nálady.

Kde boli pobočníci? Řezali fošny nebo brósili šable? Hybaj! Včil ho mažte babúžnat!

Ajajaj! To bude drahý! – A už se smlouvá: - Nestačí štěně piva na výkupný, bečka to srovná a máznica halúskovej!

Konečně se přináší výkupné a král je vysvobozen. A celá náves řičí a jančí, poskakuje, juchá a huláká, až uši dostávají zabrat.

*Máte pěkné podrovnání,
děkujem za obdarování.*

Vyvýšené místo s májou opatřenou pestrým věncem, houpajícím se na pentlích na vršku, teď zaplňuje čelo královské družiny. Děkovné popěvky vibrují vzduchem

Hýlom, hýlom!

*Poslúchajte horní, dolní,
domáci i přespolní,
co vám budu povídat
v svatodušní pondělí.*

Posléze vysychá v hrdlech a hned se roztroubí muzika, která už nenechá rozparádnou mosaz vychladnout. Celá náves se rozdovádí bujnou skočnou a rázem tu kolují za neustálého juchotu párky bez hořčice. Dokonce ani dřevěné nohy pohostinských stolů si nedají pokoj a vypochoďují ze stavení, aby se mohly prohýbat pod nákladem všeho, co dědina dala.

Vařeka se prohání po pánvi, aby nezůstal žádný kousek slaniny, uzeného či krájené klobásky zanedbaný, a jedno vejce stíhá druhé, sotva vyskočí ze škaroupky, aby ty dobroty spojily v jednu smaženici. A tak se celou vesnicí šíří vůně, aby si po těch květinových hodech přišly čichové buňky na své. Eště tahaj oharek z bečky!

Džbanky s pivem ducají jeden o druhý a pípa se div netrhne.

Tak celá jízda králů vrcholí v moravských bakchanáliích.

Kolik se tu vynořuje králů – Franta Bařinu, Franta Mlýnek, Honza Knotek, Franta Knotek! Jenže srdce Fandy Kužely plane pro něco jiného –

Starý Kužela má však jiné starosti.

Hafhaf! Hafhaf! Hafhaf!

Jářku, fagani, ste z celý tý jízdy králů úplně zfanfrnění! – Čertí se najedovaný pantáta Kužela.

Hafhaf! Hafhaf! Hafhaf!

Počúvajte, sopláni, odvolajte si teho čokla, co tam pořád blavúžná! Dyt' mi rozhrabává osení na celé roli, a mám pak splakat nad vejdělkem? Budem pak žrát celú zimu mletú slámu lebo co?

Pantáto, šak to není tak zle, dyž už po vás nedupe rakouská bota.

Eh co, hanba mluvit, německá pazóra nás už díky Prajzovi a Stoupalovi necitýruje přes cukrovary a mlejny, jenže je to včil zase židovská tlapa, co nás valčuje pod krkem. Všecko jedna pakáž! Jedete s tím čoklem z mýho pole, nebo ne?

Hafhaf! Hafhaf! Hafhaf!

Jestli nebude to psisko hned pryč z tý role, tož sa neznám! – Zaberaňuje se starý Kužel a už tu rve flintu s ramena.

Pantáto, nezabíjajte nám ho! – Žadoní děcka.

Prásk!! – Otrásá se vzduch a od Javorníku přiharcuje ozvěna a pak zase zpátky od Chřib, a celý vzduch se tetelí jako kdysi u Solferina.

Eee! – Ječí děcka, a sotva vidí psa, jak opisuje vzduchem kotrmelec a zůstává na hromadě, propukají v pláč: Éééééé!

Smíme ho odnýt? – Vykoktá nejstarší z nich a nejistě se mrká po Kuželáčovi.

Ale enem jeden. Nebudete mi šmejdit po roli celej regiment!

Inu, starý Kužela, sedlačisko každým coulem, tvrdošíjný jako dojančená jalovice, zkrátka zosobněný kamenný řád po slovácku. Ne nadarmo si z nich utahuje stařeček Pagáč a nechává Zdeňka Galušku, aby je s hořkým smíchem rozcupoval ve svých soudničkách.

Ten Fanouš snad ani není z Kuželovic kořene! – Kroutí se nechápavě pantátova kotrba, když na dveře jejich stavení číslo 141. zaklepe jednoho krásného dne černobílý panáček.

Pantátovo srdce poklesne až do kamsi do láptí, jaké zřejmě nosíval na nohou ještě Přemysl Oráč. Když se mu teď naskýtá pohled na pošťáka v celé jeho honosnosti, shledává, že je to bujarý a čiperný chlapík s okouzujícím vystupováním nebo – chcete-li – přímo charizmatický zjev. Ovšem copak ví venkovský buran o nějakých charizmatech? Jedno však postřehuje s jistotou dobře namířené ručnice.

Už už nabírá Fanda dech, aby zanotoval: Jéde, jéde, poštovský panáček -

Kdepak! Tohle není žádný poštovní panáček s černou pelerínou, jak ho vyzdobila první republika jako ze škatulky. Tenhle nemá škrobenou tvář úředníka, ohánějícího se razítkem a bílými návleky na loktech. Postrádá trubku stejně jako truhličku s dopisy. Minuty ubíhají a svižný pošťák stojí jako pamětní sloup, zasazený pořádně hluboko do země, a bystře pokukuje jako nějaký bezstarostný jemnostpán se spoustou času, který si vyráží na obvyklou ranní procházku. Z bílého hábitu pod černou kápou vyhlíží pokojně andělský zjev skoro jako jezulátko. Rovně zastřižené vlasy sčesané do čela tvoří tmavý věnec kolem hlavy. Na ní sedí černé solideo, jako by do tonzurovitě otevřené hlavy nemělo napršet anebo se nemělo nic vypařit ani drobet z jejich vědomostí.

Jsem otec Odilo Pospíšil z dominikánského řádu v Uherském brodě.

A opravdu si pospíší, když má pohotově oslovit nadané jedince, třebaže z chudé chalupy. Tak v pravou chvíli oslovuje Habáňovic Petra v nedalekých Huštěnovicích, nebo nedávno zase Tondu Zemka ve zdejším Vlčnově.

Jdu se poptat na vašeho nejmladšího synka.

Fando, pod' sem! – Zařve pantáta Kužela, až se celé stavení otrásá a všechny myši utíkají.

Chodívá včíl prvním rokem do měst'anky v Brodu.

Slyším, že mu jde učení jako po másle, ozývá se z hábitu.

Hm, to zas jo. Zrovna to poudám, že Fanda je tak přeslušněj a má fištrón, jako by snad ani nebyl z nás Kuželů. Rácej vodpustit, důstojnosti, my sme takový selský vozembuchy a známe akorát jednu moudrost: Dej krávě do držky, vona ti dá do dížky.

Co máš, Franto, ve škole nejraději?

Už už mu žertovný duch školáků našeptává, že přestávku, ale podle pravdy odpovídá: Kromě náboženství taky dějepis a zpěv.

A není divu, - vysvětluje pantáta, - dyž ho každou první neděli v měsíci vodí maměnka ke svatý zpovědi a na mšu k dominikánům do Brodu – Víte, ctihodnosti, ta moje porád lóská páteřky.

Jak prosím?

Nó, modlí se, jářku – ten růženec.

A kterou písničku máš, Fando, nejraději?

Snad očekával nějakou ze Slovácka, jenže místo toho se dočkal jedné od Šumavy.

Zasvit' mi, ty slunko zlaté.

Která to je? Zazpívej mi kousek.

Fanda se červená jako uvařený rak.

No tak, Fando, trófní si!

Franta nabírá a spouští na celé kolo:

*Zasvit' mi, ty slunko zlaté,
na poslední z vlasti krok
zahřej prsou city svaté
usuš božích slzí tok...*

Třeba by ten váš Frantík mohl od příštího roku jít na studia do Prahy.

Kdepak bychom na to vzali peníze, důstojnosti?

Náš řád může pomoci.

Slovo dalo slovo a po prázdninách se už dvanáctiletý Franta Kužela vzdaluje cestou do Uherského Brodu, aby ho bratři dominikáni odvezli do Prahy. Na rtech mu zní jeho oblíbená - *Zasvit' mi, ty slunko zlaté*, které se rdí úsvitem nad chřibskými kopci. Nechává za sebou kachlová kamna, kde si za dlouhých zimních večerů potichoučku hrávali s Lídou. Zůstávají tu odložené hračky, tady koník, tam lodička, sánky, věže, a jiné drobnosti, které pantáta Kužela vyřezal dětem za dlouhých zimních večerů. Osiřelo několik papírových skládaček od staršího bratra Honzy. Opuštěné zůstávají Fandovy skryše na stromech za humny, protože Lídě se tam samotné už nechce, a ostatní děti jsou už větší.

UČEDNICKÁ LÉTA

Co se stane, když jeden opustí prostředí, které ho poutalo k rodné hroudě? Dosáhnout vzdělání je jedna věc, ale vytrhnout se z vlastních kořenů je něco úplně jiného. Nejde to ani geneticky, ani společensky. Psychologové tvrdí, že ty nejzákladnější životní vazby jsou navázány a utkány v útlém mládí. Většinou ale netuší, že jde o vztahy k Bohu otcovskému, bratrskému i přátelskému, a k jeho panenské Maměnce, k vlastnímu andělu strážnému a křestnímu patronovi, a ty jsou pevnější než vztahy člověka k sobě samému, k bližním, k vlasti. To, co se takto upeče v tvárném útlém věku, je silnější a trvanlivější, než všechno, co přináší pozdější svět, dokonce silnější než smrt.

Cosí jiného je proletář, rozervanec, vytržený ze svých kořenů, který nemůže nikde najít domov ani vlast? Jedině Pán dovede těmto souvislostem udělat čáru přes rozpočet, zvláště když se za to v růžencích přimlouvá černá Madona z Uherského Brodu, kam se každou první neděli v měsíci od dětství koná pouť, vrcholící svátostným rozhřešením a přijímáním Těla Páně.

A navíc se tady splétá nová jakási pletýnka, ba celá vánočka roztodivných vztahů, kdy se otevírají nové obzory a výhledy do nového světa.

Počkej, Fando, uvedu tě nových poměrů. - Slibuje Tonda Zemek vzdálenému bratránkovi od Kuželů.

Už sama budova arcibiskupského gymnasia v Bubenči se majestátně tyčí na vyvýšeném místě. Klínovitě zasazená do svahu zdůrazňuje stupňovitost růstu a malým tympanonem v průčelí dává každému najevo klasičnost vzdělání, odkazující

k řeckořímským základům, jenže drobátko zpevněným na Kalvárii. Vpravdě povznášející dojem. A vevnitř se ten dojem umocňuje postavami svatých, kteří se sem stěhují z ateliéru sochaře Václava Andrese.

Dech se tají, a jednu chvíli se Franta přistihuje, že mu i zuby drkotají. Už v bráně opouští hučka, ušitá od maměnky, hlavu a zakouší muchlání v upocených rukách. Studený pot na zádech působí jako cizí lepkavá tekutina. Písnička, kterou mu zněla v srdci, když nechával daleko za sebou rodnou chalupu, *Zasvit' mi, ty slunko zlaté*, se rázem jaksi zadrhne. Ve chvíli, kdy se zdá, že je v něm náramně malá dušička, se v něm cosi vzpíná k nebývalému skoku. Dalibor z Kozojed vykřikl: Vzhůru Šemíku! Jenže věž, kde se Dalibor naučil housti, se po tentokrát vytratila. Zato váhající noha rozhodně vykračuje po schodech vstříc ředitelně s novopečeným ředitelem otcem Janem Smržem. Říká se, že nové koště dobře mete, ale není to tak docela pravda. Otec Smrž je jezuita a žádný suchar, odborník v přírodních vědách, a také srdcem básník. Ukazuje se, že Frantovi přece jenom proudí v žilách krev pantáty, vždy rozhodného a cílevědomého, ale bez tvrdošijnosti a svěřeposti kozorooha, ale i paňmámy, včeličkovitě vytrvalé v nenápadné službě a pokojně v modlitbě.

To chce hlubokou orbu, - uvažuje nahlas, když nahlíží do rozvrhu hodin.

Však ono se to všechno poddá, trošička k trošce, a najednou je osm let jako chvilka, říká usměvavý otec Tomáš Dittl, když ho vítá v dominikánském klášteře u svatého Jiljí. - Budeš bydlet v nejvyšším patře.

Později v refektáři, když ustává modlitba, padá na Fandu další vlna červenání.

Bratři, představuji vám nového bratra Františka Kuželu z Vlčnova. Bude u nás - - -

V tom nastalém zmatku skoro nevnímá, co se to všechno kolem něho děje. Oči mu zrovna letí ke kříži. Vráť se mu na správné místo, teprve když se ho za nějakou dobu ujímá starší vlčnovák, Zemek:

Vítej v Praze, bratránku!

Tondo! – Nestačí vyvalovat oči.

Počkej, hned se rozkoukáš. Ráno vstáváme o půl šesté a jde se na mši. Do školy se chodí na osmou i odpoledne na druhou. Slabá půlhodinka ostrou chůzí.

V juvenátu je pořádný šrumec, ovšem ne bez řádu. Inu, třicet mládenců už nadělá kolem sebe dost ruchu, ale jak říkám, žádný zmatek. Každý má hlavu jako rozkvetlou jabloň plnou včel, a nejvíc bratři z oktávy, jako Čala, Švach, Hronek, Slinták, Tetauer nebo Kašpárek. Jenže ti jsou už zelenáčům Kuželova ražení dost vzdálení. Bližší jsou mu septimáni Ruda Blaise a Franta Uherka, sextáni Lojza Bubeník řečený Buben, Ošťádal a Tihelka. Zato Svatoš a Koumar z kvarty se s Kuželou sice vidí každou chvíli, ale jsou tak zavrtaní do studia, že skoro nevidí ani neslyší, co se kolem šustne.

Asi se z nich stanou záchodoví pavouci s velkou hlavou a tenkýma nohama. - Utahuje si z nich žertem Tonda Zemek z tercie, pilný student a plný zbožnosti, a přitom vždycky s očima otevřenýma pro všechny novoty.

Jak to, že máme najednou nového prefekta? – Diví se Fanda. – Vždyť mě vloni vítal do juvenátu otec Tomáš.

To máš tak, otec Vincenc Straňák, bývalý kaplan z Třeboně, přichází vést pražský juvenát.

Ehm. A že tak náhle.

Povídá se, že když nějaký učitel vykládal dětem ve škole, že člověk povstal z opice a děti to řekly panu katechetovi, ten se neudržel a vybuchl: „Ten učitel je blbec!"

A neměl snad pravdu?

To víš, že měl, jenže se to doneslo zpět učiteli a ten žádal potrestání, protože se provinil proti vychovatelským zásadám. Nikdo se takhle nesmí vyjadřovat před žáky ani o knězi, ani o učiteli. Tak je otec Vincenc převeden z Třeboně k nám do Prahy.

Tady se to sice občas hemží otcí dominikány, je tady otec Václav provinciál, otcové Jindřich Saip, Tomáš Dittl, Emanuel Lesák, Jan Šubrt, Hubert Janáček, Albert Škrabal, ale nezdá se, že by o sebe nějak zakopávali. Každý má tolik úkolů, že tu někdy zbývá jenom jeden.

Hlavně, že se udělá všechno, co je potřeba.

To víš, že se udělá. Je to náramně dobře vyšpekulované. Zatímco ve světě se každý, kdo se vyškrábe na nějaké teplé místo, snaží sedět aspoň na dvou židličkách a mít k tomu sedm funkcí, tady je to zařízeno naopak.

Jak?

Místo toho, aby se navěsilo kdoví kolik úkolů na jednoho, tady je ke každému úkolu stanoveno několik náhradníků, a když jeden vybuchne, splní to druhý, a když ani jemu to nevyjde, zařídí to pohotově třetí.

A co budeme dělat ve středu a v sobotu, když nebývá škola?

Chodíváme s otcem prefektem na procházky.

Po Praze?

Taky, ale většinou to zaměníme za hru. Chodíme honit mičudu na Strahov. Vracíme se pak utahaní jako pivovarští koně, ale přesto zachováváme řád.

Rachch! – Rozletí se okno od kvadratury s řinčením střepeň, a známým zvukem doznívá poskakování míče. Otrásá to celým klášterem tím víc, že celý prostor naplňuje posvátné silencium.

Cup-cup-cup! – Přibíhá kostelník Jakub s očima navrch hlavy. – Kdo to provedl, vy mezulání?

Když zahlédne míč v křížové chodbě kvadratury, chňap ho do náruče a odnáší do sakristie.

Za chvíli už míří do sakristie vyslanci provinilců, kteří neodolají opojení z kopané v rajském dvorku kláštera, a zkroušený hlas nesměle zkouší:

Bratře Jakube –

Ten hned spustí svou litanii: Jeden se tady snaží vypěstovat trochu květin k oltáři, a vy to tam zvalíte jako stádo kanců!

Nezlob se na nás, bratříčku Jakoubku. My toho fakt litujeme.

Hm, a kdo to zaplatí? Copak to smím vzít ze sbírek, nebo co?

My se na to složíme, - ozývá se zkroušený vícehlas.

Hm. Když to zaplatíte, tak vám to odpustím.

A zase je dobře.

U večere v refektáři se objevuje nějaký neznámý kněz, dominikán. Smutek mu číší z očí a není mu do řeči.

Kdo to je?

Přece otec Ignác z Třeboně.

Dominikáni mají taky někoho v Třeboni?

Samozřejmě. Máme víc klášterů. Odtamtud se občas jezdí na provinciát do Prahy se pro vzkazy, příkazy a zprávy.

Kolik je u nás dominikánských klášterů?

Předně Praha u sv. Jiljí. Tady sídlí provinciát. Pak je velký klášter v Olomouci. To je studijní klášter. Je tam několik profesorů a studenti, ale také noviciát. Při každém klášteři působí ovšem kromě kněží také bratři laici. Pak je Znojmo, které je asi ze dvou třetin české a zbytkem německé. Dále je tu Uherský Brod, působící na Slovácku. To je takový

„oddechový“ nebo „penzijní“ klášter, kde bývá představeným nějaký starší dominikán. Přes vyšší věk jsou však všichni vždy ochotní zpovídat. Bývá s nimi ovšem také nějaký mladší kněz, a ten chodívá na výpomoc po okolí.

Pak máme klášter v Třeboni. Třeboňský klášter je velmi zajímavý. Je to fara s mocným vlivem po celém třeboňsku. Tamní převor otec Ignác Hykede vede klášterní život této malé komunity. Působnost třeboňských bratří je rozsáhlá a příkladná. Přesto je to trochu trnem v oku olomouckým dominikánům. Když zde nedávno konal vizitaci zástupce generála řádu, pochválil třeboňské bratry, protože on sám byl Holand’an, a oni trpěli fary. Pochválil tehdy Třeboň jako skvělou komunitu s velkou účinností svého působení, ale olomoučtí tvrdili:

NON ATTIGIT APICEM!

Cože?

Prostě, že není tak moc na výši. Nato vzkázali P. Gilletovi, že si přejí novou vizitaci. Tak přijel sám otec magistr Martin Gillet, generální představený řádu, provést u nás novou vizitaci. A výsledek je smutný pro Třeboň - Tradičně sice v řádu fary trpíme, ale nepodporujeme je. A teď nařizuje, aby byl třeboňský klášter do roka zrušen.

Jakpak to asi otec Ignác přijme a jak se k tomu zachovají ostatní dominikáni v Třeboni?

To nevím, povídá Tonda Zemek, -ale jedno je jisté. Když otec Hyacint Maria Cormier obnovil samostatnou českou provincii, tak se třeboňští tomu oddělení od rakouské provincie bránili, protože byli víc zaměřeni do Vídně. Takže dnešní počínání olomouckých dominikánů v čele s otcem Metodějem Habáněm v samostatném Československu berou jako národnostní revanš a křivdu.

Ehm.

Zkrátka otec provinciál hodlá posílit českého ducha v českých kláštorech. Tak využívá řádových zvyků ke zrušení třeboňského kláštera. Takové se dělají někdy necitlivé kopance i v řádu, když někdo podlehne závisti a národnostním ohledům.

Ano, takové už je dost rozšířené úsilí v našem národě, pokyvuje hlavou Franta, a Tonda dodává:

Dneska jde ve světě hlavně o to, aby majetek byl vytržen z německých rukou, a to se daří, ovšem podle všeho se zřídka dostává do českých rukou. Tak se selský stav sice dostává z područí německých mlynářů, cukrovarníků a řezníků, ale jde z louže pod okap – vězí zase ve spárech novopečených mlynářů, cukrovarníků a mnohých lichvářů. Však to znáš z vesnice. Můžeš pěstovat třeba cukrovku, ale sadbu dostáváš od cukrovaru, a nevíš, jestli se urodí nebo ne, ale už dopředu žiješ jaksi na dluh.

Tak, tak.

Potom máme klášter v Košicích. Patří do maďarské provincie, ale duchovně ho spravuje československá provincie, tedy pražský provinciálát obsazuje Košice. Pak je klášter v Chebu. Tam je jeden kněz a jeden bratr, protože nemáme tolik německy mluvících otců. Podobně je tomu v Litoměřicích, v Ústí nad Labem, v Plzni a nakonec se zrovna zakládá v Trenčíně.

Franta Kužela se rychle rozjíždí ve studiu jako parní mlátička. Výsledkem je rok co rok – vysvědčení s vyznamenáním. Selská dravost a nenasytnost pantáty Kužely se na nejmladší ratolesti najednou projevuje lačností po vědomostech. Jako by nestačily učební osnovy, Fanda si počíná málem polyhistoricky. Namísto té odvěké vlčnovské široce nakročené těžkopádnosti, pomalé, ale vytrvalé rozmáchnutosti kosícího sekáče a selské zemitosti nastupuje úsilí obsáhnout vědomosti se slovansky širokým a všeobsáhlým srdcem. Nasává vědomosti ze všech stran jako by se tu všechno sbíralo k pozvednutí se nějakého duchovního tornáda. Tam, kde se rodná hrouda nadouvá tím, že v ní rozlévá do

všech stran spiritus naturalis, přiživovaný tuhle pivečkem, tamhle vínečkem, onde zas halúzkovou, nyní se vynořuje něco nadpozemsky úchvatného.

Pštt! Tiše! Silencium. Nerušte v práci Ducha svatého!

Fanda fandí vědám jako student, avšak neméně a ještě více jako vzorný řádový juvenista. S horečným úsilím osvojit si školské vědomosti spojuje důležitější snahu, aby si osvojil a i utvrdil a zachoval pravou zbožnost, kterou askese nazývá „Scientia Sanctorum“ - vědění svatých. Slova Ducha svatého, platí o Frantově duši: „Synu, v mládí usiluj o moudrost, neboť snadno a rychle dojdeš plodů jejích“ (Sír 6,18). Boží Moudrost ho učí od útlého mládí znát a používat zdroje moudrosti a svatosti, z nichž ochotně čerpá plnými doušky: Mši svatou a denní svaté přijímání!

V neděli chodí s ostatními na mši svatou v šest ráno a pak na desátou, kdy se slouží mše se sborovým zpěvem. Odpoledne bývá po páté kázání otce Odilona Pospíšila. Pak se čtou životy svatých, modlí se růženec a konají různé menší pobožnosti.

To už se Franta stává oporou mladších juvenistů, zvláště Josefa Koudelky, hrozného trémisty, obávajícího se zkoušek:

Pepku, nebud' taková mátoha. Klidně se připravuj a pak jdi s důvěrou ke zkoušce. Budu se za tebe modlit. Jsem jist, že se budu potom s tebou radovat.

Víš, Fando, nevím, jestli na to mám – , lamentuje spolužák s očima navrch a pak už jen bezmocně polyká a na čele mu vyvstává lepkavý pot. Zdá se, že se nachází v duševní turecké parní lázni. Vyhlíží jako vyspaný exemplář z přírodovědného kabinetu.

Než se může zalknout, zasahuje strážný anděl v podobě Franty, aby ho zachránil od toho bezmocného strachu, do něhož se čím dál tím víc propadal.

Vždyť už to šprtáš tak dlouho, a podle toho, jak jsme se o tom bavili, víš o tom snad víc, než ten, kdo tě bude zkoušet. Jenže máš málo sebedůvěry. Nebud' taková bačkora! Odvaž se a jdi na to!

Hm – hm. – Nevím – asi tu zkoušku nikdy neudělám. - Kroutí se Koudelkova ustrašená hlava.

Víš, co? Naučím tě větší sebedůvěře, abys víc důvěřoval Pánu.

Jak?

Pojď, a nic neříkej.

Franta ho vede Prahou a Koudelka ho následuje s poslušností pejska na vodítku. Na chvíli se zdá, že snad Pepek vypadává z role vycpaného inventáře přírodovědného muzea. Je to však jen proto, aby se na chvíli mohl věnovat zdvořilostním způsobům: Uctívá poklona! Hluboké koření! Rukulíbám! - Kdykoli však Frantík v roli strážného anděla poodstoupí, Josef se zase rychle vycpává.

Potom zhasíná světlo, a když se rozsvítí, sedí spolu jako dva spiklenci v divadle na Karlíně.

A už se vzduch tetelí strhujícím napětím. Hraběnka Marica a hrabě Tassilo se do sebe po uši zamilují, avšak hrabě se ocitne v podezření, že mu nejde o lásku, ale o její peníze.

Bratři sledují tu podívanou, protože něco takového není k vidění ani ve Frantově Vlčnově ani v Josefových Bohuslavicích, aspoň ne tak líbivě podané.

Kotrmelcový průběh událostí provází Kálmán jímavými šlágry, až se juvenisté chechtají na celé kolo. Konec dobrý – všechno dobré.

Když se po představení ubírají do juvenátu, třese se Josef jako zmrzlá osika, a chodí málem přilepený ke zdi domů:

Kdyby nás byl viděl otec Vincenc, tak dopadneme jako sedláci u Chlumce.

Přestaň být, Pepku, taková bábovka. Trochu víc sebedůvěry. A co víc? Jednou se chceš všeho světa i sebe vzdát v řádu. Chceš se toho vzdát jenom nevědomky a nějak mechanicky, a pak – ve styku s hříšným světem třeba vybuchnout?

Opovázlivost? – Těžko říct, ale jedno je jisté – za měsíc na to se oba smějí a se slzami v očích děkují Bohu a Matce Boží, že jim ty zkoušky dopadají na výbornou.

Tak nějak úplně záříš, poznamenává Koudelka závistně: Jsem rád, že aspoň někdo na světě je v pohodě.

František si nese v duši blažený, slunečný pocit, jaký se běžně dostavuje u dobrosrdečných jedinců, kteří nějak prospívají svým bližním. Drží se vždy zásady trousit kolem sebe drobtý štěstí a dobré vůle, a není pochyb o tom, že poslední dobou to trousí požehnaně. Někteří jeho známí se někdy vyjadřují s trpkostí o jeho zvyku stávat kdekomu se andělem strážným - většinou tvrdí, že strká nos do věcí jiných lidí - ale dnes cítí, že všechno jeho dosavadní vměšování posloužilo dobré věci.

A co ty, Josefe, co si pořád máš na něco stěžovat? Zkoušky máš z krku, tak pořád nevzhlížej jako kakabus.

Josef uznává, že Fanda má recht. Zatímco dosavadní běžný způsob Koudelkova projevu býval váhavý a ospalý, najednou jakoby nadsakoval potlačenou energií. Jeho obvyklý smutně znavený výraz mizí a objevuje se oživený, zářivý úsměv. Křepce odkvačí do juvenátu, bujarý a vzpřímený, s hlavou vzhůru, s pohledem kupředu, s hrudí vypjatou, jako postava, utvářená přemoudřelou knihou *Zlatá zrnka zdaru* od Sveta Mardena, ale také četbou *Katechismu společenského chování* od Gutha Jarkovského. Vypadá jako hrubosrstý foxteriér, který dlouho hledal svou zahrabanou kost a konečně ji našel.

Jsem potěšen, že tu vidím tak znamenitého studenta matematiky, který ovládá výborně i český pravopis, - blahopřeje Frantovi otec Jan Smrž, prvotřídní matematik, leč srdcem poeta.

Ještě víc si pochvaluje Kuželův český pravopis otec Albert Škrabal:

Mám na starosti vydávání *Růže dominikánské* pro terciáře.

Pomohu vám, otče. - Nabízí se juvenista.

To by bodlo. Zkus to.

A bystrá očka už tancují po korektuře dalšího čísla *Růže*.

Bratře Františku, jsi k nezaplacení. Tyhle korektury dalších čísel *Růže dominikánské* mě přímo drtí. Raději udělám cokoli jiného, ale číst tohle pozpátku mi dělá potíže. Když mi s tou korekturou ušetříš čas, tak si každý den dopoledne, po modlitbách a meditaci schroustnu jednu otázku z Tomášovy Summy a hned jsem jako nabroušená břitva.

S radostí! –Vyhrkne vždy ochotný Franta a vrhá se do toho pokaždé se svou osobitou vervou.

Eeeehh! - Hrouť se však náhle sípavě, jako když něco praskne v pendlovkách: – Asi to dneska nedodělám. K té hrozně bolesti v břicho na mě padá taková malátnost jako by na mě žuchla pavlač. - Opravdu vyhlíží pohledem spadlé rolety.

Co naplat, povzdechne si otec Vincenc, - musíme zavolat doktora Studničku.

Domácí lékař pražského kláštera, doktor Břetislav Studnička uhání s větrem o závod. Zarazí svou pragovku na Staroměstském náměstí a pak už letí Husovou ulicí. Konečně se otevírají dveře od kláštera.

Ukažte ruku, vyplázněte jazyk – ehm, - tak je to jasné. Ještě vám vezmu krev na vyšetření. Ale vypadá to dost jasně.

Co mu schází, pane doktore?

Je to dost jasné. Podívejte se na něj.

Hm, je dost žlutý, a co mám dělat? Mám snad udělat hafhaf?

Víte, ona je žlutá a žlutá.

Myslíte, doktore?

Určitě. Žlutě se směje životodárné slunce na modré obloze. Žlutá barva pampelišek vytváří na louce úplný koberec. Žlutý chleboárné pšenice, zrající pod žhavým pohledem

slunce v širých rodných lánech, se vlní jako zlatý oceán, až oči přecházejí, zvláště když jsou tak zešíroka rozevřeny jako oči Vincenta van Gogha.

Jenže žlutá působí také zlověstně, když probleskuje na tváři, až působí, že celé zbarvení kůže dostává nažloutlý nádech. Ovšem ten, kdo život dává a uchovává, dělá přes všechno tlustou čáru, až se tváře kulatí ruměncem. Gauguinův žlutý Kristus vytře zrak všem pochybovačům. Konečně oni se i lékaři o to přičiňují vymýšlením nějaké té diety.

O co jde? ´

Je žlutý jako papoušek.

Co to je?

Těžko říct, v nejhorším případě rozklad krve, ale zřejmě je to následkem přečizené žloutenky. Ta ovšem způsobuje onemocnění jater.

Dá se to léčit?

Uklidníme to injekcemi.

Uzdraví se?

Určitě, ovšem játra ovšem zůstávají citlivá a choulostivá. Z cukrů se smí požívat jen ty jednoduché, nejlíp hroznový cukr, zkrátka ovoce. Hlavně ale zvolnit - přibrzdit – žádné přehnané pústy, ale zato dost vitamínů, a hodně procházek. Nic lepšího se nedá doporučit.

František o tom nic moc neví, ale tím víc přemýšlí a dumá o vyšších věcech. Tohle jedno sesypání mu zrovna nabuzuje činnost šedé kůry, která se blíží bodu varu. Autor Ohlasů písní českých by řekl, že myšlenka mu rozčeřila čelo jako právě rozvitá růže.

Od sprintu přes klus vede tempo k majestátnému kroku královského oře, vykračujícího důstojně, jak to odpovídá cíli - Scientia Sanctorum. Přes toto uvolněné studijní tempo se poslední dva gymnazijní roky přeženou rychlostí horské bystřiny.

Prázdniny se plní pěší turistikou po různých koutech vlasti. Jednou Fanda dobývá Karlštejn a údolím Berounky a Vltavy míří zpět do Prahy, jindy vyráží na Uhřetěves - Jevany - Sázava - Davle - Sázavská stezka a zpátky. Po sextě vymetá s přáteli Vysoké Tatry. Při další příležitosti si to šneruje z Vlčnova pěšky přes jižní Moravu na Šumavu, do Plzně a do Prahy. A pak zase Krkonoše, Jeseníky. To všechno s děravými kapsami po vlastní ose, od fary k faře.

Tonda Zemek mává Bubenči na rozloučenou už v dvaatřicátém roce.

Jak to, že nemusíš maturovat a my budeme muset? – Diví se Franta.

Pokrčená ramena vlčnováka mluví dost výmluvně:

Hm – konečně nemíníme v řádu kaplanovat, tak nám to dvakrát nevádí. Stejně už od sixty jezdíváme do noviciátu, a teď už tam zůstaneme. Naši otcové z olomouckého kláštera ovšem napříště prosazují pro řádové kandidáty maturitu.

Co je však pro Fandu maturita? Malina, kterou ledabyly zvládá. Třebaže není žádný filatelista, pokud jde o výsledné známky, vyznamenání ho nemine.

A co teď?´

Rád bych stihl rychlokurs v angličtině.

Poslední prázdniny před noviciátem, a ty nezajedeš k rodině? – Kroutí hlavou Koudelka.

To víš, že se tam kmitnu, ale fakt je, že jsem už dávno hleděl připravit rodiče a sourozence na vše a jsem přesvědčen, že klidně ponесou moji nepřítomnost nejen v tyto poslední prázdniny, ale i můj odchod do noviciátu.

Jaké to tam v tom ENGLISH INSTITUTE? – Vyzvídá jeho druh.

Prostě škola, do níž chodím den co den, kromě neděle, ve tři čtvrtě na osm. Sedím u okna, které je právě nad posledním E z tohoto nápisu, který uvidíš na rohu Spálené a Purkyňovy ulice.

První dva dni jsem byl v nejnižším oddělení. Tam jsem pozorně poslouchal, jak vyslovují jednotlivé těžké anglické samohlásky a dvojhásky i souhlásky, jaké v češtině nemáme: dvojí th, zvláštní, několikeré r aj. I tvrdé je v angličtině! A potom jdu do kanceláře s tím, že jsem omylem zařazen mezi úplné začátečníky. Tak přestupuji mezi ty, kteří už něco znají. Tak mi prospívá týden usilovného učení před vstupem do školy. Sleduji dobře vyučování, ačkoli někteří z žáků našeho oddělení už chodí celý rok do ranní anglické koleje. Vyjadřují se sice hbitěji, ale výslovnost mají dosti špatnou - tu leckdo nepochytí vůbec. K tomu je třeba jemného, hudebního sluchu, veliké pozornosti a kdovičeho ještě.

Hlavní přednost E.Institutu je metoda. Je velice rozdílná od metod, jaké známe ze školy. Naší profesori na gymnasiu učí namnoze moderním jazykům po způsobu vyučování klasickým řečem mrtvým, a to je základní chyba. V živé řeči všecko záleží ne na tom, jak dovedeš odříkat mluvnici, ani na tom, zdali umíš odříkat každé slovíčko, nýbrž jen a jen, jak dovedeš mluvit a rozumět, jaký máš v tom cvik. Proto věnujeme skoro všechn čas konversaci - kromě čtení z mluvnice-cvičebnice. Ach, jak jen se ta angličtina liší od řečtiny! Polovice anglické mluvnice, chudé na tvary, je způsob, jak se tvoří otázka a jak se na ni odpoví. Proto se učitelé ponejvíce ptají a my odpovídáme. Druhá takřka polovice mluvnice jsou předložky a obrazná rčení a úsloví.

Co z toho máš, Fando?

Především se za těch šest neděl naučím angličtinu, neříkám anglicky, asi tolik, kolik jsem se naučil němčiny do kvarty, jenže mnohem pohotověji se dovedu vyjádřit o obyčejných věcech. Bohužel toho cviku možná pozbudu, když nebudu mít příležitost mluvit, ale bude-li to jen trochu možné a budu-li zdrav, doučím se tak, abych rozuměl jakžtakž anglicky psaným knihám.

František Kužela! – Ozývá se učitel na konci tohoto prázdninového cyklu.

Zde.

Tady máte vysvědčení o dobrém prospěchu. Na jeho základě získáváte oprávnění k soukromému vyučování anglickému jazyku.

Šup s tím vším do ruksaku a ještě *Dějiny duše* od svatě Terezičky a taky pár knih v angličtině - Kempenského *The Following of Christ* a *The History of San Michele* od Axela Muntha, a tradááá do přírody!

Stověžatá REGINA MUNDI zůstává za zády, na kterých se houpe cestovní tlumok. O nějaké cestě stopem se nedá uvažovat, pokud severní cestou nejede forman, ochotný vzít na kozlík nadějného studenta. František vplývá do české krajiny jako tichý potůček, vinoucí se mechovým korytem.

Přespává na farách - Náchod, Hronov, Teplice, ale v tomto letním období také pod širákem, až se pojednou vynořují před jeho užaslýma očima Adršpašsko-teplické skály. Tolik fascinujících zákoutí uvidíte jen málokde. Největší a nejdivočejší skalní město Střední Evropy. Žádná atrakce na jeden den, tady se dá žasnout celý život...

Na začátku naráží na *Strážce skal*, následuje *Orlí hnízdo* a za ním jeden z nejhezčích útvarů *Džbán*. Lesní cesta se vine skalami až k prvnímu volnějšímu prostranství zvanému *Předměstí*. Na něm čeká další řada zajímavých skalních útvarů, jako *Rukavice* nebo *Dvojčátka* v peřince. Hned za *Rukavicí*, kde skalní masivy ponechávají jen úzký průchod, stojí gotická branka, kterou František možná zná z nejedné české pohádky. To je vlastní vchod do vlastního skalního města. Následuje *Dlouhá chodba* a tou se dostává až na úchvatné *Sloní náměstí*, kde se to choboty opravdu jen hemží. Pak přicházejí na řadu proslulá skaliska jako *Milenka* a *Krakonošova ložnice*. Někam se dostává jen po žebříku, jinde lodičkou.

Krakonoš! – Vykřikne František ze všech sil, a ze všech stran k němu doléhají ozvěny.

Tady by si mohl někdo stoupnout a nechat srdce rozevlát do všech stran, jak o tom odpoutaně píše americký bard Walt Whitman. Nicméně když bolí uchozené nohy, a oči se pasou po řádcích, mystik připomíná, že pro dosažení svobody srdce je třeba čistého a úplného zřeknutí sebe.

Synu, zanech sebe a najdeš mne. Zůstávej beze všeho vlastnictví, a budeš vždycky získávat. Neboť bude ti také hojnější milost přidána, jakmile se sebe zřekneš, aniž se nazpět vezmeš.

Pane, kolikrát se sebe zřeknu a v kterých věcech sebe zanechám?

Vždycky a v každou dobu - jako v malých věcech, tak i ve velkých. Nic nevyjímám, ale chci, abys ve všem byl sám ze sebe vysvlečený, prostě obnažený.

Jinak, kterak budeš moci být Mým a já tvým, nebudeš-li uvnitř i zevnitř vsí vlastní vůle zbaven?

Čím rychleji to učiníš, tím lépe ti bude; a čím plněji a upřímněji, tím více se mi budeš líbit a hojnější zisk budeš mít.

Hm - někteří se sebe zřikají, ale s nějakou výjimkou; neboť nedůvěřují plně Bohu; proto se snaží postarat se o sebe. Někteří také nejdříve všechno obětují, ale potom, když zaklepe pokušení, vracejí se k vlastním věcem.

Proto pramálo prospívají ctností. Takovíto lidé nedojdou pravé svobody čistého srdce, ani milosti lahodné důvěrnosti mého přátelství, leč by se dříve úplně sebe zřekli a každý den se za obět dávali; bez kteréhož obětování blaženě požívané spojení není, aniž bude možné.

Říkám ti velmi často a nyní znova opakuji: Zanechej sebe, zřekni se sebe, a budeš požívat velikého vnitřního pokoje. Dej všechno za všechno, nic nevyhledávej, nic nazpět nechtěj. Drž se pouze a bez váhání Mne, a budeš mít Mne. Budeš svobodný v srdci, a temnoty tě nepošlapou.

O to usiluj, za to se modli, toho si žádej, aby ses mohl ode všeho vlastnictví vyprostit; a nahý abys mohl následovat Mne - nahého Ježíše, sobě umřít a věčně živ být pro Mne. Tehdy pomínou všechny marné přeludy obraznosti, nehodná rozčilování a zbytečné starosti. Tehdy také od tebe odstoupí nemírný strach a zemře nezřízená láska.

Vzhůru! Od vodopádu po strmém žebříku a vzhůru až k romantickému Jezírku. Po návratu na Malé náměstí svěžím krokem kolem Prašné brány ke Skalnímu hradu.

Ach, to je ale vyhlídka! Milenci, nejvyšší a nejkrásnější přírodní sousoší celé oblasti. Odtud krok za krokem nad Řeřichovu rokli a za chvíli už jeden vystupuje na Skalní hrad a vida - dvě věže Gilotiny. Následuje Želva, Cukrovar se štíhlým komínem a pod ním –

Bože, díky za ty dary! – Jak velkolepá vyhlídka na souskalí Starostu a Starostovou!

Haf-haf! Haf-haf! Haf-haf! – Vyráží proti Františkovi myslivcův pes, ale rychle utichá.

A jak by ne, říká si student. – Vždyť jsem skoro jako ten zvěrolékař Axel Munthe. Jsem jen velký milovník zvířat a všechna zvířata to ihned poznají a mají mne také ráda. Spasitel stvořil zvířecí svět, abychom ho chránili a ne abychom ho mučili. Zvířata mají totéž právo na život jako my a naše právo ničit jejich životy je přesně omezené na právo obrany a na právo na existenci. Přijde čas, kdy vymře v člověku chuť zabíjet pouze pro zábavu. Pokud je pouhým barbarem, chybějícím článkem mezi divokými předky, kteří se zabíjeli kamennými sekýrami pro kus syrového masa a mezi budoucím Člověkem. Nutnost zabíjet divoká zvířata je nesporná, ale lidé, kteří je zabíjejí, dnešní hrdí lovci, klesnou na roven řezníků, ubíječů domácích zvířat.

Nesledoval jsem nadarmo po mnoho let boj mezi Životem a Smrtí, dověděl jsem se mnoho o obou bojovnicích. Když jsem prvně spatřil Smrt při práci v nemocničních sálech, byly to pouhé přestřelky, dětská hra u porovnání s tím, co jsem spatřil později.

Teprve když jsem viděl smrt pracovat ve velkém, pochopil jsem poněkud taktiku válečnictví. Je to fascinující studium, plné záhad a nesrovnalostí. Nejdříve to vypadá jako chaos, slepé, nesmyslné ubíjení, zmatky a omyly. V jedné chvíli Život, mávaje novou zbraní, vítězně jde

kupředu, ale v nejbližší chvíli už ustupuje, poražen triumfující Smrtí. Ale není tomu tak. Boj je regulován do nejmenších podrobností nezměnným zákonem rovnováhy mezi Životem a Smrtí.

Podivuhodně krásná a dlouhá soutěska, že je skoro škoda, když ji někdo nazývá myší dírou. Vždyť se tudy jeden doslova protáhne až ke Krakonošovu piánu. A za tím vším jako poslední zatajení dechu - úchvatná skalní ozvěna až sedmnásobná.

Šplouch – cák! – Vlní se hladina tyrkysové blankytná voda ve starém pískovcovém lomu – pravý balzám pro oči a celé tělo nadšeného poutníka uprostřed křišťálových vidin, a pak už jen příjemné kolébání se na vlnkách. Požitky smyslů však vzápětí narážejí na kříž, jak připomíná velký mystik.

Synu, nemůžeš vládnout dokonalou svobodou, jestliže úplně nezapřeš sám sebe. Spoutání jsou všichni vlastníci, a sebe samých milovníci, žádostiví, zvědaví, toulaví, hledající vždy to, co jim je příjemné, ne, co Ježíše Krista je, ale často tvoříce a skládající, co nebude mít stálost. Zahyne vše, co nevzniklo z Boha. Proto opusť všecko, a nalezněš všecko. Zanech žádostivosti, a najdeš odpočinek.

O tomto rozjíměj svou myslí, a když to vyplníš, pochopíš všecko.

Jenže, Pane, to není dílo jednoho dne ani dětská hra: ba, v této krátké větě je obsažena všechna dokonalost řeholních osob.

Synu, nesmíš se dát odvrátit ani hned mysl ztrácet, když slyšíš o cestě dokonalých; ale spíše tě to má pobádat k vyšším věcem, a alespoň máš po nich toužebně vzdychat.

Kéž bys byl takový a dospěl k tomu, že bys nebyl milovníkem sebe samého, ale bez ohlížení byl hotov poslechnout každého mého pokynu a otce, kterého jsem ti dal za představeného! Tenkrát by ses mi velmi líbil a celý tvůj život by míjel v radosti a pokoji. Máš ještě mnoho věcí, které musíš opustit, a dokud se jich kvůli mně úplně nevzdáš, nedojdeš toho, čeho si žádáš. Radím ti, aby sis koupil ode mne zlata ohněm zkušného, abys byl bohatý, to je, abys ode mne přijal nebeskou moudrost, všecko, co nízko leží, pošlapávající. Té dej přednost před pozemskou moudrostí a přede vším lidským a vlastním v sobě zalíbením.

Chatrnější si věci koupit musíš místo vzácných a vznešených věcí ve věcech lidských. Neboť velmi nicotná a malá a téměř v zapomenutí ponechaná se zdá pravá nebeská moudrost, nesmyslejší vysoko o sobě, aniž si žádající zvelebování na zemi; kterou mnozí káží ústy, ale svým životem se od ní daleko uchylují; zatímco ona je drahá perla, mnohým lidem skrytá.

Kapky vody se rozlétají do stran, když se kroky provázené vrnivým bzukotem růžence spěšně vydávají z té pastvy smyslů dál českou krajinou, aby se zanedlouho rozevřela náruč teplických skalních ikon. Vynořují se souvislejší mohutné skalní stěny. Od Skalní nevěsty stačí ujít jen pár kroků a už je tu rozcestí. Zprava duje ze skalních soutěsek skoro sibiřák, až naskakuje na Frantových zádech husí kůže. Růženec v upocených dlaních zakouší zvýšenou námahu při svém natahování a napínání.

Poznenáhlu se skály sevrou a cesta dál vede úzkými soutěskami. Čím dál tím víc se zužují. Při vstupu do Podsvětí musí každý projít tunelem pod balvany a dolů po schodech. Tady začíná Sibiř -- úzké, klikaté a hluboké soutěsky, vlhko, šero, zima a celoroční sníh, zelený mech na skalních stěnách a křehké kapradí nad hlavami, průchody vysekané ve skalách –

Pane, pospěš mi na pomoc! – Volá maličká dušička, a také tělo se ochotněji podvoluje: - Honem odsud a raději se vydat druhou stranou. Kamenné schody uskakují před svěžím krokem, za jaký by se nemusel stydět zdatný horal, a vida - Velké chrámové náměstí! Pár kroků kolem jeskyně Skalní kaple a zde zase Malé chrámové náměstí!

Zde spočívá v pokojné meditaci, aby později ve stínu šedých Prachovských skal rozjímal o pomíjivosti stvoření. Silně rozčleněná plošina, kterou odedávna pronikají drobná vulkanická tělesa, se vlivem větru a vody rozpadají na jednotlivé skalní bloky, věže a sloupy.

Ach, povzdechuje si František, - at' se lidský prach nadouvá sebevíc, nakonec i sebevětší velikán končí v prašných rozvalinách. Jsi prach a v prach se obrátíš, jak připomíná Kniha knih nad jiné blízka mému srdci.

Budu mluvit svému k Pánu, ačkoli jsem prach a popel. Kdybych se za něco většího pokládal, hle, ty stojíš proti mně, a pravdivé svědectví vydávají mé nepravosti, aniž mohu takovému svědectví odpírat.

Jestliže bych se však měl za nic, a sebe obrátil v nic, a všeho lepšího mínění se sám o sobě vzdal, a na prach, kterým vpravdě jsem, se rozměnil, bude mi příznivá tvá milost, a tvoje světlo blízké mému srdci; a všechno dobré o sobě mínění, byť bylo sebenepatrnější, v údolí mé nicotnosti bude pohřženo a zahyne na věky.

Tam mi ukazuješ, co jsem, co jsem byl, a do jakých konců jsem přišel; protože jsem nic, a nevěděl jsem, jsem-li ponechán sám sobě, hle, nic, a jenom samá nestatečnost. Jestliže však najednou na mne pohlédneš, hned se stávám silnějším a jsem naplněn novou radostí.

A je to velmi podivná věc, že bývám tak náhle vyzdvižen a tak dobrotivě přijímán tvou náručí, ačkoli jsem vždycky vlastní tíhou stahován co nejnižší.

Dělá to tvá láska, bez mé zásluhy mne předcházející a v tolika potřebách mi pomáhají, od těžkých nebezpečností mne nadto chránící, a, mám-li pravdivě říci, z nescíslných zlých věcí mne vytrhující. Neboť špatnou sebeláskou sám sebe ztrácím, kdežto když tebe jediného hledám a s naprosto čistým úmyslem miluji, sebe i tebe zároveň jsem nalézám. Neboť ty, ó nejsladší, činíš se mnou nade všechnu mou zásluhu a nad to, co se osměluji doufat nebo žádat.

Požehnaný buď, Bože můj, že ačkoli jsem nehoden všech dobrých věcí, přece tvá ušlechtilost a nekonečná dobrota nikdy nepřestává dobře činit také nevděčným a daleko od tebe se odvracujícím.

Obrať nás k sobě, abychom byli vděční, pokorní a silní, protože ty jsi naše spása, naše síla a statečnost.

S posílenou sebedůvěrou a obnovenou rozhodností vedou další jeho kroky povodím řeky Labe tam, kde vstupuje do kaňonovitého údolí v pískovcích. A už je to největší skalní brána – *Pravčická brána*. Jak by byl člověk v pokušení, když se vyškrábe na její vršek, aby se povyšoval! A co teprve, když se dostane na Sněžku! Jaký výhled do daleké krajiny naší vlasti i do Polska! Jenže co chceš zvědět, človíčku, když se odtud rozhlížíš?

Každý člověk přirozeně touží po vědění; ale co nám prospěje vědění, nemáme-li Boží bázeň? Lepší je zajisté pokorný venkovan, který slouží Bohu, než pyšný učenec, který sebe sám zanedbává a pozoruje nebeské pohyby.

Kdo sám sebe dobře zná, za málo sám se pokládá, aniž si libuje v lidské chvále. Kdybych znal všechny věci, které jsou na světě, a neměl bych lásky, co by mi to bylo platné před Bohem, který mne bude soudit podle skutků?

Ustaň od přílišné touhy po vědění, neboť se v tom nalézá veliká roztržitost a veliký sebeklam. Kterí mnoho vědí, rádi se chtějí zdát učenými a nazývat se moudrými. Je mnoho věcí, jež znát duši málo nebo vůbec neprospívá. A je velmi nemoudrý, kdo se zabývá spíše jinými věcmi než těmi, které mu napomáhají k jeho spasení. Mnoho slov nenasycuje duši, ale dobrý život obcerstvuje mysl; a čisté svědomí skýtá velikou důvěru v Boha.

Čím více víš a čím lépe, tím přísněji budeš z toho souzen, nebudeš-li svatěji žít. Nevynášeš se tedy pro nějaké umění nebo vědění, ale spíše měj strach z udělených sobě vědomostí. Zdá-li se ti, že mnoho víš a dost dobře chápeš, přesto pamatuj, že je mnohem více věcí, kterých neznáš. Nechtěj zjišťovat hluboké věci, nýbrž raději vyznávej svou nevědomost. Proč se chceš nad někoho vynášet, když se nalézají mnozí lidé na tebe učenější? Chceš-li něco vědět s užitkem a učit se, chtěj být považován za nic.

Takové je nejvznešenější a nejužitečnější studium - pravé sebe poznávání samého a pohrdání sebou.

I svatá Terezička říká: *Jediným prostředkem, aby člověk vzrůstal v lásce, je zůstat opravdu malým. Tak jsem to činila, a proto mohu dnes zpívat s naším svatým Janem z Kříže: „Náš Pán odpověděl matce Zebedeových synů: „Místa po mé pravici a levici patří těm, kterým je určil můj Otec.“ Myslím si, že se těchto předních míst, jež byla odepřena tak velkým světcům, mučedníkům, dostane malým dětem.*

Není dobře, když to a ono posuzujete a chcete, aby se všichni přiklonili k vašim názorům. Buďme malými dětmi! Ty však nevědí, co je lepší, všechno je jim vhod. Jednejme podle nich.

Pak přichází na řadu také Ještěd. Od prvního kříže, vztyčeného na vrcholovém skalisku v osmnáctém století, přibývá rok od roku řada křížů. Jenže světáci raději než ke kříži pospíchají k mohutné kamenné rozhledně.

Františkova tvář se dluží smutkem, když rozjímá s Tomášem Kempenským o tom, jak skrovný je počet milovníků Kristova kříže.

Ježíš má nyní mnoho milovníků svého nebeského království, ale málo nosičů svého kříže. Má mnoho zájemců o potěšení, ale málo zájemců o soužení. Nalézá hojně společníky stolu, ale málo společníků postu. Všichni si žádají se radovat s ním; málokterí chtějí pro něho něco snášet. Mnozí následují Ježíše až k lámání chleba, ale málokterí k pití kalicha utrpení. Mnozí velebí jeho zázraky; málokterí následují potupy kříže. Mnozí Ježíše milují, dokud se jim nenaskytne žádné protivenství. Mnozí jej chválí a dobrořečí mu, dokud od něho dostávají nějaké potěšení. Jestliže se však Ježíš ukryje a na chvíli je opustí, upadají buď do stěžování, buď do přílišné malomyslnosti.

Kdo však milují Ježíše pro Ježíše, a nikoliv pro nějaké své vlastní potěšení, dobrořečí mu stejně v soužení a sklíčenosti svého srdce, jako když okoušejí svrchované potěšení. A kdyby jim nikdy nechtěl dát žádné potěšení, přece by jej vždycky chválili a vždycky by mu chtěli vzdávat díky.

Netušili byste, co dovede čistá láska k Ježíšovi, nesnášená se žádnou vlastní výhodou nebo láskou! Copak nezasluhují názvu nájemníků ti, kteří vždycky vyhledávají nějaká potěšení?

Copak se neosvědčují spíše milovnice svými než Kristovými, kteří stále myslí na své pohodlí a na své výhody a zisky?

Kde se najde někdo, kdo by chtěl sloužit Bohu zadarmo?

Zřídka se vyskytne některý člověk tak duchovní, aby ze všeho byl vyvázán. Nebo kdo najde pravého chudého duchem a oproštěného ode všech tvorů? Kdyby dal člověk všechn svůj statek, ještě to nic není; A kdyby činil veliké pokání, pořád je to málo; A kdyby si osvojil všechno vědění, stále je daleko; A kdyby měl velikou ctnost a horoucí zbožnost, ještě mu chybí mnoho, totiž to jedno, kterého mu je svrchovaně zapotřebí.

A co to je? Aby opuštěním všeho, opustil sebe a úplně vyšel sám ze sebe a nenechal si žádnou jiskřičku sebelásky.

A když všechno učiní, co ví, že má činit, aby byl přesvědčen, že neučinil nic.

Nepřikládej velkou váhu tomu, co snad může být za věc velké váhy pokládáno; nýbrž se doopravdy prohlašuj za neužitečného služebníka, jak praví Pravda: Když učiníte všechno, co je vám přikázáno, řekněte: Jsme neužiteční služebníci.

Tehdy bude moci být doopravdy chudý a nahý duchem a s prorokem mluvit: Já pak jsem osamělý a chudý.

Nikdo však není bohatší, ani mocnější, ani svobodnější než člověk, který dovede sebe a všechno opustit a postavit se na nejnižší místo.

Ted' už František neváhá a vydává se na pouť k Bolestné Matce Boží nejvýše položené mariánské poutní místo Moravy a Slezska – Vřesová studánka.

Jak skvostný východ Slunce! Jednomu se stále otevírá úchvatný pohled na hluboké jehličnaté lesy. Tajemná, zadumaná, někdy i hrozivá, jindy zase přívětivá je rozsáhlá

oblast Jeseníků a jejich podhůří. Avšak nejúchvatnější je dřevěný kostelík a v ní hrdinský postoj panenské Matky, stěží zadržující slzy nad svým umučeným Synem Božím.

Prožívá to spolu se svatou Terezičkou, píšící: *Nenalézajíc pomoci na zemi a jsouc bolem blízka smrti, obrátila jsem se k nebeské své Matce a prosila jsem ji z hloubi srdce, aby se nade mnou přece slitovala.*

Pojednou socha oživila. Nejsvětější Panna zkrásněla tak, že nikdy nenaleznu slov, abych nebeskou tu krásu vyjádřila. Její tvář zazářila nevýslovnou vlídností, dobrotou a laskavostí. Co mě však dojalo až do hloubi duše, byl její přelíbezný úsměv. Všecky bolesti hned pominuly. Dvě velké slzy se mi vyřinuly z očí a tiše skanuly dolů. Byly to slzy nadzemské, nezkalené radosti. Nejblahoslavenější Panna se ke mně sklonila, ona se na mne usmála! Jak jsem šťastna! Avšak nechci o tom s nikým mluvit, neboť moje blaženost by zmizela, myslila jsem si. Pak jsem se obrátila a beze vší námahy jsem poznala drahou svou Marii. Pozorovala mě s láskou a s pohnutím. Zdálo se, že tuší, že mi byla právě udělena velká milost. Její dojemně vroucí modlitbě jsem vděčná za velikou milost, že sena mne přesvatá Panna usmála.

Najednou rozumí tomu, co mu radí zpovědník a duchovní vůdce, otec Albert:

Viš, Františku, svěř svůj vstup do řádu a celý další život svatohostýnské Královně Moravy.

A tak se pevně rozhoduje – musím ještě vyrazit do schodů na Hostýnek. Jedině tam ať proběhne tajemné zaslíbení a vnitřní proměna předjímaná Axelem Munthem: *Když jsem se vrátil, měl jsem o jedno oko méně, než když jsem odjížděl. Více se o tom nedá říci, pravděpodobně jsem byl postaven do života s dvěma očima proto, abych se připravil na tuto eventualitu. Vrátil jsem se jako jiný člověk. Myslím, že se dívám na svět svým zbývajícím okem z jiného úhlu, než jsem se díval dříve. Nevidím už šeredné a ohavné věci, vidím jen krásné, příjemné a čisté. Zdá se mi, že i lidé kolem mne se změnili. Následkem zvláštní optické iluze už je nevidím jací jsou, ale jací by měli být a jací by chtěli být, kdyby byli měli příležitost. Svým slepým okem vidím dosud plno bláznů, avšak nepřekáží mi jako překáživali, nevšímám si jejich tlachů, jen ať si mluví. Dále jsem posud nedošel... Myslím, že se v mém mozku odehrává obrácená evoluce, která mě stále více vzdaluje lidí a stále více přibližuje Matce a zvířatům. Připadá mi, že všichni lidé kolem mne jsou ve světě daleko méně důležití než bývali. Mám pocit, že jsem s nimi ztratil příliš mnoho času, že se jim žije docela dobře beze mne, jako mně bez nich. Víím, že už mne nepotřebují. .. Mám ještě mnoho jiných věcí na práci a možná, že mi už nezbývá mnoho času. Moje potulky po světě za štěstím jsou skončeny, můj život na moři je skončen. Zůstanu už nadobro doma a vynasnažím se, abych se s tím smířil.*

Konečně se František vynořuje v rodném Vlčnově – plný štěstí a nadšeného odhodlání. Pomáhá i při polních pracích. A nejraději je mezi dětmi na návsi.

Umíte děcka tohle? - Načež nabere ze studny pramenitou vodu do obou rukou a nechá ji vtékat ústy i nosem do svých útrob, že mu to žbluňká až v žaludku. Celého ho to kříšťálové osvěžení chladně proniká jako by byl průzračný a dokonale prostupný.

Jen ať to v tobě, Fando, neudělá ještě duhu! – Směje se sestra Lída vstříc zářivému slunci.

S domovem jsem se loučil s úsměvem na tváři a s radostí v srdci. - Píše pak z Hostýna, kde se na všecko připravuje především společně s Maměnkou nebeskou. U nohou Panny Marie vítězné v její požehnané svatyni nalézá štěstí. Je domov, který nám mohou vytvořit rodiče, a pak ještě jiný domov, kterého se nám dostává shůry, ale my na to musíme být připraveni ve svém srdci.

NALEZENÝ DOMOV

Zář mohutného vztyčeného kříže jasně vyniká do temné noci, kterou český národ prožívá od zbourání mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze při vzniku

samostatného Československa. Kříž s oltářem v popředí je zbudován pod ochranou svatého Václava přímo na Václavském náměstí. Na Strahovském stadionu je upraven oltář smělé konstrukce a stěhují se tam varhany se třemi stovkami píšťal až z Kutné Hory.

Nejnápadnějším znamením, že se náboženské poměry urovnávají, je celostátní sjezd katolíků v Praze v letošním pětatřicátém roce. Však se to tři roky připravuje.

Ustavme stálý výbor pro sjezdy katolíků v Československu! - Rozhodují biskupové na konferenci.

A nezapomeňme ani na pobočné přípravné výbory, komise, sekretariáty a sjezdové kanceláře.

To zas bude ptákovina! Nebud'te tu mrtvolu! To bude halekání jak na lesy! – A kvákání a bučení! - Ulevuje si vzápětí v novinách jeden zednář přes druhého a už se to hemží intrikami a úskoky odpůrců sjezdu.

AŤ ŽIJE NEBOŽTÍK! – Chechtá se rozpustile Hugo Haas střídavě s Adinou Mandlovou a s nimi nadšení návštěvníci biografů. Ani Karel Hašler nezůstává pozadu a zpívá s celou ulicí, div, že mu neulétnou mandle.

Jenže přípravy jsou důsledně vykonány. Sjezd se skvěle daří.

Vzhůru! – Svolává sjezd všechny duchovní osoby: - Slyšte náš program! - Duchovní obnovou nitra každého našince musíme přispět k náboženské obnově v celém národě. To je začátek velikého díla obnovy.

Copak mohu v tomto prostředí celonárodního úsilí váhat a nezačít sám od sebe? Jsem si jist tím, že základním vzorcem člověka je to, že se slavně oddává a zaslibuje někomu, kdo ho přesahuje nejen jako jedince, ale také jako společenského tvora.

Horká noc letošního pozdního léta se tetelí vydechováním rozpálených ulic, kde si cvrček vrzne jenom v trávníku pod stromem. Ovšem zachvívá se tichým předením růžencově šepotavých hlasů, poháněných planoucími srdci. A je za co se přimlouvát, protože **TA NAŠE JEDENÁCTKA VÁLÍ**, jak by zpíval Franta Plánička. Právě vloni dosáhl největšího úspěchu, kdy jako kapitán a velká opora mužstva přivedl Československo až do finále mistrovství světa.

Odbíjí jedenáctá a před oltářem spočívá tváří k zemi jedenáct srdcí, zapálených pro jednu a tutéž věc. Chrám je nabitý, stěny se skoro nadouvají a nikdo ani nedutá. František je mezi nimi a za chvíli se k jeho křestnímu jménu připojí další jméno. Nové jméno jakoby přebíjí to původní a předsazuje se před něj. Celým jeho srdcem vane Tereziččino volání:

Ó, Ježíši, můj božský Snoubenče, dej, aby moje křestní nevinnost nebyla nikdy zakalena. Raději mě vezmi se světa, než abys dopustil, abych svou duši poskvřnila třeba nejmenší dobrovolnou chybou. Dej, ať hledám jedině Tebe, a nalézám Tebe jediného. Tvorové ať mi nejsou ničím a já jim. Kéž nic pozemského neruší můj klid!

Ó, Ježíši, prosím Tě jen o tento mír, o tento mír a o bezměrnou lásku. Kéž bych pro Tebe zemřela jako mučednice! Dej mi mučednictví srdce nebo těla, či raději mi dej obojí!

Popřej, ať všechny povinnosti plním co nejdokonaleji. Ať si mne nikdo nevšímá, ať jsem šlapána nohama jako pískové zrnko, ať jsem zapomenuta. Obětuji se ti, můj Miláčku, aby se tvá nejsvětější vůle na mně dokonale vyplnila a nižádné stvoření aby mi v tom nikdy nepřekáželo!

Klátivou chůzí se k novicům blíží majestátně se tyčící vytáhlá postava v bílém rouchu a drobná bílá postavička. Všichni je znají – magistr noviců a studentů, otec Method Habáň, důležité vyhlížející postava s pronikavým pohledem. Autorita z něj zrovna číší. Je na něm cosi úchvatného. Působí jako dopravní strážník. Tyčí se na kazatelně se vztyčeným prstem jako policista, kynoucí z kulatého ostrůvku bílým pendrekem na všechny účastníky silničního provozu. Vedle něj, dobromyslný skřítek, otec Albert, blízký Františkovi svým chápavým srdcem zpovědníka a duchovního vůdce.

Co žádáš? – Ozývá se hluboký hlas z hábitu.

Mládenec zalapá po dechu.

Jak by ne. Prožívá mocné pohnutí. Malá smrt. V okamžiku se promítá celý život. Před neobvyklou emigrací z tohoto světa někam do neznámých končin se jako na stříbrném plátně mihne rodný dům ve Vlčnově, trávník, kde se jeden učí chodit, stromy a skřepami po zahradě, šumění okolních lesů vlnících se až k Lopeníku, celá početná rodina, doléhají dunové tóny varhan a zpěv kostela, radost a veselí jízdy králů. Tady se utváří vztah k lidem a k celému Božímu stvoření.

Chránová atmosféra je nabitá napětím. Zdá se, že zástupy skoro tahají odpovědi z úst ustrašených mláďenců. Bystrá očka zpovědníka povzbuzují osloveného. Dech se úží. Po několik vteřin vládne ticho. Těžko se dá dokonale zvládnout dýchací ústrojí. Zpěvníci se tomu učí dlouhá léta. Františkova dovednost se v tomto směru nijak zvlášť nevyvinula. Má v úmyslu vypustit velmi zvolna nynější zásobu dechu a pak velmi opatrně nabrat další zásobu. Místo toho vydává tak hlasitý vzdech, že mu naskakuje husí kůže. Zní to napolo jako zafunění a napolo jako sten a zvuk se nese chránovou ozvěnou jako hlas ze záhrobí.

Milosrdenství Boží a vaše.

Jaké bude tvé jméno?

Patrik Maria, vyhrkne František.

Pro někoho ta slova prostě jen zavibrují vzduchem a utichnou. Pro nově se rodícího Patrika to nejsou jen slova, ale nositelé nesmírného obsahu, které ho docela naplňují, až tím přetéká.

S jeho čistým srdcem souzní Tereziččina důvěrně blízká duše: *Byla mi udělena milost, že jsem poznala lépe než kdy jindy, jak velice Ježíš touží, aby byl milován. Když jsem jednou myslila na duše, které se božské spravedlnosti nabídky jako smírná oběť, aby tak odvrátily od hříšníků zasloužené tresty, připadala mi jejich oběť velkodušná, ale nic mne nevábilo, abych je následovala.*

„O můj božský Mistře!“ Zvolala jsem z hloubi duše, což se mají přinášet oběti jen tvé spravedlnosti? Touží jen ona po čistých obětech? Což je právě tak nepotřebuje i tvá milosrdná láska? Všude je zneuznávána, odmítána; srdce, která bys jí chtěl zahrnout, přiklání se k tvorům, u nich hledají štěstí v bídné, chvilkové náklonnosti, místo aby se vrhla do tvého náručí a přenechala se slastnému žáru tvé nekonečné lásky.

Ó Bože můj, má tvá zneuznávaná láska zůstat uzavřena v tvém srdci? Myslím, že kdybys našel duše, jež by se ti nabídky jako smírná oběť lásky, že bys ji brzy spotřeboval a byl bys šťasten, že nemusíš plameny své nesmírné něžnosti skrývat v sobě.

Vyžaduje-li zadostiučinění tvá spravedlnost, jež se přece vztahuje jenom na zem, jak teprve touží slitovná láska po tom, aby duše roznítala, neboť tvé milosrdenství sahá až do nebe. Ó Ježíši, kéž bych byla tou šťastnou obětí! Znič svou malou oběť ohněm své božské lásky!

Máti má, Vy jste mi dovolila, abych se takto Pánu Bohu obětovala. Víte, jaké proudy, nebo lépe jaké moře milostí mou duši zaplavilo, když jsem se Pánu odevzdala. Ano, od toho dne jsem proniknuta a obklopena láskou; neustále mě očišťuje a obnovuje a vyhlazuje v mém srdci každíčkou skvrnu hříchu. Ne, netřeba se mi už bát se očistce. Vím, že jsem nejednou zasloužila, abych se svatými dušemi vešla do toho místa pokání. Vím však též, že oheň lásky více posvěcuje než oheň očistcový. Vím, že nám Ježíš neukládá nepotřebných útrap a že by mi nebyl dal touhu, kterou cítím, kdyby ji nechtěl utišit.

A jak skončí tyto dějiny bílé květin? Bude utržena v první svěžesti, či přesazena na jiné pobřeží? To nevím.

Konečně jsem našel domov, vydechuje Patrik. - Dosáhl jsem cíle svého hledání.

Obrysy nového poslání se rýsují v těsné harmonii s úžasným hnutím v důvěrně blízkých duších.

Povolání kněžské! S jakou láskou bych tě, ó Ježíši, držela ve svých rukou, když by tě slovo mé svolalo s nebe, s jakou láskou bych tě podávala duším! Ale při tom, co toužím po kněžství, obdivuji se pokoře sv. Františka z Assisi, závidím mu proto a jsem pužena napodobit jej a odmítnout vznešenou hodnost kněžství. Jak jen spojit všechny tyto rozpory?

Ráda bych osvěcovala duše jako proroci a církevní učitelé. Toužím, abych mohla jít do celého světa jméno tvé zvěstovat, a v zemích pohanských všítit, Miláčku můj, tvůj slavný kříž. Ale jedna misionářská oblast mi nestačí. Chtěla bych hlásat evangelium zároveň na všech místech světa až k nejzazším ostrovům. Přeji si být misionářem nejen na několik let, nýbrž toužím spíše, abych jím byla od počátku světa a až do skonání časů.

Ale především prahnu po mučednictví. Martyrium, to je sen mého mládí a v malé cele stále mohutní.

Ale i to je nová pošetilost, neboť netoužím jen po jednom způsobu mučení, nýbrž po všech.

Chtěla bych být jako ty, můj božský Snoubence, bičována a ukřižována, jako svatý Bartoloměj kůže zbavena, se svatým Janem vhozena do vařícího oleje, jako svatý Ignác Antiošský rozemleta zuby divokých zvířat, abych se stala důstojným chlebem Božím. Prála bych si se sv. Anežkou a Cecilii položit šíji pod sekeru katovu a s Janou z Arku bych chtěla na hořící hranici šeptat jméno Ježíšovo.

Když pomyslím na neslýchané útrapy, jichž budou zakoušet křesťané za časů Antikristových, chvěje se mi srdce a chtěla bych, aby se mi jich též dostalo. Ježíši můj, otevři knihu života, v níž jsou zaznamenány všechny činy světců! Všecičky bych chtěla vykonat pro tebe.

Co odpovíš na tuto bláhovost? Je na zemi duše menší a slabší než má? Ale právě pro tuto slabost se ti zalíbilo moje dětinské tužby vyplnit. A dnes jsi ochoten splnit i jiná prám, jež jsou větší než vesmír . . .

Ale jak dokážu svou lásku, když přece skutky jsou důkazem lásky? Už vím! Dítka bude sypat květy. Bude jejich vůni plnit královskou síň a jasným hláskem bude zpívat píseň lásky.

Tak se to dá prožívat už od exercicií, předcházejících tuto obláčku. Jejich ústřední myšlenkou je LÁSKA. Usilovat o vnitřní život založený na ustavičném vzbuzování lásky. Lituji toho, že jsem několikrát porušil mlčení, ale jinak se snažím využít nabízených milostí, jak se dá.

Hluboká slova otce převora jednomu utkví navždy v paměti - snad. Po oblečení následuje zajímavé osculum pacis. Jeden z bratří, totiž bratr Ivan, topolovitě vysoký, nevím kolik přes metr devadesát. Musí se tedy značně shýbat, k některým skoro až po pás. I naše rozestavení a prostrace před obláčkou stojí za pohled - vždyť je nás jedenáct.

Po políbení čte otec převor jména: Bratr Bertrand Šnobl - bratr Ivo Bauer - bratr Pius Krivý - bratr Efrém Chocholoušek - bratr Lukáš Mikulčík - bratr Matouš Kopecký - bratr Ondřej Petrů - bratr Josef Fojtů - bratr Dominik Tuček - bratr Patricius Kužela - bratr Valentin Hrnčír.

Nestává se moc často, že byste v tomhle světě našli celou skupinu šťastných bližních; ale zdejší kroužek je dozajista příkladem, že to možné je. Všichni jsou v povznesené náladě a všechno hned od začátku báječně klape, ovšem nikoho to příjemně nešimrá v uchu.

Opravdu se tady cítím jako doma, vydechuje novic Patrik, uchvácený novým stavem, kdy rozjímá o své nepatrné účasti se spřízněnou duší. V uších mu skoro drnčí tajemné Kempenského popíchnutí k zabývání se drobnými úkony, pokud snad nestačí na ty největší:

Synu, nejsi s to, abys vždycky zůstával v horlivějším toužení po ctnostech, aniž bys pevně stál na vyšším stupni rozjímavého patření, ale občas je ti nutné, pro prvotní porušení, abys sestupoval k nižším věcem a nesl břímě porušitelného života také proti své vůli a s tesklivostí.

Dokud jsi ve smrtelném těle, budeš cítit tesklivost a těžkost srdce. Je tedy zapotřebí často v těle lkát nad břemenem těla, poněvadž nejsi s to, aby ses věnoval duchovním studiím a rozjímání o božských věcech bez ustání.

Tenkrát je ti dobré, aby ses utíkal k pokorným a vnitřním pracím, a osvěžoval se v dobrých úkonech: abys očekával můj příchod a navštívení shůry s pevnou důvěrou, trpělivě snášel své vyhnanství a vyprahlost mysli, dokud nebudeš opět navštíven ode mne a osvobozen ode všech úzkostí. Neboť způsobím, že zapomeneš na lopoty a budeš požívat vnitřní pokoj. Roztáhnu před tebou lučiny Písma, aby ses rozběhl rozšířeným srdcem po cestě mých příkázání. A řekneš: Utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, která se na nás zjeví.

Jak blaživá zkušenost v tomto novém zabydlení! Jsem vděčen za krásné jméno velikého apoštola Irska, svatého Patrika. Toužím vykonat pouť do Irska.

Co se dá říct o takovém životě?

Zdá se, že nejde ani tak o to, co se děje kolem dokola, nýbrž o to, co to dělá s kým uvnitř. Kdybych zde nenacházel pokoj svého srdce v duchu svatého Augustina, který vyznává: Nepokojné je lidské srdce, dokud nespočine v tobě, můj Bože, tak by mi tento pokoj nemohlo zjednat žádné, ani to sebelepší pokojné prostředí v mém okolí. A naopak, i kdyby to mé nové okolí v klášteře bylo sebemeně uspokojivé a plné rozbrojů a půtek, nemohlo by to přivodit ztrátu mého pokoje. Cha! – zrovna naopak – byl bych to sám, kdo by díky Bohu roznášel pokoj po svém okolí na každém roku.

A přece jakou povahu má takové nové okolní prostředí? Bylo by falešné tvrdit, že jsem vstupem do noviciátu řádu svatého Dominika vstoupil do nějaké rajské zahrady plnou ideálních bytostí. I vzdálený vlčnovský bratránek Tonda Zemek, který kráčí stejnou cestou, nyní už jako bratr Jakub, to dosvědčuje:

Viš, někdo říká, že to je krásný život. Někomu se to však nelíbí. Já bych řekl, je to tak nějak uprostřed, trochu ano, někdy ne. Je tam tolik různých věcí, že člověk sám nemá čas na nic svého. Skoro každou čtvrt hodinku se na něco zvoní, ať už to jsou hodinky, mariánské pobožnosti, po nich čtvrt hodinka meditace, potom je zase adorace, pak se zase zvoní na duchovní čtení, na čtení evangelia prostě stále jsme v permanenci. Odpoledne následuje půlhodina „*labor manualis*“, ruční práce. Tam se člověk může třeba učit jazyky nebo hrát na harmonium.

Je to způsob cesty a postup k něčemu úžasnému, ale nedá se to brát samoučelně. Stále ještě tu přetrvává cosi jako ve škole, kde se pořád všechno osvojené hodnotí a posuzuje a známkuje, aby se nakonec ukázalo, že ty známky samy nejsou k ničemu. Proto tady žádný filatelista koneckonců neobstojí.

Ach, jak je mi blízká moje malá Terezička! – Také mými ochránci a miláčky v nebi jsou ti, kteří je ukradli, jako svatá neviňátka a lotr na pravici. Velcí světci si ho zasloužili svými pracemi. Já však napodobím ty zloděje. Chci se do nebe dostat lstí, lstí lásky. Ta je otevře mně i ubohým hříšníkům. Duch svatý mě k tomu povzbuzuje, když uvádí v „Přísllovích“: „*Pojď, ty maličký, a nauč se ode mne chytrosti!*“

Být malým ještě znamená nepřivlastňovat si ctnosti, které konáme, jako bychom byli sami něčeho schopni, nýbrž uznávat, že Pán Bůh klade tento poklad svému dělátku do rukou, aby ho užívalo podle potřeby. Je to však poklad Boží.

Být malý konečně znamená nemalomyslnět pro své chyby. Vždyť malé děti sice často padají, ale jsou tuze malé, aby si mnoho ublížily."

Vy chcete vystupovat a Bůh chce, abyste sestupovala. Čeká na vás v úrodném údolí pokory." ,Věřte mi, že nejmenší sebezapření má větší cenu než psát zbožné knihy a skládat vznešené básně. Někdy tolik trpíme vlastní nemohoucností, že nám nezbyvá jiného než obětovat skutky bližních. To je dobrodiní, vyplývající z obcování svatých. Vzpomeňte si na sloku Duchovní písně našeho Otce, svatého Jana z Kříže:

„Poslední místo je jediná věc, kterou nám nikdo nezávidí. Proto jen poslední místo není marnost a trápení ducha. Ale cesta člověka není vždy v jeho moci a někdy mimoděk zatoužíme po tom, co se trpytí. Když to učiníme, vřadme se pak pokorně mezi nedokonalé, uznejme, že jsme malé duše, které musí Pán Bůh stále podírat. Jakmile spatří, že jsme přesvědčeni o své ubohosti, jakmile mu řekneme: Má noha klopýtla, tvé milosrdenství, ó Pane, mi však přispěchalo ku pomoci“), hned nám podá ruku. Jestliže se - třeba i pod záminkou horlivosti - pokoušíme o něco velkého, nechá nás samotné. Stačí se tedy pokořovat a trpělivě snášet své nedokonalosti. To je pravá svatost pro nás.

Jinak pochopitelně chodíme do kůru s ostatním konventem. Tam si osvojujeme liturgii a učíme se bohoslužebným úkonům. Prostě se společně modlíme a je to velmi hezké. Je to takové, že si uvědomujeme, že právě společná modlitba je skutečně ta pravá, o které mluví Kristus, když říká: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem mezi nimi.“

Nemysli si však, že se v noviciátě pořád jenom modlíme. Chodí se taky na snídani, na svačinu, na oběd a po obědě bývá aspoň půl hodiny rekreace, kdy si můžeme popovídat.

Víte, bratři, - připomíná hluboký hlas Otce Habáně, profesora filosofie a zároveň Magistra noviců a studentů, projděte se po snídani aspoň patnáct minut v zahradě, což postačí tak na jeden růženec.

Jinak je v klášteře stále mlčení a to se musí dodržovat. Jinak bychom museli při tak zvaném „capitulum culparum“, kde se vyznávají vlastní viny, uvést, že jsme rušili mlčení a přijímali bychom nějaké pokání. Odpoledne po svačině si můžeme zahrát v zahradě volejbal nebo jinak prohnat míčudu.

Také po večeri bývá krátká rekreace a pak o tři čtvrtě na osm se jde do kůru a modlíme se už jako anticipaci Matutinum cum laudibus. Každý večer v zpíváme kostele kompletář, ať je léto nebo zima. Je to krásné a povznášející, když pak přicházíme pokleknout k oltáři. Pak se jde spát. V devět hodin máme spát. Ještě předtím večer, po návratu z kůru, jdeme do kapličky. Jen tak – na krátkou adoraci. Nakonec nám dává novicmistr požehnání a mlčky se rozcházíme do konventu do svých cel, protože pak už nastává „silencium profundum“ neboli hluboké mlčení, které nás zavazuje skoro pod hříchem.

AVE MARIA! BUCH-BUCH! - AVE MARIA! BUCH-BUCH! - AVE MARIA! BUCH-BUCH! - AVE MARIA! BUCH-BUCH! – Ozývá se jitřním časem.

Zvoník obíhá jednotlivé cely a klepe na dveře a volá: „AVE MARIA!“, až se každý probuzený ozývá, takže to obcházení trvá jistou dobu.

Někdy však tento zvuk přece jenom utichá...

Co se děje, Jakube, když se nic neděje?

To je čas dovolené. Dovolenu trávíme na Svatém Kopečku vždycky měsíc. Žijeme tam takovým krásným svobodným životem, hrajeme něco, zpíváme. Bohoslužby tam samozřejmě míváme normálně. Je tam krásné prostředí v lesích. Tam chodíváme na procházky. V lese máme takové volné místo, takové hřišťátko. Tam hráváme volejbal nebo kopanou.

Během noviciátu se ovšem učíme Stanovám řádu, dějinám řádu, způsobům života v tomto stavu. Po roce skládáme jednoduché sliby na tři roky. Pak přicházejí věčné sliby, po kterých následuje vysvěcení na podjáhny, a na to se těšíme.

Víte, otče Alberte, latinský název „novitiatus“ - česky noviciát - znamená přibližně zasvěcování začátečníků. Ale zřící se sebe - tato veliká práce mi nastává, a nebýt vědomí, že milost bude pracovat se mnou, bylo by šílenství vůbec se do ní pouštět. Uvědomuji si, že veškerá láska dohromady, jakou jsem miloval rodiče, příbuzné a přátele - nebyla ničím proti nezřízené lásce k sobě a bláhově jsem si myslíval, že je to dosti čistá láska, jakou k nim mám!

Soustřed' se na ty dvě knížky, Patriku.

Zaplat' Pán Bůh za ně. Je to pěkná angličtina, ne překladová. Letos je moje hlavní četba anglická *Following of Christ - Imitatio Christi*, a latinského „*Výkladu řehole svatého Augustina*“ od otce Humberta z Romaně.

Správně, můj synu, prožívat noviciát na základě „Následování Krista“, pokud jde o poměr k Bohu - a četby Humbertova „*Výkladu Řehole*“, je známkou, že Duch Svatý ti nemohl vnuknout nic podstatnějšího.

Zřeknout se při vstupu sem toho, k čemu je člověk lhostejný - to je hračka. Zřeknout se však sebe - a tato velká práce mi nastává, a nebýt vědomí, že Boží milost bude pracovat se mnou, bylo by šílenství do ní se pustit, přiznává Patrik a zakouší souznění se spřízněnou duší, rozjímající o cvičení dobrého řeholníka takto:

Život má být opatřen všemi ctnostmi, aby byl uvnitř takový, jakým se jeví navenek. A jistě náleží, aby mnohem více bylo uvnitř, než co se dá vidět zvenčí, protože na nás dohlíží Bůh. Jemu máme prokazovat svrchovanou úctu, at' jsme, kde jsme. A jako andělé před Boží tváří zůstávat čistí. Každý den máme obnovovat své předsevzetí a k horlivosti se povzbuzovat, jako bychom dnes poprvé přišli k řeholnímu životu, a říkat: Podporuj mne, Pane Bože, v dobrém předsevzetí a ve své svaté službě, a dej mi, abych od této dnešní chvíle všechno dokonale počal, protože nic není to, co jsem doposud dosáhl.

Našemu předsevzetí odpovídá hlavní průběh našeho vnitřního prospívání. A tomu, kdo chce dobře prospívat, je zapotřebí velké přičinlivosti. Jestliže ten, kdo činí pevná předsevzetí, často chybuje, co teprve ten, kdo si něco umiňuje zřídkka nebo méně pevně? Jenže my opouštíváme svá předsevzetí tolika způsoby, a i lehké opominutí duchovních cvičení stěží projde bez nějaké škody. Předsevzetí spravedlivých závisí spíše na Boží milosti než na vlastní moudrosti. Proto svatí vždycky spoléhají na Boha, at' se chopí čehokoli. Člověk si totiž leccos umiňuje, avšak Bůh všechno pořádá, a není v moci člověka jeho cesta.

Co není společné všem, to se nehodí dávat najevo navenek. Soukromé úkony zbožnosti se dějí bezpečněji v ústraní. Když ale vykonáš úplně a věrně povinné a uložené věci, jestliže ti potom zbývá ještě čas, věnuj se sobě, jak si to tvá zbožnost žádá.

Na druhé straně však nedokážu žít ve své vnitřní přípravě na moje slavné zaslíbení jenom v nějaké věži ze slonoviny, kde by mě prostě nezajímalo mé okolí. Jsou zde přece také ti, kdo kráčejí o pár kroků za mnou touto cestou a jsou vlastně na mně jaksi navěšení.

Jako stíny se za Patrikem plouží další zájemci o dokonalost. Jejich další postup tak trochu závisí také na tom, zda je nechá plácát se ve školských obtížích bez podpory, anebo je bude znovu a znovu podporovat, až k té poslední studené maturitní lázni, činící z gymnásia některým studentům noční můru.

Pepku, příteli, - oslovuje o čtyři roky mladšího synka zaměstnanců premonstrátů ve Staré Říši, - měj důvěru, že šťastně dostuduješ střední školu - vždyť jistě kvinta byla kritický rok, a ta už je za tebou. Jenom pomýšlej pomaloučku na maturitní předměty a zajišťuj se v nich. Nejbližší cíl ovšem máš zlepšit si prospěch do pololetí.

Pokusím se, ale řekni mi, jak se vede v noviciátu našim vyznavačům sportu? - Ozývá se Koudelka.

Docela dobře. Do zimy jsme měli dost znamenitou náhradu za juvenátní kopanou - hodinu volleyballu denně. Dvakrát týdně vykonáme tříhodinovou vycházku po okolí Olomouce. Jednou za měsíc, obyčejně však častěji, trávíme den na Kopečku.

A co jinak?

Učíme se mlčet, ale vědomí, že musíš mlčet, mění se v radostné vědomí, že smíš mlčet, totiž mlčet vůči vnějšímu světu, abys mluvil tím živěji, důvěrněji uvnitř s tím, kdo jediný zasluhuje, abychom mu věnovali všechnu pozornost. Děkuji Pánu za velikou milost, že mi dovoluje zanikat ve společném životě a tak se zbavovat sebe. Z hlediska světské

demokracie je ovšem úplná ptákovina.

Jak to dokážeš?

Vede mě k tomu poslušnost pokorného podřízeného podle vzoru Ježíše Krista. Právě Pán mi říká:

Synu, kdo se snaží vymykát z poslušnosti, sám se vymyká z milosti; a kdo usiluje o něco soukromého, ztrácí to, co je společné. Kdo rád a ochotně vzdoruje svému představenému, je to znamení, že jeho tělo ho ještě dokonale neposlouchá, ale často se mu vzpírá a reptá.

Chceš-li si tedy podmanit své tělo, uč se ochotně podřizovat se svému představenému. Ovládneš-li vnitřního člověka, snáze budeš přemáhat vnitřního nepřítele.

Není obtížnějšího a horšího nepřítele tvé duše, než ty sám sobě, když se s duchem dobře nesrovnáváš. Je naprosto nutné, aby sis osvojil pravé pohrnutí sebou samým, chceš-li vítězit nad tělem a krví. Dokud se totiž příliš nezřízeně miluješ, dotud se zdráháš úplně se odevzdat do vůle jiných.

Co však dosahuješ velikého, jestliže ty, kdo jsi prach a nic, se kvůli Bohu podřizuješ člověku, když já, Všemohoucí a Nejvyšší, který jsem všechno stvořil z ničeho, jsem se pro tebe, človče, pokorně podřídil? Stal jsem se ze všech nejpokornější a nejponiženější, abys překonával svou pýchu Mou pokorou.

Uč se poslouchat, prachu! Uč se ponižovat, země a bláto, a všem se sklánět pod nohy!

Uč se lámat svou vůli a osvědčovat všelikou podřízenost.

Rozpal se proti sobě a netrp, aby v tobě žilo nafukování; ba učiň se tak podřízeným a malým, aby po tobě mohli všichni chodit a pošlapávat tě jako bláto na náměstích.

Na co si můžeš, marný človče, stěžovat?

Čím, bídný hříšniku, můžeš odpírat těm, kteří ti činí výtky, ty, který jsi tolikrát urazil Boha a mnohokrát sis zasloužil peklo?

V Mých očích však dosahuješ milosti, protože tvá duše je před Mou tváří drahá, abys poznával Moje milování a vždycky byl vděčný za Moje dobrodiní; a abys v sobě ustavičně pěstoval pravou podřízenost a pokoru a trpělivě snášel vlastní povržení.

Tohle ti radí Pán, ale co radíš, Patriku, ty mně? – Vyzvídá Koudelka.

Hm, neznám už tvoje možnosti, ale - ať už někam půjdeš o prázdninách nebo ne - hled' si udělat vážný kus práce pro školu. Snaž se zdokonalit v některém maturitním předmětu. Nejvhodnější je ovšem němčina, protože se dá nejsnáze soukromě studovat.

Myslíš?

My si hledíme ve volném čase hlavně francouzštiny. Bratr Josef mluví francouzsky skoro víc než česky, bratr Lukáš se zakouzl do silné Rocherovy učebnice na základě latiny, i bratr Dominik trochu vedle toho, že nelítostně týrá harmonium i bratr Josef a Lukáš. Já už pomalu čtu francouzské knihy, ovšem se slovníkem. Dva bratři novici, které neznáš, dovedou pěkně francouzsky. Číst knihy duchovního obsahu je náramně lehké, je to latina okleštěná od koncovek. Ovšem od takové "znalosti" jazyka je velmi daleko k mluvení jím. Co dovedu z angličtiny, to si hledím udržet četbou třeba anglického „Následování“. Více budu číst až příští rok – to budu mít přístup do knihovny - ovšem najdu-li si čas vedle studia filosofie.

Jaké je to olomoucké řádové studium? – Ptá se Koudelka.

Naše řádové studium je v Olomouci zřízeno od té doby, co bylo získáno více dorostu. Zprvu jsme měli jen několik solidních profesorů, jako otcové Ambrož Podhradský, Emilián Soukup, Bernardin Skácel, Augustin Scherzer, Ignác Hykede, Michael Kameníček, který učil dějinám filosofie, Němec otec Schlesinger, který vyučoval latinsky. Po nich nastupují mladší otcové Braito, Habáň, Škrabal, Dacík, Švach, Čala. Jak už to bývá, mladší se dívají na starší dost přes prsty, jako třeba otec Method Habáň na otce Ignáce nebo Bernardina.

Za našich časů u nás působí profesoři sice přísní, ale velmi milí. Přímo cítíme, jak jsou učení a že nám dávají všechny své vědomosti, takže je máme rádi s opravdovou láskou.

Takže jak si to studium užíváš, Patriku? – Ozývá se Koudelka.

Po roce noviciátu, kdy jsme se nemuseli starat o rozdělení času, protože nám denní pořádek podrobně určoval zaměstnání takřka na každou čtvrt hodinu - musíme si času všimnout, abychom ho účelně využili. Je nám v tom ponechána značná volnost, abychom se tak připravovali na apoštolský život, který vyžaduje značnou samostatnost i přes předpisy stanov řádu.

Tak třeba dnes, v pátek, jsme začali „poslouchat přednášky“, tedy už ne „chodit do školy“, abych nesnižoval vážnost našeho učiliště!

Kolik toho vůbec máte?

Máme šest předmětů, třináct hodin. Jenže najednou si lépe uvědomuješ, jakou cenu má neustálá modlitba.

Jak to myslíš, Patriku.

Koukni, Josefe, dosud mi byla modlitba snad jen částí denního programu, pouze část života - kdežto tady poznávám, že život sám musí být stálá modlitba, totiž styk s Bohem, protože k tomu a jedině k tomu jsme stvořeni a jinak život není žádný život, nemá smysl. Naše studium by běželo naprázdno, takže bychom se z něho jenom nafukovali. Modlitbou si vyprošuji více opravdové víry, lásky a naděje, aby mě i to nové poznání nadnášelo či povznášelo, abych mohl překročit vlastní stín.

K takovému činu, vedoucímu k vlastnímu sebepřekonání, vlastně vybízí celá novodobá německá filosofie, hlavně Nietzsche. – Připomíná spolužák.

Ach, mává rukou Patrik, - tihle mudrlanti jsou vedle jak ta jedle, když o něco takového usilují bez Boha. Znovu a znovu si připomínám, co uvádí náš Pán *proti marné a světské učenosti: Synu, nedávej se unášet krásnými a důmyslnými výroky lidskými. Neboť Boží království není v řeči, nýbrž v moci. Drž se mých slov, která zaněcují srdce a osvěcují mysl; budí zkroušenost a přinášejí nejruznější potěšení. Nikdy nečítej slovo pro to, aby ses mohl zdát učenějším nebo moudřejším. Přičiňuj se o umrtvování svých chyb, neboť to ti bude mnohem prospěšnější nežli znalost mnohých nesnadných otázek.*

Když mnoho přečteš a poznáš, vždycky se musíš vracet k jednomu základu. Já jsem, jenž učím člověka vědě, a maličkým uděluji jasnější chápání, než jakému lze se naučit od člověka. Komu já mluvím, bude brzy moudrý, a velmi prospěje duchem.

Běda těm, kteří mnoho zvláštních věcí všetečně od lidí vyhledávají a o to, jakým způsobem mi mají sloužit, se málo starají!

Já jsem, jenž pokornou mysl v okamžiku vyzdvihuji, aby pochopila více důvodů věčné pravdy, než kdyby byla deset let studovala ve školách. Já učím bez hluku slov, beze zmatku rozličných mínění, beze vši okázalosti, bez vyvracení důkazů. Já jsem, jenž učím pohrdat pozemskými věcmi, ošklivit si přítomné, vyhledávat věčné, libovat si ve věčném, vyhýbat se titulům, snášet pohoršení, skládat všechnu naději ve mne, nežádat si nic mimo mne, a nade všechno mne vroucně milovat.

Neboť kdo si mne zamiluje z celého srdce, ten se naučí božským věcem a vyslovuje podivuhodné věci. Více prospěl, kdo zanechal všeho, než kdyby studoval hlubokomyslné otázky. Ale jedněm lidem sděluji věci obecné, jiným věci zvláštní; některým se lahodně ukazují ve znameních a podoběnstvích, některým však v hojném světle vyjevují tajemství.

Jeden je hlas knih, ale ne všechny stejně poučuje; protože uvnitř jsem já, učitel pravdy, zpytující srdce, znající myšlenky, povzbuzovatel skutků, a rozdávám je jednotlivcům, jak koho uznám za hodného.

To ti, Patriku, nestačí ten studijní záběr, co máš za krkem, když mě pořád prosíš, abych ti sehnal v Praze nějaké učebnice esperanta? – Diví se Koudelka.

Potřebuji to, ale ne jen z nějaké honby za vědomostmi. Vždyť chci od nynějška jít jistou cestou svaté poslušnosti i v zevnějším životě denním, neboť myslím, že lépe je přijímat vděčně dary Boží než pyšně je odmítat.

Jen abys to nepřehnal.

V noviciátě i v letech svého filosofického studia pracuji velmi houževnatě především na zdokonalování své povahy a na svém duchovním růstu. Vrhám se do toho s velikou opravdovostí. Duše si musí vykasat rukávy a zbavit se všeho plevele, a je toho tolik. Je třeba pracovat s ohněm, jak nám zdůrazňuje otec převor už před obláčkou.

Znenáhla si jasněji uvědomuji, že stát se řeholníkem, vstoupit do kláštera, není ještě opustit všechno. Svým vstupem se zříkám jen malé části světa.

Uvědomuji si, že veškerá láska dohromady, kterou miluji rodiče, příbuzné a přátelé, není ničím proti nezřízené lásce k sobě. A to považuji za největší nebezpečí pro sebe. Proto proti tomu bojuji. Od nynějška chci jít jistou cestou svaté poslušnosti i v zevnějším denním životě, neboť myslím, že je lépe vděčně přijímat Boží dary, než je pyšně odmítat, a děkuji Pánu za velikou milost, že mi dovoluje zanikat ve společném životě a tak se zbavovat sebe.

Třebaže se ocitám v řádu s heslem VERITAS čili PRAVDA, o kterém se říká, že je to prostě řád vzdělanců, duch řádu je jiný – vzdělává se nejen rozum, nýbrž především srdce. Proto se převážná většina cvičení a známek týká pokory a lásky, a jenom poslední tečkou je nějaké to známkování.

Poznávám to tady na každém kroku. Především otec Method Habáň, který nás učí filosofii, při níž nám vysvětluje aristotelsko-tomistickou nauku, nebo otec Pavel Škrabal, když nám dává hodiny biblistiky, či otec Emilián Soukup, přednášející morálku nebo otec Reginald Dacík, učící dogmatiku či otec Čala s etikou. Na konci roku jsou pak zkoušky.

Pro mě za mě, já nepotřebuji žádné vaše známkování, ani ty zkoušky, bratři. Dobře vím, co je v každém z vás, - říkává otec Silvestr Braitto, nicméně občas se nenápadně vyptává a zjišťuje, co umíme: - To proto, že vás chci učit nejen teologii církve, ale především, jak žít a modlit se s církví, prostě žít církevně.

Podobné svěží smýšlení mají také ostatní, kdo nás vzdělávají.

A co otec Emilián? – Namítal kterýsi z noviců:- Ve své morálce je ostrý jako břitva. Ten bývá někdy neústupně tvrdý jako sešlapaná podešev. Když se třeba hlásí do našeho řádu ještě třetí rodný bratr z domu Škrabalů, který už dal řádu vynikajícího biblistu otce Pavla a skvělého duchovního vůdce otce Alberta, kategoricky zvedá prst:

Ne! Tohle ne – tři rodní bratři nesmí být v řádu, jinak by tady vznikala nějaká nezdravá převaha.

S tím si nemusíte lámat hlavu, že tu někdo příliš úzkostlivě sedí na předpisech. Každému z nás by teď mělo jít především o příznivý rozvoj duchovního života řeholníka!

A podle čeho se, Patriku, dá měřit pravý život řeholníka? – Ptá se jeho duchovní vůdce otec Albert.

Myslím, že spolehlivým měřítkem pravého řeholního života by mohla být radost. Ne smyslová, živočišná, ale vnitřní radost nadpřirozená, jásavá, k jaké nás strhuje denně úvodní žalm – „Pojďte, jásejme Pánu“, a verše jiných žalmů v Oficiu. Otče, nedivím se, že u duší, které dospívají k veliké odevzdanosti, až jejich zájmy se takřka ztotožňují se zájmy Božími - že se u nich ta radost stupňuje až ve výskot a poskakování před archou jako u Davida, takže mohl nadšeně vyzývat celý svět: „*Všechny národy tleskejte rukama – jásejte Bohu oslavným hlasem!*“

Moudrá hlava otce Alberta chápavě pokyvuje jako přerostlá vrba, když nadaný student připomíná právě pročítaného Axela Munthea: - *Pro rozzlobeného člověka není nic lepšího než upřímný smích!*

Krátce na to se Patrik ve svém svatém nadšení obrací na osmáctiletého juvenistu

Koudelku, který zrovinka oslavil svůj svátek, s dodatečným přáním. Přitom dodává:

Víš, Pepi, pro nás je den svátku den oslavy našeho nebeského patrona. Děkujeme Bohu za něho, a jemu za celoroční přímluvu a ochranu, radujeme se z jeho slávy v nebi, odprošujeme ho za svůj dosavadní nevděk, přemýšlíme, jak bychom mu působili větší radost.

Dejme tomu, že máš pravdu, jenže jak mám podle tebe, Patriku, působit větší radost svatému Josefovi?

Jak jinak, než zvroucněním a zdůvěrněním svého poměru k němu? Jen kdybychom pevněji věřili, kdybychom si víc a živěji uvědomovali, že náš patron přijal a zastává svůj ochranný úkol nesmírně vážně, vážněji a svědomitěji, než kdy kdo na zemi konal nějaký úkol, svěřený od Boha nebo od lidí. Když budeš o tom přemýšlet, uvidíš, jak se tím oživí a rozradostní tvůj vnitřní život.

Ano, rozradostní - jak málo radostně žijeme! To považuji pro sebe za největší užitek z tohoto roku psychologie, kterou nám přednáší otec Method Habáň. Najednou poznávám, k čemu máme vášně, radost, touhu, lásku, hněv, nenávisť a jiné. Teprve teď si uvědomuji, že jsou to jakoby ruce a nohy, údy duše, kterými může pracovat, a že uspokojení a štěstí jsou jen v činnosti, a to v činnosti největší, nejusilovnější a dále se dovíš v psychologii, že k uspokojení a tedy k blaženosti vede jenom taková činnost, která je věci nebo bytosti vlastní, přirozená. To vidíš na příkladě: jistě neuspokojí úplně nezaměstnaného profesora, když se uchytí jako bídný písař nebo dokonce čeledín nebo metař - protože má schopnost učit, vyučovat, to je mu vlastní. A člověku je vlastní činnost rozumu poznávat pravdu a vůle zase chtít dobro a to největší dobro - tedy duševní, vnitřní život, a to co nejintenzivnější. A ten život nesmírně podporuje stálá radost. Užasneš, až se seznámíš se žalmy, jak nás vybízí k radosti až bouřlivě: jásejte, výskejte, skákejte radostí - všichni národové, tleskejte! - Křesťan je opravdovým znalcem duše zejména díky hlubinné psychologii, založené na učení svatého Tomáše, takže může pak být opravdovým lékařem duše v Kristově duchu.

Jasně mi to dokládá Axel Munthe, který píše:

„Prosím tě, vysvětli mi tajemství svých úspěchů a mé smůly,“ řekl Norstrom a smutně se na mne podíval.

Pokoušíš se vždycky vysvětlovat svým pacientům to, co neumíš vysvětlit ani sám sobě. Zapomínáš, že to je otázka důvěry a ne znalosti, jako víra v Boha. Katolická církev nikdy nic nevysvětluje a zůstává nejsilnější mocností světa, protestantská církev se snaží vysvětlovat všechno a rozpadává se na kusy. Čím méně tví pacienti vědí, tím pro ně líp. Nebylo míněno, aby rozum střežil práci orgánů v našem těle. Nutíš-li své pacienty k tomu, aby přemýšleli o své chorobě, zahráváš si se zákony Přírody. Poruč jim, aby dělali to nebo ono, aby užívali takový či onaký lék, chtějí-li se zotavit a jestliže nemají v úmyslu se podle toho řídit, pošli je k jinému lékaři. Nenavštěvuj je, když tě skutečně nepotřebují, mnoho s nimi nemluv, jinak tě brzy prohlédnou a poznají jak málo víme. Doktoři jsou jako členové královské rodiny, měli by žít co možná v ústraní, aby jejich prestiž neutrpěla, nám všem svědčí poněkud zahalené světlo. Podívej se na nejbližší příbuzné lékařů, kteří jdou vždycky raději k jinému doktorovi! Léčím právě, ovšem tajně, manželku nejslavnějšího pařížského lékaře, zrovna dnes mi ukazovala jeho poslední předpis a ptala se mně, zdali jí prospěje.”

„Máš kolem sebe pořád jen ženy. Prál bych si, aby mně ženy tak důvěřovaly jako důvěřují tobě. Dokonce i moje stará kuchařka je do tebe zamilována od té doby co jsi jí léčil opary.”

„Modlím se k Bohu, aby mě neměly rády, s největší radostí bych ti všechny ty neurotické ženštiny daroval. Víím, že do značné míry jim vděčím za svou pověst tak zvaného módního doktora, ale říkám ti, že je to velká obtíž a často dokonce nebezpečí. Říkáš, že si přeješ, aby tě ženy měly rády, prosím tě, jen jim to neříkej, nemazli se s nimi, nedopusť, aby ti poroučely.

Ženy, ačkoliv se zdá, že o tom samy nevědí, daleko raději poslouchají, než poroučejí. Tvrdí, že jsou nám rovny, ale samy vědí zcela dobře, že nejsou — na štěstí pro ně, neboť kdyby nám byly rovny, milovali bychom je daleko míň. Celkem soudím o ženách o mnoho příznivěji než o mužích, ale neříkám jim to. Jsou mnohem odvážnější, nemoci i smrti čelí mnohem líp než my, mají víc soucitu a míň ješitnosti. Jejich instinkt je celkem bezpečnější vodítko v jejich životě než naše inteligence, nepoblázní a nespletou se tak často jako my. Láska znamená pro ženu daleko víc než pro muže, znamená všechno. Je to méně otázka smyslu, než muž obvykle chápá.“!

Zabíháš do takových podrobností, že mi z toho jde málem hlava kolem, - míní Koudelka: - Raději mi řekni něco o tom, jak tráviš ve studentátu volný čas? My s juvenisty hrajeme každou volnou chvíli fotbal.

Jen hrejte statečně, my už také větráme voleyballovou síť. Nemysli si, že zde zplesnivíme, že snad chodíme jako mátohy, bledé stíny se svěšenou hlavou, to by ses mýlil. Právě v klášteře to musí být nejradostnější koutek na světě. Naopak, kdo sem přijde s nějakou chmurou, musí se sebe co nejrozhodněji strášt škarohlídství, to je první.

To se lehkotě říká, když máte o měsíc delší prázdniny, než my na gymnáziu.

Chachá! – Chechtá se vesele Patrik, aniž by v jeho smíchu byla nějaká stopa jízlivosti nebo snad povýšenosti: Zatímco vy se už měsíc plahočíte a v potu tváře ořete brázdu školního roku, my zahajujeme dneska, prvního října. Ale zato se ihned povzneseme až k META FÝSIN, prostě začínáme metafysikou.

Jaký máte rozvrh?

Osm hodin týdně metafysiky a dalších osm hodin dějiny filosofie, novozákonní řečtina, ethika a sociologie. Tedy šestnáct hodin.

To není mnoho, že ne?

Myslíš si, tu máme spoustu volného času? Opravdu, máme ho dost, i vedle těch pěti hodin denně chórového a společného života. Zdejší systém se totiž velice liší od středoškolského – především povahou učiva samého - není tak mnoho látky na rozsah, jako do hloubky. To ti ovšem nedá škola, to je tvoje práce. A záleží všechno na tvé osobní svědomitosti, jak využiješ Božího daru - svých schopností v tom volném čase. O propadnutí zde není obav. Tedy druhý rozdíl je v jakési „akademické svobodě“. Kolik si dáš s tím práce, tolik umíš pro život - co si uděláte, to máte - říkal kdosi v Bubenči a jistě to stále říká. To se týká zvláště vedlejších předmětů, jako jsme loni měli hebrejštinu. Dá se ti příležitost: použiješ - použiješ, ne-li, je to tvoje věc.

Studijní úsilí na středoškolské úrovni stejně jako na úrovni vyšší se stupňuje tak, že se dosahuje vyšších a vyšších met, jenže – k čemu to všechno má být použito? A bude to vůbec k něčemu použitelné?

Zlověstné mraky se stahují nad celým světem na svatého Prokopa v sedmatřicátém roce, ale pojednou se kdesi protrhává obloha a modrou průrvou vyraží pronikavá zář.

Podivné a ještě podivnější, - říká Alenka v říši divů, - že to zlaté slunce tak jasně svítí, a přece mě vůbec neoslňuje. A teď – vida – teď se podivuhodně rozdvouje, a už je tu třetí jasný zdroj, čtvrtý a pátý! Co se to děje?

Tondo, promiň, vlastně Jakube, oslovuje Patrik svého krajánka Zemka: - už mě zase předstihuješ v tom vytouženém slavně zaslíbeném stavu.

A nejen já - je nás hned celá pětice novokněží, - ozývá se Jakubův rozjásaný hlas, maličko poznamenaný nosní mandlí.

Tak povídej, Jakube, jaké to je? Jsi teď povznesen nad všechno okolí?

Viš, Patriku, někomu by se třeba mohlo zdát, že my kněží snad žijeme v nějakém skleníku a nevíme, co se děje v okolním světě. Není to tak docela pravda. Živě se zajímám o veřejné dění. Třebaže vždy hájím zásadu, že se kněz nemá míchat do politiky, o veřejné i politické dění se zajímám. Už jako mladý student dokonce píši do Slováckých novin. To

je jeden lidovecký časopis. Zajímá mě to spíše jako člověka, který se prostě setkává s různými politickými projevy. Už v Praze, za mého juvenátního studia, jsem viděl ty různé májové průvody. Každou chvíli tam byly různé demonstrace nebo prostě průvody, socialistické nebo komunistické. Jednou jsem také dostal pendrekem, když jsem se díval na demonstraci komunistů, kteří šli Václavským náměstím. Na náměstí pouštěli, ale z Václaváku už ne. Naštěstí jsem byl malý. Proklouzl jsem jednomu policajtovi, jak byl rozkročený, mezi nohama. Plácl mě tehdy pendrekem. Bylo mi asi patnáct roků a málem jsem se stal mučedníkem za komunismus, protože jsem dostal pendrekem.

Zlatá záře nádherného letního jitra zalévá idylické panství v srdci Evropy. Na obloze ani mráčku, slunce se vesele směje na všechny růže stolisté i malé růžičky, macešky, karafiáty, ibišky, orlíčky, stračky, jimiž se ta střeoevropská zahrada plným právem pyšní. Mládenci a dívky v bílém rouchu dlí ve stinných zákoutích a z refektáře zaznívá radostný hláhol. Pejskové a kočičky, Ferdové mravenci, sluněčka sedmitečná, zkrátka беруšky, zpěvné ptactvo se zabývají obvyklou bohumilou činností, vytrvale a zaníceně, a kdokoli by se na to podíval nezaujatým okem, musel by zapět národní hymnu o tom, že je to zemský ráj na pohled. Avšak ani v ráji se neobejdou beze stínů. Pejskové, kočičky, mravenci a беруšky, broučci a motýlci a ptactvo jsou doopravdy šťastní, i ti mládenci a dívky, plně usebraní v bezpečném ústraní.

Idylka první zdejší demokracie, jak si ji vysnívá Josef Čapek v *Pohádce o peskovi a kočičce* nebo Jan Karafiát ve svých *Broučcích* či Ondřej Sekora se svým pracovitým Ferdou mravencem, čili teorie bezkonfliktnosti však dostávají na frak.

A jak by ne, když tu vedle hodných zvířátek má napilno ještě zloduch v podobě hada, nebo zlého psa, který sežral hodnému pejskovi a kočičce jejich sváteční dort, a pořád tady někde heká.

Kde se vzal had v ráji? Někdo tvrdí, že tam asi vlezl dírou v plotě, jenže kde se v ráji vzala díra v plotě, když Hospodin všechno stvořil a shledal, že je to dobré?

Je tu ještě maličké tajemství svobody - nejen člověka, ale ještě spíše svobody anděla, který může i padnout . . .

To všechno však přehlušuje veselá píseň.

SVĚT PATŘÍ NÁM, PRO VŠECHNY DOSTI MÍSTA,
JEN ZA TO VZÍT A PLIVNOUT DO DLANÍ,
SVĚT PATŘÍ NÁM, A KDO JE OPTIMISTA,
TEN PŮJDE S NÁMI BEZ PTANÍ !!

Tak vykřikuje do světa radostné mládí. A jestli vzniknou nějaké problémy? Nechte to na Vlastu Buriana! DUCHÁČEK TO ZAŘÍDÍ. Chachacháá! Ducháček všechno zařídí. To je ptáček pan Ducháček.

Jak jen se člověk cítí sebeuspokojený a dobrý, když je nasycen při své jednostranné spotřebitelské zaměřenosti na naplnění žaludku, po kterém by už nehledal nic jiného, jak je sladce otráven sám se sebou a celým světem! Mnozí lidé, kteří to vyzkoušeli, říkají: Podívejte se, čisté svědomí dělá člověka šťastným a spokojeným, ale plný žaludek to prý zařídí právě tak dobře. Kromě toho, je to levnější a dá se toho snáze zařídit. Tvrdí, že bída z lidí lotry činí a vlky z lesů žene hlad, ale zapomínají, že to bývá spíše hlad duše než těla, který má tyto následky. Žádný lid, nýbrž zvenčí řízené a ovládané davy míní, že po vydatném a dobře stráveném jídle se člověk cítí tak shovívavý a velkomyslný, tak ušlechtilý a dobrosrdečný, jak prý to nedovede zajistit žádná z ctností.

Je to opravdu divné, že by náš intelekt měl být ovládan zaživacím ústrojím. Nemůžeme pracovat, ani myslet, když si to žaludek nepřaje. Diktuje nám naše vášně. Po vejcích se slaninou říká: Do práce! Po vyhlášené trojici vepřo-knedlo-zelo a ležáku přikáže: Schrupni si! Po šálku kávy poručí mozku: Ted' vstávej a ukaž, co umíš! Bud' výmluvný,

počinej si ostražitě, měj chápavé srdce! Pohlížej jasným pohledem na přírodu i na život! Rozmáchni jasná křídla myšlení a vznes se jako duch Páně nad vodami, abys shlížel na svět, vířící pod tebou, a leť dlouhými řadami plamenných hvězd k branám věčnosti!

Po buchtách a knedlicích řekne: Bud' tupý a bezduchý jako hovado - bud' tvorem bezmyšlenkovým se skelným zrakem, v němž ani nezasvitne paprsek obrazotvornosti, ani záblesk naděje, ani vzmach lásky, ani stopa života! A po koňaku, vykřikne: Ted' prospěš, počmáraný harlekýne, jen se směj a metej kozelce, aby se tvojí bližní smáli, předved' svým pošetilým tlacháním a nesmyslným blábolením, jak bezmocný balík je ubohý člověk, jehož rozum a vůle se utopil v několika skleničkách alkoholu!

Jsmo opravdu bezbožnými otroky svého žaludku! - Ozývá se z davu, a dodává: Vůbec se nesnažte, milí přátelé, být ani trochu mravní a poctiví! To se nevyplácí! Zato bedlivě dbejte o svůj žaludek a krmte ho opatrně a rozvážně. Uvidíte, až bude plný, pak samočinně zavládne ve vašich srdcích ctnost a blaženost, aniž by bylo třeba ji namáhavě hledat, a v mžiku se stanete spořádanými občany, milujícími manžely, laskavými matkami, něžnými otci a ušlechtilými vlastenci, zbožnými lidmi.

Jeden nemusí být hmotář, aby se směl radovat z prostých věcí života. A kdo se nedovede radovat z takových maličkostí jako je kapka rosy v pavučině, prozářené sluncem, stává se zapšklým sucharem nebo ulétá na křídlech romantismu a poddává se zasněnému volání dálek. Takové pokušení k tobě přichází rozmanitými cestami. Vidíš krásný obraz, ucítíš vůni dálek, začteš se do starodávné knihy, a už tě drží romantická touha. První projev takového poblouznění nebo pokušení je pocit dusivé všednosti, monotónnosti, jednostranně se stále opakující, až nesmyslné každodennosti.

Po letech čteš jen tak, abys četl něco lehčího, třeba něco jako Rabelaise, na kterého trpěli naši otcové, když snili o něčem úsměvném a nevázaném, morbidním, ale přinášejícím úlevu. Pojednou cítíš, že toužíš po slunné Itálii, po úbočích vyzvednutých zadumanými cypřiši, po galeriích s italskými malíři, po tichých městečkách, která spí po pohnutých bojích, porážkách a vítězstvích. A tak na tebe sedne hořká únava z tvé ulice, z tvého domu, z tvého pracoviště, kde znáš každý kout. Zachce se ti velkých gest, krásných míst, jiné práce. Vyčítáš pánubohu: Jaktó, žes mě nechal živořit v tomto zastrčeném koutě v práci skoro marné, kterou by zastalo sto jiných místo mne?

Zatoužíš po cizích vůních, po světle, vzruchu, pohybu a velikosti. Jenže právě to je tvá velikost - umět zůstat věrný ve své všednosti, svým polím, svým ulicím, své dílně, své škole a své kanceláři, své knize, své suchopárné učebnici, za kterou tě straší ještě vyprahlejšího profesor. Nauč se louskat Popelčiny oříšky touhy tím, že uvidíš velikost, pravou, krásnou a svatou velikost ne v nádherných barvách a okázalém lesku, ani v pitoreskním podání lidského hemžení, nýbrž ve velké, svaté, poctivé věrnosti. To je křesťanská romantika - umět být věrný, ač se zalykáš prachem, vydržet tam, kde tě všechno láká k odchodu. To je věrnost a romantika vojína ztracené hlídky, vojáka vytrvale plnicího rozkaz na ztracené vartě. Ať jsi kdokoli, pokus se nalézat vůli Nejvyššího v tom, co se ti zdá malé. Zamiluj si tu nepatrnou věc a zdánlivě šedivou službu jeho svrchovanou velkou láskou, s ohledem na velký plán, který zahrnuje i tebe, a nezapomíná tebe, ani když jsi tím nejposlednějším. Tahle vojna s romantickým pokušením je opravdu zatrolená rachota!

Je to dřina, ale co na druhé straně zkusí ten, kdo by se tomu chtěl vyhnout? Jaká nesnáž dolehne každého, kdo by vyhledával jen svoje libůstky! Stával by se otrokem svého malicherného hráčkování. Zůstává dočista sám a k takovému se nejvíce přibližuje odvěký lhář a hlasatel presumpce právě jeho viny. Nepřítel tě napadá, když zůstáváš sám, jako se odvážil k Evě, když byla sama bez Adama. Přidej se k ostatním pozvaným na slavnou hostinu. Snaž se přilnout ke svému Hostiteli, vrůst do něho. Tak se staneš díky

němu odolným! To už nestojíš sám jako kůl v plotě ani netrčíš jako osamělý pařez ve větru, ale jsi s ostatními vánočkovitě propleten a oni tě ubrání proti okolní nepohodě.

Nepřehlédnutelnou formou nadutého sucharství je, když se někdo zapomíná radovat ze života. Jakmile začne přijímat královské dary s povýšeným přesvědčením, že je to tak samozřejmé. Když se člověk ráno probudí zdravý ve vlastní posteli a shledá, že má střechu nad hlavou a oknem vyhlédne ven, kde vládne pokojné počasí a jeden se nemusí bát, že mu do večera spadne střecha na hlavu, je to pádný důvod k tomu, aby vstal a vyzpíval díky Bohu z plných plic za toto krásné ráno či napsal oslavnou báseň na krásu života.

Sotva však někdo začne delší dobu prožívat krásnou idylku tak, že ji už přestane přijímat jako nezasloužený dar, začne ji brát jako vodu ze studny. V tu chvíli by nebesa prokázala takovému sucharovi neocenitelnou službu, kdyby na něj dopustila drobet nějakých útrap, přinejmenším aspoň zimnici, při níž by se mu roztráslы kolena, když ne zrovna zemětřesení nebo jinou živelní pohromu. Pak by si přestal stýskat vzpomínat na to, že topení málo topilo, nýbrž by s povděkem uznával, že vůbec trochu hrálo.

O jistých nepřehlédnutelných, ale těžko postižitelných okamžicích života, postihujících kruhy prosté zrovna tak jako velevážené, se obtížně píše. Doboví kronikáři bývají natolik dětmi své doby, že pro samé stromy nevidí les. A když ho postřehnou, rádi se přidrží idealizovaného názoru Gullbransena, oslavujícího věčně zpívající lesy. Vездеjší vypravěči příběhů, jejichž nadání se pohybuje spíše směrem k zaznamenávání událostí než k rozboru toho, co je provází, tedy všechny tyto děti své doby se cítí těmito okolnostmi zaskočeny. Až teprve, když to někde začne jaksepatří skřípat a zapáchat jako v jednom dánském království, se najednou veřejně dojde k poznání. To se pak omílá i na té nejosvícenější akademické půdě podle známé říkanky: Kolo se nám polámalo, udělalo báb! Kolotoč zůstal stát a najednou jsou všichni trpělivými pozorovateli obecného kostnatění myslí. Byrokraté pohotově objevují, že je nejvyšší čas pro zavádění nové organizace, nové soustavy v tom či onom a nové techniky řízení, ale jinak je to vlastně munifikace mrtvol, nové uspořádání zkamenělin, překládání kosterních pozůstatků a úklid nejrůznějších fosilií.

Kolik kaněk se rozleje po školní lavici? A na všechno spínání rukou mívá žák jednu, opravdu upřímnou odpověď: Ono se mi to udělalo. Sám to nedovede pochopit, kde se ty skvrny mohly vzít. Ono se nám to rozbilo. - Pokazila se nám mládež. - Kdosi nám odlákal inteligenci do emigrace. Někdy se slyšet, že za všechno může nepřítel, jednou d'ábel, jindy imperialismus. Pokaždé ti druzí, až se zdá, že všechno zdárné budování nám komplikují čtyři nepřátelé: jaro, léto, podzim, zima. A my si můžeme hlavu ukrotit, odkud se ty potíže pořád berou. Vždyť přece pořád jenom sedíme a zaznamenáváme okolní dění, a zatím na nás tohle všechno doléhá. Jak je to možné?

Přelévající se těsto davu, důmyslně hnětené robotem pomocí uváženě vypouštěných hesel a jiných podnětů, unáší zástupy ulicemi. Kdekomu se zdá, jako by byl proti těmto slovům bezmocný, dokud si nezjedná klid v srdci, aby si připomenul, že slova nejsou jen cihly, používané mocnými k výstavbě světa podle jejich snů. Každé slovo je také práce. Stavíš slova, představy, věty. Jestliže milost nevede slova, tak jsi buď zvučící kov, nebo jen omíláš věci tohoto světa, nebo dokonce sestupuješ ještě níž, ke slovům prázdným, z nichž pak čerpáš úplné peklo, které je plné nepravdy, nelásky, ošklivosti a zloby. Klinkání bláznovského zvonku nebo řinčení řetězů pekelníka.

Slovo je část tvého života, tvého vnitřního dění i konání navenek. Bez divu Ducha svatého není v tobě nic posvěcujícího ani povznášejícího, a Božího už vůbec ne. Slovo, které odmítá být Boží, je břemenem duše, trním pro bližní.

Tvoje slovo má sloužit. Je vyjádřením pojmu k zachycení pravdy. Slovo, které neslouží, slovo ohlušující jen svým vnějším zvukem je marné, protože je pyšné. Proto je

marné. Slovo je kvůli pravdě, ale ne ledajaké, nýbrž kvůli svrchované Pravdě, aby všechno osvětlilo a objasnilo, ale neoslnilo, nýbrž také laskavě hřálo, aniž by pánilo. Tedy, aby povzneslo masu na úroveň lidu.

Během bohosloveckých studií se nedá příliš věnovat veřejnému dění, noviny se čtou málo, ale přesto se o to třeba bratr Jakub Zemek zajímá:

Inu, uvědomuji si příbuznost náboženství a politiky. Kristus nám totiž říká, že se máme snažit žít tak, aby lidé viděli světlo našeho života čili naše dobré skutky.

Tož tak! - Ulevuje si bratr Koudelka: A co teď, občánku?

Otázka je čistě rétorická a odpovědi se nedočká. Otec provinciál rakovitě rudne a hábit zapnutý u krku je mu najednou tak těsný, že si připadá, jako by ho někdo rdousil. Vyloudí zvláštní přiškrcený zvuk, který zní jako kočka někde v dáli s rybí kostí v krku,

Jen Jakub se dává slyšet: Inu, svět už je takový, jaký je, a okolnosti číhají za každým rohem s pytlíkem písku, aby nás tím vzaly přes hlavu.

Patrik mlčí. Najednou si připadá jako stráž, která usnula na hlídce a najednou se dozvídá, že se kolem proplížil nepřítel. Křížek růžence se rozehřívá v jeho prstech, zatímco mysl plná otázek se vznáší k výšinám.

Co z těch všech hřiven, které do nás vkládá Hospodin, se dá použít, aby byly rozhojneny a ještě oslavily Dárce všech darů? Jak se jich dá nejlépe využít?

Že se ptáš, Patriku! S duchovními hřivnami je to přece obdobné jako s těmi hmotnými, třeba i s penězi. Těch, které nejsou použity k jejich rozhojnění a k oslavení jejich Původce, použije vládce světa proti člověku a k jeho zbídačení.

Vzpomínám si na Muntheova slova, který píše: *Vhodte něco ze svých úspor do pokladničky Sester Chudých, třeba jen haléř, věrte, že jste si nikdy peníze bezpečně neuložili. Vzpomeňte si na to, co jsem napsal v této knize — ztratíte, co jste si ponechali pro sebe, co jste rozdali, budete mít na věky. Mimo to nemáte právo si ponechávat peníze pro sebe, nepatří vám, zde na zemi nepatří peníze nikomu. Všechny peníze patří d'áblu, který sedí dnem i nocí u pytlů zlata za pultem a obchoduje lidskými dušemi. Nelpěte příliš na špinavém groši, který vám vložil do ruky, zbavte se ho co nejrychleji, jinak vám prokletý kov popálí prsty, vnikne vám do krve, oslepí vám oči, otráví vám myšlenky a zatvrdí srdce. Vhodte ho do pokladničky Sester Chudých, nebo ho zahodte do nejbližší stoky, to je pro peníze nejvhodnější místo! K čemu hromadit peníze, budou vám vzaty tak jak tak. Smrt má také klíček od vaší pokladny.*

Bohové prodávají všechno lacino, řekl starý básník. Měl dodat, že nejlepší zboží prodávají nej lacině ji. Vše, co skutečně potřebujeme, lze koupit za nepatrný peníz, jen zbytečné věci jsou za vysoké ceny. Vše co je skutečně krásné, se vůbec neprodává, je to dar nesmrtelných bohů. Je nám dovoleno hledět na východ a západ slunce, na oblaka plující po obloze, na lesy a pole, na nádherné moře, aniž platíme jediný haléř. Ptáci nám zpívají zadarmo, zadarmo si trháme u cesty divoké květiny. Do hvězdami osvětlené síně Noci neplatíme vstupné. Chudý člověk spí lip než bohatý. Skromné jídlo chutná lip než neustále vybírané lahůdky. Spokojenosti a klidné mysli se daří lip v malém vesnickém domku, než v okázalém městském paláci. Pokud máte sebe, stačí vám několik přátel, několik knih, skutečně jen několik, a pes. Ale měli byste žít na venkově. První město vymyslel Dábel, proto chtěl Bůh zničit babylonskou věž.

Viděli jste někdy Dábla? Já jsem ho viděl. Stál na věži notredamské katedrály a lokty se opíral o zábradlí. Křídla měl složená, hlavu podepřenou dlaněmi. Tváře měl vpadlé a ze zsinalých rtů mu vyčníval jazyk. Zasmušile a vážně se díval na Paříž u svých nohou. Nehybně a strnule jako by byl z kamene tu stál skoro tisíc let a lačně se díval na své vyvolené město, jako by nebyl s to odtrhnout oči od toho, co viděl. Byl to onen nebezpečný nepřítel, jehož pouhé jméno mě naplňovalo hrůzou, když jsem byl dítětem, byl to onen strašlivý bojovník v boji mezi pravdou a lží?

Překvapeně jsem na něho hleděl. Myslel jsem si, že vypadá daleko nevinněji, než jsem si představoval, viděl jsem už horší tváře. V jeho kamenných očích nebyl vítězoslavný záblesk, vypadal staře a sešle, unaveně ze svých snadných vítězství, unaveně ze svého Pekla.

Ubohý starý Belzebube! Konec konců to není snad jen tvoje chyba, že se ti na tomto světě nedaří. Konečně jsi to nebyl ty, který jsi stvořil tento svět, nebyl jsi to ty, který jsi vpustil mezi lidi starost a smrt. Narodil jsi se s křídly, ne s kopyty. Byl to Bůh, jenž tě změnil v ďábla a svrhl tě do pekla, abys byl strážcem zatracených. Kdybys byl měl svou práci rád, jistě bys tu nebyl stál tisíc let na notredamské věži v bouři a dešti.

Vím, že to není lehké pro někoho, kdo se narodil s křídly, býti ďáblem. Princi Temnot, proč neuhasíš oheň ve svém podzemním království a neusadíš se mezi námi ve velkém městě — věř mi, venkov pro tebe není — jako bohatý soukromník, který nemá celý den jiného na práci než jíst a pít a hrabat peníze? Anebo, musíš-li už zvětšovat kapitál a zkoušet štěstí v spekulaci, proč si nezařídíš druhé hráčské peklo v Monte Carlu, nebo bordel, nebo proč se nestaneš lichvářem chudiny, nebo majitelem kočovného zvěřince s bezbrannými divokými šelmami, hladovějícími za železnými mřížemi! Nebo potřebuješ-li změnu vzduchu, proč nejdeš do Německa a nezařídíš další továrnu na nejnovější otravné plyny! Kdo jiný než ty přivedl aeroplány nad Neapol a shodil zápalnou bombu na budovu Sester Chudých mezi tři sta jejich chráněnců, starců a stařen!

Dovolíš mi, abych za radu, kterou jsem ti udělil, ti dal otázku? Proč vystrkuješ jazyk? Nevím, jak na to pohlížíte v pekle, ale, při vši úctě k tobě, u nás to považujeme za známku nedůvěry a opovržení. Promiňte, pane, ale na koho to celý ten čas vyplazujete jazyk?

Ach jáje, jáje!! My se bojíme! Jsme ohroženi! Pomoc, Svatý Otče! – Vykřikují zděšeně němečtí biskupové shromáždění ve Fuldě.

Co se děje, moje milé děti? Vždyť se zatím nic tak strašného neděje.

Včera to snad bylo něco jiného, ale dneska nám už z toho běhá mráz po zádech.

Patrik to jasně sleduje mezi řádky Knihy o životě a smrti od Axela Munthea: Tehdy nebylo ještě posvětštění nemocnic ožehavou otázkou, tehdy se ještě neozývaly drsné výkřiky: „Pryč s kněžími! Pryč s krucifixem! Vyhodte sestry!“ Bohužel jsem je viděl za krátko všechny odcházet a byla to škoda. Měly dozajisté své chyby. Dovedly nesporně daleko lip zacházet s růžencem než s pilníkem na nehty, bylo jim běžnější smáčet prsty ve svěcené vodě než v roztoku kyseliny karbolové, která tehdy byla ve všech nemocnicích všemocnou desinfekcí, ale která byla brzy nahrazena jinými. Avšak jejich myšlenky byly čisté, jejich srdce ryzí, celý život obětovaly své práci a nežádaly za to nic, než aby se směly modlit za své svěřence. Ani jejich nejhorší nepřátelé se nikdy neodvážili podceňovat jejich obětavou oddanost a neskonalou trpělivost. Říkalo se o nich, že pracují se smutnou, mrzutou tváří, že myslí daleko víc na spásu duše než těla, že mají na rtech daleko víc resignace než naděje. Ale byl to naprostý omyl. Naopak, tyto sestry, mladé i staré, byly vždycky spokojené a šťastné, skoro veselé a plné dětinských žertů a smíchu. Bylo přímo zázračné pozorovat, kterak dovedly přenášet své štěstí na druhé. Byly také shovívavé. Neznaly rozdílu mezi věřícími a nevěřícími. Naopak, nevěřící ošetřovaly, možno-li, ještě oddaněji, neboť jich litovaly a nedávaly najevo svou nelibost, ani když se rouhali nebo kleli.

Protestujeme proti porušování konkordátu z třiatřicátého roku! – Ozývají se němečtí biskupové a s nimi také apoštolský nuncius. - Rok od roku sílí pronásledování církve v Německu. Odpovídá to přesnému plánu, který s rozhodností provádí nacistická strana. Jejím cílem je zničení církve a křesťanství, které nacisté považují za „židovskou nauku“, jež není hodna toho, aby ji vyznával árijský národ.

Všechno zlé je přece k něčemu dobré, ozývá se od Svaté Stolice: Křesťanům všechno pomáhá k dobrému. Proto se sluší klidně snášet časné bídy po příkladu Kristově, jak nás k tomu sám Pán vybízí ústy Kempenského:

Synu, já jsem sestoupil s nebe pro tvé spasení; vzal jsem na sebe tvé bídy, ne z nutnosti, ale z lásky, aby ses učil trpělivosti a nenesl časné bídy s nevolí. Neboť od chvíle narození mého až do skonání na kříži mi nechybělo snášení bolesti, a zakoušel jsem veliký nedostatek všech časných věcí. Často jsem na sebe slýchal mnohé žaloby. Zahanbení a utržení dobrotivě jsem snášel. Za dobrodiní se mi dostávalo nevděku, za divy rouhání, za mé učení výtek.

Věrná duše odpovídá: Pane, poněvadž jsi byl ve svém životě trpělivý a tím nejvíce plnil příkázání svého Otce, je na místě, abych si já, přeubohý hříšník, vedl trpělivě podle tvé vůle, a dokud bys chtěl a nesl své břímě porušitelného života pro spasení. Neboť, třebaže se tento přítomný život jeví obtížným, přesto tvou milostí je už učiněn velmi záslužným, a tvým příkladem a šlépějemi tvých svatých snesitelnější a slavnější. Je však také mnohem potěšitelnější, než býval ve Starém Zákoně, když ještě zůstávala nebeská brána zavřená; a také cesta do nebe se ukazovala temnější, když se tak málo duší snažilo hledat nebeské království.

Ó, jak veliké díky jsem ti povinen vzdávat, žeš ráčil mně i všem věřícím ukázat pravou a dobrou cestu do svého věčného království! Neboť tvůj život, to je naše cesta; a skrze svatou trpělivost se ubíráme k tobě, jenž jsi naše koruna. Kdybys nebyl šel před námi a nebyl nás naučil, kdo by se tě snažil následovat? Ach, kolik lidí by zůstávalo daleko a pozadu, kdyby nepohlíželi na tvé přeslavné příklady!

Jenže – Svatý Otče, ozývají se křesťané, - vždyť už od podepsání Dohody nařizuje německá Nacionálně socialistická vláda rozpuštění nejvýznamnějších katolických sdružení. Obviňuje je z provozování „protistátní“ činnosti. Děje se zatýkání kněží a křesťanských laiků působících v sociální oblasti. Také oni jsou obviňováni z „protistátní“ činnosti. Nyní se však útok zaměřuje na katolické školy. V některých krajích jsou zavírány proti vůli rodičů. Je rovněž zakázáno, aby ve státních školách učili řeholníci či řeholnice.

Milé děti, nevsímejte si toho, raději rozjímejte o užitečnosti protivenství: Dobré je nám, že někdy zakoušíme nějaké těžkosti a protivenství, protože často bývají pohnutkou, aby se člověk zamyslel a poznal, že je zde ve vyhnanství, a aby neskládal svou naději do žádných věcí tohoto světa.

Dobré je, abychom někdy trpěli odpírání a aby se o nás špatně a nedokonale smýšlelo, třebaže dobře jednáme a s dobrým úmyslem. Takové věci často napomáhají k pokoře a chrání nás od marné slávy. Neboť tenkrát lépe hledáme vnitřního svědka Boha, když zvenčí jsme u lidí v nevážnosti a dobře se nám nevěří.

Proto by se měl člověk upevnit v Bohu tak, aby mu nebylo zapotřebí vyhledávat žádné lidské potěšení. Když člověk dobré vůle zakouší trápení nebo pokušení, nebo ho skličují špatné myšlenky, tehdy spíše poznává, jak nezbytně potřebuje Boha, neboť vidí, že bez něho nedovede nic dobrého.

Tehdy také se rmoutí, lká a modlí se, když cítí svou duchovní bídu. Tehdy ho mrzí ještě déle žít a žádá si, aby už přišla smrt, aby mohl rozejít se s tělem a být s Kristem.

Tehdy také dobře pozoruje, že dokonalá bezpečnost a plný pokoj nemůže být na tomto světě.

Spouští se úplná sprcha dopisů v diplomatické poště mezi Svatým Otcem a německou vládou. Stížnosti a výzvy papežského vyslance zrovna prší:

Protestujeme proti vytlačování duchovních osob jen do soukromí, do vnitřního duchovního života, kdežto každé jeho promítnutí navenek se stíhá jako protistátní činnost.

Chachachááá! – Zaznívá z německé národní strany. Z těch odpovědí číší posměch a jízlivost.

Ach, kam se dostává to hegelovské vyvyšování státu na úplné božstvo!

Tohle že má být odpověď nástupci Petrovu? – Zlobí se viditelná hlava církve, protože je přehlížena jako neviditelná. Některé z odpovědí zní naopak až vyčítavě, když zdivočelí

nacisté vytýkají papeži nedostatek pokory a farizejsky ho odkazují na Tomáše Kempenského, který uvádí, že se pro věčný život sluší snášet nějaké obtíže:

Synu, ať tě nezdolávají námahy, kterých ses kvůli mně podjal, aniž tě soužení zbavují úplně veškeré myslí. Mé zaslíbení ať tě posilují a potěší v každé těžkosti. Jsem dostatečný, abych ti odplatil nad všechn způsob a nad všechnu míru. Nebudeš se zde dlouho lopotit, aniž by tě skličovaly bolesti. Počkej maličko a uzříš mizet konec zlých věcí. Přijde chvíle, kdy přestane všechna námaha a všechn nepokoj. Nepatrné je a krátké všechno, co miji s časem.

Pracuj věrně na mé vinici; sám budu tvou odměnou. Piš, čti, zpívej, vzdychej, mlč, modli se, snášej statečně vše protivné, protože věčný život je hoden všech těchto a ještě větších bojů. Jednoho dne přijde pokoj, který je znám Pánu. A nebude den ani noc, ale ustavičné světlo, nekonečná jasnost, pevný pokoj a bezpečné spočinutí. Tehdy nebudeš říkat: Kdo mne vysvobodí z této smrti? Protože svržena bude smrt a spása bude nehynoucí, žádná úzkost, jen blažená příjemnost, sladká a vznešená společnost.

Ó, kdybys viděl věčnou korunu svatých v nebi, jak velikou slávou nyní plesají ti, kteří bývali tímto světem zavrženi a byli považováni za téměř nehodné samého života, jistě by ses hned ponížil až na zem, a spíše by sis přál být všem poddán, než být jednomu představeným. Spíše by ses radoval, že můžeš pro Boha trpět soužení, a za největší zisk by sis pokládal být mezi lidmi počítán za nic.

Ó, kdyby se ti zamlouvaly takové věci a hluboko v srdci se ti usadily, jak by ses opovažoval, třeba jen jednou, si stěžovat? Cožpak se nesluší snášet všechny námahy pro věčný život? Není maličkost ztratit nebo získat Boží království. Pozdvihni tedy svou tvář k nebi. Podívej, já a všichni moji svatí se mnou, kteří měli v tomto světě veliký boj, nyní se radují, nyní jsou potěšeni, nyní jsou bezpečni, nyní odpočívají, a budou bez konce se mnou zůstávat v království mého Otce.

Pius XI. vrtí hlavou: Ďábelské! Jsme mezi dvěma mlýnskými kameny. Z jedné strany ruský bolševismus a z druhé německý nacismus. Svým zaměřením a metodami jsou si hrozně podobné. Úplně nové nádory, cizopasící na národech světa, a my se zatím nedovedeme vůči nim účinně postavit. S jakou vehemencí si osvojují nové techniky! S jakou průbojností se zmocňují sdělovacích prostředků k ovládnutí zástupů!

Musíme se rozhodně postavit proti těmto zhoubným naukám, radí kardinálové.

Jenže jak?

Vydáme encykliku.

Jenže tohle nejsou jen bludná učení, která jsou ovšem hodná odsouzení. Tohle je něco nebezpečnějšího. Kde se to uhnízdí, tam není v silách jedince vyvarovat se jim. Úplně chobotnice, které stahují každého do svého jícnu a stěží kdo se jim vyvaruje.

Ovšem odsouzení bludné nauky je nutné. – Tvrdí kardinálský sbor.

Nejhorší je vyvyšování jedné rasy a jednoho národa nad ostatní. Pak je tu to strašně vynášení státu, kdy si stát nárokuje naprostou vládu nad každým občanem a rozhodování o něm.

Pak jdou ovšem důsledky – jako je časté omezování svobody náboženského projevu, porušování konkordátu nacistickými úřady, bránění církvi ve výchově mládeže.

MIT BRENNENDER SORGE! MIT BRENNENDER SORGE!

Několik dní a už to zní celým světem. S palčivou starostlivostí se ozývá otcovský hlas Pia XI. nejen v německých kostelích, ale všude po světě díky rozhlasu a filmu.

KDO POVAŽUJE NĚJAKOU RASU, NÁROD, STÁT, SVĚTSKOU VLÁDU, REŽIM NEBO JEJICH IDEOLOGII ZA SVOU NEJVYŠŠÍ NORMU VŠECH HODNOT - TEN NENÍ KŘESŤANEM!

Všechny vás vyzývám - vytrvejte ve zkoušce a ve víře vydávejte svědectví věrnosti Božímu slovu, a to i za cenu vlastního života. Zvláště vám - mladým - kladu na srdce:

Nenechte se svést falešnými překupníky s klamnými naukami, které by ve všem chtěly vycházet z „mýtu krve a rasy“.

Úžasná encyklika! – Letí od úst k ústům - Papež odhaluje zrudnost německého rasismu.

Hm, má to ohromný ohlas na celém světě, - uznává Koudelka, - jenže ono se mluví a mluví - na každém kroku - na veřejnosti i doma, ale to je tak všechno – jenom se mluví. A německá vůle k činu se zatím dere k uplatnění.

Bud' klidný, Pepi, a důvěřuj, upokojuje ho Patrik: - Bůh neumí klamat. Udělá si z tebe, co sám chce, a přivede tě, kam chce - podle tvé spolupráce. A pak nejen nezmizí milý úsměv z tvé tváře, jak je na maturitní fotografii - nýbrž ještě se zušlechťí a ubytuje se tam trvale. To pevně věřím. Ten den budu v duchu s tebou.

Dutý hlas hučí z tlampače, zesilujícího vysílání o volbě nového papeže - Pius XII.

OD ZAČÁTKU VÁM VŠEM PŘIPOMÍNÁM, duní z ampliónu: - HLAVNÍM RUŠITELEM MÍRU A POKOJE MEZI NÁRODY JE STÁTNÍ DONUCOVACÍ REŽIM

ZACHRAŇME MÍR! K TOMU USTANOVUJI KATOLICKOU AKCI. ZAPOJTE SE DO TOHO DÍLA!

Do toho všeho kapounovitě hudruje Benito Mussolini: Hlásím se k papežské audienci! - Hlásím se k papežské audienci! -

Pius XII. vrtí hlavou: Nemáme zájem o setkání s tím fašistou. Předně je to fašista a kromě toho strhává celou Itálii do neštěstí, když se spojuje s německými nacisty.

Co proti nim máte, Svatý Otče?

Mezi Vatikánem a nacistickým Německem není možný žádný kompromis. Svatá Stolice zavrhuje státní monopol výchovy mládeže, vyloučení náboženství ze škol, rasistické zákony, konfiskaci církevního majetku, potlačování Katolické akce a zákaz katolického tisku, protináboženskou kampaň nacistického tisku, propagandu ateismu a novopohanství, pronásledování kněží a věřících.

Hluboký hlas vytáhlého čtyřicátníka docela vytrhne Patrika z hlubokého zadumání:

Poslyšte, bratře Patriku, myslím, že ovládáte docela obstojně francouzsky, německy a anglicky, a k tomu i řecky a latinsky, a prý studujete také esperanto. Hm - slušný záběr.

Patrik ani nedutá. Červená se až po kořínky vlasů. Ani ho nenapadne, aby se chlubil ještě tím, že se ve volných chvílích prokusuje také azbukou, aby si osvojil základy ruštiny. Bystré oko představeného však dobře sleduje jeho rozpaky, a pokračuje:

Rozhodli jsme se vás poslat k dalšímu studiu do Saulchoir v Belgii.

Do Saulchoir?

Ano, právě tam. Pojedete tam spolu s bratrem Rozárem.

Oslovený bratr se chystá něco říct otcí provinciálovi, ale knedlík v krku mu to nedovolí.

U nás doma brzy asi nastanou krušné chvíle. Než se to vlnobití přežene, můžete tam pracovat na vaší závěrečné thesi. Povede vás otec Yves Congar.

TOVARYŠSKÁ LÉTA

Klap-klap! -- Klap-klap! -- Klap-klap! - Klap-klap! - Vyklepává rychlík PRAHA-PAŘÍŽ svou taktovkou nekonečnou píseň a výhled z okna s ubíhající domovinou se rozplývá před očima. Krajina se slévá v kompozici moderní malby *Broadway Boogie-Woogie* od Pieta Mondriana. Dech si však osvojuje nový rytmus podle bzučivého podtónu růžence, až jeho zrnka docela ovládnou mysl, ale také srdce a tělo.

A můžete bdít či snít, stále zůstáváte ve zvláštní andělské ochraně, i kdyby se nad celým hříšným světem zatáhlo jako kdysi nad Sodomou a Gomorou, aby je opláchla sírová

sprcha.

Pojednou se Patrika chápe něčí silná ruka a cloumá s ním, div, že jí nezůstane celé rameno v ruce. Sotva se omráčeně vyhrabe ze zřícenin svých snů, ozývá se:

Co je, Rozárku?

Paříž! Za chvíli budeme v Paříži, a tys už málem skácel celý les, jak chrápeš!

Pro někoho je Paříž Eiffelovka, pro jiného rušné Pigale, pro dalšího Champs Eliséé. Někdo spěchá do muzea, jiný dá přednost vinárnickám na Montmartu, kde se možná setká při sklence pernodu s Pablem Piccasem uprostřed divokých rozprav mezi futuristy a dadaisty.

Na prohlížení pařížských pamětihodností nemáme čas. - Říká rozhodně Patrik.

Aspoň tak vidět Louvre, - povzdechne si bratr Petr Maria Rosarius.

Snad leda Notre Dame, připouští Patrik. Jenže i z toho sejde. Prodirání se chumlem lidí je zaráží na každém kroku. Chtivé pohledy kapsářů a chmatáků, poměřující lačným pohledem cestující, vystupující z mezinárodního rychlíku, naštěstí ponechávají stranou oba studenty s hubenými tvářemi, ale zato s jiskrou v oku.

Zaručeně nás očekávají bratři v klášteře svatého Jakuba, - míní Patrik, když se vymotají z nádražního mumraje. Jen letmo se jim před zraky zablýskne na nároží nebroušený pařížský dýmant, když se bulvár rozezní vášnivým zpěvem Vrabčáka Edith. Zase jedno dítě ulice, postřehující nespalující plamen lásky svaté Terezičky.

Nohy poutníků vyrážejí z nádraží, aby si posléze padli do náruče s francouzskými dominikány.

Tak vy jedete studovat do Le Saulchoir.

Jaké to tam je?

Hm, prostě řádové studium. Navenek docela nenápadné, ale myslím, že je tam pravé tříbení duchů, povídá převor: – Zatím nikdo přesně neví, co se z toho vyklube.

Horší je, že to dneska v Německu haraší zbrojením, říká další bratr.

No a co?

Jak říká klasik: *Inter arma enim silent leges.*

Patrik se ozývá s jinou variantou téhle okřídlenosti: *Inter arma silent musae.*

Však ony se ty múzy zase rozpovídají, míní Rozárek.

Místo převorova úsměvu se však střetá s pohledem Lotovy ženy krátce po jejím ohlédnutí se k rodné hroudě. Převorova tvář, zatím poněkud pomníkovitá, zvolna nabývá tmavšího odstínu a jeho oči vypadají jakoby zavěšené na konci stonků jako oči hlemýžďe nebo garnáta. Zírá před sebe jako Robinson Crusoe, který spatřil lidskou šlépěj v písečné pláži opuštěného ostrova. Sotva se však život vlévá zpátky do jeho ztuhlých údů, převor zůstává sedět a jen si drží hlavu ve dlaních. Zřejmě si chce být jist, že mu neodpluje od rodného krku. Ještě chvíli nejeví příznaky uspokojivé formy a snad by byl velmi ocenil pořádný kus ledu, o nějž by si mohl opřít starostmi rozpálené čelo. Posléze však sebou cukne, jako kdyby ho někdo šťouchl rozžhaveným pohrabáčem, a vyletí z něho:

Chtěl bych mít váš optimismus, bratře! - Ehm – zítra půjdeme na nádraží shánět jízdenky do Le Saulchoir.

Pak se všichni ztrácejí v jednom společném chóru díky a chval, ale i proseb.

Venku se stupňují cestovní zmatky. Nastává čas zdivočelého stěhování jedinců i celých rodin, tušících, že z těchto mraků bude pršet. Na každém rohu vykukují zvědavé pohledy. Lidé jsou podráždění.

To je moje jízdenka! Ne moje! - Sem tam se lidé porvou o jednu jízdenku.

Díky tomu se Patrikovi jeho pařížská zastávka protahuje na celý týden. Čtveřice bohosloveckých očí, doširoka dětsky otevřených, prohlíží Paříž,

Už mám pro vás zajištěny dvě jízdenky na vlak do Bruselu, - říká bratr Jan. – Jede to

zítra ráno.

Vypadá to, že Eiffelovka v takové časně ráno vůbec nevstává. Posléze však přece jenom vyčnívá z ranního oparu. Nicméně pak se zase zvolna zmenšuje, až uteče kamsi daleko na jih.

Klap-klap! -- Klap-klap! -- Klap-klap! -- Klap-klap!

Toto není žádný rychlík, - konstatuje Rozárek: - Takový loudák, oddechující v každé venkovské díře.

Růžencová zrnka se vydávají na okružní jízdu kolem Patrikových prstů. Křížek se opocuje a vlhne. Konec dobrý – všechno dobré – křížek pokaždé zůstává v klidu.

Mohutná kulatá věž kostela v Ninove se pozdravuje s vlakem a pospíchá dozadu spolu se vzdalujícími se stromy.

TOURNAI – KAIN! – Volá průvodčí.

To už batohy zakoušejí okrouhlý nálet na odhodlaná záda a čtveřice mladých nohou rázuje nádržím.

Saulchoir není zdaleka tak velkolepé místo jako klášter v Paříži. Komíhá se to tu však překvapivě strhujícími postavičkami.

Patrik? – Rosarius?

Vítám tě, Patriku! – Mrkne na něj bystrýma očkama asi pětatřicátník v bílém dominikánském rouchu: Jsem otec Yves Maria Congar. Už o tobě mám zprávu z Čech. Jakou že to máš dělat thesi?

Valerián Magni.

Ach, ten kapucín.

Rodným jménem Maxmilián Magni, spolupracovník pražského arcibiskupa kardinála Arnošta Harracha. Ten se podílel na katolické reformě po Bílé hoře jako zastánce mírného postupu. Původem Ital, ale od dětství žije v Praze na Malé Straně. Potom je z něj najednou bratr Valerián - kapucín. Strhující kazatel! A brzy na to je provinciálem pro Čechy a Rakousko.

Papežská kongregace pro šíření víry ho jmenuje spolupracovníkem pražského arcibiskupa kardinála Arnošta Harracha. Tak do roku 1634 pomáhá uskutečnit v pobělohorských Čechách obnovu pravé víry.

Vím o tom, pokyvuje otec Congar: - Spolu s kardinálem Harrachem prosazuje mírný postup rekatolizace. Připouští velkou vstřícnost vůči protestantům a odmítá jejich striktní vyhánění. Zásadně odmítá jakýkoli vnější nátlak při hlásání víry. Tehdy však naneštěstí převládá vliv jezuitů.

Patrik uznale pokyvuje hlavou.

Ach, tenhle Valerián - důležitý vzor pro naši duchovně rozvrácenou dobu.

Vím, že napsal *Judicium de catholicorum et acatholicorum regula credendi*, - ozývá se mládenec: - Znáš to z naší řádové knihovny.

To víš, že napsal. Máme tu všechna Valeriánova díla. Tohle ovšem není moje parketa. Mě zajímá u Valeriána pouze jeho díla o církvi.

Přitom se mu zablyskne v očích skoro jako z plamenného keře před Mojžíšem.

Víc o něm ví tady otec Henri.

Do dveří refektáře právě spěšně vchází další pětatřicátník.

Udýchaně se představuje: Jsem bratr Henri Maria Féret.

Otec Féret je náš historik. Obírá se dějinami církve.

Hlavně patnácté až osmnácté století, doplňuje otec Henri.

Tady bratr Patrik z československé provincie studuje Valeriána Magni.

Ještě nedořekne, a otec Henri už ze sebe sype: Výborně! Mám jeho díla u sebe. *Judicium de catholicorum – at cetera et cetera. De luce mentium, Principia et specimen*

philosophiae, Opus philosophicum, pak jsou tu všelijaké jeho disputace, potom *Christiana et catholica defensio*, a taky Valeriánovo dílo, vypořádávající se s tvrdým postojem jezuitů vůči heretikům a ateistům. Mám to všechno u sebe v cele. Rád vám to, bratře Patriku, kdykoli půjčím.

Z toho, co znám z Valeriána, říká Patrik,- totiž *Judicium de catholicorum et acatholicorum regula credendi*, už jasně vidím, že Valerián nechce jen opakovat to, čemu dlužno věřit, protože to je už mockrát probráno z Písma svatého a potvrzeno autoritou svatých Otcův, koncilů i výroky papežů. Spíš mu jde o to, jak věřit a na čem zakládat víru. Evangelíci učí, že se každý člověk může sám rozhodnout s přispěním Ducha svatého z výkladu bible, shoduje-li se učení církve s Písmem či neshoduje. Naproti tomu obecná církev učí, že nejvyšší pravomoc rozhodovat o učení církve přísluší papeži a obecnému sněmu, jemuž dána je od Krista.

Ukazovák otce Féréta se významně pozvedá, když připomíná:

Možná, že byste se měl taky zaměřit na nějaké ty spisy Valeriánových odpůrců, hlavně na Komenského. Komenský dost odporuje Valeriánovi. Máme to tady v knihovně.

Znám to z naší pražské knihovny. Jenže Valerián to už také vyvrací. Právě v tomto spise ukazuje, k jakým nesmyslným důsledkům to vede, když se někdo drží jiných zásad než je učení naší svaté víry. Postupuje podle zásad dialektiky. A v třetí části svého spisu pojednává o pravidle víry obecné církve, a v poslední, osmé knize dokazuje neomylnost této víry zázraky, které se přihodily kapucínům.

To je dobré, pokyvuje hlavou otec Congar, - jenže je škoda, že se Valerián zdráhá přijmout aristotelsko-tomistickou nauku. To ho zavádí k tomu, že podceňuje lidskou přirozenost. Když se pak snaží dokazovat z Písma svatého pravidlo víry v obecné církvi, poskytuje tím účinnou zbraň Komenskému a jiným, protože představuje učení svaté víry v dost ubohém podání.

Potom se otec Yves nachyluje k oběma českým bohoslovcům: Bratři – Rozárie - Patriku, musíte oba poznat otce Dominika Maria Chenu. Bez opory ve svatém Tomášovi zůstaneme všude na hromadě. Sám jsem sice žákem otce Ambrože Gardeila – ten už je na věčnosti, a otců Antonína Lemonniera a Petra Mandonneta a Gontrana Maria Garrigou-Lagrange, ale to, jak podává otec Dominik Chenu svatého Tomáše, to je prostě úžasné! – Rozplývá se otec Yves Congar: - Otec Dominik je o nějaký pátek starší než já, a tak se od něho rád učím živému osvojování si Tomášova odkazu. Zatímco mnozí – na Salamance i na Angeliku pořád jenom kravsky přezývují svatého Tomáše, otec Dominik Chenu nás přímo vtahuje do Tomášova života, aby z nás nebyli jenom scholastičtí suchaři, ale milující otcové podle vzoru svatého Otce Dominika.

Patrikovy uši povyrůstají zvědavostí o pár centimetrů.

Zatímco planoucí výheň lásky Kristovy přímo šlehá ze srdce oddechujícího otce Congara, Patrik se dává slyšet, že o tom už také něco ví:

Komenský chválí Valeriána, že si přeje, aby všechno lidstvo bylo spaseno, a nevytrhuje jednotlivé sporné věci ze souvislosti s celkem. Ale shoduje se s ním i v jiných věcech. Předně, že se uprostřed mnoha podružností všude chápe jádro sporu. Dále se Komenskému líbí, že Valerián při tom užívá též významného nepřímého důkazu z absurdních důsledků, a že se snaží na místo jezuitských přehmatů najít lepší řešení sporů s bloudícími a hledajícími bratry. Také je mi na Valeriánovi sympatické, že píše velmi prostým a snadno sdělným a čtivým způsobem, a že je tu znát Valeriánovu skromnost a pokoru. Kromě toho je mi na Valeriánovi sympatické, že vůči bloudícím bratrům projevuje spíše soustrast než výsměch.

To je ono! – vybuchne otec Yves jako odjištěný granát. – Po tomto přímo hořím, bráško! Hlavně se mi na tobě, bratře Patriku, líbí, že pro naše odloučené bratry

protestanty nepoužíváš tradičně běžné slovo heretici, ale raději – jak slyším - používáš označení bloudící a hledající bratři. Tohle si zapíšeš, po něčem takovém zrovna hořím! Otec Yves se uchváceně raduje a válí Patrikova slova po jazyku, vychutnává je jako staré víno. Nadšeně vyskakuje jako kukačka z hodin, když sleduje, jak si padá s Patrikem do noty. Přátelsky poplácá Patrika po rameni.

Patrik dodává: Valerián Magni je pro nás přínosný právě svým umírněným postojem vůči bloudícím a hledajícím bratrům.

I to je však ještě málo, míní otec Yves: - Všichni jsme vykoupeni Krví Páně, a musíme milovat všechny bloudící bratry aspoň v té míře, jako odmítáme jejich bludy, a také se za to modlit a obětovat. Musíme brát ohled na osobní lidskou důstojnost každého bratra a sestry, a ještě víc milovat jejich nesmrtelné duše třeba až k prolití vlastní krve.

Patrik souhlasně pokyvuje hlavou, a otec Yves pokračuje nadšeně, oči odlétlé kdesi daleko za obzorem, nos se mu samým nadšením třese jako zralá hruška hnilička, na kterou dorážejí mlsné vosy, až se mu zrychluje dech, takže funí jako nákladní vlak, stoupající do hor, zatímco srší mnohými nápady jako splašená Héronova báně.

Ovšem k tomu, aby se to dotáhlo v celé církvi obecné do důsledků, bude nutno udělat ještě jeden velký krok.

Když mluví tak uchváceně o jednotě církve, celý se nadchne a rozpálí jako prorokující Jeremiáš, a jeho počínání je tak nakažlivé, že všichni jeho posluchači málem nadskakují v lavicích. Skoro mu tahají slova z úst a vyvalují oči, že by se daly ustříhnout nůžkami. Právě je ve znamenité formě. Cítí se rozkročen nad světem jako Rhodský kolos. Bez přehánění se dá říct, že Moáb je jeho umývadlem a brzy na něco hodí svůj střevíc.

Jenže jak na to? "- Ptá se otec Henri.

Hm – k tomu se bude muset udělat rázný krok od církve pouze triumfující, což přísluší především Kristu Pánu vševládnému a Maticce Boží a svatým v nebi, k církvi chudé a sloužící. Zkrátka na nás, co jsme tady ve světě, patří vzít karabáč a malý dvůr, abychom už dál nechrápali a nebyli jenom nečinnými jedlíky eucharistického Těla Páně.

Otec Henri si dává taktně prst k ústům: Ne tak nahlas, otče. Ještě si někdo bude myslet, že otec Congar je nějaký skrytý revolucionář, který chce udělat v církvi nějaký palácový převrat.

Jsem snad nějaký modernista? Pravda, znám ze Sorbonny pěknou řádku modernistů, znám Bergsona i Durkheima, znám Lévy-Bruhla a další, ale prožívám to všechno v duchu kajícnosti našeho svatého Dominika.

Otec Henri dává do smíchu: Ovšem - ten karabáč nemusíme hledat. O ten se nám nejspíš co nevidět postará pan Hitler.

Patrik to snad neslyší a říká shodně s otcem Yvesem:

K tomu, aby se naplnil odkaz Páně, aby všichni byli jedno v jeho obecné církvi, musíme udělat krok k církvi chudé a sloužící, aby měla srdce cyrilometodějsky rozšířené k církvi východní i západní. Potřebujeme tedy lépe studovat a rozjímat východní učitele církve a výchovné myslitele.

Otec Yves nadšeně vyskakuje od stolu a obejmě studenta:

Patriku, ty seš náš člověk!

Když se otec příští měsíc prochází s Patrikem zahradou, bere ho kolem ramen:

Koukni, bratře Patriku, ty máš znamenitý dar vyjádřit přesně a výstižně situaci. Nevyznáš se trochu v ruštině?

Trochu.

Mám teď plnou hlavu nápadů ohledně jednoho ruského myslitele a básníka z devatenáctého století. Je to Alexej Stěpanovič Chomjakov.

Patrik kroutí hlavou: Toho neznám.

Ale poznáš. Musíš ho poznat. Slavjanofil každým coulem. Vyniká hlubokou zbožností a upřímným zachováním všech církevních předpisů, ačkoliv se tehdy v ruské společnosti, zejména v mládeži, začaly šířit svobodomyslné názory. Spojuje nadání básníka a myslitele s rozsáhlými, všestrannými vědomostmi, s nevšedním darem slova a jemnou dialektikou.

Zajímavé, podivuje se Patrik.

Nechtěl by ses mi podívat na jeden díl Chomjakových spisů, abys mi o tom podal nějaké dobrozdání?

S radostí, otče.

A tak se Patrik mezi svou přípravou na závěrečnou thési obírá ještě studiem Chomjakova v originále, aby později mohl referovat Otci Congarovi:

Víte, otče Congare, tenhle Chomjakov shledává osudnou chybu křesťanství v tom, že bylo prohlášeno za státní náboženství. Západ rozuměl křesťanství v duchu římského státu. Proto byla církev zprvu úplně závislá na státu. Jak ale nabývala stále moci, tak se sama stávala státem v čele s papežem. Jenže ideál vykoupeného lidstva spočívá právě v opaku - církev nemá mít podobu státu. Naopak, stát má se přeměnit v církev. Rusko je ve výhodě tím, že přijalo křesťanství z Východu, jenž byl cizí římské centralisaci. Každá křesťanská obec v Rusku si zachovává svobodu a jedinečnost a uznává jednotu ve všeobecných synodách. Tím se rozlouskne oříšek, na Západě opomíjený- spojení jednoty se svobodou v církvi. Mimo to víra nespočívá jenom na rozumu, nýbrž i v srdci, není jen poznáním, nýbrž také životem. Proto se ruská pravoslavná církev nesnaží násilně řídit vůli jednotlivců, a když nabývá světské moci, odmítá být státem, právě tak jako stát, vědomý si svého určení, nepokládá se za svatý, jako svatá římská říše,

Osobně mi to zrovna moc neříká. - Kroutí nad tím hlavou Patrikův spolužák bratr Marcel Anawati, egyptský dominikán. Připravuje se na působnost v řádu, kde touží přijmout jméno svatého obránce nebohých a víry svatého Jiří. Jenže otec Yves posléze všechny strhuje svým zápallem o jednotu celého vykoupeného Božího lidu.

Studuji tady v Saulchoir, hlavně Avicennu a Averroa, říká Marcel, a dodává: V jejich dílech nacházím úžasné podněty, které by mohli pomoci sblížení křesťanů s muslimy.

Mě zase – jako člověka Východu – zajímá víc to, co říká Patrik, , - ozývá se Patrikův spolužák a kamarád, bratr Josef Hien: - Víš, Patriku, jako ty, neseš jméno irského světce, tak zase já nesu jméno po svätci z Východu – totiž po svätém Janu Hien z Annamu. Ten se stal dominikánským mučedníkem 1844 v Nam-Dinh ve Vietnamu.

Járku, každý jsme povoláni vykonat něco na svém poli, kam nás Pán volá. - Ozývá se jindy dost mlčenlivý bratr Rosarius.

Otec Congar pokyvuje hlavou s úsměvem, jakého znamenitého pomocníka má v Patrikovi, ale klade mu na srdce: Víš, Patriku, hlavně pro samé vzdělávání nezapomínej, na prostý lid. Je to především pracující dělník, kterého nesmíme nechávat stranou – jak nás k tomu burcuje už papež Lev encyklikou Rerum novarum. V dnešní době klade Svätý Otec velký důraz na Katolickou akci.

Ehm, vím o tom, pokyvuje hlavou Patrik: - Ono se tomu sice říká akce, ale přitom nejde o žádné politikaření. Je to prostě apoštolát osobně nasazeným svědectvím.

Možná, že to k vám - do českých zemí - ještě nedochází tak, jako se to děje u nás –

A jak se to tady dělá?

Jsou tady některé podněty pro ostatní lidi, zejména pro mládež. Hlavně je tady hnutí jocistů.

Jocistů? Co to je?

To je název podle zkratky JOC. Znamená to JEUNESSE OUVRIÈRE CHRÉTIENNE. Rozumím – hnutí křesťanské mládeže.

Tady to už frčí asi patnáct let. Od té doby, co s tím vystupuje belgický kněz Josef Cardijn, se to šíří západní Evropou. Chceme duchovně a hmotně povznést pracující mládež. Dneska už to letí nejen mezi studenty, ale i mezi dělníky, rolníky a bdělými lidmi vůbec. Dělá se v buňkách po šesti až deseti členech.

České oči jsou sudovitě vyvalené jak by to nedokázala ani seberozvernější operetka, ani napínavý nervák.

A co se tam děje? – Koulí očima bratr Rosarius.

Probírají se všechny možné společenské a kulturní, morální a náboženské otázky z pohledu učení víry.

To se lehkou řekne, ale co se z toho vyklube?

Návodem k uvádění křesťanských zásad do běžné životní situace je postup: VOIR – JUGER – AGIR, tedy VIDĚT – POSOUDIT – JEDNAT. Tak se musíme naučit s otevřeným srdcem naslouchat znamení doby a zjišťovat názory svého okolí.

Myslíte?

To bych řekl.

A proč?

Protože působit jako vyslanec s radostným poselstvím, to neznamená potloukat se někde libovolně s nějakými chytrými řeči. Znamená to dbát na své pouti světem s nebeským Hostem ve svém nitru na přání tohoto našeho spojence. Takže to neznamená pěstovat duchovní život jen tak nějak v poklusu, v pracovním shonu, ve stresu. Nedejme se uchvátit kacířstvím přičinlivosti a horečné podnětnosti, které by snad chtělo zachraňovat Nejvyššího. Zní to rouhavě, ale často se nedá jinak vyjádřit naše bezduché shánění a překotné lopocení, které zapomíná, že Nejvyšší učiní své. Naše krkolomné usilování pyšně přehlíží, že nebesa nás nepotřebují, že jsou pro nás vyznamenáním, když jim smíme sloužit v nesmrtelných duších a v nebeském království, a že věčně vracející se Vítěz si všechny své nepřátele jednou dobude a podmaní sám. Když zamíříme k duším, vykročíme k nim teprve tehdy, až jim opravdu máme co dát, když jsme plni Slova věčného života, opravdu prožívaného. Učme se dávat z plnosti jako přetékaná přehrada, a ne rozdávat něco, co vyškrabáváme na dně svých komplexů a zakyslostí. Jinak bychom byli jako znející kov, kdyby v nás nebyla nadpřirozená láska.

Často se staví život rozjímavý jako dokonalý proti činnému životu. Brzy však povstávají ještě třetí koumáci, kteří hodlají zachraňovat prvenství činného života menším podvůdkem a mluví o životě smíšeném. Jenže tento smíšený život je vlastně vyvrcholením života rozjímavého, kdy totiž člověk dává z plnosti svého vnitřního, rozjímavého života duchovního. Kde je plnost, tam se tato plnost nedá schovávat v okovaných truhlách ani v šuplicích, zamčených na dva západy. Tato plnost se hledí rozlévat. Žene se k sdělování jako utržený vagón. Kdo by v jednom kole jenom rozdával a nedoplňoval se jako přehrada přítokem vyššího nadání z věčného Slova, z důvěrné rozmluvy s Ním, za chvíli by se vypovídal čili prostě odkecal. A najednou budou jeho slova znít hluše a plechově jako když chcete hrát Mozarta na rezavou troubu od kamen. Proto se podle vznešeného vzoru uchyl do samoty, na loď, na poušť, na horu, abys přeťal svou splašenou činnorodost chvílemi duchovní samoty, aby ses také sám věnoval tomu Nejvyššímu, abys zaslechl vyšší inspiraci pro druhé, a nechal to rezonovat ve svém srdci, aby se odtud šířilo dál.

S čím se tedy dá přistupovat k lidem?

Hlavně s radostí a jasným výhledem.

No jo, jenže otevřou se všichni ve svých názorech?

Co by ne? - Sociologie nás učí používat anketu. Je anonymní a vyklube se v ní všechno, co potřebujeme znát.

A výsledek?

Výsledné jednání pak neznamená jenom činnost obrácenou navenek, jako když tajtrlík dostane poprvé do ruky řehtačku a nemůže se toho vrtění nabažit, ale především, co kdo pro zlepšení poměrů může udělat sám u sebe. Nakonec se za to společně pomodlíme – jeden za všechny a všichni za jednoho – jako tři mušketýři.

Chachachá!! – Zaznívá mladistvý smích.

Situace však není tak veselá, brzdí je otec Yves: - Víte, bratři, dneska se světem rozbíhají strašné síly směrem k odbožšťování a odlišťování národů - v Rusku mračno bolševického komunismu, v Německu hydra nacismu, v Itálii chobotnice fašismu. Musíme proti tomu stavět s mravenčí píli hráze.

Jenže to vypadá jako stavět hráz proti Pacifiku.

Hm, přiznejme si, že ani úsilí praotce Noa na stavbě archy v dobách sucha vyhlíželo jaksepatri potrhle a dlouho i marně. Tak je to dodnes. Vcelku zatím nikdo v církvi vůbec neví, jak se k tomu všemu světskému mumraji vlastně zachovat. Obecné zásady jsou jasné, ale jak si má církev přesně počínat ve styku s takovou donucovací mašinerií, nikdo neví. Víme, že se musí položit větší důraz svobodu a důstojnost lidské osoby, které tato nová strašidla drtí jako mlýnky na maso. Zatím není vůbec jasné, jak to však prosadit v církvi jako celku. Nejenom papež a biskupové, ale ani žádný diplomat, ba vůbec nikdo na světě není dneska připraven na to, jak jednat s jedinci jako je Stalin, Hitler, Mussolini. Jeden den s vámi uzavřou smlouvu a zítra ji pošlapou. Navíc nahromaděné zlo, odtržené od jeho původního pachatele, vystupuje dost nezávisle a strhuje do svého chřtánu zmatené zástupy. Nemáme dost živých vzorů, jak tomu čelit.

Špička boty otce Congara ryje ve šterkem vysypané cestičce podivné tvary a v hloučku kolem něho se na hodnou chvíli rozhostí ticho. Všichni chápou, že nastala situace, v níž si osvícený muž přeje být o samotě a neobtěžován nervy drásajícími otázkami. Chce se opřít o nějaký živý plot v parku, což se mu pochopitelně nedaří. Místo toho mu celá okolní zeleň i se stromy roztančuje před očima starobylý venkovský rejdivák, něco mezi třasákem a tancem svatého Víta.

Pšššt! – Ticho! Génus pracuje. – Tak jsou mnozí dobráci kladou prst k ústům, jako by se osvícenec měl rozpomenout na nějakou založenou recepturu, ale pletou se.

Není pravdou, že by ten zasvěcenec byl jako jeden z těch podivných indických fakírů, o nichž někdo tvrdí, že prý se najednou rozplynou a uniknou v jakémisi odhmotnění čtvrtou dimenzí a zase se prý dají dohromady tam, kde je jich nejvíce zapotřebí. Madame Blavatská, která je to, čemu se říká teosofka, by patrně podotkla, že se jí samotné občas něco takového skoro podaří, ale úplně to prý nikdy nezvládne údajně proto, že ji jako dítě krmili masem zvířat, zabitých v zášti a panice.

Ctihodný otec však ani nedutá. Ovšem co taky říct k tomu současnému strašidlu, rejdicímu celým světem? Osvícená hlava přece dobře ví, že takový Mein Kampf obsahuje absurdní a bezpochyby za vlasy přitažený výňatek z pravidel a obřadů bratrstva patafyziky doktora Faustrolla od Alfreda Jarryho, komický leda pro toho, kdo by to sledoval s odstupem, ale s tím, jak by se k tomu blížil, by mu na zádech přeskakovala mrazivá cukatura. Až posléze s úplným přiblížením by shledal, že to není brouk, který mu leze po zádech sem a tam, nýbrž něco otřesnějšího než ten nejjedovatější škorpión.

Inu, není snadné dosáhnout povznesení ducha na růžovém nebeském obláčku, sedíte-li právě na sudu se střelným prachem, ale otec Yves toho patrně dosahuje. A to navzdory skutečnosti, že ho strašně bolí hlava.

Pošlete mi, prosím, nějaké křesťanské knihy v češtině pro zdejší české krajaný. - Píše Patrik domů. – Nemůžeme je nechat na pospas cizímu okolí.

Když se objevují knihy na poště, Patrik je hned vyzvedává a rozděljuje balík mezi několik českých krajanů. Tak může jejich prostřednictvím apoštolovat mezi dělníky.

NĚMECKO OBSAZUJE ČESKOSLOVENSKO! – Zdrucující březnová novina otrásá světem.

Je konec iluzí všech diplomatů, vychloubajících se po návštěvě Mnichova: **ZACHRÁNILI JSME SVĚTU MÍR!**

Až doposud většina tak řečených slušných občanů přijímá zlověstné zvěsti s příčinností mrtvého brouka, a posuzuje výstředníky fašismu rudého, hnědého nebo černého zabarvení blahovlnně a shovívavě. Málokdo z veřejnosti se může dost přesně upamatovat, kdy vlastně začal sledovat něco podezřelého. Kdekdo je příliš zaujat vyděláváním peněz a občasným předstíráním zájmu o veřejné blaho, než aby si důkladněji všimal věcí kolem sebe. Žije poněkud okázale a výbojně, avšak má vlastnost průměrných lidí, kteří na každém kroku ohromují své okolí šlechetností a dobročinností. Nenaráží na žádné nepřátele, a protože se ve své dobročinnosti snaží řídit zdravými zásadami, nedá se ani o něm samém říci - jako o mnohých jiných - že by byl sám sobě nepřítelem.

Zájem o výbojně sousedy probouzí událost, která se děje v době, kdy se zdá, že národy prožívají dobu vcelku netečného setrvávání v ustálených vodách. Lid uvyklý našeptávání se zvolna uvelebují v ujistění veřejných činitelů, že má před sebou dlouhá léta vyrovnaného hospodářského růstu a obstojného blahobytu.

Potom však nastává zvrat. A přesto, že se tisk o věci podrobněji rozepisuje a veřejní činitelé s důrazným varováním vztyčují prst, veřejnost sleduje vypuknutí epidemie ještě dlouho jaksi otupěle. Jakoby nemohla rázem procitnout z dlouhodobého hlubokého spánku. Teprve když jednoho dne malátně procitá z lhostejnosti a vzpamatovává se, shledává, že se ocitá na prahu katastrofy.

Najednou to v rotačce hrkne jako ve starých pendlovkách. Noviny přináší obraz tváře na Karlově mostě jako by chtěla kopírovat *Křik* norského expresionisty Eduarda Muncha. Vyděšený člověk si proti žlutokrvavému západu slunce s vyděšenýma očima strachy drží hlavu, aby mu neupadla, a hrůzou otvírá ústa.

Ti, kdo nyní vyhlížejí ústřední veličinu posluchárny v Saulchoir, zůstávají zmateni. Otec Yves chtě-nechtě přijímá tvářnost ctihodného Priama, jemuž posel právě sděluje, že Trója hoří. Vyhlíží jako něco, co přináší příboj a každá vlna do toho znovu a znovu pošťuchuje. Cítí, jak mu krev tuhne v žilách, počínajíc od nohou a pokračujíc vzhůru. Studenti zastihují otce Yvese s bledým, strhaným obličejem a očividnými sklony sebou při nenadálém hluku škulbat. Občas se zvedne ze židle, aby mohl přecházet po cele. Jen málokterí by v této ochablé a roztřesené lidské trosce rozpoznali onoho nadšence církevní jednoty. Kde jsou ty časy, nabitě čilým entuziasmem a úsilím o přestavbu církve? Nyní se mu duši rozlévá chlad a pochybnost, napřed jen sotva pozorovatelně, ale sílí to a rozmáhá se to, až si skoro přestává důvěřovat. Neboli, řečeno méně elegantně, úplně bábovkovatí. V jeho nitru se odehrává mocný převrat, který se navenek projevuje pokleslou čelistí a vyvalenýma očima, v nichž se zračí hrůza. Zatímco hledí vpadlýma očima do temné budoucnosti, vyjadřuje se přerývaně, protože v citově vypjatých situacích se jen málokdo vyhne přerývání. Spíše jen mlčí, neboť je zřejmé, že složitost jakékoli konverzace ho začíná intelektuálně přemáhat.

V nastalém tichu doléhá k Patrikovu vnitřnímu sluchu šepotavé volání svaté Terezičky:

O radostných dnech velikonočních mi Ježíš ukázal, že jsou opravdu duše bez víry a bez naděje, které zneužíváním milosti ztratily tyto vzácné poklady, zdroj to veškeré pravé a čisté radosti. Dopustil, že se v duši mé uhostila hluboká temnota, a že se mi myšlenka na nebe, jež mi byla od dětství tak milá, stala příčinou boje a trápení. Tato zkouška netrvá snad několik dní neb týdnů. Trpím už měsíce a dosud očekávám chvíle vysvobození. Ráda bych vyjádřila, co

cítím, ale je to nemožno. Třeba kráčet tímto tmavým tunelem, aby člověk pochopil jeho temnotu. Přece však se pokusím o přirovnání.

Jest mi, jako bych se byla narodila v zemi, zahalené hustými mlhami a jako bych nikdy nebyla spatřila smavé přírody, ba ani jediného slunečního paprsku. Ovšem, slýchala jsem od dětství vyprávět o těchto věcech. Víím, že země, v níž prodlévám, není mým domovem, nýbrž že musím usilovat o jiný. Ten není báčorkou, vymyšlenou obyvateli této ponuré země, nýbrž je naprostou skutečností. Vždyť Král oné slunné země přišel a bydlil třiatřicet let v zemi temnoty . . . Ach, a tma nepochopila, že on je světlo světa.

Toho dne se ozývá ztichlé klepání na dveře otce Congara.

Dále! – Hlesne zevnitř cosi, co by si leckdo mohl zmýlit s vrznutím vrátek.

Vstupuje nalomený květ a pronáší vyhaslým hlasem:

Milý otče, nyní miluji Francii dvojnásobně, protože už nemám vlast...

Podlaha se rozkolébává jako neklidný oceán. Dlouho není schopen nic dalšího říct, a když otec promlouvá, je to jen bezmocné:

Ach, tak.

Pojednou jím však proletí skoro elektrizující náboj, jako kdyby ho právě oslnil záblesk, a nějak podobně je na tom i Patrik, když slyší Congarova slova:

Neboj se, Patriku, dobře to dopadne. Vždyť nám křesťanům pomáhá všechno k dobrému. Když přichází utrpení, sluší se vzývat Boha a dobrořečit mu. Tohle všechno už Patrik dobře zná z Následování Krista:

Bud' jméno tvé, Pane, velebeno navěky, žes chtěl, aby na mne přišlo toto pokušení a soužení. Nemohu mu utéci, ale nutně se potřebuji obrátit k tobě, abys mi pomohl a obrátil mi vše k dobrému.

Pane, jsem nyní v soužení, a mému srdci není dobře, ale velmi jsem trápen přítomným utrpením.

A nyní, milý Otče, co mám říci? Jsem zasažen úzkostmi. Vysvobod' mne z této hodiny. Právě proto jsem přišel k této hodině, abys byl oslaven, když budu velmi ponížěn a skrze tebe vysvobozen. Kéž se ti zalíbí, Pane, abys mne vytrhl, protože co mohu dělat já ubožák, a kam dojdu bez tebe?

Přidej mi, Pane, také tentokrát trpělivost. Pomáhej mi, můj Bože, a nebudu se bát, i kdybych byl sebevíce obtížen.

A nyní, co mám říci, v tomto postavení? - Pane, bud' vůle tvá. Dobře jsem si zasloužil soužení a těžkosti. Sluší tedy, abych je snášel; a kéž vytrvám, dokud nepomine bouře a bude zase lépe! Tvá všemohoucí ruka je však mocná a může ode mne odejmout také toto pokušení a zmírnit jeho prudkost, abych docela nepodleh, jako jsi mi, můj Bože a mé milosrdenství už dal zakusit.

A čím hůř je mi, tím snadnější ti je tato proměna pravice Nejvyššího.

Prosím tě, Patriku, nemáš nějaké další novinky ohledně vojenského postupu Němců? – Vyptává se otec Yves českého bohoslovce.

Vrtění hlavy studenta je nanejvýš výmluvné. Přesto dádává:

Tahle zvěst je pro mne příliš zdrcující, než abych se zajímal o nějaké další noviny ze světa.

Nerad bych tě, Patriku, využíval jako svého sekretáře, ale nemám nikoho, kdo by mi tady přinesl nějaké další zprávy o dalším postupu nacistů.

Nemám žádné spojení s protinacistickým odbojem, ozývá se Patrik.

O tom nepochybuji, ale potřeboval bych to trochu sledovat. Shromáždí mi nějaké zprávy vojenského rázu, týkající se postupu Němců.

Zkusím to.

Zkus to, Patriku, přece jen přijdeš do styku s českými krajany, kteří tady žijí, a mohou leccos vědět, zatímco já sám nevycházím z celičky a modlím se a přináším tvrdá pokání před Ukřižovaným. Načež ukáže rukou ke Kempenskému, rozloženému na klekátku.

Pán mě totiž nutí k takovému počínání si ve vnějších věcech a utíkání se k Bohu v nebezpečích:

Synu, o to se máš pilně snažit, abys na každém místě a v každém jednání nebo zaměstnání zevnitřním byl uvnitř svobodný a sám sebe ovládal, a aby všechno bylo pod tebou, a ne ty pod tím.

Abys byl pánem a správcem svých skutků, ne služebníkem ani zakoupeným, ale spíš vyňatým a pravým Hebrejcem, nabýváje údělu a svobody Božích synů, kteří stojí nad přítomnými věcmi a zpytují věčné, a kteří hledí jedním okem na pomíjející věci a druhým na nebeské.

Takové nepřitahují časné věci, že by k nim lnuli, ale oni si je spíše sami přitahují, aby jim dobře sloužily, jak jsou zřízeny od Boha a ustanoveny od svrchovaného Mistra, který ve svém stvoření nenechal nic nespořádaného.

Jestliže však při všem, co se stává, nezůstáváš při vnější tvárnosti, aniž sleduješ tělesným okem to, co vidíš nebo slyšíš, ale hned v kterékoli záležitosti vcházíš s Mojžíšem do stánku poradit se s Pánem, nejednou uslyšíš Boží odpověď a vrátíš se, poučen o mnoha přítomných a budoucích věcech.

Mojžíš se přece vždycky obracel do stánku, aby dosáhl vysvětlení rozličných otázek a pochybností, a utíkal se k pomoci modlitby, aby našel ulehčení v nebezpečích a lidských nešlechetnostech.

Také i ty se máš utíkat do tajné komůrky svého srdce, a vroucněji se dovolávat Božího přispění. Neboť čteme, že Jozue a synové izraelští byli oklamáni od Gabaonských právě pro to, že se dříve neotázali úst Hospodinových, ale příliš snadno věřili jejich lahodným řečem, a byli ošáleni falešnou útrpností.

Patrikův konzultant má sice mozek jako vysokoobrátkovou cirkulárku, ale dnes nedokáže usnout. Užij se zdá, že usne a najednou mozek zas naskočí a rozpustí mlžný opar usínání jako čerstvý sníh na svazích Kilimandžára. Stává se mu to i v dobách, kdy jeho život plyne pokojně a bez náhlých zvrátů. Ale teď, s myslí přeplněnou otřesnými dojmy, slyší hodiny nad věží odbíjet druhou, a je tak vzhůru, bez nejmenšího pomýšlení na spánek, jako v právě poledne.

Leží potmě a přemítá o všem, co je dosud známo.

Zatím Patrik, poslušný přání představeného, hledá pro něho zlověstné zprávy ze světa.

Ne – nevíme nic. – Kroutí hlavou čeští krajánci v Belgii: - Víte, my jsme tady v Saulchoir dost odříznutí od zpráv. Možná by se něco víc dalo zjistit v Bruselu, ale kdopak má čas tam kvůli tomu jezdit? Počkejte, bratře Patriku, zrovna tady podepisujeme hromadnou žádost o zavedení české čtvrt hodinky ve francouzském rozhlasu pro Čechy, usazené ve Francii a Belgii. Vždyť už nemůžeme poslouchat ani Prahu, která se octla v nepřátelské Říši. Připojte se k nám svým podpisem, a bude nás víc.

Ehm. Udělám to jako povinnost Čecha. Jsem přesvědčen, že tady nejde o politiku, ani se to přednostně netýká Německa, nýbrž mé rodné hroudy.

A tak se Patrikovo jméno v pase František Kužela objevuje i s jeho olomouckou adresou, na listině, která míří do pařížského ústředí rozhlasu.

Vedle přípravy své závěrečné these sleduje Patrik podle všech dostupných pramenů, co se děje doma pod nacistickým protektorátem, aby o tom všem mohl zpravit představeného, otce Congara.

Úplně zpěněný a blízký bodu varu, což v letošním horkém letním odpoledni může představovat značné zdravotní riziko, se Patrik, který má svůj zdravý selský základ, se kterým jen tak něco nehne, vydává hledat poštu.

Objednávám si český časopis „Československý boj“, vycházející v Paříži. – Hlásí Patrik na poště.

To si musíte předplatit celý ročník.

Kde na to vezmu tolik peněz?

Přidám ti na to nějaké peníze, nabízí bratr Rozár.

Díky Bohu.

Tak se jakés-takés zprávy o německém postupu dostávají přes Patrika k otci Congarovi k jeho spokojenosti. Přesněji řečeno, nejde ani tak o spokojenost, jako spíše o nějaké kající skutky, protože při každé nové zvěsti jednou sténá a vymršťuje ruce vzhůru k nebesům jako zmatený semafor, jindy zase tuhne jako rusalka zastižená při koupeli v měsíčních paprscích.

Ať rozmyšlí, jak chce a podniká jakékoli pokusy se přes to přenést, nedaří se mu, než usoudit, že prchá před vládcem světa a jeho ďábelská policie že je mu v patách, ne-li ještě blíž. Sestavuje si seznam svých hříchů a prohřešků, a divil by se, kdyby vyvázl s trestem kratším než doživotním.

Nevidí před sebou žádné snadné řešení. Vyžaduje to mysl bystřejší než jeho vlastní, tak usuzuje, a naštěstí si vzpomíná, že taková mysl dlí docela nedaleko. A horempádem uhání před svatostánek, odkud plyne jediná naděje na záchranu.

A Patrik? Při všem tom vznešeném studiu v Saulchoir rozjímá o poslušnosti a poddanosti podle osvědčeného Kempenského receptu:

Je to veliká věc vytrvat v poslušnosti, žít pod představeným a nebýt svéprávným. Mnohem bezpečnější je zůstat v poddanosti, než být představeným. Mnozí setrvávají v poslušnosti spíše z nutnosti než z lásky, a takoví se trápí a snadno reptají. A nedojdou svobody myslí, ledaže se z celého srdce podrobí Bohu. Jdi si, kam chceš, pokoje nenajdeš, leda v pokorné poddanosti pod vládou představeného. Myšlení na příjemnější místa a změny míst oklamaly už mnohé.

Pravda je, že každý člověk rád jedná podle svého mínění a spíše se nachyluje k těm, kteří se srovnávají s jeho názory. Je-li však Kristus mezi námi, je nutno, abychom také někdy zanechávali svého mínění pro dobro pokoje. Kdo je tak moudrý, aby mohl všechno dokonale znát? Nespoléhej se tedy příliš na své mínění, nýbrž rád vyslechni také mínění jiných. Je-li tvé mínění dobré, a ty se ho pro Boha vzdáš a jiného se přidržíš, budeš z toho mít větší prospěch.

Často ovšem jsem slyšel, že bezpečnější je slyšet a přijímat radu, než radit. Může se také stát, že jednoho každého mínění je dobré, ale nechtít ustoupit jiným, když to žádá rozum nebo příčina, je znamením pýchy a zarputilosti.

Proto nedávej moc na to, kdo je pro tebe nebo proti tobě, ale veď si tak a dbej na to, aby Bůh byl s tebou ve všem, cokoli činíš. Měj dobré svědomí, a Bůh bude tvou dostatečnou obranou. Komu Bůh bude chtít pomáhat, žádná nešlechtnost nebude mu moci škodit.

Dovedeš-li mlčet a trpět, uziš jistě pomoc Páně nad sebou. On zná čas a způsob, kdy a jak tě vysvobodit, a proto se mu snaž odevzdat. U něho je pomoc a on dovede vysvobodit od nejrůznějšího zahanbení. Často kvůli zachování větší pokory velmi prospívá, že jiní znají a kárají naše mravní nedostatky.

Když se člověk pro takové své nedostatky ponižuje, tehdy si snadno usmíruje jiné a rozhněvaným snadno vyhoví.

Pokorného Bůh chrání a vysvobozuje. Pokorného miluje a těší. K pokornému se sklání, pokornému uděluje velikou milost a po jeho ponížení ho pozdvihuje k slávě. Pokornému zjevuje svá tajemství a lahodně ho k sobě přitahuje a zve.

Pokorný, zakoušející zahanbení, zůstává v dobrém pokoji, protože jeho základem je Bůh a ne svět. Nedomnívej se, že jsi nějak pokročil v dobrém, dokud se nižším necítíš nižším než jsou všichni lidé.

Hm, Patriku, vskutku to je podařené, říká spokojeně otec Yves: - Tvoje závěrečná these o Valeriánu Magni je vcelku hotová.

V Patrikově tváři se však stahují mraky. Zdá se, že ho právě zasahují holomrazy, třebaže konec školního roku v Saulchoir je na krku a slunce pořádně připaluje. Jenže se píše rok devětatřicátý. . .

Prázdniny jsou tady a huráá domů! – Jásá bratr Rozár a společně se dávají do balení.

Co s tím? – Mne si bradu Patrik. Před ním se válí snůška časopisů Československý boj, vydávaných českými exulanty v cizině.

A co by mělo být? – Ošivá se bratr Rozár, ale brzy se zase rozpárá, zřejmě protože nikdo nechce zůstat dlouho někde zašitý.

Už to není k ničemu. Zprávy o postupu vojenských sil nacistů nabývají na zlověstnosti a otec Congar chápe jejich přijímání mým prostřednictvím jako součást svého každodenního pokání. Připomenout mu z toho ještě něco znamená ho skoro šoupnout na rošt vedle svatého Vavřince.

Opravdu – otec Yves si už dávno nenasazuje legionářský baret žertovně na stranu a tvář má plnou stínů, třebaže očka stále ještě poněkud jiskří bystrosti, takže povzbuzuje studenty, kde jen se dá. Případá si ale spíš jako světoznámý Debureau v postavě Pierota, vstupujícího na scénu. Ó, kdeže loňské sněhy jsou! – povzdechl by si Francois Villon, když ctihodný teolog vystupoval sebejistě jako ten, kdo by dokázal jednou ranou zneškodnit nosorožce otvírákem na sardinky. Nyní z něho zbývá hromádka neštěstí, jaké by i Moliérův Lakomec dal na potkání pětifrank. Bojuje úporně se situací. Je skoro slyšet, jak mu šroubují mozkové závity, leč jako by byly strhané a protáčely se na místě. Stojí tu jako rytíř smutné postavy, jemuž se někam zatoulal jeho Sancho Panza a jeho věrná herka Rosinanta uvázla na pastvě, kdežto Dulcinea z Tobozy, poněkud vetchá a přešlá mrazem, jako by se najednou sama dostavila.

Vždyť jsme do toho vrazili zbytky úspor, - namítá Rozár. – Vezmeme to domů – aspoň to u nás někoho povzbudí, když uvidí, že cizina nezapomíná na smutný úděl českého národa.

A tak hrstka časopisů zapadne do cestovního vaku. Už je tu sepsaný návrh doktorské teze. Je to tak důležité, anebo jenom hračka pro dospělé? Potom ještě těch pár knížek pro ožívování angličtiny, malý slovníček.

Nezapomenout na ten první díl Chomjakova! – Připomíná se otec Yves. - Možná, že bys to mohl mít po prázdninách přeložené z ruštiny.

Když Pán Bůh dá.

A už oba české bohoslovce spolkne hekající vlak do Paříže a pak rychlík PAŘÍŽ-PRAHA.

Ve vlaku do protektorátního Československa není žádný nával. V první třídě, vyhrazené boháčům a obchodním cestujícím, sedí jen dva pasažéři - vysoký mládenec s bezelstným, opáleným obličejem, a obtloustlý pán asi o dvacet let starší, s knírkem a bystrým okem, který podle všeho až dosud naplňuje svůj život radostnými a zajímavými událostmi a zřejmě hodlá pokračovat ve stejném zaměření až do odvolání. Má tralaláček žertovně na stranu a v ruce třímá užmoulaný doutník.

Patrik s Rozárkem jenom nakouknou do jedničky a pak spěchají do druhé třídy.

Klap-klap! -- Klap-klap! -- Klap-klap! -- Klap-klap! – Vrnění růžence, které se proplétá krajinou i městečky, se odvíjí v bolestném duchu.

Kdykoli Patrik vyhlédne z okna, připadá si jako by na něj sáhla smrt. Černá chmura mu sedí mřovitě na duši, když se blíží domů. Ani krásný letní den na tom nemůže nic změnit. Je v tom hlavně pocit zklamání z porážky, zcela neočekávané ve chvíli, kdy se všechno zdálo pracovat v jeho prospěch.

Smutné pomyšlení, povídá: - že tato idylická krajina, o níž zpíváme, že je to zemský ráj na pohled, je znešvařena štrovitým dopadem neblahých dějů. Čím to, že tu doma vypadá všechno tak zakysle jako v zapomenuté láhvi od octa? Kde by jeden čekal fauna skrývajícího se v houštině, najde při bližším průzkumu hlídku SS s notesem, a místo zvuků Panovy flétny se dočká nanejvýš pokřiku STURM! STURM!, svolávajícího posily. Ovšem neztrácejme naději! Snášejme tyto věci jako kříž, který dlužno nést. Bude nutno být ještě hadovitěji ostražitější, ale od svého cíle se neodchýlit. Uvidíte, že to nakonec dobře dopadne.

Naděje umírá poslední. Samozřejmě, že se vtírá vzpomínka na pochmurné příběhy Zikmunda Wintera, jenže je tu ještě osvědčené povzbuzení, jak snášet chyby jiných.

Co člověk na sobě nebo na jiných nemůže napravit, to má trpělivě snášet, dokud to Bůh neuspořádá jinak. Uvaž, že je to tak snad lepší pro tvé vyzkoušení a pro osvědčení trpělivosti, bez níž tvoje zásluhy nemají valné ceny. Musíš však se při takových obtížích pokorně modlit, aby ti Bůh ráčil přijít na pomoc, a abys to dovedl dobrotivě snášet.

Jestliže někdo, po jednom nebo dvojitě napomenutí neposlechne, nehádej se s ním, ale poruč celou věc Bohu, aby se děla jeho vůle a co je mu ke cti na všech jeho služebnících, neboť jedině on dovede obracet zlé k dobrému. Snaž se trpělivě snášet chyby svých bližních a jakékoli jejich křehkosti. Vždyť i ty máš na sobě mnoho, co musí snášet jiní. Nedovedeš-li sám sebe učinit takovým, jakým bys chtěl, jak budeš moci mít jiného takovým, aby byl podle tvé libosti? Rádi vidáme jiné dokonalými, a přece nenapravujeme své vlastní nedostatky.

Chceme, aby jiní byli přísně káráni, ale sami káráni být nechceme. Nelíbí se nám nevázanost jiných, ale nechceme, aby se nám odepřelo něco, oč prosíme.

Chceme, aby jiní byli drženi na uzdě řeholními stanovami, sami však nijak nesnášíme přituzení kázně. A tak je zjevné, jak zřídka vážíme bližního jako sebe samé. Kdyby všichni byli dokonalí, jakou bychom měli příležitost trpět něco od jiných pro Boha?

Nyní to však Bůh zřídil tak, abychom se učili jeden nést druhého břemena, protože nikdo není bez chyby, nikdo bez břemene, nikdo sám sobě dostatečný, nikdo sám sobě dost moudrý; ale musíme se navzájem snášet, navzájem se těšit, vespolek si pomáhat, poučovat se a napomínat. Ale jaké ctnosti kdo je, ukazuje se spíše tehdy, když se naskytne příležitost protivenství, neboť příležitosti nečiní člověka křehkým, nýbrž ukazují, jaký je.

Prosím vás, chlapci, vysvětlete mi to, - říká ve vlaku pán se slzami v očích, - jak může Pán Bůh dopustit tolik křivd na českém národě? Chápete, co se to tady děje?

Patrik nejistě přikyvuje, ale těžko se mu něco vysvětluje. Marně hledá zbytky odkazu slovanských věrozvěstů. Místo hlaholení bublá jako voda v konvici, když přikvačuje bod varu. Žádný nezaujatý kritik jej ovšem nemohl kárat za jeho pohnutí, třebaže není žádná pápěrka. Věřící srdce chápe, proč doléhá Boží ruka na český národ. Jako protivná lepkavá sousta se odlepují z Patrikových úst slova:

Víte, v uplynulém dvacetiletí se nahromadilo hodně hříchů, a lehkomyšlně byla prosazována svěťácká morálka, náhražka za Desatero. – Patrik naprázdno polyká a leze z něho jako z chlupaté deky: Národ si místo svého svatováclavského základu osvojoval velkohubé evropanství a bezbožnou lidumilnost, opentlenou lidskou smluvností a důrazem na lidské závazky, vyplývající z lidských dohod a pravidel. Teď celý ten modernistický chumel bere za své. Všechny svazky, vytvořené mezi lidmi bez Boha a často proti Bohu, celý ten chuchvalec lidských nároků a domnělých práv člověka, to všechno bere za své -

Ale prosím vás! Co to plkáte? – Vybuchne pán z vlaku: - Ostatní jsou přece taky hříšníci a přece z toho vyvážnou!

Nic nevysvětluj, protože nic nevysvětlíš. – Ulevuje si Rozárek.

Kromě toho ani nevíš, s kým vůbec mluvíš! – Šeptá Patrikovi do ucha sestra Opatrnost, ta strohá našeptávačka. Ta vyzáblá stařena se staženými tenkými rty a mírným varovným výrazem tiše připomíná: Je to prozíravé?

Z druhé strany se však prosazuje zatnutá pěst, opřená o silný biceps, prostě Statečnost. A za ní přichází moudrý král a budovatel chrámu, chystající se zrovna půlit dítě, protože Spravedlnost má zastřené oči. Ovšem odřená decimálka odměřuje všechno svou Mírností.

Naštěstí je tu ta příchýlná ženská – Naděje, přilnavá víc než Francovka Alpa. Nerada opouští naši duši. Po prvním ochromujícím dopadu jakéhokoli průšvihů má kdekdo přirozeně sklon opakovat si, že to přece jenom nemusí být tak zlé, jak to vypadá. Máme pocit, že se co nevidět objeví nějaké rozuzlení, kdy se všechno octne v jiném světle. A tak Patrik chvíli civí jako zkamenělý a cosi - za této situace zcela pochopitelně - nesrozumitelně mumlá. Ve všech těch černých dnech, jež právě doléhají, nikdy neztrácí naději. I tahle zelená bylinka se vytrácí před očima, protože působí tak niťovitě, přesto zde ale zůstává.

Čím víc se lidé sbíhají do houfu, tím víc potřebují vlastní, osobní a osobitý život, aby se v houfu neztratili. Jinak by splynuli s okolním stádem v jedno nerozlišené těsto.

Skoro to až bolí, když slyšíte někoho z davu, jak se vyjadřuje podobnými vžitými novinářskými frázemi, jak omílá předžvýkaná sousta obecných závěrů po řečnicích a těch darmošlapech, kteří vymýšlejí hesla. Nikdo nezkoumá, zda je taková fráze podložená, rozumně zdůvodněná. Není čas přemýšlet, každý spěchá a ve shonu chytá předkousaná sousta novinářské akrobacie. Hlavní, když je tato strava snadno dostupná, líbivá, když mnoho nepožaduje, popřípadě osvobozuje od nějaké povinnosti, neukládá ani mnoho přemýšlet a zní aspoň jakžtakž pravděpodobně.

Proti tomuto buldozeru, zavalujícímu široké masy přívalem obecných rčení, je nesmírnou zbraní osobní zamýšlení se nad pravdami, nevyhýbající se ani těm nejnáročnějším pravdám. Přemítání, rozjímavá četba, rozjímání a rozmluva srdce s někým, kdo je mu důvěrně blízký a přece nekonečně vznešenější, to vše uvádí člověka do hlubin pravd, mobilizuje to nejvyšší činnost vrcholných lidských schopností a naplňuje to člověka osobitým prožíváním nejbohatších a nejvznešenějších skutečností.

Člověk žijící takto ve svém vlastním nitru a ne pouze v halasném toku bečících ovcí, kterým se říká široké masy nebo také lid, je teprve nyní člověkem ve vlastním slova smyslu, totiž rozumným tvorem a ne jen nějakým živočichem ve stádu.

A už je tu pražské nádraží. Snad aby bylo každému přichozímu jasno už od východu na ulici, je tu vytažena rudá vlajka s okrouhlým bílým terčem, rozsekaný zalomeným křížem.

Nestačí říct, že oba lapají po dechu. Ta pravda na ně doléhá jako kus ledu za krkem. Události následujících dnů dopadají na zkoušené srdce snad ještě hůře než koňské kopyto opakovaných nájezdů dravých Hunů, Avarů, Maďarů, Tatarů a Turků na srdce Evropy.

Tož tohle ne! – Vyjekne Rozárek: - Na každém rohu protivně trčí německá hlídka.

ACHTUNG! ACHTUNG! – Cloumá s každým nápis na ostrůvku uprostřed křižovatky:

IN PRAG WIRD RECHTS GEFAHREN!

V PRAZE SE JEZDÍ NYNÍ VPRAVO!

Na co se národ připravuje dlouhá léta, je nyní provedeno přes noc. Stejně tak i zavedení letního a zimního času.

Popěvek o tom, že SVĚT PATŘÍ NÁM, PRO VŠECHNY DOSTI MÍSTÁ – umlká, jako když utne. Kdepak je konec Voskocovi a Werichovi?

Daleko za velkou louží. Jejich smích se vytrácí.

Národu puká žalem srdce - kdo ho potěší? Vlasta Burian ve filmu *U pokladny stál* nebo *Kristián Oldřicha Nového*? Samozřejmě s německými titulky.

Rázem se stává zneuznaný rakouský tapetář nejfrekventovanější látkou rozhovorů, ale ještě více předmětem anekdot, protože právě tak se nejspíše vyrovnává malý davový človíček s tím, co se prosazuje jako tabu. Zakrátko se každé náměstí a ulice, pojmenované po průbojném dobyvateli, označuje jako Tapetzirenplatz či Tapetzirenstrasse. Ukazuje se totiž, že zlo je už nesmírně rozšířené. A tak lidé, pod dojmem zpráv, čeřících hladinu dlouhá desetiletí uklidňovaného veřejného mínění, začínají bděleji zamykat své domovy a opatřovat si hlídací psy.

A mají důvod. Zlo, zrozené z úzkosti a strachu a přezrálé v temnotě pověr, je tak silné, že tyransky pronásleduje občanstvo. Co však občané ještě dlouho nevytuší, je, že nový mocipán pracuje na jejich důsledném podmanění zdaleka nejen ozbrojeným násilím, ale především také příjemným pohlazením. Ani ve snu by je nenapadlo, že ovládá takové prostředky, jaké mu umožní, že mu občané sami odemknou dveře do svých příbytků a dokonce si ho bezelstně pozvou do svých domů.

Zatímco zloduch maskuje každou svou výtržnost neškodným lakováním veřejnosti o obecně prospěšné činnosti, zásobuje policii a sdělovací prostředky výmluvnými doklady o tom, že on sám skoro ani neexistuje. Jenže odkud pochází všechen ten neklid a podivné spodní proudění a přelévání? Rtuťově neklidné masy žádají vysvětlení. Dávno přestává stačit odvolávání se na stínově plíživé živly.

Pachatel není žádný amatér. Naopak se baví z hrůzou ztumpachovatěle veřejnosti. Právě pro ni zanechává své otřesné znamení, připomínající zjednodušené čtyřnásobné kladivo.

Absurdní divadlo, a to po čertech angažované divadlo. Snaží se totiž šokovat obecnost, a pak je navíc zatáhnout na jeviště. Ó, Brechte, Brechte, divil by ses k jakým kotrmelcovým vrtochům se dají zmanipulovat tvoje nápady se zapojením divadla.

Veřejnost je šokována a stále novými otřesy udržována ve strnule nehybné ztumpachovatelosti. Tak se veřejnost stává povolně schvalujícím spoluvíníkem všech zločinů. Povýšenec, zdržující se v pozadí péče o veřejnou bezpečnost, zakouší stejný zmatek jako ostatní veřejnost. S tím, jak je veřejnost částečně proti své vůli, a zčásti dobrovolně zavlékána do těchto událostí, stává se toto absurdní divadlo nadnárodní skutečností. Je to záležitost světového šílenství zla. Styčný důstojník ze západní výzvědné služby má už dávno zajištěné předplatné na představení, které vyhřezává na veřejnost a prolamuje hranice států.

Co co co? Proč ?

Cítí se dost podivně. Má sucho v ústech, zmocňuje se ho panika a zvláštní druh bezmocné trémy, jakoby si ho pro nedostatek vhodnějších talentů vybraly šedé eminence k pobavení hostů. Tupě civí do prostředí, plného nadutých pudivětrů a marně přemýšlí, jak začít. Zavírá oči před drsnou realitou. Zdá se mu, že na něho shlíží kdesi v mračnech zavěšený vycpaný dravec náramně divokého vzezření s rozepjatými křídly. Má doširoka otevřený zoban a jasné, zatrpkle hledící oči. Ulpívá na té představě jako vyšinitý. Nedokáže se zbavit dojmu, že ho ten pták jeho snů má prokouknutého na první pohled.

Co co co? Proč ?

Pojednou se veřejnosti dostává vysvětlení jako argument do nosu. Na knižních pultech se vynořuje černá kniha závažných zločinů světoběžného Žida. Jde na dračku. Z ošklivého nosatce, jak by ho nevykreslil ani Hieronymus Bosh, libující se v nejrůznějších bizarních divuplodech, se stává kýžený hromosvod. Najednou je tu jediný obětní beránek, odpovědný za existenci zlého vládce světa a všechny jeho pletichy. Eugen Sue s *Věčným židem* opět přichází do flóru a zástupy se o něj přetahují.

Známý pražský kritik povoluje uzdu své obrazotvornosti a začíná líčit věčného žida jako zběsilého paranoika a současně génia zločinu.

Co co co? Je snad všechno krásné pryč ze světa? Kdepak! Z oranžového plakátu filmu *Kouzelný dům* vyhlíží pateticky tklivý pohled Adiny Mandlové na způsob Greta Garbo.

Některá místa řvou do světa výstrahu

ŽIDŮM NEPŘÍSTUPNO! – JUDEN NICHT ZUGÄNGLICH!

A jiná zase lákají upozorněním: ČISTĚ ARIJSKÝ OBCHOD

Všechno tu zní jaksi dutě a neživotně, jako by k vám mluvily assyrské sochy nebo už dávno vychladlé mrtvoly. Vždy je cosi trpkého obsaženo v každé radosti a v této směsi má trpkost vždy navrch. Moderní civilizace je na těchto principech založena a nelze si namlouvat, že si o to lidstvo nekoleduje.

Srdce, sklouzávající až do krku, prožívá souznění s Kempenským při nedostatku jakékoli útěchy.

Není těžké pohrdat lidským potěšením, když okoušíme Boží. Je to velká věc. opravdu velká umět zůstat bez potěšení jak lidského, tak božského, a z lásky k Bohu chtít rád snášet vyhnanství srdce a v ničem sebe samého nehledat, ani nepřihlížet k vlastní zásluze. Co velkého je, jsi-li veselý a zbožný, když ti Bůh posílá svou milost? Každému je taková doba žádoucí. Příjemně se nám tady kráčí, když nás nese Boží milost. A jaký div, že necítí břemena, koho Všemohoucí nese a koho svrchovaný průvodce vede?

Rádi míváme něco pro potěšení, a člověk se stěží vyzouvat sám ze sebe. Svätý Vavřinec se svým knězem zvítězil nad světem, protože pohrdl vším, co se na světě zdálo rozkošné; a z lásky ke Kristu mírně nesl, že i nejvyšší kněz Boží Kristus, jehož tolik miloval, byl od něho vzat. Láskou k Stvořiteli tedy překonal lásku ke člověku; a místo lidského potěšení si vyvolil spíše to, co se líbilo Bohu. Tak se uč také ty z lásky k Bohu opouštět nějakého důvěrného a milého přítele. Aniž těžce nes, kdyby tě přítel opustil, neboť pamatuj, že se na konec musíme všichni od sebe navzájem rozloučit.

Mnoho a dlouho musí člověk sám v sobě zápasit, než se naučí dokonale se přemáhat a všechnu svou náklonnost vztahovat k Bohu. Když stojí člověk sám na sobě, snadno se uchyluje k lidským potěšením. Ale pravý milovník Kristův a následovník jeho ctností neulpívá na takovém potěšení, a nevyhledává takové citové sladkosti, nýbrž spíše statečná cvičení a aby směl pro Krista těžké snášet námahy.

Když ti tedy Bůh dopřává duchovní potěšení, s díkůvzdáním je přijímej; ale uznávej, že to je Boží dar, ne tvá zásluha. Nepovznášej se proto příliš, neraduj se příliš, ani se neoddávej marné domýšlivosti, nýbrž buď ještě pokornější pro takový dar, a také ostražitější a svědomitější ve všem svém jednání; neboť pomine ten čas a přijde pokušení. Když by ti bylo vzato vnitřní potěšení, nezoufej hned, nýbrž pokorně a trpělivě vyčkávej nebeské navštívení. Vždyť Bůh je mocný, aby ti znovu daroval hojnější milost a útěchu. Těm, kdo jsou zkušeni v Božích cestách, nejsou tyto věci nové ani cizí; protože na velikých světcích a na dávných prorocích se často ukazovalo takové střídání.

A proto kdosi, když mu byla milost blízká, řekl: Já pak řekl jsem v hojnosti své: Nepohnu se na věky. Co však na sobě zakusil, když se milost vzdálila, dodává pravě: Odvrátils tvář svou ode mne, a jsem učiněn zkormoucený. V tom střídání si však nezoufá, nýbrž usilovněji prosí Boha a praví: K tobě, Hospodine, volat budu, a k svému Bohu se budu modlit. Konečně pak sklízí ovoce své modlitby a svědčí, že byl vyslyšen, slovy: Slyšel Hospodin a smiloval se nade mnou: Hospodin je mým pomocníkem.

Ale v čem? Obrátil jsi, praví, mé kvílení v radost, a opásal jsi mne veselím.

Václavské náměstí je plné ruchu, zejména rázujícího pluku nacistických masek, dusajících dlažbu a plnicích otrásající se vzduch ještě důraznou odrhovačkou

Badenweiler Marsch či **Horst Wessel Lied**, doprovázenou ostrým zvukem píšťal, zarývající se do uší s pronikavostí tureckého kinžalu.

Pražané, bloumající právě po náměstí, se pojednou naplno oddávají svému národnímu mučednickému komplexu. V tom se dovedou chovat lépe v průšvihů než v dobách pohody. Jako jeden muž poklekají na dlažbu před jezdeckou sochou svatého Václava. Načež se sborově nese náměstím tklivě podaná hymna KDE DOMOV MŮJ. Sotva ji dospívají a nikde se nevynořují žánní blaniční rytíři, upadají zpět do stísněné nehybnosti, jakoby chtěli splynout s šedou kameninou Myslbekova odkazu. Rezavá voda od Pinkasů či od Zlatého tygra všechno to národní otupení dovršuje poněkud sterilizujícím vlivem. Už od vyhnání z ráje vypadá tento svět jako zarostlý zámecký park, kde se všechno stvoření stokrát změnilo, zkamenělo a pohaslo, a všechno čeká na tajemného prince, aby přišel vysvobodit všechno zakleté.

Kdo si v té chvíli, kdy se ostatní strachy tetelí jako špaček na strništi a šokovaní náhlým vichrem jen krčí a hledají klidnější závětrí, dovolí povzbudit přišlápnutý národ?

A proč, prosím vás?

Snad aby posílil sebedůvěru národa zadupnutého do prachu nejen železnou botou gestapáka, ale i západních změkčičů stejně jako východních vychytralců.

Dejte pokoj! K čemu chcete koho povzbuzovat? Ještě dostanete někoho hloupými řeči do neštěstí!

Třeba proto, aby si v nastalé chvíli nesáhl sám na život.

Pchá! Co je to za život, sevřený v kleštích silných sousedů? Otevřít tady hubu, znamená konec.

Jeden nemusí vůbec otevřít pusu, a přesto může říct hodně.

Raděj si dej bacha, ať nepříjdeš k nějakému úrazu.

Nedůvěřivé pohledy se otírají o postavu nadšeného rozhlasového dramaturga, pošeptávající po straně: Hm? Kdoví, co je to vůbec zač? Bacha na něj!

A už je na světě příběh blázna Petříčka. Němá bílá tvář tají pod nánosem líčidla osobu, takže jako by postrádala jméno i původ.

Deburau.

Deburau? – Snad, ale původně Jan Kašpar Dvořák. Vychází z rodné české hroudy a vyráží kamsi do světa. Se slzami v očích se ubírá nemilosrdným světem, aby s ústy násilně umlčenými přinášel radost a smích každým svým petříčkovským pohybem a postojem. Největší z pierotů. S jasnozřivostí se vyhýbá haškovské švejkovině, která se všude kolem ujímá jako houby po dešti. Místo toho představuje v siluetě zamilovaného měsíce nebo tichého trpitele postavu tak podmanivou a uchvacující, že to bere dech. Podivuhodná postavička. Vyniká právě tím, že ustupuje do pozadí a vytrácí se v temné mlze.

NEBEZPEČNÉ HRAČKY

Přechod velkoměstem ve stínu hákového kříže zanechává nervovou soustavu v poněkud pochroumaném stavu. Stane-li se kdokoli nenadále účastníkem událostí zločinného typu, jeho reakce bude ovlivněna okolnostmi, především pak tím, do jaké míry jsou jeho osobní zájmy oním zločinem poškozeny. Zajisté se to dotkne každého, vidí-li někde v odlehlé uličce, jak jeho spoluobčan utržil ránu ponožkou naplněnou mokřým pískem.

Nikdy předtím neviděl Patrik ani Rozárek proletariát skutečně rozparáděný a dlužno po pravdě říci, že to v nich budilo hrůzu. Jeden si v tu chvíli dovede představit, jaké to muselo být za Francouzské revoluce, kdy normální člověk nevěděl dne ani hodinu, kdy mu zazvoní hrana. Z každé strany se naráz ozývá rámus.

Nejenom tam, ale i na nejvyšších místech, jako na pražském hradě je všechno vzhůru nohama. Nad hradem plápolá nacistická vlajka se zalomeným křížem. Světla planou, lidské hlasy se překřikují a kolem postávají hlídky s německou helmou na místě hlavy. Starodávné sídlo, obývané nyní prezidentem Emilem Háchou, je v pohybu jako kasárna večer před odjezdem pluku do pole. Dupot vojenských púllitrů a řev nacistických odrhovaček proniká tlustými kamennými zdmi a plní každé zákoutí honosného příbytku. Rozčiluje to i sekretáře Schwarzenberga, který v knihovně dává do pořádku papíry tak, že při každém přidupnutí vojenských púllitrů projede cukatura jeho buldočím obličejem.

A Patrik? Vyvaluje tenisákové oči a vlasy jako by mu hřebíkovitě vstávaly na hlavě, ale přesto dál pohybuje ústy v rytmu rúžence, nicméně je znát, že poněkud omámeně -

Dunivé kroky otrásají náměstím a vzduch je skoro rozervaný pochodovým zpěvem, pokud se tento ryk dá vůbec nazývat zpěvem:

*Die Fahne hoch! Die Reihen fest geschlossen!
SA marschirt mit ruhig festem Schritt.
Kameraden, die Rotfront und Reaktion erschossen,
Marschieren im Geist in unseren Reihen mit.
Die Straße frei den braunen Batallionen.
Die Straße frei dem Sturmabteilungsmann!
Es schau aufs Hakenkreuz voll Hoffnung schon Millionen.
Der Tag für Freiheit und für Brot bricht an!*

Je vůbec někde v tom galmatyáši něco, co zůstává postaru? Leda tak zakouřený vzduch na krájení v hostinci U dvou koček. V tom vzduchu je možná zakopaný pes, protože jedině v takové hospodsky dusivé atmosféře hřichu se líhne tahle prožlutá nacistická přiboudlina.

V ovzduší výčepní místnosti hostince je něco, co vždycky působí na zraněné city přímo magicky. Inhalace pivem nakyslého, kouřem zahnědlého vzduchu působí na zraněné city ušlápnutého poťouchlíka jako útlumový program. Odněkud zde vykukuje takový pihovatý skrček, kterého jako batole patrně nechali spadnout na hlavu, a který ta léta svého života, která ho měla zformovat, zřejmě strávil četbou mayovek, předvádějících blond'atého árijce, jak svou železnou pěstí a osvědčenou henryovkou vnáší spravedlivý řád mezi barbary v celém světě. Právě zde záhy ztrácí hradní pán pocit, který se mu vtírá s tvrdošijností obsedantní deriliosy, pocit, že je odpad, který kočka vydolovala z popelnice, prohlédla a s potřesením hlavy odvrhla jako krmivo zcela nevhodné pro kočičí jídelníček. V okamžiku se jeho tělo mění v křehkou nádobu plnou klokotajících a nespoutanou veselostí bublajících červených krvinek. Zakouší neodolatelné, elektrizující nutkání vyskočit křepce na hospodský stolec a počínat si rozpustile jako odbarvená *pracovnice* nočního šantánu, třebaže není pod penzijním pojištěním. Hbitě vyskakuje a začne se svým projevem.

Ostatní pivní stammgasti se mu snaží o sto šest dokázat, že v něm nacházejí nejen duši a jádro národa, ale také mistra hlubokomyslných úvah. Očima mu visí na rtech, ba skoro mu tahají každé slovo z úst. Jednomyslně ho volí rozhodčím ve všech sporech. Sotva ujistí jednoho, že nebude-li pršet, nezmokne, potom už každý výrok, který pronáší, přijímají se souhlasným mručením.

Nato vyráží také samozvaný povýšenec nepatrné zachrochtání. Někdo by snad raději řekl, že jde o úsměv, neboť jeho obličej připomíná intelektuálně velmi ušlechtilý výraz prasklého pecnu. Není to však radostný smích, k jehož oslavě složil Izák Dunajevský skladbu Veselý vítr. Je to strohé zachechtání - úsečné jako turecký kinžal, zlověstné, že při něm jemu samému tuhne krev v žilách a naskakuje husí kůže v předtuše bezejmenného strachu.

Pak několikrát naprázdno polkne a nasadí výraz přežvýkavce s nápadně vyšínutou peristaltickou činností. Načež se z nějakého neodolatelného nutkání zvedne a zamíří do zadní části lokálu, kde úřadují hosté docela beze svědků. V krátké chvíli, která se mu však zdá skoro věčná, tam shledává k svému úleku záhadný obličej. Vyhlíží pohledem leklé ryby se skelnýma očima. Z vodnatelné hlavy na něho vyčítavě hledí dvě očiska tenisákovitě velká a hrozí vypadnutím z důlků. Oči, které vidí, mu od té doby už nedají spát. V tu chvíli ho však přimrazují k zemi jako by to byly oči hadí.

Po návratu mezi ostatní se nadouvá jako upoutaná vzducholod'. Předchází ho aureola autority, jako Izraelity na poušti předcházela ohnivý sloup. Když se k ostatním blíží, tedy už dávno předtím, než se k vám přiblíží na dosah jejich smyslů, mají mnozí dojem, že je zasáhl a omráčil parní buchar.

Kde se však bere ta náhlá impozantnost? – Nejspíš se napařuje. To dělají všechny tyhle zhýčkané hvězdičky a miláckové obecenstva. Jenže každý v tom davu, který jim poklonkuje a podlézá, má na tom všem svůj podíl, když je zahrnuje strojenými lichotkami a slepým obdivem.

Doposud se povýšenec tváří jako sopka těsně před erupcí. Úplný sud s prachem, k němuž zápalná šňůra právě dohořívá. Zatím zůstával nehybně sedět a zíral před sebe s omračujícím děsem člověka, který provrtal hráz a sleduje, jak tou dírou crčí voda, a ví, že už je pozdě ji zastavit. Pro hluk, jaký je v hospodě tohoto druhu obvyklý, však toto jeho gesto nikdo nezaregistruje.

Podle všeho se v něm zahnízdíuje setrvalá beznaděj, jež podhryzává i kořeny jeho chování. Stále více se podobá zajíci, který se v úprku před liškou nezmůže k načerpání nové odvahy z úvahy, že doposud je vše v pořádku, a vzpíná přední pracky v zoufalém gestu, jako by kladl nezodpovězenou otázku, jaký prospěch mu kyne z úniku před nevyhnutelným.

Antičtí tragédové uznávali pravidlo, že každá zápleтка, která by mohla vzbudit lítost a hrůzu obecenstva v neúnosné míře, se směla odehrávat jen za scénou. Zkrátka takovou scénu vypouštěli ze scénáře. Jenže moderní obecenstvo, cloumané světovými válkami a důkladně vyprané a vymáchané ve velkých prádelnách mozků, užívajících bezostyšně všechny sdělovací prostředky, je otrlejší než starořecké, takže kvůli nim zůstává taková zápleтка ve scénářích zachována.

Je s podivem, že kdykoli nás postihne velká tragédie, tedy při zpětném ohlédnutí se nám jeví poměrně nepatrné začátky neštěstí, a že si vzpomínáme, jak nás napadlo, že na nás Bůh vykonal své nejhorší dopuštění.

Povýšenec se nadouvá jako balón částečně naplněný vzduchem a obličej se mu tak strašlivě kroutí a oči mu tak příšerně lezou z důlků, že každý zkušený lékař by usuzoval na záchvat mozkové mrtvice v několika nejbližších minutách.

Nějakým zázrakem však k té pohromě - jestli se to ovšem dá označit jako pohroma - nedochází. Postižený má sice nějaký čas potíže s hlasivkami, takže se nezmůže na nic jiného než na hrdelní skřehotání, ale pak se s vypětím všech sil ovládá a vyluzuje ze sebe:

Hmmrrrr!

Dobrá. Vždycky dobrá, že jo? - Houká na něj souhlasně jeden z nejbližších pivních skautů.

Když je takto znovu ujištěn, že je tomu tak, usazuje se v něm děsivý klid, takový, jaký se rozhostí na povrchu sopky těsně před tím, než ta láva vyrazí ven a začne tropit neplechu místnímu obyvatelstvu.

Oči se mu nebezpečně blýskají. Promlouvá hlasem, jehož tón by si král Lear, kdyby zde byl, zapamatoval pro osobní použití.

Hmmrrrr !

Kdo trochu zná povýšence, snadno prohlédne jeho prostou psychiku. Má prostoduchou, zcela přímočarou mysl, schopnou držet se v jednom okamžiku vždy jen jediné myšlenky, což činí s prostoduchou urputností. Jakékoli argumenty ho nemohou zviklat. Racionální úvaha nedostane příležitost proniknout do jeho kamenné lebky. Ten pozoruhodný exponát představuje osoba poněkud menšího vzrůstu. Zkrátka platí, že se nad nikým doslova netyčí ani jinak okázale nevyniká. Ale jako by náhradou za ten nedostatek malého, nedotočeného piva je zde velká pěna.

A co tedy podniknout?

Nechápavě pohodí hlavou a dodává: Nicméně jsem připraven stvořit nový svět! Novou tisíciletou říši!!

Povyk, který se vzápětí rozpoutává v hostinci, připomíná vytí včelí smečky, kterou kdosi připravil o kořist, nebo řev římských občanů, shromážděných v amfiteátru, kteří se právě dozvěděli, že zásilka hladových lvů se cestou do arény rozutekla.

Každý takový výtečník nutně potřebuje sprostě vynadat někomu jinému ze sousedství. Jenže štiplavý vzduch je hustší, zaprášenější, temnější, takže rozčílený řvoun prostě nedořve do sousední ulice, i kdyby přitom vyplivl mandle. A už přichází k uplatnění jeden z nejpřednějších berlínských podvodníků, všiváků a příživníků. Parazit a podlá havěť, nikdy si nevydělal práci ani fenig a dosud žije z toho, co si vypůjčí, a samozřejmě nikdy nevrátí. Svědomí má citlivé skoro jako cirgula.

HALT! – Zařve hlasem honáka, svolávajícího dobytek na pastvu. Nu a teď přichází čas pro jeho kumpány. Jsou v uzlovém bodě mezi vlastním a cizím prostředím a přeštekávají dál své ACHTUNG! a HALT!. Nejde však o jednosměrné vysílání, takže předávaný řev bloudí éterem a v případě opravdu zemitých nadávek vyvolává odezvu v okolí. Zástupy, pochodující v těsném šiku ať už jako SA nebo SS, většinou nevynikají v umění konverzace. Vyrážejí kupředu, zpátky ni krok, s hlavou zapadlou v přílbě. V tomto zabejčilém stavu se vyjadřují spíše jen jednoslabičně, takže cedí úsečná sdělení koutkem ústní trouby, ale mají za to, že je to lepší než nic.

Konečně, vydechnou si Patrik s Rozárkem úlevou u kláštera.

Cink-cink!

Těžká temná deka překrývá klášter svatého Jiljí. Za vlády draka potahují prý lidé celé město černým sukem, a jeden se ptá, kde že se dá sehnat tolik černého sukna.

V ohnisku zdejšího dominikánského života čeká Patrika trpké uvítání. Ukazuje se, že ohnisko poněkud vyhasíná a mění se v šedavý popel. Oči provinciála otce Metoděje jsou sice na místě, nicméně vpadlé. Podle všeho se někam zakutálely a nejsou k nalezení. Těkají z místa na místo jako šedavé kuličky rtuti, kterých se stačí nepatrně dotknout a rozprsknou se do tisíce práškovitě nepostižitelných částic. První mezi rovnými zdaleka nepůsobí někdejším vznešeným dojmem vytáhlé postavy v bílém rouchu, nýbrž se poddává vzhledu spadlé rolety. Jindy se však spadlá roleta snaží rozvinout a vychází z toho podivný chumel pomačkané látky s mapami po nasáklé a uschlé slané řece slz a potu.

Chladný, smutný, chmurný, suchý vzhled věšáku bílého roucha, hlava skloněná k zemi, dlouhé a pohublé tělo, vyledlé lícní kosti, tenké rty. Chvillemi splývá s klášterní omítkou, takže se zdá, jakoby někam odešel.

Už od onoho ostudného okupačního března, kdy mu ten zběsilý tapetář s muškou pod nosem zavěsil nad hlavu Damoklův meč, čímž mu docela zkazil náladu, má vypěstovaný habitus úniku jako druhou přirozenost. Jde o neselhávající taktiku mizení ve chvílích nebezpečí, jako mrštně mizí pod hladinu kachny potápký, takže se v širších kruzích ví, že o svět nedbá, a chce-li někdo ze světa s ním zapříst rozhovor, činí tak na vlastní riziko. Soustavným vytráčením se do ústraní dosahuje v té věci mimořádné virtuozity.

I když Patrik cítí otcovské obejmutí, zakouší přitom podivný chlad náhle zestárlého čtyřicátníka. Otec se tváří jako nešťastný šafářův dvoreček, o němž se zpívá v nějaké lidové písničce.

No a co, mám snad tančit kozáčka? – Mručí otec Metoděj.

Zdá se, že jediný, kdo si zachovává úsměv na tváři, je svatý Vavřinec na roštu, ale jinak kolem něho vládne zmatek. Jablonné se Zdislavíným hrobem, který je sice pod ochranou věčného optimisty svatého Vavřince, se rázem ocitá v cizině.

Jaképak v cizině? – Ohrazuje se sudet'ák: Teprve teď je právě doma – v říši! S Hitlerem v říši na tisíc let!

Ziehen von da, Hühner! - Ozývá se výhružně a mávající sukovice a štěkot psů zní za zády sester dominikánek, když s prodlouženými tvářemi opouštějí Šilperk.

Zakazujeme vám tady veřejně vyučovat! – Dozvídají se sestřičky v Opavě.

A proč?

Ještě se ptejte! Gottesanbeterinen!

Kláštery se otrásají v základech! – Vzdychají bratři v rekreaci: – Znojemský klášter je vzhůru nohama kvůli českým kazatelům. Znojemský převor, otec Bernardin Skácel, tolik oblíbený mladými jako starými, musí kvůli přednáškám z filosofie a teologie, odejít ze Znojma.

Však už máme kvůli zachování dominikánské provincie ustavený další klášter v Plzni, aby byla vedle Prahy a Olomouce aspoň potřebná trojice klášterů, ozývá se otec Jiří Veselý.

Otec Bernardin půjde do Plzně. – Nechává se slyšet otec provinciál.

Je to tam strašně ateistické, připomíná kdosi.

Aspoň to tam moc nenakazí tou svou „filosofií“ – Uleví se otec Habán s důrazem na „filosofií“, pronášeném s citrónovitě kyselým výrazem.

To v Olomouci se ujme filosofie a teologie otec Hyacint Podolák.

Tento mladíček, jen o tři roky starší než Patrik, má před sebou slibnou budoucnost. Vždyť už se honosí doktorátem z Angelika stejně jako otec Metoděj.

Copak otec Hyacint – to je odchovanec otce Ignáce Hykeda, - říká otec provinciál: - Inu, rakušák.

Když přichází řeč na okolní poměry, všechno rázem utichá. Rádio je už dávno pryč z rekreace. Otec provinciál ho spěšně odnáší druhý den po okupaci do své cely. V místnosti, zvané rekreace, se rozhost'uje ticho toho druhu, jakému se obvykle říká ohromené. Oči jsou vypoulené, dolní čelisti pokleslé.

Z příruční knihovny na rekreaci se rychle vytrácejí knihy, určené rázem k likvidaci. Spisy Tomáše Garrigue Masaryka, včetně Masarykova slovníku naučného a mnohé další dostávají nohy a mizí na veřejné skládce, hlídané SS-many.

Národ se zklamaně odvrací od okolního světa, který tak bolestně zrazuje, kde všechny lidské smluvní závazky berou za své. Srdce mnohých se obrací k výšinám, odkud jedině se dá nadít záchrany:

Třeba nám sem něco shodí západní spojenci shodí s letadel.

Letos prý bude hodně jablek, švestek a ořechů. – Míni Patrik: - Až se dostanu do Vlčnova, tak vám určitě přivezu nějaké ovoce.

Za pár dní se před ním vynořuje věž vlčnovského kostela. Napřed ovšem vojenský ruch v Hradišti a v Brodu zrovna tak. Všude postávají vojenské hlídky, protože to mají dobře nacvičené z front před zavřenou továrnou nebo z front na polévku pro nezaměstnané. Z každého rohu buší do očí nápisy:

**ZACHOVEJTE KLID!
SETRVEJTE NA SVÉM MÍSTĚ!**

HOSPODÁŘSKÝ ŽIVOT V ZEMI NESMÍ BÝT NARUŠEN!

Bůh s tebou, Patriku!

Otče Jakube!

Aspoň že na té dovolené se zase vidíme.

Jsem tu na prázdninách, dokud nezačne nový školní rok. To se budu muset vrátit dokončit závěrečnou thesi do Saulchoir.

U nás je teď všechno vzhůru nohama.

Jak to tady doma válíš, Jakube?

Lítám z místa na místo.

Jak to?

Začalo to vloni, když jsem byl poslán do Znojma, abych působil u svatého Michala. To víš, je to ryze český kostel ve Znojmě.

No a?

Na svátek Povýšení svatého Kříže jsem vystoupil na kazatelnu a řekl jsem lidem, že spása je jedině v Kristově kříži, a ne v hákovém kříži. Znojemští Němci mě kvůli tomu pomlouvali a napsali dokonce znojemskému převorovi otci Augustinovi Scherzerovi několik výhružných dopisů. Že prý by mi mohla náhodou spadnout cihla na hlavu anebo by mě mohlo přejet auto. Otec převor mě chtěl uchránit. Tak mě poslal spolu s otcem Jaroslavem do Brodu, abychom tam vyčkali, až co řekne provinciál. Společně jsme tam prožili překrásnou růžencovou pouť, třebaže byla ve stísněných poměrech - odtržené Sudety. Lidé však přišli na pouť s takovým radostným smutkem, protože u Panny Marie Růžencové jim bývalo vždycky dobře.

A co dál?

Pak došlo k zabrání klášterů a nám zůstaly jen dva. Tím bychom byli pozbyli status samostatné provincie. Proto otec Habáň ustanovil Plzeň jako třetí převorský dům. Šli jsme tam založit nový klášter. Byli tam jen tři kněží, po našem příchodu dvanáct. Převorem tam byl ustanoven otec Štěpán Massiak.

Teď se to u nás všechno mele páté přes deváté. Ani nevím, jak to přijde, ale působím napůl v utajení.

Cože? Jak ses k tomu dostal, Jakube?

Podívej, všechno vychází z toho, že je vcelku povinností každého z nás dělat co může pro záchranu bližních. - A tady se dozvídám, že od bratránka Jaroslava Zemka, že jeho bratr Jan utekl do Anglie, a že tu seskočil jako parašutista, ale zlomil si nohu, takže se skrývá a potřebuje pomoc. Snažím se mu pomoci, i když jsem v dvojím ohni. Na jedné straně musím jako řeholník žít v klášteře. Přitom se však snažím najít nějakou skulinku, jak by se dalo pomoci. Kdykoli dostanu na misiích nějaké potraviny od venkovských farářů, hned posílám část Jendovu otci do Vlčnova.

Patrik nechápavě kroutí hlavou.

Když se vrací do olomouckého kláštera, nestačí se divit.

Na německých domech jsou prapory s hákovým křížem. Dlouhé červené prapory, uprostřed bílý terč a v něm černý hákový kříž. Výzdoba ovšem ještě není dokončena, ale už je vidět, jak mnoho domů je u nás německých. Matoucí je na tom všem to, že místa, o nichž kdekdo ví, že tam nebydlí ani jediný Němec, jsou rovněž bohatě vyparáděna.

Bratr Rozár běhá zmateně po olomouckém klášteře a tvrdí:

Něco se mele v Polsku!

Co?

Co já vím? Nikdo neví nic přesného. Z novin se nic nedozvíš.

To není nic nového. České noviny jsou tím pověstné i bez Němců. Proto se říká, že někdo lže, jako když tiskne. Český novinář je, přes všechny možnosti, které má, malý

človíček, který se domnívá, že noviny jsou v národě asi tolik, co pan učitel ve škole. Takoví předůležití ušlápnutí červíci se nyní – za nacistické zvůle - zuby nehty zasazují o to, aby byla co nejvíce omezena svoboda tisku. Právě oni žádají, aby byly zastaveny noviny, které mají o chlup vyšší úroveň než noviny, ve kterých sami působí, anebo které mají víc odběratelů.

Díky takové malicherné české poťouchlosti je dnešní tisk tak bídně zotročen, ale při tom jaksi nenápadně. Sotva se republika ocitá v tísní, jako třeba při vyhlášení mimořádného stavu, ihned jsou zavedena v celém státě některá válečná opatření, a samozřejmě že nechybí ani předběžná censura tisku. Stát prostě dohlíží přísněji na to, aby noviny nenatropily další škody. Vrchní dozor nad touto censurní službou vykonává tiskový odbor ministerstva. To má v každém větším městě, kde vycházejí noviny, svůj tiskový dozorcí úřad. Tam se předkládají otisky novinových stran k předběžné přehlídce a dozorcí úředník vylučuje zprávy nebo řádky, které by mohly zvýšit nebezpečí pro republiku.

Nejvíce poškozují republiku židovští žurnalisté. - Tvrdí kdosi s rozhodností bucharu a svědomím cirkulárky. A už se všetečný vrták pídí po tom, kteří to jsou.

Máme na krku válku.

Kde?

Těžko říct. Je to tak neokázalé, tak šedivě obyčejné.

Moravo, Moravo, Moravěnko milá! - Stáváš se válečným operačním pásmem, práva civilních úřadů jsou v čudu a všude vládnu vojáci. Německé úřady si obesílají zástupce tisku:

Dostavte se neprodleně pro instrukce!

Nejsou nijak složité: Podívejte se, páni redaktoři, doba je vážná a každé provinění se přísně trestá podle vojenských zákonů. U koho bude nalezena zbraň, ten propadá hrdlem. Každá zrada a každá špionáž se trestá smrtí. Ale hlavní věc, pro kterou jste zavoláni: Není žádná válka! Slovo válka se v tisku vůbec nesmí objevit!

A co se tedy děje?

To, co se děje od dnešního rána v Polsku, je akce, protiopatření nebo tak něco. Ale žádná válka! Pamatovat si to!

Zahraniční rozhlas je zakázáno poslouchat. Zakaz je přísný. Není dovoleno poslouchat ani tak zvanou spřátelenou cizinu, tedy ani Itálii nebo Slovensko. Každý rozhlasový přijímač musí být opatřen žlutou visačkou s varováním:

PAMATUJ! PAMATUJ!

**POSLOUCHÁNÍ ZAHRANIČNÍHO ROZHLASU JE ZAKÁZÁNO
A TRESTÁ SE KÁZNICÍ NEBO I SMRTÍ.**

Nemilosrdné hrozby mají kýžený účinek. Při zaslechnutí těch zvěstí, bledne i provinciál, a rozhodně se zachvěje a do očí mu vstupuje výraz člověka, jenž pohlíží do jícnu pekla.

Otec převor se chytá u prsou oběma rukama za hábit, až se zdá, že si ho v krajní situaci roztrhne jako prorok ve svatém vytržení.

Nicméně od vypuknutí války není snad žádného čecháčka, který by nebyl pravidelně přibit uchem k rádiu, naladěnému na vlny zahraničních zpráv.

Výjimku tvoří snad jen kláštery bílých bratří. Tam je rozhlas bleskurychle odnesen převorem podle vzoru otce provinciála, a tohle rádio – opatřené příslušnou žlutou cedulkou - je pak posloucháno představeným v jeho celičce. Jinak se otec provinciál vývrtkovitě zavrtává do kaple jako podivný brouk Franze Kafky, stěhující se z rohu místnosti pod pohovku. Tiskne se ke kříži Páně, až si připadá jako křížový červotoč. Zatím bratři chodí poslouchat zprávy z rozhlasu k místním řádovým dobrodincům. Zvláště

když týden po zahájení války proti Polsku se vlny éteru zavibrují zvláštní gongovou znělkou:

BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM! --- BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM!

VOLÁ LONDÝN – Hlásí se vám Jan Masaryk z Londýna.

Brzy má každý Čech svou pravidelnou procházku po vlnách. Před půl sedmou začíná kroužit po vlnách až tam, kde vysílá česky Londýn. Potom si naladí úderem sedmé německé zprávy z Londýna, později nějakou tu francouzskou stanicí, k deváté už je zase Londýn, pak trochu přechází sem a tam a zkouší se, kde by se dala zaslechnout třeba nějaká černá vysílačka.

Když je léto nebo dlouhý den, nedá se na slabší rozhlas o půl sedmé ještě nic chytit. Musí se čekat do setmění. Někdy to jde vůbec špatně. Jindy se dají znamenitě slyšet jenom programy v některých málo známých jazycích.

I tak si musí každý dávat pozor – nejen před Němci, ale i před vlastními. Magistrem studentů, dohlížejícím na olomoucké bohoslovce, se právě stává po otci Metodějovi Habáňovi otec Jiří Maria Veselý, a to je nějaký metr:

Koukejte, bratři, vysílání z Londýna nám zřídka může říct nějaká potěšující fakta. A pak sám připomíná všem slova útěchy a posily, jak je Patrik zná z Tomáše Kempenského: *V co tedy mohu doufat nebo v co důvěřovat, než v jediné veliké milosrdenství Boží a v jedinou naději nebeské milosti? Neboť ať mám u sebe dobré lidi nebo zbožné bratry nebo přátele věrné nebo svaté knihy nebo krásná pojednání nebo sladké zpěvy a hymny - všecko mi to málo pomáhá a málo mne to těší, když mne opustí milost a vážnu ve vlastní chudobě.*

Tehdy není lepší lék než trpělivost a zapírání sebe samého podle Boží vůle.

Nikdy jsem nenašel člověka tak ukázněného a zbožného, aby občas nezakoušel odnětí milosti nebo necítil ochabnutí horlivosti. Žádný svatý nebyl vytržen do takových výsostí a tolik osvícen, aby předtím nebo potom nebyl býval zkoušen.

Vždyť není hoden vznešeného patření na Boha, kdo pro Boha nebyl nějakým soužením trápen.

Vždyť znamením následujícího potěšení bývá obyčejně předcházející pokušení.

Ovšem těm, kdo se osvědčili v pokušeních, je slíbena nebeská útěcha. Kdo zvítězí, praví Písmo, dám mu nasycení se stromu života.

Boží útěcha však bývá udělována, aby člověk byl silnější k snášení protivných věcí. A následuje pokušení, aby se nevyvyšoval pro dobré. Dábel nikdy nespí, a ani naše tělo není ještě mrtvé. Proto se neustávej připravovat k boji, protože po tvé pravici i po levici máš nepřátele, kteří ti nikdy nedávají pokoj.

Přesto se dají z éteru zaslechnout mnohá povzbuzení a hlavně to, co každý sám zakouší. Řeči doktora Jaroslava Stránského narovnávají shrbené páteře a vlévají sílu a chuť k dalšímu životu. A jak dojímají Pavla Svatého! A ovšem přicházejí chvíle, kdy se ozývá hlas pana presidenta v exilu, který na své místo ve vlasti nastrkuje Němcům přijatelnějšího Emila Háchu. Lidé, kteří se znají, po těch projevech na sebe jenom významně mrknou okem, zavadí o sebe loktem, pouze pokynou hlavou. Není třeba slov, která jsou tehdy už hromsky nebezpečná.

Zbytek prázdnin tráví Patrik s ostatními dominikánskými bohoslovci z Olomouce ve Wolkrově vile na Svatém Kopečku. Potom se už nemůže dostat z protektorátního sevření do ciziny. Proto dokončuje studium v Olomouci, kde učí otec Hyacint Podolák.

BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM! --- BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM! –Hlásí se gongovitá znělka z éteru, a pak už se ozývá známý hlas Jana Masaryka:

Jménem doktora Edvarda Beneše oznamuji všem dobrým Čechoslovákům: Dne 20. prosince britský ministr zahraničí si lord Halifax a prezident Československé republiky doktor Edvard Beneš vyměnili dopisy, týkající se ustavení Národního výboru.

Doktor Beneš dodává, že Národní výbor bude představovat československý lid a že ve shodě s vládou Jeho Veličenstva vykoná potřebné přípravy ve Spojeném Království, týkající se znovuvybudování česko-slovenské armády ve Francii. - Uznání Národního výboru znamená sjednocené politické vedení našeho boje v cizině.

A co říká papež na katolické Polsko pod železnou botu nacistů?

Hm, - odpovídá otec Jiří, - co může říkat? Už předcházející půlrok se Pius XII. snaží zabránit válce. Vyzývá všechny mocnosti, aby našly mírové řešení. Má však menší úspěch než agent s teplou vodou. Teď už mu nezbyvá než reagovat, být ve vleku událostí. To samozřejmě omezuje jeho manévrovací možnosti.

A základní linie Vatikánu vůči válčícím mocnostem?

Papež se snaží vystupovat v neutrální pozici, prostě nadstranicky. Upozorňuje především na zrůdnost války a válečného běsnění.

Víte, ono je jasné, že Vatikán má svou bolestnou zkušenost z první světové války. Otevřeně usiluje o mír. To je jediná smysluplná alternativa ke zkrácení války.

Jenže jak dopadá?

Pro svatý stolec dost nešťastně. - Pokyvují hlavami bohoslovci.

S takovou trpkou zkušeností se dneska snaží Pius XII. důsledně dodržovat zásadu neutrality. Podívejte se, je tady sice mnoho milionů polských katolíků, ale také je tu na čtyřicet milionů německých katolíků. Papežův ostrý protest je může vystavit ještě tvrdšímu stíhání nacistického režimu.

Proč se ale nestaví otevřeněji a důrazněji vůči pronásledování Židů, když od začátku války kdekdo ví o zásadní nacistické nenávisti vůči Židům?

Když na jeho otevřené výzvy k míru a záchraně nacisty ohrožených národů neodpovídají ani němečtí nacisté, ani bolševické Rusko, ale ani světové demokracie, tak mu zbývají jediné postupy tajné diplomacie a vyjednávání. A potom samozřejmě - skrytě pomáhá ohroženým tam, kde to jenom jde. I tak se dá zachránit mnoho pronásledovaných a ohrožených – prostě osobním vlastním nasazením případ od případu.

Zdá se mi však, že papež málo otevřeně mluví. - Namítá kdosi.

Dobře víte, bratře, říká otec Jiří: - že i když papež znovu a znovu promlouvá z éteru, tak předně je všude v nacistické říši zakázáno poslouchat vatikánský rozhlas a spousta ustrašených lidiček se bojí poslouchat rozhlas. Kromě toho, po odvysílání vatikánských zpráv, éter opět umlká, ba je rušen a znehodnocován lživým působením ducha světa, natrásajícího se také v éteru. Tak se vlastně vede neviditelná válka na rozhlasových vlnách. Tohle zná a oceňuje jenom ten, kdo má odvahu tajně naslouchat rozhlas. Vatikán je vždy na straně nespravedlivě pronásledovaných kvůli jejich národnostnímu a rasovému původu, a volá nacisty k odpovědnosti. Samozřejmě, že v tom, aby přesně někoho jmenoval, mu brání to, že tito lidé jsou Hitlerovi rukojmí, ale také rukojmí bolševického Ruska, které od začátku války hmotně podporuje německé nacisty. A tak ten, kdo je za války zabarikádovaný někde za pecí a svoje rádio raději ustrašeně zničil nebo odevzdal na úradech, tvrdí, že on nic neslyšel od papeže, a za to že prý může papež.

No nevím – nevím, kroutí se věčný šťoura, ale to už se do věci vloží otec Silvestr Braitto, aby se kolovratovitě rozjel:

Nenamáhejte se, otče Jiří, něco vysvětlovat! Každý takový vrták odmítá znát cokoli kromě svých přechytralých názorů. Je štěkávký jako pes. Když nikdo nejde, tak štěká z dlouhé chvíle. Pakliže někdo jde, tak štěká, protože někdo jde.

Inu, věčný rýpal. Úplný podzemní krtek! Sám by se na nic nezmohl, ale zelená závistí, sotva vidí, že se někde něco děje bez něho. Hned se ztotožní s nějakým spolkem nebo směrem, který se mu zamane, a šmahem odsuzuje vše, co se kolem děje. Tváří se náramně zasvěceně. Tohle je u nás plevelovitě zakořeněné, zejména v kouři a nakyslém zápachu

pivnic. Jenže odtamtud si razí cestu třeba i na akademickou půdu. Sám by nic nedokázal, ledaže se předvádí s nějakou módní věcí. A sotva postřehne, že se něco děje nezvyklým způsobem, hned vypálí tvrdou kritiku, nelaskavou a nespravedlivou.

Jeho bodání až příliš citelné, zejména když je maskované osvětou, dobročinností a ohledem na konvence.

Obyčejně se má za to, že dospělí jsou moudřejší než děti, ale jsou případy, kdy by se to těžko dokazovalo. Mezi přednosti dětí patří, že nemají pošetilé společenské předsudky a přehnané ohledy na konvence.

Světská společnost má tak podivně spatlaný žebříček uznávaných a vyhledávaných hodnot, že jeho příčkami je nadhodnocení peněz a akademických titulů.

A k dovršení všeho tady vládne soustava známostí a protěžování. Čím déle žiješ v prostředí, kde vládne protekční soustava strýčků, tetiček, bratranců a neteří, tím ti musí být jasnější, že lví podíl na trápení v tomto bláznivém světě má ta nezodpovědnost a bezmyšlenkovitost, s jakou lidé sypou z rukávů svá četná doporučení jedněch lidí, aby se podle toho zařídili druzí lidé.

Někdo si možná myslí, že takový systém *já na bráchu-brácha na mně* je už dnes překonán, ale plete se. V mnohých lidech stále parazitují zbytky těchto názorů. Projevují se v představách, že někdo je lepším člověkem, když má nějaký ten titul před jménem, a popřípadě také za jménem.

V takovém zakyslém prostředí není nouze o kritiku. Najít někde za každou cenu slabiny, je snadné. Výsledkem je odsouzení. Obtížnější a ušlechtlejší by bylo pomoci, trpělivě věnovat pozornost, naslouchat chápavým srdcem, hledat příznivé přínosy a vyzdvihnout je a povzbudit v nich ty, kdo se o něco snaží.

Zatímco otec Silvestr lamentuje, Patrik uprostřed ostatních bohoslovců jektá zubama. A kdopak se diví tomu, že Vánoce v prvním roce války a také leden, únor a březen dalšího roku jsou kruté mrazy? Kdo obviní zimu, že si nepočíná dost lidsky zvláště teď, když kdekdo hladoví? Každý řekne:

Inu, to má na svědomí ta loňská neúroda obilí a ten strašný přidělový systém na jídlo.

DÁNSKO! – Ozývá se v dubnu z éteru, a ministr propagandy vytrubuje svou stokrát opakovanou lež:

NĚMECKÉ VOJSKO VZALO DÁNSKO „POD OCHRANU“.

Krev v oběhovém systému otce provinciála se bouřlivě rozpumpovává. Ani olomoucký převor na tom není lépe. Zmocňuje se jich podivný neklid a srdce, až donedávna poměrně normální, se znepokojivě vrhá do divokého reje a tance.

NORSKO!

Přijď Duchu svatý, naplň srdce svých věrných a zapal v nich oheň své lásky! – Zaznívá se olomouckým klášterem. Po oslavě svatého Marka si Patrik zaznamenává do notýsku:

*Ó, Duchu svatý žhavé Lásky plameni
kdy srdce prožhneš, že roztaje v něm kamení?
kdy z našich útrob tryskne pramen vody živé,
jak praví Pán - kdy nastane ta blahá chvíle,
ó, Lásky plameni?*

*Jsme celí tvoji spjati v lásce vzájemné
jako údy Krista Tělo jeho tajemné,
jež strávit chystá sebe v oběť na oltáři,
at' po všem boji ke cti Boží věčně září
v tvé Lásce tajemné.*

*Oltářů výhně - toť náš život svízelný
tam žářem žíhej, ať je Otci příjemný,
jej na kříž zdvíhej, přibít ať je dnem i nocí,
až krví zjihne, zhněten její božskou mocí,
živote tajemný.*

*Ó, Dechu Otce Syna Bože jediný,
ó, Mocný, sžehni bědné naše proviny,
ať v lásky ohni hřímá chvála Krista Hlavě,
až pokyn Vůdce Prst Boží dá k slávě,
ó, Bože jediný.*

*Ó, Duchu svatý, Lásky plameni,
kdy prožhneš nás, že změkne kamení
nám v srdcích a proud vod živé
nám z útrob tryskne - kde je ta chvíle,
ó, Boží Znamení?*

*Ó, Duchu, Lásko, Plameni,
tvým žářem změkne kamení,
nám v srdcích, vody živé
proud vyjde - blahá chvíle
ó, Plameni.*

*O, Duchu, Plameni,
v nás roztav kamení,
proud vody živé,
o, Sílo, vyved',
o, Plameni.*

*O, Plameni,
zdrť kamení,
proud živé
vody ved',
Plameni.*

Patrikův plamínek plápolá, nicméně nevysuší inkoustovou skvrnu, rozprsknutou na čistém ubruse evropského stolu.

Holandsko, Belgie, Lucembursko a Francie jsou napadeny. Bez vyhlášení války nacisty, bez varování a jakéhokoli slitování.

Když se to dovídá hlavní postava dominikánského řádu, obočí se jí ježí v soustředěném zájmu a účasti. Ostatní, kteří hledí na tu zhroucenou trosku, si říkají: Vida, zase jedna ropucha pod radlicí! - načež se rychle stahují do kapličkového ústraní, aby nebyli nuceni naslouchat vyprávění o nezdaru, kterým je kdo nezaslouženě stížen.

První mezi rovnými leží potmě u kříže a přemítá o všem, co je z toho okolního kolotoče zatím známo. Většina lidí, když uprostřed takové temné noci zaslechnou podezřelé zvuky, dělá jakoby nic. Počínají si opatrně a nevměšují se. Otec provinciál ovšem při tom nezůstává. Ať už je zdroj této zatemnělosti jakýkoli, nesmí být ignorován. Sáhne po brýlích, jež má stále po ruce, zvedá se zpod kříže a vychází na ztemnělou chodbu. Přestože zadržuje dech a napíná sluch, všechno se zdá být bez hnutí tiché, od sklepa až na střechu.

To ho však neuklidňuje, a tak nepřestává naslouchat. Stojí u kříže jako němá socha bohyně Bdělosti.

Po nacistickém obsazení Tournai, u kterého je blízko Patrikovi tak milý studijní dům Saulchoir s bratry, Patrik poznamenává:

Tournai je v německých rukou. Co Saulchoir? In manus Tuas... - Do Tvých rukou...

BUM – BUM – BUM – BÚÚÚ! --- BUM – BUM – BUM – BÚÚÚ!

VOLÁ LONDÝN – Hlásí se vám Jan Masaryk z Londýna.

BELGIE SKLÁDÁ ZBRANĚ — HITLEROVY ÚSPĚCHY JSOU VÝSLEDKEM NEPŘIPRAVENOSTI SPOJENCŮ — NUTNOST JEDNOTY.

Tělesně jste v poddanství, avšak vaše duše, za které jste odpovědni ne cízarovi, nýbrž Bohu, jsou volné a musí tak zůstat.

Když je chvílemi kolem nás tma a když víchř zlostí a otrokářství hluboce čerí hladinu slavné Evropy, tu právě je třeba onoho vnitřního klidu a oné jistoty, která plyne z dobrého svědomí a nezlomné víry. To je vaší i naší svatou povinností. A věřte, že Prozřetelnost nás ochrání a s námi zůstane, i když se zdánlivě připozdívá. A teď jako jeden muž — hlavy vzhůru a jde se!

A NYNÍ UŽ VSTUPUJE DO VÁLKY BRITÁNIE.

NEMOHU NABÍDNOUT NIC NEŽ KREV, SLZY A POT. Máme před sebou zkoušku nejtěžšího druhu, ozývá se z éteru hlas Winstona Churchilla, prvního z Britů: - Máme před sebou mnoho, mnoho dlouhých měsíců plných bojů a utrpení. Ptáte se, co je naší politikou? Odpovídám: Vést válku na moři, na zemi a ve vzduchu, veškerou svou mocí a ze všech sil, které nám Bůh může dát, vést válku proti nesmírnému tyranství, nad něž není horšího v temném, žalostném seznamu lidských zločinů.

Když jsou německá vojska v Paříži, leckterý Čech si škodolibě ulevuje nad mocností, zrazující srdce Evropy:

Tak, a teď jste v tom s námi až po uši!

Mráz běhá po zádech až je tu samá husí kůže, a kdo že to nahání vylekaným dětem psotník? - To zprávy ze světa, když vychází najevo, že se nacistům daří ukořistit ve Francii hojnost písemných dokladů. Kořist se zkoumá a běda tomu, kdo bude nějakou písemností usvědčen ze styků s cizinou!

Léto toho roku stojí za starou bačkoru. Krásné červnové počasí trvá jen do začátku července, kdy se chystáme na prázdniny.

Musíme pookrát, že se dostaneme někam do lesa, kde nejsou Němci.

Kdekdo je ale zklamán. Vracíme se z prázdnin znechuceni, ale jednu chatrnou útěchu mají všichni:

Je špatná úroda, a to znamená nedostatek a hlad! Následkem dlouho trvajících krutých mrazů je spousta zmrzlých ovocných stromů v zahradách a na polích, zvláště švestky, třešně a ořechy. Není skoro žádné ovoce.

Někdo se na to naivně těší jako malé dítě:

Tohle vyrazí Němcům dech. Jenže napřed budeme hladovět my a teprve pak oni, ale budou hladovět!

Patrik se obrací na otce Alberta:

S lítostí jsem slyšel od bratra Ondřeje, že už vám neslouží nohy jako dřív. Jak jsme spolu ložili po šáreckých skalách! Ale když i to je vůle Boží. Připadá mi to, jakoby Pán Bůh „šiboval“ vás apoštolát na zcela jiné koleje, na koleje utrpení, i když vím, že jste snad nikdy ve svém kněžském životě bez utrpení nebyl; jenže teď to asi bude výhradnější, ten apoštolát bolesti. Ale přece apoštolát! A vzácnější než mnohý jiný.

Minulý týden jsme pochovávali Msgre Taubra, snad jste ho znal. Slavnostně kázal doktor Vašek o tom, jak Bůh žádal od něho svěšené dary - jeden po druhém, se kterými

měl v životě „obchodovat“ jako s hřivnami z evangelia: „Vrat' mi nohy!“ - nemohl dlouho chodit, „Vrat' mi hlas!“ a později „Vrat' mi oči!“ - oslepl... a ke konci „Vrat' mi i rozum!“ - byl nějakou dobu i bez vědomí a tak odcházel k Bohu z tohoto světa chudší, než na něj přišel.

A co tvoje zdraví, Patriku?

Je lepší než za studentských let, chvála Bohu. Prodělávám ještě před kněžským svěcením homiletický kurs. Vede to regent studia, otec Emilián Soukup. Jde o výběr námětů, dobu trvání kázání, postoj celého těla, pohyby rukou, výraz tváře, změny hlasu. Obvykle se cvičné kázání pronáší v klášterním refektáři. Řečník“ stojí u „ambónu“, ze kterého se četlo při obědě a při večeri. Jsou přítomni „žáci“, ale i ostatní bratři. Pastorální úroveň projevu se známkuje.

Tak mně, jako svému duchovnímu otci, neudělej ostudu.

Patrik ostudu nedělá, když spustí:

Drazí v Kristu,

modlit se vás naučí nejlépe matka. Jedině vhodná slova nám předříkává svatá Matka Církev v dnešní modlitbě. A jí, Církvi je vnuká Duch svatý, Duch našeho Pána Ježíše Krista, který se za nás modlí nevýslovnými vzdechy podle svatého Pavla. Sám Pán odpomáhá naší bezradnosti a říká: Takto se budete modlit:

Všemohoucí věčný Bože

dej vzrůst naší víře, naději a lásce

a abychom si zasloužili dostat, co slibuješ,

nauč nás milovat, co poroučíš.

Do slova Bože vkládáme celou svou křesťanskou duši.

Teprve až se Bohu pokloníme a vzdali mu chválu, odvažujeme se prosit: dej vzrůst...

Cítíme všichni až příliš silně, že jsme slabí, žijeme v slzavém údolí.

Odstraňovat následky dědičného hříchu, uvádět do pořádku porušenou přirozenost, kde by chtělo poroučet to, co má poslouchat - přemáhat náklonnost ke zlému, zdolávat zlo dobrem, jak praví miláček Páně. A přemáhat sebe je těžší než bořit města. Brát na sebe kříž - jít za Pánem až na horu - toho se člověk sám ze sebe děsí a vyhýbá se tomu, smlouvá se zlem. A přece Bůh chce, abychom ho poslouchali ne jako otroci, ne ze strachu, ale z lásky. Tu lásku nám přikazuje, ale to je ovšem nad naše síly. To my neumíme, proto prosíme pokorně nakonec: nauč nás milovat to, co přikazuješ.

A dokazuje to ještě víc, když píše otci Albertovi článek do posledního letošního čísla Růže dominikánské o zasvěcení Panně Marii:

Čím dále a čím hlouběji se snažíme uvádět ve skutek slova našeho Pána: „*Otče náš . . . bud' vůle tvá,*“ tím jasněji poznáváme, jak jsme ještě stále daleko od Boha.... toužíme, abychom se nevzdálili od Krista Pána, který jediný je Cesta.

Co nebo kdo nás upevní na této cestě? Kudy se na ni nejjistěji dostaneme?

Nezbývá nám než uznat, že v nadpřirozeném ohledu jsme stále a po celý život zůstaneme děti, nezkušené, neprozíravé a nestálé, a že potřebujeme Matku, její ochranu, její vedení a stálý dohled i přímluvu u Syna — a zvláště stálý její příklad.

Vzácná příležitost k větší oslavě nebeské Královny se naskytuje letos na svátek jejího Neposkvrněného Početí. Každý ať na svátek naší Matky obnoví a utuží svazky poutající je k Matce Boží, svazky, o nichž doslova platí ujištění Pána Ježíše: „*Mé jho je sladké a moje břímě lehké.*“

Na Štědrý den je čas, kdy i světák si uvědomí Boží milosrdenství.

BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM! --- BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM!

VOLÁ LONDÝN – *Hlásí se vám Jan Masaryk z Londýna.*

Dnes hlavně chci vinšovat vánoce, vánoce, narození proletářského děčka, které nás učilo milovat svého bližního a nečinit jiným to, co si nepřejeme, aby oni činili nám. Pro nás Českoslováky je Kristus odkaz velmi příležitý. My na sebe často nejsme hodní.

To by teď' za války mělo přestat...

Tak si dnes připomínáme, že narodil se Kristus Pán, a já dodávám — všichni dohromady v příštím roce a dnes si ještě u jesliček slibme: Ježíšek — a ne Hitler a Mussolini.

Přeji Vám brzký mír, lásku a zdraví. Pravda zvítězí. Dobře spěte!

Třebaže Nový rok 1941 začíná tuhými mrazy, které dlouho - dlouho nepolevují, přesto se letos všem ponížným a zbídačeným zdá, že vítězí. Je to až neuvěřitelné, jakému optimismu lidé propadají. Válka se kdekomu zdá být u konce, anebo, když nic jiného, myslí si, že právě nastává rozhodný obrat. Opakují si, že dramatická křivka toho velkého dění právě vrcholí a nyní že musí následovat rychlý pád. Rozumových důvodů pro to vůbec není. Anglie je nadále těžce bombardována, ale zdá se, že už odpovídá na rány, námořní válka je v plném proudu. Každou chvíli se ozývají fanfáry z německého radia a éter ze sebe soptí jobovské zvěsti, kolik brt potopily německé ponorky, válka v Africe dopadá v neprospěch Italů. Aspoň to je nějaké jediné plus. Druhé veliké povzbuzení přinášejí Řekové, kteří jsou od loňského října ve válce s Itálií a zatápějí této mocnosti, jak se dá. České naděje se upínají k Americe, Roosevelt je dneska člověk, o němž se denně šeptem mluví.

A přitom národ trpí hladem — a větším, než je třeba. Němečtí občané dostávají zvláštní přiděly. Češi jsou odkázáni na to, co jim prodají dobří lidé z venkova na černo, pod rukou. A těch moc není. Vlastenectví venkovanů se často omezuje na to, že si poslechnou Londýn. Zdá se jim, že tím vykonali dost pro vlast. V té době jsou docela malé výdělky. Většina českých lidí je předchozími válečnými událostmi hromsky ochuzena. Úspory jsou vyčerpané. Ztratit zaměstnání v té době je navíc pohroma. Zaměstnání se těžko hledá a zůstat bez zaměstnání a hlásit se o práci, znamená být totálně nasazen do Německa.

BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM! --- BUM – BUM – BUM – BÚÚÚM! – Ozývají se gongové signály z éteru a náramně brnkají nacistům na nervy.

Snad že jim to zní jako tři údery Beethovenovy Osudové, anebo že by tu zapracoval starý Morse signalizující třemi tečkami a čárkou písmeno V jako Victoria čili Vítězství?

To ťukání zní příšerně jako tlučení na rakev. - Tvrdí Němci

Kromě toho se velké písmeno V vynořuje přes noc na každém nároží, na železničních vagónech, na plakátech a na letácích. Naznačuje se tím všechno. Každý v tom cítí nouzi, která na národ doléhá v jídle. Píší to vztekli kuřáci, kteří najednou zjišťují, že nedostanou koupit kuřivo. Na počátku války, po zavedení válečné dávky na cigarety a na pivo, přestává mnoho lidí dočasně kouřit a pít pivo, aby tím Němcům nepomáhali k vítězství. Potom však zase nabývají dojmu, že jim musí vykouřit co nejvíce cigaret, aby se jim nedostávalo pro vojáky. Stejně tomu je se stávkou na tramvajích. Lidé zprvu chodí pěšky, aby tak protestovali proti útlaku, ale vzápětí jsou tramvaje zase přecpány a lidé si libují, jak zvyšují dopravní nesnáze. Věčko se stává označením to značka jakéhosi tichého povstání. Proto Goebbels, vůdcova hlásná trouba, vymýšlí trik. Přebírá pro protektorát toto V, a nechává natisknout miliony letáků, v nichž se vykládá, že V znamená Viktoria, ovšem Viktoria německé. Tehdy je také Národní třída v Praze se přejmenovaná na Viktoria, a každá státní budova je označena písmenem V, stlučeným z latí a natřeným na červeno, po zemi se píše V, na obchody se maluje V, dům vám smí kdokoli popsat barvou nebo vápnem a nadělat vám tam samá V, plakáty s vavřínem okrášleným V se prodávají jako ozdoba třeba za výklad, ve Zlíně je hlavní hotel rychle přejmenován na Viktoria. Tak pokračují strašné hříčky a nebezpečné hračky.

Jenže pivo se už zase pije plnými doušky, až se bílé myšky kdekomu nenuceně roztancovávají v útrokách a rejdí jako horda balerín. Podlaha se pod ním houpe jako divadelní moře. Myšky v břiše skáčou s nebývalým elánem, jako by začaly cvičit atletické disciplíny.

MISTROVSKÁ LÉTA

Zachraň se, kdo můžeš! Šavel nás pronásleduje! Utečme do Damašku! Jde za námi! Chce nás zničit!

BÁC! – Sráží Šavla cosi v poušti u Damašku s koně. Uprostřed ostré záře zůstává v písku raněn slepotou, anebo konečně sám navštíven v mlžném oblaku.

Jaká úleva! – Oddechují si uprchlíci: - Asi jsme ho setřásli.

Proč mě pronásleduješ, Šavle?

CINK! – CINK! BUCH! BUCH! BUCH! - BUCH! BUCH! BUCH! – Otrásají se těžké klášterní dveře.

Žádné nesmělé cinknutí, ale pořádné vyzvánění někoho, kdo se chystá utrhnout zvonek, a kdo dává domácím tušit, že za dveřmi stojí kdosi s krevním přetlakem na vybuchnutí a má na domácí osazenstvo pifku. Kdekdo vyskočí jako jelen a žaludek mu vyletí až do krku. Ten rušný čas zanechává nervovou soustavu každého v poněkud oslabeném stavu.

Pforten öffnen!

Ta slova účinkují na bratra na fortně jako elektrický šok. Všechno mu vypadne z rukou a vyráží jako holub letící k domovu. Šelmy puštěné z řetězu berou schody po třech a málem sráží klíčnika, který jim otevírá. Vrážejí dovnitř a počínají si jako při obsazování nepřátelské pevnosti. Nezdrženlivé masky v helmou až k nosu se tváří jako lidé. Každá má tak přísný kukuč, že se podobá jedné veledůležité veličině, která je tak přísná, že by prý zadržela i svatojánskou mušku, kdyby letěla bez světla. Vede je hřmotný, na všech stranách překypující chlap, který by dokázal v rozčilení snadno rozplácnout každého jako mouchu.

Gestapo! – Zajíkne se bratr u dveří.

A další pospíchá předem po schodech do klauzury a uklidňuje ostatní: To nic, bratři – jen běžná šťára. - ale nezní to ani za mák věrohodně.

Množství černých masek vráží dovnitř.

Prior! Wo ist Prior? – Kde je převor?

DUP-DUP! DUP-DUP! – Rozléhá se dusot okovaných bot chodbou.

Konečně se vynořuje jeden z místních v bílém, ustrašený a klepající se strachy jako špaček na strništi a málem jektající zubama. Z očí mu kouká strach. Vynořují se další bratři. Mrknou chvíli na návštěvníky a chvíli zase na sebe a jenom sinají.

Ich bin der Prior.

Ja? Und wo ist Franz Kuzela?

Bruder Kuzela ist in seiner Zelle.

Kommen Sie!

Vystrašený otec převor se starostlivými otazníky, které mu naskakují i na čele, kráčí k Patrikově cele, a za ním rázují temné stíny.

BUCH! BUCH! BUCH! - BUCH! BUCH! BUCH!

Sotva se pohnou dveře a vyplašený bratr se vynořuje s obkladem na hlavě, vráží dovnitř mrazivý víchř. Stíny se s dupotem rozbíhají po celičce. Je jich kobylykovitě plno. Množství rukou převrací příruční knihovničku a psací stůl. Mávají s dopisy z ciziny a pár hrstí svírá jako v kleštích svazeček tiskovin.

Kommen Sie mit uns!

Ja, bitte, - ozývá se Patrik, spěšně odkládá s hlavy obklad, až zasvítí vyholená tonzura. Zivíl Anzug!

Bratři, prosím vás, půjčte mi nějaký kabát.

Kdosi, jenž si právě dodává odvahy, se neohroženě přibližuje s okurkovitě protaženou tváří a čelem popsaným novými vráskami a snůškou narychlo popadnutého šatstva:

Tady.

Ještě tady, přistrkuje jiný třaslavou rukou vysoké boty.

Domáci se tváří chmurně jako za tatarských nájezdů. Jsou to chrabří mládenci, leč strádají. Poslyšte, osobně jsem zajedno s těmi, kdo tvrdí, že člověk by se měl jaksepatří radovat, když má kapánek trable. Se všemi těmi nápady, víte, jako že se utrpením jeden vylepšuje. Utrpením vážně kdekdo získá takový svobodomyšlnější a chápavější rozhled. Pomáhá to vcítit se do neštěstí druhých lidí, když stejné potíže postihnou i vás. Ovšem veškeré takové nápady jdou v první chvíli stranou, protože jednoho chytá jakási vnitřní křeč, v níž jedná docela mechanicky a bezmyšlenkovitě. Někoho taková celková otupělost popadne jenom na chvíli, kdežto jinému to vydrží až do konce života, takže už pak žije pořád tak nějak příkrčeně a ušlápnutě, jako by se bál i dýchat. Tento stav zastrašenosti podlamuje většinu Patrikových bratří a sester, ať mají jakýkoli honosný titul nebo ovládají sedmero jazyků. Když tedy Patrik odchází s eskortou špalírem nastoupeného osazenstva kláštera, zdá se mu, jako by procházel údolím samých zkamenělin a zřícenin, a opravdu není daleko od pravdy. Říkává se, že ryba smrdí od hlavy, ale Bůh ví lépe, jak to je. Fakt je, že když se celý národ rosolovitě třese v základech, tak proč by se netřásl někdo i v klášteře? Jednou se možná někdo zmátoží, aby mávnul rukou a říkal: To nic. Vlastně se nic moc nestalo, - a zapomene dodat: Inu, mně se nic nestalo, protože jsem byl vždycky tak ustrašený, že jsem raději málem nosil dvoje spodky, jen tak – pro jistotu. Tak se o leckterém převorovi dá říkat nejenže je první mezi rovnými, nýbrž i mezi ustrašenými. Jenže také on vzhlíží k přednostnímu vzoru, kterého hledá zase ve svém představeném. A provinciál se tetelí jako oukropek. Jeho počínání nápadně připomínají vyčerpaného běžce dobíhajícího do cílové pásky v závěru neobvykle náročného maratónu. Vlasy má rozčuchané, obličej upocený a jeho nohy si počínají natolik nezávisle na těle, že to vypadá, jako by se pohyboval současně několika směry. Při pohledu na něj by nepředpojatý pozorovatel nutně pocítil alespoň záchvěv soustrasti nad touto troskou, která kdysi tak jasně vynikala.

Jen tak nalehko, v letních kalhotách a v košili s krátkými rukávy, v krátkém zimníku, skoro nad kolena, v takovém utíkáčku, prostě s tím, co kdo z bratří měl a půjčil, odchází Patrik, obklíčený eskortou a ztrácí se kdesi v dáli.

Řach – cvak! – Zabouchnou se za ním dveře a zámek zaskočí.

Je to trochu jiné, než slavnostně odhodit civilní šaty uprostřed usměvavých bratří klášterníků a přijmout nesešivané roucho škapulíře, a pak se za člověkem zavrou dveře, aby konečně našel nový domov, protože všude jinde je lidské srdce nepokojné. Tady se taky zavírají dveře, ale jeden má dojem velkého zmatku a nedorozumění. Nanejdvůž tam kdosi drmolí:

Lassen Sie ihm abliegen sich!

Humor v průšvihů je naše síla, hlásá Haškův Švejek, ale ve skutečnosti to bývá jen taková setrvačnost v opilecké žvanivosti pivního skauta, protože jinak takový přitroublík zosobňuje postavu, která přežívá cokoli tím, že splní jakýkoli rozkaz za jakýchkoli podmínek. Jak takovou situaci zvládá Jan Werich v příběhu kapsáře z filmu *U nás v Kocourkově*? Opravdu si jako domnělá oběť justičního omylu pořád zpívá písničku:

JE TO PRAVDA ODVĚKÁ,

**ŽE ŠATY DĚLAJ ČLOVĚKA,
KDO V HADRECH ČEKÁ NA ŠTĚSTÍ,
TEN SE NAČEKÁÁÁ!**

Jenže, když teče do bot, tak už je po ruce jiné přísloví vysmátého Švejka, totiž - kdo uteče, ten vyhraje.

Už dávno nepřicházejí Patrikovi na um ty povědomé luhy a háje české vlasti, po kterých tak rád rázoval s tlumokem na zádech. Vidí před sebou jen prostinkou tvář malé Terezičky. Jak prožívá svatá Terezička tři dny své samoty? Zářivá vize vyvstává Patrikovi před vnitřním pohledem.

Dříve než božský Mistr seslal do mé duše paprsek naděje, dopustil na mne jiné mučednictví. Trvalo tři dni. Jak dobře jsem tu porozuměla bolesti blahoslavené Panny a sv. Josefa, když hledali dítě Ježíše v ulicích jerusalemských. Byla jsem jako v hrozně pustině, nebo spíše se má duše podobala loďce, která je bez kormidelníka vydána na pospas bouřlivým vlnám. Věděla jsem sice, že Ježíš je tu a dřímá v mé loďce. Ale jak jsem ho mohla spatřit v tak temné noci? Kdyby se bouře rozpoutala úplně, tu by snad blesk pronikl mračna a ačkoli je strašlivým světlem, přece bych - třebaš jen na okamžik - zahlédla Miláčka své duše.

Ale to ne. Byla noc, hluboká, temná noc, úplná opuštěnost, pravý smrtelný zápas. Cítila jsem se opuštěnou jako božský Spasitel na hoře Olivové a nenalézala jsem nikde útěchy, v nebi ani na zemi.

Není pochyb o tom, že nebezpečí bystří intelekt. Patrikovi učitelé ve škole, duchovní vůdce v semináři a vychovatelé na univerzitě, kteří s ním přicházejí do styku téměř výlučně v dobách, kdy jeho duše odpočívá a připravuje se ke krajnímu zapojení, ho zařadí mezi nadané svěřence. Kdyby ho viděli nyní v této kritické situaci, ukazovali by na něho s hrdoostí. A jako správní a spravedliví lidé na svých místech by spěšně uznali, že zdaleka podcenili jeho duchapřítomnost a podnětnost.

Tři dny samoty – anebo tři týdny? A nesmíte mít sebou nic, co by vás pozvedlo a podrželo, žádnou knihu, ani růženec, jen svých deset prstů, potřebných pro každý desátek.

Patrik roztoužený po tělesném doteku Páně, popisuje špačkem tužky klozet-papír nápisem *POJĎME BLÍŽ*, aby se pak srdce rozezpívalo:

*Přiklekněme na chvíli
k Hostu v bílé hostii
on se k duši nachýlí
ostnů čile zhostí ji.*

*Ó radosti andělů
z lásky přišels k nám dolů
vzal jsi peklo útokem
krev ti tekla potokem.*

*Z těže lásky Bože náš
denně za nás umíráš
na kříži mše tajemné
nahni kalich také mně.*

*Tolik dětí ztracených
ač tvou krví placených
neví o tvé lásce nic*

ber jich na klín stále víc.

Kdykoli nahlédne špehýrkou do cely dozorce, vyhlíží vězeň jako by spal, zatímco se duše vzpíná v rozjímání. Sotvaže se špehýrka uzavře, duše se naplno a pokojně oddává svým myšlenkám. Náramně příjemné myšlenky, i když je chvílemi přerušuje působnost nějaké nahlízející osoby, která mu jako by zatloukala do hlavy doběla rozžhavené nýty. Radostná zvěst evangelia mu snímá z mysli velkou tíhu, protože mysl není uzpůsobena k tomu nosit tak velkou tíhu. Tím se mu velice ulevuje a snaží se dál cosi vtisknout špačkem tužky na druhou stranu toaletního papíru.

*Příteli ty s nebe náš
hledáš srdce, zde je máš
prokvas je svou milostí
s celou naší bytostí.*

*Nepřítel je hrozivý
světa dech je mrazivý
tvoje dětství tot' vzor náš
co nás dusí překonáš.*

*Kdo z nás jako Imelda
dětské duše pel ti dá
toho život bílý je
padlý sníh stvol lilie.*

*Přiviň nás k své Matičce
k svaté Boží rodičce
vaši chceme celí být
každým dechem se líbit.*

*V způsob chleba zahalen
Ježíši buď pochválen
s Otcem Duchem oslaven
na věky věkův Amen –*

Jenže každý svátostný tělesný dotek Páně zůstává prázdný a místo blaživých doteků se jednomu nabízejí leda tak bolestné doteky kříže.

Konečně, bratříčku, sám jsi přece od křtu Mým tělem. Tak ukaž, jak dovedeš podle vzoru Tomáše Kempenského zapírat sám sebe a následovat Mne skrze kříž. *Nakolik dovedeš vyjít sám ze sebe, natolik budeš moci přejít ve Mne.*

Jako tím, že člověk nebaží po ničem, co je zvenčí, nabývá vnitřního pokoje, tak tím, že vnitřně opouští sám sebe, spojuje se s Bohem.

Chci, aby ses naučil dokonalému sebezapírání podle Mé vůle, bez odporu a beze stesku.

Následuj Mne: Já jsem cesta, pravda a život. Bez cesty nelze jít; bez pravdy není poznání; bez života se nežije. Já jsem cesta, které se máš držet. Jsem pravda, které máš věřit. Jsem život, ve který máš doufat. Jsem neporušitelná cesta, neomylná pravda, nekonečný život. Já jsem nejspравnější cesta, svrchovaná pravda, pravý život, blažený, nestvořený.

Jestliže vytrváš na mé cestě, poznáš pravdu; a pravda tě osvobodí, a uchvátíš život věčný.

Chceš-li vstoupit do života, zachovávej přikázání.

Chceš-li poznat pravdu, věř Mi.

Chceš-li být dokonalý, prodej všechno.

Chceš-li být Mým učedníkem, zapři sebe sám.

Chceš-li vládnout blaženým životem, pohrdni přítomným životem.

Chceš-li být vyvýšen v nebi, přijmi pozemské ponížení.

Chceš-li se mnou kralovat, nes kříž se Mnou.

Neboť jenom služebníci kříže nalézají cestu blaženosti a pravého světla.

Věrná duše: Pane Ježíši, poněvadž je tvá cesta úzká a světem pohrdaná, dej mi, abych tě následovala v pohrnutí světem. Neboť není služebník větší nad svého pána, ani není učedník nad mistra.

Ať se tvůj služebník cvičí v tvém životě, protože tam je moje spása a pravá svatost.

Cokoli čtu nebo slyším mimo tvůj život, unavuje mne, ani mne to plně netěší.

Kristus: Synu, protože tyto věci znáš a všechno jsi četl, budeš blahoslavený, jestliže to budeš konat. Kdo zná Moje přikázání a zachovává je, ten je tím, kdo Mne miluje; i já ho budu milovat a zjevím mu sebe samého; a dám mu usednout spolu se Mnou v království Otce Mého.

Věrná duše: Pane Ježíši, jak jsi řekl a slíbil, tak ať se stane, a kéž se mi dostane, abych si to zasloužila! Přijala jsem z tvé ruky kříž; ponesu jej až do smrti, jak jsi mi uložil. Život dobrého řeholníka je doopravdy křížem, ale vedoucím do ráje. Začátek je učiněn, není dovoleno vracet se zpátky, ani se nesluší opouštět to, co je započato.

Nuže, vykroč, Ježíš bude s tebou. Kvůli Ježíšovi jsi vzal na sebe tento kříž, kvůli Ježíšovi na kříži vytrvej. Ten, který je tvým vůdcem a předchůdcem, bude tvým pomocníkem. Podívej, Král kráčí se před tebou, a bude za tebe bojovat. Následuj ho zmužile, neboj se pohrom; buď připraven statečně umírat v boji, a nezpůsobuj své slávě tu škodu, že bys utíkal od kříže.

Ano, můj Pane, - vzhlíží Patrik ke křížům v mřížích své cely: - a na každém z nich tě vidím znovu křížovaného, zatímco sám tu stojím - zatím plný očekávání - pod křížem.

Pak dostává zabrat špaček tužky, aby poznamenal další kousek toaletního papíru.

JEŽÍŠI

Ježíši napjatý na dřevě k nebi čníš abys nás objal

ne pekla katané - nutí tě láska tvá, že ses tak rozpjal

Ty všech pokolení všech časů koloběh vševědným zrakem svým zříš

jak těžce každý z nás v úpalu úmorném nese svůj životní kříž

raději umdlévá raději vleče sám proklíná svou vlastní tíž

nežli by pozdravil ve spásném kříži tvém duše své do nebe zdviž

nežli by připojil s kyrénským Simonem díla se podjal

že zaúpíš

Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil duše mi odňal a přece víš

vítězný víš

zda nikoho není Ježíši Lásko.

Co je to tady, cha?! – Otřese se vydýchaný vzduch cely, když Patrik vzhledne ke dveřím, které se zrovna prudce otírají. Papírek šustivě sklouzává do manžety košile. Najednou hledí do očí dozorce. Zkoumavé, lstivé a uhýbavé. A to jeho protivné uchechtávání. Jak jen se kdejaká úchylnost krutě vštěpuje do tváře a počínání! Bůh se však stará o své miláčky a tak je možno o chvíli později pokračovat v psaní.

NIKOHO

nikoho kdo by dnes duchem svým perutným pochopil lásku

srdcem svým plamenným kdo by ji uchopil sebe dal v sázku

*nikoho kdo by byl rozdrčen rachotem tříštěných kalvarských skal
kdo by se s otrlým vojákem v prsa bil vlasy rval pokání lkal
kdo by se zapřáhl ve jho tvé blaživé by s tebou z mrtvých též vstal
pohanům bláznovstvím židům pohoršením kdo by byl jen kříž tvůj
šiléným během by v závodu (zvítězil) přetrhl cílovou pásku
mříž rozmetal,
(Kdo by jak Antoním s démony bojoval serval jim beránčí masku)
v chrámě tvém stál čelil jak A.démonům serval jim b.masku
jak svícen plál
tvůj sedmiramenný Ježíši Lásko?*

No tak, Kuzela! – Ozývá se pronikavý kvikot, který prořízne vzduch jako nůž: - Tak už se konečně rozhodni! Nebudeme čekat donekonečna! – Ječí na Patrika, až vyskočí, jako by mu ten nůž zajel do masité části nohy. Popsaný kousek papíru odlétá na zem a zůstává pod lůžkem nepovšimnut. Později ho nalézá a dopisuje.

BOHU DÍK

*je někdo statečný stojící v přívalu kalného proudu
sopkou, kde peklo dští záští svých lijavců sirného čoudu
viz Pane hlouček žen štkajících pod křížem s Miláčkem k tobě
v posměchu vojáků výšklebu diváků třísnění lepkavou tmou
tmavší my vylkané zlekanou zděšenou přírodou
truchlivou kosmickou hrou
smutečným zdrojem potopy rudých slz slunce kdy halí tvář svou
slzou svou mělnili nevděkem národů utvrdlou hroudu
zprahlou a zlou
jak s tebou klesali srdcem svým křesali jiskry do troudu
žhnou duši tmou
už nezhasnou
my jdeme s tou hrstkou žen Ježíši Lásko.*

Ha! – Taková jednoslabičnost dotěrného dozorce brnká každou chvíli Patrikovými nervy, takže se spouštějí adrenalinová stavidla. Jenže do cesty se pohotově staví ta nenápadná a kdekým odkopávaná sestřička. Skloněná, s nosem přibitým skoro až k zemi, a přesto není hrbatá. Má prázdné ruce, nicméně není bezbranná. Ústupná, ale nikdy není zbabělá. Přehlížená sestřička pokora. Díky ní posléze ve chvílce trpělivého snášení všetečného a pátravého zraku a jízlivých poznámek bachaře, a pokojného vyčkávání věci příštích, se špaček tužky vydává na svou klikatou cestu po papírku, aby zanechal žádoucí stopu:

VZHŮRU S NÍ

*vzepněme perutě vzkříšených duší svých vzpínáním rostou
semkněme paže v šik rytířů Kristových zhrdněme pomstou
dodnes přec neodkvet Boha a člověka pnícího křížatý květ
dokud zde údy tvé budou se žíhané v očištné výhni tvé chvět
dokud poslední krůpěje krve tvé vítězné neprolnou svět
včely tvé s pastev svých s kořistí spasených dokud se nevrátí zpět
do úlů tvých
až všichni bratři tví od věků určení v Tělo tvé vrostou*

*až svezeš úrodu krví tvou zmlazenou plevele prostou
do stodol svých
pak zmizí hřích
pak máš přetvořen svět Ježíši Láskou –*

Cvak – cvak! – Kuzela, zu Verhör!

Jaký kontrast k šedému zdivu vězeňské samoty! Ze slepé zdi řve červeň plátna opatřeného černobílým hakenkreuzem. Před ním psací stůl mohutný a rozložitý jako Manesmannova válcovací stolice. Za ním se rozkládá zjev v uniformě SS – tupý nos, zašpičatělé uši, význačný hrbol nad čelem, oči zelené a celkově budí dojem adepta gangsterského řemesla, jehož fyziognomie by se snadno dala najít v Lombrosově zločineckém albu. Potom se najednou zvedá od stolu. Přitom vychází najevo, že jde o vzpřímenou, statnou střední váhu kolem třicítky, s velitelským pohledem v oku a bradou hranatou jako příď křižníku, které by se kdekdo raději vyhnul.

Betonově zkamenělá tvář hučí na způsob námořní sirény:

Jméno -

František Kužela.

Narozen -

16. listopadu 1915.

Bydliště -

Konvent bratří dominikánů, Olomouc, Slovenská 14.

Dopustil jste se objednávání a poslouchání zahraničního rozhlasu a šíření nepřátelského časopisu Československý boj. Máme o tom jasné důkazy. Tak jste se provinil proti Říši. Hrozí vám nebezpečí trestu káznice nebo i smrti. Přiznejte se, chtěl jste škodit říši?

Ne. Nechtěl jsem nijak škodit říši.

Táák? – Protahuje vyšetřovatel.

Byl jsem v Belgii a nevěděl jsem, že je trestné poslouchat francouzský rozhlas a číst zahraniční tisk. Prostě poté, co se odmlčelo vysílání českého rozhlasu, jsem zůstal beze zpráv z domova. Proto jsem se přidal k hromadné žádosti Čechů v cizině o zavedení české čtvrthodinky u francouzského rozhlasu pro Čechy usazené ve Francii a v Belgii. Také jsem si kvůli tomu objednal a odebíral ten časopis.

A propašoval ho do Říše! – Ozvalo se řezavě jako z parní pily: - Nezákonně propašoval! Verbrechen gegen Reich!

Ne. Jednal jsem v přesvědčení, že nejde o žádnou politiku.

Řekněte, Franz, kdo vás navedl? Třeba to nebyl ani váš nápad získávat tyhle zprávy. No, vyklopte to. Nemusíte přece nikoho krýt.

Prozíravost velí Patrikovi: Jestli si nedáš pozor a hned od počátku nezatrhneš tomu chlapovi tipec, aby se ti nevtíral do života jako Švejkem vychválený Opodeldok, tak se ti dostane pod kůži a začne tě bezohledně komandovat, a ještě zatáhneš do celé té patálie někoho dalšího. Vyhlíží jako náramně rezolutní individuum.

Nikdo mně nenavedl. Udělal jsem to jako povinnost Čecha v přesvědčení, že nejde o politiku a že se to netýká Německa.

To vykládejte své babičce. – Znělo to jako když praskne péro v divanu.

Opravdu mně nikdo nenavedl.

Podívejte, Franz, - zavlnila se socha a spustila familiárně, až se zdálo, že se sněhulákovitě rozpouští a obměkčuje teplým pohlazením slunečního paprsku: - Vemte rozum do hrsti, synku! Zrovna vám bylo pětadvacet, a jistě nechcete kvůli takové malichernosti trpět. Můžeme se přece domluvit.

Domluvit?

Zdá se, že se povýšenecká nasupenost vytrácí z počínání uniformovaného hranolu a hrany se zaoblují mlékem lidské přívětivosti.

To je taková věc, - ozývá se z rozměklého žoku splašených nacionálních vášní, zatímco zašoupe okovanou botou velikosti houslového pouzdra po podlaze kanceláře, jako když hřebec zahrabe před Velkou pardubickou: - nechám to na tobě, synku, jak na to.

Jsou v tom nějaké potíže?

Žádné potíže.

A jak domluvit?

Hm - víme, že jste bystrý mládenec a ovládáte hodně jazyků. Vždyť vy jste, Kuzela, úplný génius! Od límce nahoru se vám hned tak někdo nevyrovná.

To že má být genialita? – Říká si v duchu Patrik: Kdo chce zjišťovat genialitu nějakým vážením mozků? Genialita není jen v hlavě, ale jako vrchol dokonalosti je třeba i v nohách, které nesou Krista jako Christoforos, ale i v posvěcených rukou –

Říše potřebuje takové nadšené lidi.

Myslíte?

Chtělo by to nějaké gesto důvěry. Prostě, abyste nás měl rád a dal se k nám.

Najednou tu zase ční blokovitě vyčnívající jako Siegfriedova linie, občas zahrabe kopyty nepokojného hřebce a zašoupe okovanými botami, zatímco olověné chvíle loudavě míjejí.

Patrikovy oči vyhlížejí na dvojité SS na límci jako čerstvě oloupaná vejce na tvrdo. Konečně nekonečné vartování povýšence přeruší jako vosa, která ho píchne do ruky, když posléze z Patrikových úst zaznívá rozhodné:

Ne. To by nešlo. Jsem Čech a křesťan.

Cha! – Uchechtne se suše maska, která už zase tuhne do pomníkové, skoro žulovité tvrdosti.

Co dřív a co později?

Napřed jsem se narodil jako Čech a potom jako křesťan.

Chachá! - Však si to ještě rozmyslíte. – Ozývá se zpod do vysoka vypjatého obočí. Na světě existuje málo věcí, které považuje tento sekerník árijské rasy, jehož babička se možná obírala větším przněním rasy než nevěstka babylonská, za tak důležité, aby kvůli nim zvedal obě obočí. K těmto nemnoha věcem patří tohle Patrikovo odmítnutí kolaborovat. Chvilí stojí a předvádí pozvednuté obočí pravému šlechtici ducha. Pak se obrací k Patrikovi tak, aby je mohl především on vidět. Když toto vykoná, spouští obočí a dovoluje, aby mu na rtech na okamžik pohrával přibližně tříosminkový úsměv anebo spíš jen takový šklebivý tik.

Při prvním setkání s Patrikem má přivřené oči, jakoby vyhlížely ven jeho špěhýrkou obočí. Ted' je má naplno vyvalené jako baňaté sudy, valící se z pivovaru, na které myslel skladatel Venhoda při skládání hlavního šlágru svého života, známého někde jako Škoda lásky. Postrádají však naivitu a sentimentalitu. Jsou zelené a blýskají se zvláštním kovovým leskem. Když si někoho prohlíží, má každý neodbytný dojem, že hledá na jeho těle nejvhodnější místo k zasazení smrtícího úderu. To, co je nejspíš míněno jako úsměv, připomíná pohrdavý škleb. Když ted' pokyvuje hlavou, je to jen výraz jeho vlastní sebejistoty a povýšenosti.

Uvidíme později. - Abführen!

Kdo by pozoroval Patrika, odcházejícího od výslechu, nikdy by se nemohl domnívat, že právě zakusil rozhovor životní důležitosti. Jeho chování nevykazuje nic, co by naznačovalo nějaký otřes. Páteř vzpřímená, horní ret pevný, ani tvář nepodlehá nějakému kormoučení. Někdejší Othello, který zdaleka neutrpěl takový šok, ronil slzy

málem jako arabský gumovník, vypouštějící kapky ostře páchnoucí pryskyřice, ale Patrik si zachovává nezlomnost. Duchovní pevnost řádové tradice mu nedovoluje počínat si jinak. Přesto nejedná jako bezduchá loutka.

Ach, Bože, zůstávám vydán na milost a nemilost gestapu. Co to znamená? Co znamenají tyhle gestapácké metody? Není to horší, než být přímo odsouzen? Ať to dopadne, jak to dopadne, stejně je na místě rozjímat o konci.

Velmi brzy tu nastane i pro tebe konec. Sleduj, jak to s tebou dopadá: dneska jsi, a zítra tě už neuvidí. Když ale sejdeš z očí, rychle sejdeš také z mysli.

Jak tupé a tvrdošíjné je lidské srdce, které hloubá jen o přítomných věcech a nepamatuje to, co přijde! Měl by sis v každém skutku a v každé myšlence počínat tak, jako bys měl právě umřít. Kdybys měl čisté svědomí, nebál by ses tolik smrti.

Spíše se vyheň hříchům, než bys utekl smrti. Nejsi-li dnes připraven, jak budeš zítra? Zítřek je nejistý. Víš snad, že ten zítřek budeš mít?

Dnešek tu však je a je to čas milosti, když se pořád ještě dá třeba jen špačkem tužky na kousku papíru oslatit Pán, a už se zuby zaostřená tužka prohání po kousku papíru, aby se za ní líhnul vznešený chvalozpěv.

Milosti chvíle

*zažehni pochodně - Pane, zde řízni, zde bij - zhašených chvíl
vaz seňni ochotně do ní se žíznivě vpij ze všech svých sil
doběhneš cíle.*

Zmrhaný čas

*nevtáhneš za vlasy v roztáhlé koleje ujetých mil
ten jenž je nad časy doleje oleje ze dnů tvých díl
proč by ses třás*

Zesil mi hlas

*hřmít budu jak by se do turbín vodopád lil, příboj v břeh bíl
lkát budu, aby se do hlubin srdcí všech vryl lítosti kvíl
naleje klas.*

Milosti chvíle

*shůry se snášíš jak z květů nebeských pyl rejem svým víl,
duši nám krásliš atletům vzpřimuješ týl sám Bůh tě sil
v jeho jdem síle*

Únava sedá na oční víčka a tlačí na ně noční můra. Chodit – chodit! Nesedat! Brzy je celé tělo malátné jako by jeden měl v nohách půlku Tater. Sedět ve dne je zakázáno! - Co to? Je to snad zase ta stará malátnost, která na mě dolehla už v gymnáziu?

K čemu je dobré prodlužování lidského věku, když se tak málo polepšujeme? Ach, dlouhý život není zárukou naší nápravy, nýbrž spíše ještě rozmnožuje viny.

Kéž bych byl jeden den na tomto světě prožíval dobře!

Blahoslavený člověk, který má vždycky před očima hodinu své smrti a každého dne se připravuje na smrt. Viděls někdy někoho umírat? Uvažuj, že i ty půjdeš stejnou cestou.

Když je ráno, měj za to, že se třeba nedočkáš večera. Když pak nastane večer, neosměluj se slibovat si jítro. Bud' tedy vždycky přichystán a žij tak, aby tě smrt nikdy nenalezla nepřipraveného. Mnozí umírají náhle a znenadáni. Syn člověka přichází. Když pak přijde ona

poslední hodinka, začneš smýšlet o celém svém minulém životě docela jinak; a budeš velmi litovat, že jsi býval tak nedbalý a neukázněný.

Cvak – cvak! – Kuzela, zu Verhör!

Tak co, Kuzela? Rozmyslel jste si to? Dáte se k nám, nebo ne?

Ne. Jsem Čech a křesťan.

Cha! Uvidíme. My máme času dost. Pošleme to do Brna k rozsudku. – Abführen!

Ale-ale, to jsou změny! – Takže už teď nejsem zavřený na samotce?

Ahoj, mladej? Já su Béd'a Lívanec, řezník z Přerova, a na tom druhým lůžku je Tonda Motáček z jatek. Kerej ty seš?

Bratr Patrik Kužela, z dominikánského řádu.

Neznám. Co to má bejt?

Prostě katolická církev.

Aháá! Seš panáček.

Ještě ne. Zatím teprve jáhen.

Za co tě zaksastlovali?

Za nic.

Tak to sme na tom všichni stejně.

Akorát že ty máš na krku černou zabijačku, - ozývá se druhý výtečník z cely: - a já zas udělal káču v rajfajzence.

Ovšem klobouk dolů před tebou, mladej, protože ty by ses s tou tvou žloutenicí neschoval ani v největší tlačnici.

Opravdu mám nažloutlou pleť?

Jako pivo. Nemůžem to vod tebe chytnout?

Buch! Buch! Buch!!

Was ist hier?

Er ist krank!

To nic není, - mává rukou vězeňský lékař, doktor Karschúlin: Povoluje se posílání balíčků s jídlem.

Tak si vo to hled' napsat, mladej! Ať se s náma šábneš! Komu napíšeš?

Do kláštera, bratrům a hlavně otci Cyrilu Šimovi, a taky do Vlčnova.

O pár dní později se vynořuje v olomouckém klášteře bratr Jan Kužela:

Byl jsem za Fandou, totiž Patrikem. Přivezl jsem mu z Vlčnova balík s jídlem a jabkama. Jenže jenom brášku vůbec neviděl.

Jakto?

Když jsem ho chtěl vidět, řekl mi gestapák, co přebíral balík:

Můžete vejít, ale ven už nevyjdete.

Potřebuje nějaký svetr a rukavice, říká starostlivě otec Šíma: - protože nám píše, že když uhoří větší zima, modrají mu prsty. Musíme mu poslat ovoce a zeleninu, aspoň cibuli a česnek a něco z naší kuchyně. Zřejmě je dost zesláblý. Bez vitamínů mu hrozí návrat staré choroby. Má také povoleny nějaké knihy.

Tak mu pošleme breviář, dva svazky Summy, Nový zákon latinsko-řecký a třetí svazek Březinových básní.

Ehm – to by šlo. Zkusíme to. Třeba to projde.

Také píše, abychom jeho špinavé prádlo před praním vytřepali.

Hm, asi tam něco je.

Pravačka v bílém hábitu třepe spodkama, div že se celá nezaplete, jak cloumá prádlem, takže se komihá jako hadr na holi.

Á tady něco šustlo.

Z prádla vylétá malý čtvereček jak zapadlá seskládaná křížovka.

Ukaž to! – Sápou se po tom chobotnicovitě několikately ruce

Opatrně, ať se to nepoškodí! - Volá bratr Rosarius a bleskem se shýbá za to nenápadnou létavicí, aby pak jemně ve dvou prstech přinášel na stůl to šustivé poselství. Dva prsty pak rozkládají po stole a už se z něho klube z cibulovitého závoje lístek toaletního papíru.

Ano tady to je, vytahuje jeden z bratrů další moták s básní a předčítá, ale jde mu to jako psovi pastva.

Rozsviťte větší světlo!

Blázníš? Je zatemnění!

Podějte sem aspoň baterku!

Mačkáci baterka mňoukne, jako když šlápne kočce na ocas, a zas a zas cítýruje kdosi malé dynamo, aby ze sebe vydalo více šťávy.

MILOSTI CHVÍLE

*ničivá lavina ničím je proti té drtivé síle
s níž smetáš předsudků pohoří neřestí mámivé brýle
bych došel cíle.*

*Pán mi je dal
poslal mi duše jež po slově živém a žhoucím jen prahly,
když z mého zprahlého nitra nic netrysklo prázdné dál táhly
Pán mi je vzal.*

*Běda mi: nic
z hrudi mé čiši chlad, duši mi kruší hlad dobře to vím
já však svou ubohost před Bohem uznám rád k službě stojím
co bych moh víc?*

*Srdce mé stop
malé jsi schoulené že by tě chlapeček do hrsti vzal
trp však tak dychtivě jak by prs hladový kojeneček ssál
jednou se vzchop.*

Při tom hlasité předčítání básně škobrtavě ustává, protože slzy se derou z očí, a pošlapaná kočka si s úlevou oddechuje, ale světlo v místnosti potemní.

Poděj to, ať to dočtu, - ujímá se předčítání bratr Rosarius: - a sviť líp!

Mňau – mňau – mňau!

*Srdce mé vstaň
vidím když miluješ že sneseš nezměrné utrpení
jak děcko žadoní o hračky pros: Jen víc to nic není
nastavuj dlaň.*

*Zítřka víc bij
prosím vždyť spoléhám laskavě že zítra dáš mi víc sil
zítřek žne a sklídí jásavě co dnešek se slzou vsíl
napřáhni kyj.*

*Vše darujem
vždyť zítřek bohatší dnešní si věrností připravujem
stačí když dnes všech tvých darů ran milostí využijem
a děkujem*

*Zřím v duchu obraz
jde mrzák za mrazu kdekdo snad soucit má s trpítelem
nedbá ran obrazů - bídňějších než on je živítelem
má ten čin ohlas?*

S klokotavým zvukem jako když voda špatně odtéká se odmlčuje i Rozárkův hlas, takže nakonec jen škytne a poslední slova polkne. Další bratr se však ujímá popsaného lístku, aby důraznějším hlasem pokračoval za usilovného mňaukání baterky:

*Jak svíce září
hladoví krváci žebrá však na jiné: slitování.
Co jí sám? Kdo ví - on zkomírá by rostlo milování
květy na oltáři*

*Bez prodlení
bereme na bedra bídu všech bratří a pokolení*

*nedbáme rozkoše neznáme sebe
opojeni*

*Chceme nést víc
a zatím neseme zdá se nám čím dál míň řek bych spíš nic
vskutku však ženeme útokem naděje radosti vstříc
láskou žhne-li výš*

*Pouští jdu dál
usychat žízní když Pán mi povelí proč bych se bál
Trýzní všech trýzní vykřesej z mé hrudi živel tvých chvál
bych se ti vzdal*

*Když kruší kříž
zdroji všech pramenů z ledových kamenů v lesku, jenž dštíš
v peci tvých plamenů prostě si vzpomeneš Pane ty víš
ty první pniš - -*

Báseň zůstává jaksi nedořeknuta, a i kdyby pokračovala, bylo by to marné, protože text se rozmazává, když bratřím zůstávají oči plné slz. Nastává dlouhé odmlčení a tichých vzdechů k nebesům za strádajícího brášku. Teprve po chvíli naplněné tmou protrhuje záchvat oněmělého ticha jeden z bratrů, kterému se oči zrovna žárovkovitě zablesknou, když zmáčkne baterku, až se znovu rozmňouká. Načež vítězoslavně vyhrkne:

A tady je další moták!

Ukaž to!

Ne, počkej, já to přečtu. No tak, netlačte se na mně.

Šustivé tajemství putuje z ruky do ruky, až se u jednoho z nich zarazí, jak čte:

POPELEC

*Pomni člověče, že jsi prach,
jak sis nic nepřines na svět v to slzavé údolí
tak si nic nevezmeš nazpět až smrt život přebolí
vždyť jsi člověče zem a prach.*

*Vesmír pomine, klesne v prach,
tělo se do země vrátí, dutě lká dunění hrud.
Starce i jinocha sklátí dotykem kouzelný prut.
Tvůrce pokyne, bleskne v tmách.*

*Že jsi, člověče, pouhý prach?
S tělem ti Pán duši skloubil, určil ji k svým věčným hrám,
tesal, sklenul ji a hloubil na Ducha svatého chrám.
Nejsi člověče pouhý prach.*

*Proč jsi, člověče, bláto prach?
Měchem pýchy zadul d'ábel, chtíč vysušil tělo v prach,
pak ti stavět kynul Bábel, čnít měl až do nebe, ach!
hřích si tě vleče v mrákotách!*

*Bij si do čela syp si prach,
neskládej naději v hlínu! křehký je života stvol,
viz jej již dnes v hrobu klínu, co chce Bůh, ochotně vol
vždyť jsi z popela, vždyť jsi prach*

Pomni člověče, že jsi prach!

Přinesené knihy dostávají ve věznicí zabrat. Oči spěchají po řádcích a srdce se vznášejí od celé té pozemské patálie. Díky Bohu, že bratři duchapřítomně přibalují do balíku také košile s dvojitým našitým límcem. Tam se dá schovávat moták. Jenže copak se tady dá učit nebo něco psát? Vzduch cely vibruje oplzlými řečmi a nadávkami spoluvěznů.

Zmršenej život! Snad tady nebudu hnit tak dlouho, abych -

Sem tu akorát kvůli černý zabijačce.

Jó, mladej, ty máš ten tvůj celibát – cha-cha-cháá! A já ti řeknu jedno - sex a sex je dvanáct. A jakou ty máš s tou svou vírou perspektivu? Cha,cha,chááá!

Věřím v život věčný.

Věčný život, říkáš?

A co bude po smrti?

Pchá, takový apoštolát mezi zástupy je snadný! – Ozývá kdykoli kdejaký přechytralý mudrlant.

Jenže jak je to doopravdy? Když musím opustit svou rodnou hroudu a přijmout za svou nějakou zatuchlou, smradlavou díru kdesi v nějakém zakyslém údolí stínů smrti. Když se noc co noc musí jeden tísnit mezi sebrankou, která si myslí, že se náramně baví, když každý nadělá rámusu za pět a předvádí se svaly. Kdekomu je zvrácenost tohoto světa protivná jako voda v botech. A vůbec by se k tomu sám ani nepřibližoval, jenže okolnosti ho k tomu dokopou. Svět je stížen morem. Má morální delirium tremens. Už to s ním není k vydržení. Z pouhého pomyšlení, že by tam měl někdo strávit víc než den, se kdekomu

dělá šoufl. A někdo začne tvrdit, že takový apoštolát je snad jen taková procházka růžovým sadem.

Patrikovi je jako Lotovým přátelům, když zašli k Lotovi na klidný potlach a jejich přemilý hostitel začne pomlouvat města na pláni. Sám nikdy neměl ani potuchy, že by dokázal být v těchto okolnostech nějak výmluvný, ale patrně za něho zrovna zaskakuje nebeský Duch.

Chápavé srdce sleduje okolní ruch. Ach, tihle chmatáci a obšourníci! Nemají na světě nic kromě žaludku a pohlavních radovánek. Jeden tu právě hřeší po svém, druhý zase sedí na kýblu, až se cela plní zápachem dobře známým z vlčnovského hnojiště.

Co já vím, co bude po smrti, asi nic. – Brebtá další.

Jenže sama přirozenost se brání tomu, aby život někdy skončil. Každý přirozeně touží, aby život šel dál. Nikdo z nás si nemůže přidat ani den ani hodinu navíc. Může to však dát ten, který je Dárcem života,

To je fakt, mladej, - škrábe se jeden z vězňů za uchem, ale druhý zase drmolí:

Jo, synku, ty seš učenej, ale je ti to starou belu platný, když tady tvrdneš v base. Tak vidíš, že sis měl raději víc užít svoboděnky, a pořádně si někde namočit čumák.

Hlavně sis měl užít s babama. Ty sis nejspíš s nima vůbec nic neužil jako budoucí panáček, že ne? – No řekni, užil sis nebo ne?

Patrik vrtí hlavou a snaží se ponořit do řecko-latinského evangelia. Nejde to. Protože si ho právě jeho okolí bere na paškál.

Jak blízky je člověku Kempenský! Každého posiluje, aby věděl, že se má spoléhat na Boha, když na něj dorážejí šípy slov!

Synu, stůj pevně a doufej ve mne. Neboť co jiného jsou slova nežli slova? Létají vzduchem, ale kameni neublíží. Jsi-li vinen, myslí si, že se chceš rád polepšit. Nejsi-li si ničeho vědom, myslí, že chceš toto pro Boha snášet rád. Dost málo je, když se žádá, abys někdy snášel aspoň slova, když ještě nedovedeš trpět silné rány metlou. A čím to je, že si připouštíš tak nepatrné věci k srdci, než tím, že jsi ještě tělesný, a dbáš lidí více než je třeba? Neboť protože se bojíš zakoušet pohrdání, nechceš být za své výstupky kárán, a vyhledáváš si záclony výmluv.

Fakt je, že až se vyhrabu z týchle šlamastiky, tak už se těším domů! - Vyřvává nějaký výtečník jako na lesy: - Čeká na mě stará. Á – jak ta bude rozpálená! Hned na ni skočím a užiju si. Chachahááá!

Pohlédni na sebe lépe a poznáš, že dosud v tobě žije svět a marná touha líbit se lidem. Neboť když se vyhýbáš ponížení a zahanbení pro své chyby, je ovšem jasné, že nejsi ani pravý pokorný člověk, ani nejsi doopravdy světu mrtev, ani svět není v tobě ukřižován. Poslechni si však moje slovo a nebudeš dbát desítek tisíců lidských slov. Podívej, kdyby se proti tobě povídalo všechno, co by si mohla vymyslet největší zlomyslnost, co by ti to mohlo uškodilo, kdybys to nechal všechno minout, proč by sis toho vážil víc než smítka? Copak by ti to mohlo vytrhnout jen jediný vlas?

A já zas poběžím k Flédě! – Fledermaus! Ach, ta naše stará Flédynka! Znají ji všichni vojáci od Baltu až po Jadran.

Dej pokoj s tou tvou Flédynkou!

Co máš proti Flédynce, burane? – Rozbíhá se proti němu spoluvězeň.

Djúú! - Zasupí jeden z těch obejdů.

Každopádně to však připomíná bojový pokřik nebo válečný slogan. Oči mu planou podivnými záblesky. Vystrkuje bradu o dalších pár palců. Zatiná pěsti a poté zase roztahuje prsty, jako by se chtěl ujistit, že mu správně fungují a lze se na ně při nějakém násilnickém úkonu spolehnout. Pak, když znovu zasupí to své Djúú! a vyrazí.

A hned jsou v sobě.

Patrikovo oko shovívavě sleduje okolní ryk, a srdce odlétá do teplých krajin.

Kdo postrádá srdce soustředěné dovnitř, snadno se znepokojuje slovem pokárání. Kdo však důvěřuje ve mne, je zbaven lidského strachu. Jsem soudce a znalec všech tajných věcí; a vím, jak se která věc děje. Znímám toho, kdo křivdí i kdo křivdu snáší. Ode mne vychází ono slovo; z mého dopuštění se děje to, aby bylo zjeveno smýšlení mnoha srdcí. Já budu soudit viníka i nevinného, ale napřed tě chci vyzkoušet tajným soudem.

Buch! Bác! Škrkk!! – Pěsti kmitají vzduchem a rány za ranou dopadají na odvážlivce, který si dovoluje zlehčovat pověstnost nočního podniku, kde všechny láhve vína a pivní sudy vytékají proudem, jako by chtěly soupeřit s Dunajem.

Co k tomu dodat? – Vznáší se Patrikova mysl nad rozbouřenými vodami všedních dnů a přivolává si na pomoc Kempenského.

Lidské svědectví často klame, kdežto můj soud je pravdivý. Zůstává pevně stát a není ohrožen. Mnohdy zůstává skrytý, a málokomu je v jednotlivostech zjevný. Nikdy však se nemýlí, ani se nemůže mýlit, třebaže se to očím pošetilců nezdá správné. Ke mně se tedy obracej v každém soudu, ani nespolehej se na vlastní mínění. Spravedlivý se ovšem nebude trápit, ať by se mu přihodilo od Boha cokoli. A třeba by bylo proti němu něco nespravedlivě proneseno, nebude toho mnoho dbát; ale ani nebude bláhově plesat, bude-li od jiných rozumně omlouván. Uvažuje totiž, že zpytují srdce a ledví a nesoudím podle tvárnosti a lidského zdání. Vždyť často bývá před mýma očima shledáváno hříšným to, co podle lidského soudu je pokládáno za chvályhodné.

Ruce se spínají, když věrná duše volá: Pane Bože, soudce spravedlivý, silný a trpělivý, který znáš lidskou křehkost a nešlechtnost, buď mou silou a veškerou mou důvěrou. Moje svědomí mi totiž nepostačuje. Ty víš, co já nevím; a proto jsem se měl nejružnějším kárání pokořovat a pokorně je snášet. Odpusť mi také milostivě, kdykoli jsem si tak nepočínal. A dej opět milost hojnější trpělivosti. Neboť je mi lepší tvé hojné milosrdenství k dosažení odpuštění, než má domnělá spravedlnost pro obranu tajícího se svědomí. A jestliže si nejsem ničeho vědom, přesto se tím nemohu ospravedlňovat, protože odvrátíš-li své milosrdenství, nebude před tvou tváří ospravedlněn nikdo z živých.

Vzduch v cele se tetelí horkem spocených rváčů a prachem zvířeným z podlahy. Oddechující vysílená těla obou pořádků sebou chvílemi cukají, jako by se zbytky jejich sil ještě chtěly prodrat k uplatnění. Nedochozí však už k dalšímu zápasu, protože argument na čumák je pro oba nositele ducha vcelku nezámožného dostatečně přesvědčivý.

Jedno orosený by bodlo! – Sípe jeden z nich.

Jak málo stačí těmto chasníkům k štěstí! – Povzdechne si Patrik, krčící se v rohu cely, utírá si slzy z očí a zapisuje tužkou na lístek:

ŽÍZNÍM

*Ježíši, slyš vzlykot můj
křičt'ál hle z ran moku vytryskl. Klek, bych pil
přissál se, dlaň k boku přitiskl. Krev tvých žil
potokem proudíš, proud okem loudíš
otrokům sloužíš, s prorokem bloudíš
co o mně soudíš?*

*Klokotem vřeš, láskou mřeš,
Přívál k nám těch toků vyústil, kletby smyl,
zatopil pekelnou sluj.*

*Jsi můj Bůh, umoř můj dluh
kořeny do duší zapustíš, kříž a hřeb,
proč jsme jen my hluší? odpustíš hřích zla vřed.*

*Po tobě toužím, po tobě žízním,
v hrobě se soužím, v hrobě se trýzním,
v porobě sloužím
jak robě v sirobě mdlím.
Zmořeným pot hustý osušíš, když jdou vpřed,
chopí pluh, ořou svůj luh.*

CVAK! ŘACH! VRZ! – Rozletí se dveře cely a dovnitř vráží povodeň. Má vysoký pisklavý hlas, který zní, jako když se tenorovi z klášterní scholy nedaří zazpívat vysoké „c“. Tenhle témbř zato připomíná cosi mezi troubou posledního soudu a tygrem, dožadujícím se snídaně po několikadenním půstu. Je to takový ten protivně řezavý hlas, který na vás křičí: Tak co je tady?! Každopádně postrádá jakoukoli stopu lidskosti. Lístek s Patrikovou básní se v mžiku mění v upoceně ruce v nepatrný chomáček, jenž na chvíli končí v manžetě od košile. Nastává cosi, co by se dalo nazvat napjatým tichem. Patrik se vnitřně zakaluje, když se připraven prokázat svou starou dobrou dominikánskou odhodlanost. Teprve když se ta okolní mrazivá smršť přežene, vylézá chomáček znovu na světlo Boží a rozmotává se. Ještě chvilku urovnávání papírku na koleně a za chvíli už zlomek tužky pokračuje ve svém reji.

*Dej, přidej utrpení!
Hoře jed rozruší, vysuší vřídla béd
láska bol ohluší, naučí mřít a pnět.
Bez tebe strádám - tys druhý Adam
krev tvou pít žádám, věřím tvým ranám
k životu branám
do ran sám lij balzám nám,
láska tep rozbuší, vyztuží křídla v let,
lej, přilej, to nic není!*

*Hrůzou schnu, poslední sten,
jednou se nakloním naposled do hlubin,
předlouze napojím z opojných bolů vín,
poslední doušky, po nichž vše hoří
strhnou cíp roušky - mosty se boří,
pominou zkoušky.
Po hoři zahoří den,
smrtí se zapojím k vítězným bratřím svým,
zavýsknu: to není sen!*

**Mladej furt něco škrábe, poznamenává jeden z vězňů.
Co to smolíš, panáčku?
Jen tak.**

**Jen abys na nás něco nedonášel gestapákům.
Nemějte starost. Vůbec mě už netahají na žádné další výsledky.
No právě. Třeba jenom donášíš.**

Kdepak! Čekám tu jenom na stanovisko brněnského gestapa. - Tak to musí Patrik často znovu opakovat, protože vězni se na jeho cele mění, zatímco on pořád zůstává.

Pořád seš ale zabácnutej! To ti nikdo neodpáře.

Patrik přikývne a chopí se tužky, a už se další lístek papíru podrobuje tajemnému

tetování.

VĚZEŇ

Bublá proud...

*jíž jaro svěží, chudobky sněží
proč nesmí sem vniknout, proteplít temný kout?
Kdy stín pout odletí, pukne led mřeží,
povolí objetí pásových dveří?
Kdy křídel vzepětí zdvihne co leží?
Kdy smím zřít mraky plout
ssát tóny kamenné, jež se strun věží
a klenby lomené, tryskají, běží
jak meče plamenné v duši se vřeží?
Kdy smím zas pokleknout, Svatostan odemknout
jíst z ruky kněží, krví tvou svěží
omládnout?*

Za mnou pojd'!

Přeslechl hlas? Zve zas a zas:

"Kdo dřív byl uvězněn? Kdo sám se uvěznil?"

*Bůh! Padám do prachu, Otci se kořím
dobroty zázraku sídlo si tvořím
ne v arše, v oblaku vstříc jitrním zořím.*

Pán živý stan si sbil

*sám v lůně panenském tělo si tvořím
ve chlévě betlémském v jesle se bořím
v údělu pozemském mučím se, hořím*

Slinou mě potřísnil lid můj a dotrýznil!

Mé krve hlas vykoupil vás

"Se mnou pojd'!"

Z druhého konce cely se ozývá zvuk, jako když dva nebo tři vepři soupeří o zbytek sličty, zatímco venku zuří bouře s krupobitím. Tužka se zastavuje a Patrik se ohlíží tím směrem. Připadá si jako Job na konci známého příběhu. Spoluvězeň v opačném koutě chrápe dál. Další vězeň však nedá pokoj.

Hele, ty, co to tam škrábeš? Naval to sem a chmatne po lístku, ale Patrik je pohotovější a shrábne lístek do sevřené dlaně.

Jen takové poznámky.

Jestli o nás někde něco vykecáš, tak si tě najdem! – A udělal palcem pravé ruky šmik pod krkem.

Nebojte se.

Druhý spoluvězeň se malátně probouzí: Co je? – Rozhlíží se kolem.

Patrik hloubá nad básní Otokara Březiny, ale znovu ho vyrušuje hlasité klokotavé zachrápání zase usínajícího spoluvězně. Sklouzává totiž do vodorovné polohy a usíná s ústy otevřenými tak, že se snadno mohlo jednat o vykloubení dolní čelisti. Vydává zvuky hned hvízdavé, hned zplna hrdla chroptivé. Načež se zlomek tužky ocitá v pevném hmatu prstů, aby pokračoval v načaté básni.

Hřích je štván

*mé krve řeči svíjí se v křeči
v oltáře Svatostan nadto se ukrývám
cisteren kameny vedro rozprýská
vod živých rameny proud z mých ran tryská
Kdo zná ty prameny, ten si nestýská
všem je zde otvírám.*

*Obětní miska Chlebem se blýská
mřížka jen nízká - náruč má blízka
Kdo chce, mne získá, srdce mu výská
Zde se vám celý dám, obejmú, zulíbám.
Kdo zde rád klečí, ten se vyléčí
ze všech ran.*

*Vstříc kynout
v kříži duch vidí tvé dobrodiní
vím, proč do těžkých pout nás necháš někdy skout
Nic tolik netísni, neshrbí níže,
než když hřích potřísni, svědomí hryže
jediné, co vzkřísí, je břevno kříže
jen Ty jím umíš hnout
a kdo jej objímá, tulí se blíže
pochopí, že krev Tvá s Bohem nás víže
že spása jediná v bláznovství kříže
jí se dát proniknout - jest cíle dosáhnout
v kříži kdo bydlí, tvůj vavřín vidí
vstříc kynout.*

ŘACH – CVAK! – Otevírají se dveře.

Stráž ukazuje na jeho společníky a pokyne jim rukou. Zvedají se a mizí.

ŘACH – CVAK! – Zavírají se dveře a zámek zaskočí.

Nevracejí se. Slunce už zapadá, když se ozývá: ŘACH – CVAK! A vzápětí jsou tu noví vězni, mladý jelimánek a starý prošedivělý.

Jsmo nevinní. - Omílají jako kafemlejnek už ve dveřích.

To tvrdí všichni! - Zavrčí jim za zády temná maska dozorce.

Kdo nás z toho dostane?- Heká staroch.

Zbejvá nám leda se oběsit na opasku. - Sýčkuje holobrádek.

To jistě ne! – Uklidňuje oba Patrik.

Jenže oni nám přišijou cokoli, kdykoli budou chtít. Tak je všechno na draka.

Chlapovi se hrůzou ježí vlasy na hlavě jako prorostlé roští a mechanicky si projede porost v tuhle chvíli rukou. Čelo mu brázdí vrásky, oku chybí ta správná jiskra a vůbec se jeví jako tělo objevené po několika dnech ve vodě.

Vypadáš přepadle, synku. Jenže naděje umírá poslední.

Už je po ní. - Pronese mladý a uchechtne se nepřijemným, chraplavým způsobem, jako by mu chyběla jedna mandle.

Ještě je tady Bůh. A pak i ten, kdo si myslí, že tahá za všechny drátky, najednou přijde na to, že ho třeba divně píchá pod srdcem, a že vlastně vůbec není tak všemocný, jak si domýšlel.

Stará prošedivělá hlava pokyvuje na způsob přerostlé vrby ve větru.

Blbost! – Vyjekne mládenec. – Kdyby byl Bůh, tak už dávno vymete s Hitlerem ze

světa.

Všechno má svůj čas, odpovídá mu Patrik, - jenže my jsme se narodili do světa právě pro tuto chvíli, kdy se leckomu všechno jeví tak strašné. Všechno začíná právě teď a zrovna zde.

A co nám teda zbejvá?

Ještě se můžeme modlit a spustí: Otče náš..., a po chvíli se cela plní vznešeným brumláním celé nové trojky, zamíchané duchem světa, ale povznesené Duchem svatým.

Sotvaže to odezní, Patrikova tužka zakouší velké násilí a pocení, tisknutí chvíli k ústům, chvíli k papíru.

KROTITEL

Pádíme hle vlání hřív

přes všechny pády mé, sedláš mě krotíš mě, toť lásky div

Ježíši, tobě jsem živ

V poušť jsem se zatoulal proč jsem se neoddal tobě již dřív

ještě dnes bud' milostiv

KOLIKRÁT zpět jsem šel v dál

s bláhovou nadějí v novou poušť raději k smrti se štvál

než bych se pokorně vzdal

Chtěl jsem ti uniknout se uzdě tvé vymknout žhne nerv a sval

až jsi mi šupiny sňal

Bujnou jsi hřívu přistříhl

zkrotlého osedlal hebké jho na šij dal, vlídně jsi kýv

zpěněn jsem klekl a ztich

Slepoty postrachu shýbl ses do prachu pýchy mé pliv, --

z dívocha - žebravý mnich

Tady máš svůj žvanec, glocňáku! A nezapomeň se pomodlit k tomu svému pámbíčkoví! – Ječí bachař na bohoslovce, když mu cákne do misky Eintopf, až to stříkne na podlahu.

Už-už se zvedá starý vězeň, aby – ale Patrikova jemně pozvednutá ruka ho brzdí, aby mlčel. A hlavně oči – ty se vyjadřují takovou sametově milou bezeslovnou řečí, plnou něžné lásky.

Býval bych tomu bachařovi řekl něco od plic. Vždyť to není žádný Němčour, ale náš člověk, co si ještě na každém takhle - .

Poturčenec horší Turka! – Skáče mu do řeči holobrádek.

Vděčným pohledem shlíží Patrik na bachaře za všechen jejich posměch, mířící na jeho duchovní stav.

Cože, vděčný za urážky? – Jakto?

Beati eritis, cum vos oderint homines propter nomen meum - Blaze vám, když vás lidé budou nenávidět pro mé jméno.

Vrtící hlava holobrádka nesevědí o hlubším chápání. Kdo by se o něco takového staral? Zato zašpičatělá tužka si znovu cvičí další klíčky a háčky napříč kouskem papíru, takže tu konečně vyrůstá na pár řádcích celé jakési vyznání či modlitba.

Dík Pane že ses nevzdal

po letech zápasu jiskry jsi vykřesal z ustydělých skal

*břemeno neřestí sňal
hnals mízu do klasů, z nového jsi kvasu chléb zadělal,
zdvojenou silou jed' dál*

*Prskavka prchavých chvil
bolesti stíchl kvil, bleskem se zatřpytil nadzemský cíl
Bože můj, snad jsem to snil?
Anděl tvůj políbil kohos nad sních zbilil těm, jež jsi bil
vítězný věnec jsi svil.*

**VŠÍM CO JEST BUĎ POCHVÁLEN
PŘESVATÉ TROJICI LÁSKOU SE POJÍCÍ SLÁVA DÍK ZNĚJ
OTEC SYN I DUCH BUĎ CTĚN
VŠECH SVĚTŮ STVOŘITEL VŠECH LIDÍ SPASITEL POSVĚTITEL
NA VĚKY VĚKŮV AMEN.**

Mrazíky polevují a jarní slunce se znovu usmívá a spolu s ním také Patrik. Třebaže se osazenstvo jeho počátečné samoty mění tempem dubnových přeháněk, a má někdy dva a jindy i tři společníky, takže je tam zápach jako v opičárně, že se musí se víckrát denně větrat, v srdci je blaživý pocit.

S dávkou překvapení shledává něco nesmírně povzbuzujícího. Třebaže je bezmocný v rukou nacistů, ale i většiny spoluvězňů, přesto není tak bezmocný, jak se zdá na první pohled. Jakási vnitřní síla tady působí, že vězeň brzdí mnohé otrlé hrubce, aniž by tu padlo nějaké slovo napomenutí. Kupodivu se v jeho přítomnosti jaksi uhlazuje drsná slupka hrubců, zjemňuje mluva a obrušuje se zobák, který chce mluvit tak, jak narost, takže si hříšník nedovolí tolik, kolik si obvykle dovolí v dusivé atmosféře hříchu. Nakonec všechny překvapuje i to, jak je za tím študiózem čistá a vyleštěná podlaha, kterou vytrvale drhne, zatímco ostatní jen bezmocně odfukují.

Otevírají se jakési skryté záklopy, takže ho zaplavuje životní elán i uprostřed této pouště a působí dokonale apoštolsky podle vzoru svatého Dominika. Co to jenom je, že se najednou zúrodňuje pustina? Při jasné rovnováze vědomí v boji mezi těmi vyumělkovanými hračkami, které si dospělí vynalézají a zavádějí k vlastní hře na školu, na akademickou půdu, na zbožnost a na klášter či na apoštolát, a mezi sladkou krutostí Boží lásky. Nejlepší možnost, jak to pochopit, je prostě to zakoušet a prožívat tak, že se jeden spustí až na dno propasti, kde čistá duše zakouší pozemský očištec.

Tužka to všechno zaznamenává malými písmenky na papírek, třebaže je v této samotce hlava na hlavě.

DNÍ SYPKÝ SUCHOPÁR
*Dní sypký suchopár jak popel polykám
a prachem písečným se pouští plahočím
Když slzy zpražil žár jen srdcem zavzlykám,
kdy zeleň uvidím rty puklé omočím?*

*Krok pode mnou se boří písku nikde dna
již smrti suché o vlas jenom unikám
mé zpuchlé oči hoří v hlavě žíří tma
vod spodních duní ohlas, kdy se dokopám?*

*Vše ve mně zapadá jak plevel usýchá
a co se v nitru mém již zdálo životem
to v nic se rozpadá jak ssuť se sesypá
s výsměšným šumotem s pošklebným rachotem.*

Fešáku, co to tady pořád čmarykuješ? – Vyzvídá jeden spoluvězeň, ale stačí pouhé vzhlednutí a prostý pohled očí, plných neznámé síly, zmrazí smělce na úplný rampouch. Znovu ruka pevně svírá ten zbývající špaček tužky, aby jej zuby lépe zašpičatěly.

*Při pádu hluchý potlesk temných mocností
až v srdce zarývá se zatíná se v sluch
a v tvářích kalný odlesk zlobné radosti
mne ubožáka ptá se Ty a co tvůj Bůh?*

*Hrůz chřtán mě svírá v hrobě sytí temnotou
tmy propast tiskne zrádně v chladné náručí
tak jak macecha robě štvané žebrotou
a nevím, zda jsem na dně - kdo tmám poručí?*

*A padám hloub a hloub v bezedné propasti
jak atom tříštěný jsem míčem skal a hran
a vymkne-li se kloub až řičím bolestí,
co na tom? zní stěny. Bez počtu již má ran.*

Temné stíny a masky bez výraznější fyziognomie se komíhají kolem mládence jako jepice, které dnešek zplodil a dnešek zase zahubí podle proroctví věstce Tereisia z antické tragédie o králi Oidipovi, kde jakoby neexistoval čas, se pod dojmem průzračných očí Spasitele, pojednou projasňují a obrysy lidské osobnosti se vyhraňují. Postavy, plné strachu, úzkosti a beznaděje, pojednou ochotně uhýbají a shovívavě nabízejí:

Nechceš mou tužku?

Jak blahodárný je účinek samoty na lidi, kteří si do té doby nedopřáli klidu a uhýbali zásadnímu řešení stěžejních otázek lidského života!

*Kol temná tma se tmí v děs tuhne tu i tam
kde ryk je nejpustší, se v ticho stupňuje,
jsem v samém jádře tmy na dně dna klopýtám
kde tma je nejhustší, tam v zvuk se zhušťuje.*

*Mé smysly -- čistá deska, avšak v ohnivém
a umučeném mozku roste čísi hlas
hned zní jak šepot děcka, buší kladivem
hned měkký jak z vosku tvrdne v kov dští jas:*

*Ta propast bude tvým hlubokým kalichem
jenž samou hořkostí přetéká přes okraj
tím vínem opojným se zpij pryč s ostychem
jen z moře trpkosti vyvstane věčný ráj,*

Počkej, - nahýbá se jiný spoluvězeň, - udělám ti podložku a sklání a nastavuje vlastní

záda, aby mohl pohodlněji zapisovat.

To nestojí za to.

Jenom si posluž, mládenče.

*Necht' výš a výš se zdvihá příboj bolesti
necht' mučí smutků přival pálí do kostí
necht' šlehá leptá žihá - cestu prokletí
bys víc byl než jsi býval schopen milosti.*

*Dní sypký suchopár jak popel polykám
jak prachem písečným se v poušti plahočím
když slzy zpražil žár, jen v duši zavzlykám
kdy vdechnout zeleň smím, rty vyschlé omočím?*

*Do měkkosti se bořím písku - nikde dna
již smrti suché o vlas jenom unikám
již celý žízni hořím, v hlavě žíří tma
vod spodních duní ohlas - kdy se dokopám?*

*Dní sypký suchopár jak popel polykám
jak prachem písečným se pouští plahočím
kdy vdechnout zeleň smím, rty puklé omočím
když slzy vstřebal žár, jen v duši zavzlykám
již smrti žízni jenom o vlas unikám
do měkkosti se bořím písku - nikde dna
již celý žízni hořím, v hlavě žíří tma
vod spodních duní ohlas - kdy se jen dokopám?*

*Kdy že se dokopám? nekopu jak bych měl
nekopu jak bych mohl, jako bych žízni mřel,
náčiní leží stoh, leč jak bych zanevřel
na práci, všeho dbám, jen toho ne, bych šel
a hledal, kde poušť končí.*

Kolik času a místa a papíru zaberou v životě lidské hříčky a hračky a nejsložitější kotrmelce a přemety ohledně školy, zbožnosti, kláštera, církve, či třeba jen apoštolátu! A výsledek? Skutek-utek!

Doposud by jeden nebyval věřil, že řeholník může mít tolik hraček, které mu vadí v chůzi vpřed či v povznesení vzhůru. I nejposvátnější věci a nástroje milosti mohou být takovou překážející hračkou, pokud jich neužíváme naprosto čistě, a proto i ty nám bere, na čas, náš Magistr.

Zatím tu pracuje v hlubině lidské obnaženosti tajemný Přítel, který říká: Ustup, mé místo je těsné! A sotva kdo ustoupí sám od sebe, už se dere k uplatnění způsobem, jaký ohromí každého smrtelníka.

Cela číslo třicetdva znamená pronikavý ústup od sebe. Být na samotce pro jednoho s dalšími třemi je nic proti tomu, jste-li v cele pro pár lidí najednou v počtu patnácti až třiceti Arbeiterů.

Hned zrána se vyvalí do městských ulic houf Arbeiterů, doprovázený maskami s plechovými poklopy a ověčenými samopaly jako vánoční stromečky. Jeden si tu sice

nají jaksepatří, ale klidu k běžnému studiu nebo k psaní je mizivě málo. A k čemu prosím vás pořád něco psát? Píše snad něco Pán Ježíš? Leda když píše prstem do písku před farizeji, odsuzujícími hříšnou ženu. Když potřebuje napsat něco o svém životě a smrti, povolá k tomu hrstku evangelistů. Bude-li potřebovat napsat něco dalšího, dá k tomu čas i příležitost a zašeptá svatým Duchem co a jak.

Sluníčko pěkně peče na houf vybavený lopatami a krompáči, až se Patrikova nažloutlá tvář začervení, když kolem něho na svátek svatých Cyrila a Metoděje proudí směrem ke katedrále zástup bohoslovců, připravených ke kněžskému svěcení. Doprovázejí je nadšení věřící.

V den primice svých spolužáků se Patrik pevně drží kolečka, kterým převáží hlinu při opravě silnice. Drží kolečko trakaře s hlinou, anebo ho trakař podpírá? Později zase s vypětím všech sil drtí kamení.

Chceš se vztekat, nebo zuřit? Chceš se rozčilovat, když ses na takovou věc tolik těšil? Chceš se snad zoufale dát třeba i na útěk? Ovšem dávka ze samopalů by tě skolila po prvních deseti metrech.

Otrěsná duchovní zkušenost! Avšak ještě otrěsnější se objevuje nebo přesněji - zjevuje Bohem v duchovní prázdnotě na těch místech, kde by si to málokdo připouštěl. Jde o to, že by se totiž řeholníci a jiné duchovné osoby, ale do značné míry třeba i učitelé či akademici, mohli stát ve svém obvyklém duchovním životě obětí "hraček". To by znamenalo nebezpečí upnout se pečlivě, ale výlučně jenom na plnění ryze vnějších úkonů zbožnosti, a to i u svátostí. Z toho vychází strašná přeúčenost a protivné svatouškovství. Při nemožnosti přijímat svátosti, především svátosti smíření a Eucharistie, zjevuje nyní bratru Patrikovi Duch Svatý mnohem zřetelněji, než kdy dříve, že Boží milost není vázána na hmotu. Bůh může udělovat svou milost i přímo! Ovšem k tomu, aby to člověk pochopil a prožil, musí projít krajním očištěním, které uskutečňuje sám Bůh. Velmi nepopulární záležitost!

To je to hlavní, zaznamenává Patrik:

Mám vnitřní klid a jsem šťastný - nic podstatného mi nechybí, třebaže se mi právě znemožňuje stát se tím, čím se odedávna toužím stát - knězem.

Čím to?

Tím, že Bůh nepřipoutává milost jen k svátostem.

Moták, odhozený pětadvacátého srpna na ulici a sebraný bratrem sledujícím z dálky Patrika při nucených pracích, to upřesňuje:

Začínám osmý měsíc této Boží hry na schovávanou. Chvalte ho se mnou a chvalte ho za mne, že vedle své štědrosti ke každému z Vás na mně nejmenším ukazuje dobrotu tak nevyčerpatelnou, že se má duše přímo zalyká vděčností a rozehvělým štěstím ve chvílích, kdy Bůh dá. Věděl jsem od jiných, že si náš Pán hraje s dušemi, ale netušil jsem, že si s nimi hraje tak rozkošně a pozorně a zároveň důsledně a neúprosně tak, že je to až kruté, nikoli naší duši, ale jejím nemocem a slabostem. Ano k naší chudokrevnosti v lásce (nebo bych tomu řekl srdeční vada) je tím nesmiřitelnější, čím shovívavější a milosrdnější je k nám - svým tvorům a bratřím zároveň. Já jsem postupem času tím šťastnější, čím méně mě dobrý Vůdce nechává mimo něj samého. Dříve bych nebyval věřil, že řeholník může mít tolik hraček, které mu vadí v chůzi vpřed či v letu vzhůru. I nejposvátnější věci a nástroje milosti mohou být takovou překážející hračkou, pokud jich neužíváme naprosto čistě - a proto i ty nám na čas bere náš Vychovatel a Magistr. Mám na mysli svůj hlad po Eucharistii, po mši svaté, po chórové modlitbě, po studiu Sacrae Veritatis, po Vaší povznášející společnosti, drazí bratři, nevyjímajíc ani požehnanou rekreaci a vycházky. A jsem šťasten. Jsem šťasten a vděčen za to, že už od Vigilie Nanebevstoupení Páně jsem zbaven všech knih, nejen Summy, ale i breviáře.

Blahopřeji otci Rosárovi k úřadu submagistra a Otci Hyacintovi k magistróvství. Modlím se za Vás, utíkám se pod Vaši péči a prosím Vás všechny o další modlitby. Hlavně neproživejme náš poměr k Bohu ani jako „sen“, jako naše osobní „snění“, ani jako naše tvoření „hraček“. Život zasvěcený docela a navěky Bohu znamená stoupat podél „zábradlí“. Spolehlivým „zábradlím“ pro stoupání „v duchu a v pravdě“ je Boží Slovo.

Otče magistře, děkuji Vám za to, že jste uklidnil mé rodiče, aby neměli obavu o moje zdraví. Jsem teď zdrav. Vaše týdenní přilepšení mi prospívá.

Jenže jsou tu ještě další zprávy.

Příští měsíc budete deportován k soudu do Brna.

Proč? Proč? Proč? – Proč mně převázejí k vyššímu soudu do Brna? Jak to, že je soud v Brně zvědavý právě na mě, když ostatní šmahem odsuzují nacisté na místě? – Proč chtějí v Brně, abych znovu osobně vypovídal? To se stále vynořuje v mysli, až se nechápavě krotí: A odpověď dlouho nepřichází. Až pojednou přece jen vytane:

Vždyť je to tak prosté! Vyšší temná instance má o mě zájem.

KŘÍŽOVATKA

KDYŽ JÁ VÁM POVÍDÁM
ŽE JE NEBE NA ZEMI
PRAVDU MÁM VĚŘTE MI.
ZA ŽIVOT ŽIVOT DÁM
I KDYŽ NERAD UMÍRÁM
NEJSEM SÁM VĚŘTE MI.

PRO TOHO KDO CHCE ŽÍT
JE NA SVĚTĚ PLNO KRÁS
A Z TĚCH KRÁS NEBE MÍT
ZÁLEŽÍ JENOM NA VÁS.
JEN NA VÁS VĚŘTE MI
ZÁLEŽÍ KDY PŘIJDE ČAS
KDY PRO NÁS
ZAČNE NEBE NA ZEMI.

Donedávna se to ozývá Osvobozeným divadlem, třebaže se neví, kde že si to nebe na zemi mohou lidé sami zařídit, a najednou –ŘACHCH! – a zpěvákům dochází dech. Prostě, člověk míní, a Pán Bůh mění.

Jinému zase slovo zadrhuje v krku, když si stýská na *Těžký život dobrodruha*. A Oldřich Nový, vyznávající, že jen pro ten dnešní den stojí za to žít, si přece jenom nechává pootevřená nějaká zadní vrátka pro zítřek.

Dvě přerostlá dvojčata s buclatou temnější usedlostí si pokojně vysedávají a hoví na travnatém svahu jakési vyvýšeniny, která si pro nedostatek větších soupeřů říká prostě Kraví hora. Před pár léty tady nachází útočiště pět stovek studentů, ale dneska je tu větší ruch.

PRÁSK! - PRÁSK! - PRÁSK! – Otřásá se vzduch.

Spáčí v okolních domech se otřesou, zvedají se z lůžek, aby nervózně vyhlédli do tmy. Pak zase zklamaně stahují roletu, protože zatmění je teď už přísné.

Uacchh! – Zakvílí temnou nocí postřelený bengálský tygr. Takový *panthera tigris tigris* je nejpočetnější poddruh džunglového tygra, jaký se běžně Vyskytuje se v okolí ústí řeky Gangy. Jenže co tady, uprostřed Evropy? – Tuhle imitaci má na svědomí motor

tůrovaného nákladního vozu. Když vůz naposledy hekne, vypadne z něho bednovitě tyčící se postava bez tváře, ale zato s hláskou troubou – aspoň to tak zní:

Nächste Ansatz!

Železný plot, kudrnatě zahuštěný živou zelení, překrývající několik vedení ostnatého drátu, se otevírá k přijetí další dávky. Na okolním chodníku si místo zasněných dostaveníček studentských lásek rázně přidupují okované boty temných postav.

Ani jeden paprsek světla tady nemá místo, protože vláda noci si to nepřeje. A přesto se dá občas zahlédnout po obloze zášleh světelného kužele. Přichází od Kounicových kolejí. Za dne padají zvědavé otázky:

Co to je?

Vládne přísný zákaz přibližovat se k oknům, která jsou - Vida, už to vidím! - zabílena vápnem. Když má domácí pán v noci dojem, že se někdo přiblížil k oknu, zablýskne nenadále silným reflektorem. Stráž ovšem smí také bez podezření osvětlovat budovu a zjišťovat, je-li všechno v pořádku. Jde z toho hrůza.

Plachta na korbě se odkrývá a valník vydává nové zásoby.

SCHNELL! SCHNELL!

Těsto se valí po schodech do prázdných formiček. Pouhý materiál, kterému prý jedině velký Vůdce dokáže vtisknout správný tvar.

Konečně spánek – kam kdo padne, tam zůstává. Bezedným spánkem se nesou šepotavá slova:

Vzpomeň si, bratříčku Patriku, jak sama prožívám tu temnou noc.

Hledá-li mé srdce, znavené takovou temnotou, klid v posilující myšlence na příští věčný život, moje muka se zdvojnásobí. Je mi, jako by si stíny vypůjčily hlasy nevěrců a posměšně na mne volaly: „Sniš o světle, o domově, plném jasu a vůně, o tom, že budeš věčně mít Stvořitele všech těchto divů; doufáš, že budeš jednou vysvobozena z těch mlh, v nichž hyneš touhou. Dobře, dobře - jen se těš na smrt, jež ti nepřinese nic z toho, cos očekávala, nýbrž jen ještě temnější noc, noc nicoty . . .

Toto vyličení mé zkoušky je tak nedokonalé jako náčrtek proti modelu. A přece nechci psát víc. Bála bych se, že urazím Pána Boha. Už teď si myslím, že jsem řekla příliš mnoho. Bůh mi odpusť! Vždyť on ví, že i když nemám pocit radosti z víry, přece se snažím, abych konala skutky víry. V posledním roce jsem vzbudila více úkonů víry než v celém dřívějším životě.

Při každé nové příležitosti k boji, k němuž mě nepřítel vyzývá, si počínám jako statečný rek. Protože vím, že souboj je zbabělost, obracím se k protivníku zády a neuznávám jej hodného pohledu. Zato ihned spěchám k svému Ježíši a říkám mu, že jsem ochotna za pravdu, že je nebe, prolít svou krev do poslední kapky. Říkám mu, že jsem šťastna, že to krásné nebe, jež mne očekává, nevidím teď na zemi duševním zrakem, jen když se za to na věky otevře ubohým nevěrcům.

A tak mohu volat i ve zkoušce, jež mě zbavuje pocitu útěchy: „Potěšuješ mě, Pane, svými skutky!“ Copak je větší radost než trpět pro tvou lásku? Čím je utrpení větší a čím méně je zjevné očím bližních, tím vlídněji na mne patříš, můj Bože!

Mnoho trpím, ale cítím, že mohu snést více. Má žízeň po utrpení byla ukojena, ale bolest měla pro mne stále stejnou přitažlivost. Brzy se k útrapám srdce přidružila muka duševní. Má vyprahlost se rozmáhala, nenalézala jsem útěchu v nebi ani na zemi. A přece jsem byla nešťastnějším tvorem i uprostřed těchto vod soužení, jež jsem si přivolala vroucími tužbami.

Tady už nemám žádné knihy, dokonce ani breviář, povzdechne si Patrik, ale pak mávne rukou.

Aspoň si, panáčku, nepokazíš oči. – Pokouší se kdosi po kanadsku žertovat, zatímco se hlava na hlavě sardinkovitě pokojně hemejí v jedné kobkovité formičce.

Zato během dne je tady dost rušno. Kolem šibenic v atriu budov se pod sgrafitem svatého Václava povaluje něco, co by jindy člověkem úplně otrásl, ale nyní to vypadá jako pouhý odpadový materiál, který odložili rozmařilí dělníci a u pytlů s pískem a dřevěných desek na zdi se toho vrší celé hromady. Temné masky likvidátorů se s přezíravou povýšeností upínají na to, jak baculatý kníže s korouhví opatřenou nápisem: *NEBEJ ZAHYNOUT, NÁM, NI BUDOUCÍM!* působí nad hlavami bezduchých obětí. Jenže jak působí? Opravdu výsměšně? Anebo jako ten, kdo otvírá nebeskou bránu každému, kdo vyznává kříž Páně místo sevřené pěsti, hákovitě zalomené do kříže? Bůh ví.

ACHTUNG! ACHTUNG! Pouhé tři marky za podívanou! Přijďte a uvidíte, jak se ten český ksindl hroutí pod salvou z pušek! To stojí za to, ne? – Provolává dvojka kamelotů na hlavním náměstí, div že nevyplivne mandle. A už se tlačí zájemci o vstupenky do kounicovského cirkusu. Chudák starý hrabě Kounic by se asi v hrobě obracel, kdyby viděl, jaký neronovský cirkus se provozuje z jeho odkazu. Jeden by řekl, že takový vypečený párek počmáraných šašků, jaký právě jančí a tajtrlíkuje po náměstí, musí přijít na buben. Jenže to by neznal úchylnou touhu tolika jelimánků po krvi. Zanedlouho jim zástupy div neutrhnou ruce. A ti, kterým je líto tří marek za vyhlášenou podívanou, si užívají dost poslechem průkopníků zaručeně metalové hudby, když se ozvěna salv zarývá do uší celého města.

SCHNELL! AUFLADEN ABFALL! SCHNELL!– Štěká smečka hladových sibiřských vlků, kteří konečně dohánějí trojku a zjišťují, že v ní není ani jeden mužik. Taková věc jednoho dokáže naštvat. Když je hladovým vlkem, samozřejmě. Tváře jim ocelově tvrdnou a celá jejich bytost se potahuje jinovatkou, místy až tenkou vrstvou ledu. Citlivější jedinec by se začal shánět po teplejším oblečení, nikoli však Patrik. Ten už má dávno za sebou takové holomrazy.

Musím vytrvat v chladném mlčení vůči odchovancům železného Bismarcka! - Umiňuje si mládenec.

Ve tvářích si uchovávají onen tvrdý a nekompromisní výraz, kterým se vyznačují policisté, uvyklí dělat svoji práci bez slitování a drtit zločince podpatkem služební obuvi jako odporného plaza.

SCHNELL! SCHNELL! – Popichují říšští pochopové tvárnou masu s takovou citlivostí, že div nepraskají okenní tabulky.

Patrik nějakou dobu váhá s úklidem odpadků velkoněmecké říše.

Seš moc outlocitnej, mladej! – Vrčí Patrikovi za zády nějaký poskok od jatek: Dyt' jsou to akorát lidský futrály. Za chvíli vylítnou komínem.

Futrály? – Asi na duši. – Bleskne hlavou bohoslovce.

Pak splývá s ostatní masou a spěšně nakládá futrál za futrálem na korbu nákladního auta, aby si komíny nestýskaly.

Jak skvělá příležitost k úvahám o pomíjivosti pozemského lidského hemžení! – Vtírá se mu do myslí, zatímco mu Tomáš Kempenský klade na srdce:

Jak šťastný a opatrný je člověk, který se snaží být v životě takovým, jakým si přeje být shledán v hodině smrti! Velikou důvěru, že šťastně umře, mu bude dávat dokonalé pohrdání světem, horlivá touha prospívat ctnostmi, milování kázně, námaha kajičného života, ochota v poslušnosti, zapírání sebe a snášení jakéhokoli protivenství z lásky ke Kristu. Mnoho dobrého můžeš konat, dokud jsi zdrav; ale až onemocníš, nevím, co dokážeš.

Málo lidí se polepšuje v nemoci; stejně málo se polepšuje těch, kdo mnoho putují, jen zřídka se posvěcují.

Nespoléhej se na přátele a známé, protože rychleji lidé na tebe zapomenou, než se domníváš. Neodkládej svou spásu do budoucna.

Lépe je nyní se včas zaopatřit a něco dobrého poslat před sebou, než spoléhat na pomoc jiných. Jestliže se sám o sebe nyní nestaráš, kdo se bude o tebe starat v budoucnosti?

Nyní je čas svrchovaně vzácný. Nyní jsou dny spásy, nyní je čas příjemný. Je však smutné, že toho času nevynakládáš užitečněji, ačkoli by sis v něm mohl zasloužit věčný život! Přijde chvíle, kdy si budeš přát jediný den nebo jedinou hodinu k svému polepšení; a nevím, zdali toho dosáhneš.

Sleduj, můj milý, z jakého velikého nebezpečí by ses mohl vysvobodit, jakému velikému strachu bys mohl ujít, kdybys nyní vždycky žil ve spasitelné bázni a stále očekával smrt! Snaž se nyní žít tak, aby ses v hodinu smrti mohl spíše radovat, než se bát. Nyní se uč umírat světu, abys potom započal být živý s Kristem. Nyní se uč vším pohrdat, abys tenkrát mohl svobodně spět ke Kristu. Trestej nyní své tělo kajícností, abys jednou mohl mít pevnou důvěru.

Ach, bláhový člověče, jak si můžeš myslit, že budeš dlouho živ, když zde nemáš jistý ani jediný den? Jak mnozí byli oklamáni takovým myšlením a vytrženi z těla mimo nadání! Kolikrát jsi slyšel povídat, že někdo padl mečem, jiný se utopil, další si pádem z

výše zlámal vaz, onen byl raněn při jídle mrtvicí, ten dokonal při hře!

Jiný ohněm, jiný mečem, jiný morem, jiný lupiči zahynul; a tak konec všech lidí je smrt, a náš život miji mžikem jako stín.

Kdo bude na tebe vzpomínat po smrti? Kdo se bude za tebe modlit? Nyní, nyní, můj milý, dělej, co můžeš dělat, neboť nevíš, kdy umřeš; také nevíš, co tě čeká po smrti.

Dokud máš čas, shromažďuj nesmrtelné bohatství. Nemysli na nic jiného, kromě své spásy; pečuj pouze o to, co je Boží.

Nyní si získávej přátele, měl v úctě svaté Boží a následuj jejich skutky, aby tě, až pomine tento tvůj život, přijali do věčných stánků.

Chovej se na zemi jako poutník a host, jehož se vůbec netýkají světské záležitosti. Zachovávej si svobodné srdce, namířené vzhůru k Bohu, neboť tu nemáš trvalou vlast. Tam obracej den co den modlitby a své lkání se slzami, aby si tvůj duch zasloužil po smrti šťastně přijít k Pánu. Amen.

Franz Kuzela! Zu Verhör! – Řve gestapák hlasem, při němž praskají okenní tabulky a kácejí se vázy.

Obyčejně se každému takto důrazně oslovenému ježí vlasy na hlavě jako přerostlé roští, ale v tomto případě se děje něco úplně jiného. Patrik pevně čelí tékavému pohledu šelmy a shledává, že oči stvůry míří jaksí do prázdna, jako by byly mimo čas. Když jednomu naordinují předběžným stěhováním lidských futrálů takovéto groyg-kapky a drží ho v zasmraděné temné kobce a eintopf mu přilétá skrz mříže z rukou bývalého chovatele divoké zvěře od cirkusu, kterého mohla stěžít kdy milovat i jeho rodná matka – tedy o takových zkušenostech se dá konstatovat, že obvykle ostýchavého a zakřiknutého mladíka zocelí k životním bitvám jako máloco jiného. Když Patrik poprvé nahlíží do temného ústí lovecké dvouhlavňovky pod huňatým obočím, pokoušejí se o něj mráкотné stavy. Nyní ho však už nějaké dvě temné střílny kulometného hnízda pod smetákovitým obočím nemohou rozházet. Prožívá pocity essenské oceli těsně po modravém zakalení. Zatímco jinému stéká ledový pot po zádech, když ho tam šimrá nasazený bodák, který ho doprovází k výslechu, Patrika napadá, že s ním Pán pohrává opravdu roztomile, a nanejvýš přesvědčivě.

A už je tu kancelář. Jak působivá laboratoř! Kde zůstal doktor Caligari se svým expresionistickým Kabinetem? Tentokrát je to úřadovna velkého mocipána, kterého právě vynáší vlna nacistické zvůle skoro až do oblak, kde může prožívat úžasné opojení z moci, a to způsobem elegantnějším než Arséne Lupin, lupič gentleman a v převleku tajemnějším než znal doktor Mabuse.

Za psacím stolem se mohylovitě tyčí temná postava s maskou a podivně vypouklýma očima bez jiskry života. Bazedowsky vyvalené zrakové bulvy by leckterý odborník v oboru pracovního lékařství mohl označit za chorobu z povolání.

Je s podivem, že netřímá v pravačce žádnou sekeru s odkapávající krví, ale jen úřední razítko a stříbrné plnicí pero. Čas od času přitom probíhá přítomnou rozložitou tělesnou schránkou, přesněji tělesnou bednou povýšence jakýsi impuls, jakoby člověk neandertálský neúspěšně křesal oheň pomocí pazourku. Pak se mu to ale pojednou podaří, protože srdce čerstvého oslavence zatančí rozverný třasák. Nasazuje roztěkaný výraz jako při prudkém záchvatu tance svatého Víta. Během skoro nepostřehnutého okamžiku zcela bezúčelně přerovnává na stole před sebou všechny věci.

Za touhle ikonou říše s tisíciletými ambicemi se táhne až ke stropu do očí bijící krvavá vlajka. Uprostřed mohutný bílý terč s černou svastikou a za tím černo-bílý kříž, a to vše v tom krvavě rudém poli. Jakoby tento polámaný kříž hodlal přebíjet kříž Páně. Vláda d'ábla, roztahující ve světě, se projevuje v orientální svastice, jednou překovaně do kladiva a srpů, zde však ve zjednodušeném hákovitě zalomeném kříži v krvavě rudém poli. Dneska vystupuje v postavě zběsilého tapetáře s knírkem pod nosem a do boku přes čelo odhozenou kšticí. Před tím, do očí bijícím pestrým divadlem světa, zůstávají celé zástupy zkoprnělé a jen mechanicky máchají pravačkou nahoru a dolů jako splašený semafor v divokém halasu SIEG HEIL! SIEG HEIL!, až uši brní.

Name – !

Franz Kuzela.

Student?

Způsob, jakým ze sebe vyráží *student*?, připomíná podrážděnou kobru, ale také značné pohrdání. Nevyzradíme snad žádné tajemství, když uvedeme, že to na Patrika nijak příznivě nepůsobí. Toto povýšenecky pohrdavé i nenávistné zasyčení ho však zasahuje připraveného, takže se ani za mák nezapotácí. Jen upřesňuje s veškerou vážností a důstojností:

Der Theologiestudent.

Cože!? – Vylétí gestapák ze židle jako bažant z mlází, až mu poskočí smrtihlavy na klopách. Chvilí se napruženě vrtí jako čertík právě vylétlý z krabíčky. Události epické závažnosti mívají zdrcující efekt. Zdá se, že se zastavuje čas. Povýšenec vydává neartikulované zvuky, připomínající probouzející se džungli. Pak zašmátrá po stole jako by se chtěl přidržet něčeho, co tam stejně není, a bojovně zafrká, aby posléze pomalu klesal zpátky do křesla po vzoru vychladlého balonu bratří Montgolfierových.

Patrik pokojně opakuje:

Der Theologiestudent.

Cha! – Uchechtne se veličina a upíná na vyslýchaného kalný pohled, mající v sobě díky tankovitě vystrčené bradě cosi obviňujícího. Z toho pohledu je zřejmé, že svou myslí není schopna zvládnout intelektuální záběr konverzace.

Tak tady tě máme. - Hmrrrr!

Při tomto velkoněmeckém mrčení pocituje Patrik, jako by mu vyšetřovací veličina vyškrabovala dutinu břišní zednickou lžicí nebo dokonce zahradnickým rýčem. Běžná veličina tohoto kalibru nemá ráda, když někdo třeba jen pouhým náznakem prozrazuje svou lidskou důstojnost nebo snad umrtvující výsledky jejího počínání, i kdyby se jednalo jen o nepřijemný puch.

Jenže co to? Nasupenost se pojednou vytrácí z vystupování a počínání říšské nabubřeliny a jako by nastupovaly rozpaky.

Hmrrrr! – To je taková věc – říká jen a zašoupe okovanou vojenskou botou po podlaze. Načež se poněkud nahne přes psací stůl k tomu oukropkovi na židli

vyšetřovaných. Ani v nejmenším se však nezdá, že by k němu přistupovala nějak nestranně. Jen špatný znalec fyziognomie by mohl říct, že v jejím výrazu našel něco vyjadřujícího přátelské porozumění. Ani v náznaku. Tvář se zdá být vytesána z žuly nebo jiného podobně trvanlivého materiálu, majícího přečkat staletí, a nyní se jí v očích hrozně zableskne. Lidé, mající zkušenost s tygry, by se neubránili srovnání říšské veličiny, nachylující se k Patrikovi, s hladovou šelmou, jež se hotoví vrhnout se na oběť.

Řekni mi, k čemu jsou dobré ty tvoje jáhly?

Jáhly?

Ach, so, der Diakon. Tohle je jáhen, kdežto jáhly jako die Hirse jsou leda k jídlu.

Hmrrr - tak jáhen. K čemu je to dobré?

Jáhen je připodobněn Kristu, služebníku všech. Je posvěcen pro službu církve, kterou vykonává pod pravomocí svého biskupa v oblasti služby slova, bohoslužby duchovní správy a služby lásky.

Cože?

Je to vidět na příkladu prvomučedníka Štěpána. Jeden z prvních, na kterém se projevuje, že život s Ježíšem a podle něho je ta nejlepší životní volba. A to i v té lidsky nejtěžší možnosti – položit život pro Ježíše.

Hmmrrr! – Ozývá se zpoza stolu.

Zmrtvýchvstání Páně je nová a ta nejlepší věc, jaká se dá v životě zakusit. A když ji mám, tak jsem Bohu vděčný. Jsem tolik vděčný, že bych Ježíšovu blízkost nevyměnil za nic na světě. Takto je Bohu vděčný a věrný jáhen Štěpán. I v ohrožení života se zdráhá postavit proti Ježíši. Není divu. Vždyť právě jedině Ježíš Kristus nabízí, že zbaví smrt děsivosti a dá věčný život. Následkem této své volby žije Štěpán v nebi – ve štěstí a ve slávě života s Bohem.

Hmmrrr! - Mrčí temný stín s překříženou pestrou páskou na pravačce: Bejvávalo - ale co dneska?

Jáhen zosobňuje přirozenou, pozemskou podobu našeho života spojeného s Bohem. Na činnostech, kterým se jáhen věnuje, v podstatě nezáleží – mohou být praktické, charitativní, společenské, vzdělávací, duchovní. Všechno je to Boží milost.

Hör zu, Franz! Nejsme žádný nelidi. To, že ses chtěl rozhlas pro krajany, je banální lapálie. Ani nevíme, jestli jsi ho skutečně poslouchal, nebo ne. Jenže my potřebujeme vidět, jaký byl tvůj úmysl. Nechceme ti podsouvat zlomyslný záměr, že bys chtěl páchat něco zločinného proti Říši. Jenže tvůj úmysl není dost jasně vidět, dokud ho nedáš zřetelně najevo. Však víš, co je to etika úmyslu – jsi přece studovaný člověk. Tak pojď k nám, do naší strany, a tím dáš jasně najevo, že máš dobrý úmysl, a my tě okamžitě pustíme a budeš si žít jako prase v žitě.

Hlava se odmítavě zavrtí.

Cože! Ty nechceš? – Hřímá veličina jako bouřkové mračno.

Ne.

Odmítáš podanou ruku? To je nepřátelský poměr k Říši! Tak na čí straně stojíš - na naší, anebo na straně těch angloamerických židáků?

Víte, Herr Kommandant, pro křesťana už není ani Žid ani Řek, protože v Kristu jsme všichni jedno, jeden nový lid, vlastně jsme noví Židé. V Kristu jsem nový Žid, ovšem žádný Žid krve.

Blázníš, Kuzela!

Ano jsem blázen, a to pro Krista. – Říká Patrik rozhodně a prožívá hluboké souznění své duše se svatou Terezičkou.

Ted' už nemám jiné přání, než abych milovala Ježíše k zbláznění. Jen láska mě přitahuje. Nedychtím ani po utrpení ani po smrti, ač je mi obojí drahé. Po dlouhý čas jsem je volala jako

posly radosti . . . Útrapy se staly mým údělem a domnívala jsem se, že jsem už blizoučko břehů věčnosti.

Was denn?

Neuer Jude!

Tááák? - Tak si s těma židákama táhni, kam patříš, Kuzela! Chtěli jsme ti podat poslední záchrannou vestu. Jenže komu není rady, tomu není pomoci!

Strašné pokušení! Musíš odpírat pokušení! - Tanou v Patrikově mysli slova pisatele knihy o následování Krista.

Pokud na světě žijeme, nemůžeme být bez trápení a pokušení. Proto je také psáno v knize Job: Pokušení je život člověka na zemi. Měl by tudíž každý opatrný dávat pozor na svá pokušení a bdít na modlitbách, aby ďábel nenašel místo dokonalejší k jeho oklamání, protože nikdy nespí, ale obchází a hledá, koho by pohltil. Nikdo není tak a svatý, aby neměl někdy pokušení, a úplně bez nich být nemůžeme.

Často však bývá pokušení člověku velmi užitečné, třebaže je obtížné a těžké, protože se jím člověk pokořuje, očišťuje a poučuje. Všichni svatí zakusili mnohá protivenství a pokušení a měli z nich prospěch. A kdo nedovedl obstát v pokušení, hyne. Není žádný řád tak svatý ani místo tak odloučené, aby tam nebylo žádné pokušení nebo protivenství.

Dokud je člověk živ, není úplně bezpečen od pokušení, protože v nás samých je to, co nám způsobuje pokušení. Od té chvíle, kdy jsme se narodili v žádostivosti, kdykoli pomine jedno pokušení nebo trápení, hned na nás doléhá jiné, a vždy budeme mít něco, co musíme snášet, neboť jsme ztratili dobro svého štěstí. Mnozí se snaží vyhnout pokušení, a upadají do ještě těžšího. Pouhým útekem nemůžeme vítězit, nýbrž trpělivost a pravá pokora nás činí silnějšími nad všechny nepřátele.

Kdo se tomu vyhýbá jenom navenek, ale nevytrhne kořen, málo si prospěje; ba spíše se k němu pokušení rychleji vrátí a bude je hůř cítit. Ponenáhlu a trpělivostí, spojenou s vytrvalostí, s pomocí Boží zvítězíš lépe, než svou vlastní tvrdošijností a urputností. V pokušení rád přijímej radu, a s pokoušeným nezacházej tvrdě, nýbrž hled' ho potěšit, jak by sis přál, aby se dalo tobě.

Všechno je to tak prosté a jednoduché jako facka, jenže – a v tom je ta potíž – jeden v tom zůstává otřeseně sám. I když lidsky vzato volá po účasti nejbližších – své rodiny, odkud pochází, zůstává na všechno opuštěn od ostatních.

Cože? Vy jste Jan Kuzela a chcete navštívit rodného bratra Franze Kuzelu? – Vrčí výhruzně plechová přilba ve strážnici, a dodává ještě výhruzněji: Dovnitř můžete po vlastních nohou, ale ven leda komínem krematoria!

Pak i otřesený Honzík s očima vrženými kamsi v sloup, zanechává balík potravin a ovoce pro bratra na vrátnici a mizí v mrazivé mlze spěšným, takže ani už neslyší výsměšný chechtot temných stínů ve stráži, mlaskavě si pochutnávajících na vlčnovské zabijačce a buchtách od maměnky.

A přece se někdy vynořuje z temné noci pomocný anděl – tentokrát se Patrikova sestra Lída statečně pozvedá nad tíživou rodnou hroudu.

Chci mluvit s Franzem Kuzelou.

Čekat v hovorně! – Zařízne se do ní břitvovitě ostrý hlas.

Fane! – Vydechne Lída tichým výkřikem, sotva v té zarostlé, bledé a pohublé tváři se strhanými rysy rozeznává Františka. Najednou splývají v jedno, že nikdo z nich nedovede určit, čí je která ruka.

Všichni doma tě pozdravují. Vydrž to, Fane!

Nebijí mě, ale přemlouvají, abych se dal k Němcům, - šeptá jí do ucha: - že se budu mít dobře!

Mluvit hlasitě! – Ozývá se za nimi, div že nevylétnou dveře z pantů.

A co ty?

Jsem Čech -

Mluvit hlasitě! – Otrásají se ušní bubínky a kovadlinka jenom řinčí.

Pak rázem zaznívá, jako když řízne nožem do živého: Dovolných patnáct minut je u konce!

Smím bratrovi dát tohle? – Odvažuje se Lída zeptat a ukazuje balík s jablky.

Nur zwei.

Patrik se vrací do cely a hlavou mu letí okřídlená výzva: Nesmíme si zoufat, když býváme pokoušeni, nýbrž se musíme tím horlivěji modlit k Bohu, aby nám ráčil pomáhat v nejrůznějším našem trápení; a on ovšem, podle slov svatého Pavla, učiní s pokusem také prospěch, abychom to mohli snést. V jakémkoli pokusem a trápení tedy pokořujeme své duše pod Boží rukou, protože on pokorně duchem spasí a vyvýší.

V pokusem a trápeních se člověk osvědčí, jak pokročil. V nich se také získává větší zásluha a ctnost se lépe projevuje. Není ovšem velká věc, je-li člověk zbožný a horlivý, když necítí žádnou těžkost. Jestliže však zůstává v čas protivenství trpělivý, má naději na veliký duchovní prospěch.

Vlčnovský stolek je posléze obtížen tím, jak Lída okamžitě překotně píše, až odkládá svůj učitelský krasopis. A už putuje dopis do Olomouce k otci Hyacintu Podolákovi a další do Prahy k otci provinciálovi a jiný zase na olomoucké arcibiskupství:

Prosí – žádá – naléhá – zapřísahá: Pomozte přece nějak bratru Patrikovi! Je v Kounicových kolejích v Brně už čtvrtý týden.

Provinciálova odezva na Liduščin hlas volající na poušti se nápadně podobá situaci, kdy Macbeth spatřil Banquova ducha. Hrůzou zkamení od kotníků nahoru, oči se vyvalují z důlků a vlasy se ježí jako pod nápoem vichřice, narychlo přehozená kapuce mu splihává kolem tváří a z popelavých rtů se dere zaúpení: Tjúúúú!!

Potom neklidně zašoupe nohama tak mocně, že to podlaze zní jako bouřlivé vlnobití.

Nacež vyrazí ze své cely a rázuje klášterní kvadraturou sem a tam, s hlavou přiraženou až k zemi starostmi a zimou úzkosti, skotačící po jeho zádech. Nevidí, neslyší, nevnímá, jak zrychluje, když se proti své vůli podvoluje tomu, aby zařadil na svůj seznam vzrušené oddychování, a vtom ho tupý náraz následovaný hlasitým heknutím upozorňuje, že není na chodbě sám.

Zaostřuje se mu zrak a zjišťuje, že naráží do masivního těla, a odtud už schází jen krůček k poznání, že to je jeho řádový spolubratr, otec Hyacint Podolák. Toho zastihuje dopis o hrozném Patrikovu údělu v pohotovosti, v dobrém rozmaru a až po okraj naplněného dominikánskou velkomyslností. Naprosto se liší od zdrceného provinciála, který připomíná spící Milešovku nebo jiný dávno vyhaslý vulkán.

Otče Metoději!

Ten skoro uskočí před vlastním jménem, a třebaže tento hlas filosofického průkopníka z jižních Čech zná velmi důvěrně, připadá mu krajně nemístné, aby ho právě on oslovoval v této ošidné chvíli.

Prosím? – Zamumlá provinciál. Ačkoli je na leccos zvyklý a běžným překvapením čelí klidně a důstojně, Podolákova přítomnost ho vyvádí z rovnováhy.

A jak by ne, když i Hyacintova nervozita každým okamžikem horečně vzrůstá, těla se zmocňuje třes, oči povylézají z důlků a mladík se stále silněji cítí, jako by seděl v mraveništi.

Co podniknete pro bratra Patrika?

Tahle Hyacintova slova se zaryjí do provinciálových bubínků a způsobují, jako by se mu někdo splašil u kovadlinky, takže se rozezná jako škodovské buchary.

Teprve po drahé chvíli se otec Habáň odhodlá k nějakému výroku hlasem vláčným jako vyhlášený puding doktora Oetkera:

Uvidíme.

Uvidíme, co? – Dotírá jihočech a provinciál se zatváří, jako kdyby ho osud bacil přímo na solar.

Gesto, kterému se říká lomení rukama, se zřídka ukazuje v každodenním životě, avšak provinciál v této situaci skutečně provádí s rukama něco, co by se dalo při volném výkladu označit jako lomení.

Poté se oči ctihodné řádové hlavy nadlouho vytrácejí kamsi do ústraní, až se zdá, že se tam nadobro zakutálely. Zřejmě právě děkuje za temnotu této chvíle, aby na něj nebylo moc vidět v jeho nastalém zmatku.

Venku pod širým nebem je totiž skoro taková tma jako v mihotavém světle kvadratury kláštera svatého Jiljí. Šedá, hrozivá obloha teď úplně černá. Je to nateklá hmota inkoustových mraků, těžkých hromem, bleskem a deštěm, který se tak rychle dostavuje v tomto adventním čase, aby připomněl těm, kdo se jednou rozhodli kráčet úzkou cestou svatého Dominika, že jsou otužilejší než nejotrlejší arijská rasa, a že jejich povahu nesmí podkopávat žádný stín pochybností a nejistoty. Bylo by však třeba mocnější síly než prosincová noc, aby odradila zdatného otce Metoděje, když volá povinnost.

Tak co podniknete pro bratra Patrika? – Opakuje otec Hyacint otázku na tělo a dodává: Vždyť je to náš bratr dominikán, kterému jste při jeho slibech přislíbil vaše milosrdenství. – Ta slova zní otci Habáňovi jako hřebíky, nelítostně zatloukané do jeho hlavy i srdce. – Otec Podolák pokračuje: Náš bratr Patrik je přece vzorným dílem naší dominikánské formace. Podle našeho naučení si počíná jako apoštol Pavel a svědčí o Kristu, ať je to vhod či nevhod.

Zatímco se takto holedbá Patrikem, nasazuje výraz starostlivé bažantnice, otáčející svá vejce, aby se vaječné blány nepřilepily ke skořápkám, otec Metoděj pokyvuje souhlasně hlavou.

A my se snad od něho máme teď odtahovat jako od oběsence? Jsme snad takoví farizejové, že mluvíme a nejednáme? To snad jenom popichujeme naše duchovní svěřence k následování Krista, a když dojde k vyvrcholení, schováme se za zavřenými dveřmi jako učedníci na Velký Pátek? Jestli vy, otče Metoději, zůstanete takhle zbaběle schován celou válku někde za dubem, abyste se pak někde oháněl s vaším překladem Summy theologické, tak počítejte s tím, že já budu někde stále vyskakovat jako tříška ve vašem zadku a odhalovat vaše špatné svědomí.

Počkejte – počkejte – otče Hyacinte! – Komíhá se vzduchem provinciálova ruka tak, že zapálený Podolák strne. Po chvíli se provinciál rozhybe tak bystře, že by ho předběhla i želva Caretta Caretta, vyčerpaná kladením vajec. Pak váhavě, jako kdyby zrovna ždímal velké prádlo, doluje v sobě odkaz soluňských bratří, ale na rozdíl od nich nehlaholí, ani neoslavuje, koho by měl.

Pošlu mu do těch Kounicových kolejí svůj nový svetr a ještě nějaké -.

Svetr? – Svetr? – A to má být celá pomoc a morální podpora? – Musíme tam přece jít a otevřeně se ho zastat. Musíme jasně otevřeně říct tamnímu veliteli, že za Patrikem stojíme jako jeden muž.

Čelist otce Metoděje pomalu klesá, jako by jí táhlo neviditelné pero. Hlava se zamítavě vrtí jako makovice ve větru. Tváří se jako labuť v posledním tažení. Nejraději by si znechuceně odplivl jako někdo, kdo byl nucen pročitat Mein Kampf či Leninovy sebrané spisy. Jsou sebrané, ale on ani trochu netuší, komu je šílený snílek z Kremle vlastně sebral.

Vyzývavé a nadějeplné rysy otce Hyacinta se bolestně křiví. Zavládá mlčení. Je jasné, že otec Podolák je zasažen do živého a jestliže si kdy maloval nějaké vzdušné zámky o dominikánském provinciálovi, válejí se mu teď v troskách u nohou.

Ještě se můžeme přece také modlit a konat kající skutky před Ukřižovaným, - ozývá se otec Habáň, třebaže z jeho hlasu nezaznívá příliš povzbuzující tón.

Jako magistr noviců jsem povinen udělat pro Patrika, který upadl do té šlamastiky, víc než to, že se za něj pomodlím a pošlu mu nějaký ten balík. A hned podniknu příslušné kroky k podpoře svého svěřence.

Jaké?

Zkusím to tedy u otce arcibiskupa Leopolda. – Vystřelí otec Podolák poslední šíp z toulce: - Vždyť je to moravský metropolita. Tak by se mohl zastat jedné ze svých nadějných oveček.

Tam už jsem to zkoušel, - přiznává otec Metoděj sklesle jako rytířská korouhev po dešti.

No a?

Vůbec jsem nebyl přijat k audienci.

To víte, otče, každý teď nejráději stoná. – Ulevuje si otec Hyacint s ironickým úsměškem. – No jó, ryba smrdí od hlavy.

Nemluvte tak, otče Hyacinte! – Ohrazuje se provinciál: - Dobře víte, že to tak není. Možná, že se k němu zpráva, že k němu jdu, vůbec ani nedostala. Je internován. Hlídkají ho, kde se dá. Co si má počít otec Leopold, když mu na každém rohu arcibiskupství číhá jeden esesák, a kde není esesák, tam jsou nastavené uši nějakého českého donašeče? Vykročit veřejně proti té nacistické zvěli znamená nechat se sám zatáhnout do jejich mašinérie zla, ale také ohrozit mnohé další, kteří jsou nám svěření. Každou chvíli slyšíme svatého Otce mluvit v éteru, třebaže dost neurčitě a obecně, ale ze spolehlivých pramenů víme, že papež houževnatě a vytrvale pomáhá Židům i všem ostatním ohroženým tam, kde to jen trochu jde.

Zatímco se kdekdo v církvi takhle mravenčím způsobem tuží, všudypřítomní čmuchalové a šťouraví kritici, trávící choulostivé chvílky někde za komínem, vzápětí vyskakují ze svých vyhrátých místeček, aby ve službách svých chleboďárců, maskovaných dobročinností a okázalou lidumilností zlomyslně ukazovali prstem. Spolu s nimi mnozí jiní nedůtklivci, uvádění do pohybu bedlivě strážnými komplexy méněcennosti, číhají, aby přistihli kronikáře při poklesku. Jako slepice na žízalu se přímo třesou na to, že objeví v řetězu událostí kompromitující důkaz v příhodě, kterou kronikář právě zaznamenal. Všechny peníze svých chleboďárců by ochotně dali za důkaz, že snad někdo v církvi šel nacistům na ruku, jenže to by se nahledali. . .

Tady jde o Patrika Kuželu! Když mu nepomůžete vy, otče provinciále, tak pomohu sám! – Bací hrdý dominikán pěstí do stolu, až voda z hrnku vystříkne: - Nejsem přece zbabělec!

Zatímco provinciál otec Metoděj se v celé neblahé záležitosti omezuje hlavně na modlitby a půst, provázené nadoblačnými meditacemi, otec Hyacint Podolák se chytá za nos:

Jako magistr noviců jsem povinován k větším obětem vůči svým svěřencům. – Přitom se pávovitě nadouvá s tváří mistra světa.

Neukvapujte se, otče Hyacinte, vím, že máte dobrou vůli, ale opravdu se vyvarujte každé zbrklosti. Jinak jdete hlavou proti zdi.

Ten ho však už dávno neslyší. Zdá se, že cosi pohaslo v srdci otce Hyacinta, zamrká a zarazí se, jako by se zarazil hrdinný rytíř z družiny krále Artuše, jenž vyjel za nějakým vznešeným posláním a cestou vrazil do pařezu. Aniž by se zdržoval čekáním na otcovské požehnání, popadne klobouk a tradá ze svatojižského kláštera po schodech skokem alpského kamzíka, hopkajícího ze skály na skálu.

A nazítrí už klepe na bránu brněnských Kounicových kolejí:

Jdu na návštěvu bratra Kužely.

Příbuzný?

Ne.

Můžete vejít, ale ven se už také nemusíte dostat. - Připomíná oplechovaná maska s murénovitě jízlivým úsměškem.

Křivá je i jejich pravice, opakuje si přichozí v duchu, ale opomíjí, co netuší ani žalmista, že děti německého drillu mají i s křivou pravicí strašně dobrou mušku.

Za chvíli se octnou tváří v tvář – dva bratři z Dominikova stádečka.

Ach, otče Hyacinte, jste jediný z řádu, kdo se za mnou odvažuje přijít.

Nahlas! – Houkne dozorcův hlasem vůdce sloniho stáda troubícího na poplach.

Bratře Patriku. Jste ušlechtilý vlastenec, jak už samo jméno Patricius naznačuje, kdežto ostatní – hanba mluvit - dobře mluví, ale nejednají.

Srdce se však nadnáší sladkým vyznáním malé sběratelky růží:

Ano, můj Miláčku, tak ať se můj život před tebou stravuje! Nemám nic jiného, jak bych ti dokázala svou lásku, než že ti sypu květy, to jest, chci použít každé příležitosti k obětem. Chci využít i nejnepatrnějších skutků a konat je z lásky. Z lásky chci trpět i radovat se. Tak ti budu sypat květy. Ani jedinou květinku nepozorně nepřejdu, každou pro tebe utrhnu. A budu zpívat, stále zpívat, i tehdy, budu-li lámat své růže v trní. Čím delší a špičatější budou trny, tím líbezněji bude znít můj zpěv.

Ale nač ti budou, ó Ježíši, moje květy, moje písně? Ó, vím dobře, že ten vonný déšť, ty něžné, bezcenné lístky tě potěší. Ano, tyto maličkosti ti způsobí radost, vyloudí úsměv církvi vítězné. Bude si chtít hrát s tvým dítětem a sesbírá ty růžové lístky. Položí je pak do tvých božských rukou a tak nabudou nesmírné ceny. Bude je sypat jak na církev trpící, aby udusila očištcové plameny, tak na církev bojující, aby vítězně bojovala.

O Ježíši můj, miluji tě, miluji svou matku - církev. Víم ovšem, že nejmenší úkon čisté lásky jí prospěje více, než všechny ostatní skutky dohromady. Ale žije ona čistá láska v mém srdci? Nejsou tato moje nesmírná přání snem, bláznovstvím? Ach, kdyby tomu tak bylo, tedy mě osvěť.

Jsou utrpení, jež nesmějí být na tomto světě nikdy prozrazena. Pán si vyhradil právo zjevit jejich zásluhy a jejich vznešenost až na věčnosti.

Dobře vím, že právě pečeť kříže, vtištěná mému životu, bude pro mnohé nejjistějším důkazem pravdivosti mého poslání.

Odevzdat se za oběť znamená nabídnout se k jakémukoli utrpení.

Na světě není plodnost bez tělesného i duševního utrpení, bez tajemných úzkostí, bez zkoušek, patrných někdy i lidem, někdy pouze Bohu.

Když mnoho trpím, když mě potká něco nepříjemného, netvářím se smutně, nýbrž pozdravím to s úsměvem. S počátku se mi to vždy nedařilo, ale nyní se mi to stalo zvykem a jsem tomu ráda.

Právě tady, v tom pochmurném prostředí se musím radovat, že nasbírám kytici těch květů, až Patrikovi celým srdcem zaznívá: Mne také těší vnitřní hlas, shůry mě povzbuzují svatí. Říkají mi: „Dokud jsi v okovech, nemůžeš plnit své poslání. Po smrti však nastane čas tvých výbojů.“

Musím mluvit s velitelem vězení, - odhodlává se otec Podolák. Odvážně se pak za ním vydává. Vzniklé ticho bobtná napětím, až prýmkovaná veličina vybuchne:

Jakže, Herr Podolak, vy projevujete sympatie k nepříteli velkoněmecké říše? Tím vlastně kolaborujete s nepřitelem.

Cože? To rozhodně ne.

Že ne? Ale ovšemže ano – tenhle Franz Kuzela je jako utržený z řetězu. Odmítá odpovědět na každý náš vstřícný krok projevem důvěry vůči říši.

Nechápu.

Je mu úplně jedno, jak to s ním dopadne. Cítí se být jakýmsi „novým“ židem, že prý je židem ducha. Pcháá! Úplný troť! Je to totěz, jako by byl židomil.

Tomu nerozumím.

Povýšenec a prudce zbystří a zneklidní, jako kdyby právě zjistil, že se mu nějaký nezbeda položil na židli připínáček. Jeho výraz je každým okamžikem nápadněji kamenný. Že by snad prodělával celou Rockwellovu stupnici tvrdosti ve směru – topas, korund, diamant?!

Zato my tomu rozumíme jasně! Franze Kuzelu nezachráníte, protože Kuzela se zdráhá zachránit jakýmkoli svým projevem přízně vůči říši.

Neprozíravý dominikán tupě zírá pohledem hrocha s vytřeštěnýma očkama, když dostává špatné zprávy o blížícím se suchu.

Když se za něho zasazujete, tak jste stejný jako on – nepřítel říše.

Podolák přešlapuje z nohy na nohu. Cítí se jako ztracený vagon na slepé koleji. Gestapák mu věnuje asi takovou pozornost, jako kdyby už byl nebožtík, nyní už jen pouhý duch. Není mu zrovna moc do zpěvu. Čelo mu brázdí vrásky, z očí se mu vytrácejí ty jiskry hrdosti a celkovým vzhledem a chováním připomíná mrtvolu, kterou našli poté, co si už několik dní hověla ve vodě.

Necháme si vás tady, a hotovo! Abführen!

Řach – cvak! – Zabouchnou se dveře kobky za ztumpachovatěným otcem Hyacintem a zámek zaskočí.

Zdá se, že mu každým okamžikem naskakují do tváře nové vrásky. Z očí mu vyprchává ta správná jiskra a vskutku se jeví jako tělo vytažené z řeky po několika dnech.

Vypadáš přepadle, synku. Jenže naděje umírá poslední.

Už je pryč. – vyloudí ze sebe a zajíkne se nepříjemným, chraplavým způsobem, jako by mu právě odebrali jednu mandli.

Povýšenecké odmítnutí nacistické veličiny otrásá Podolákem jako zničující prsknutí spálené žárovky, po němž se rozhostuje neproniknutelná temnota. Zmocňuje se ho mlhovitě hustá zádumčivost. Oči mu lezou z důlků, vlasy má rozčuchané tam, kde se za ně předtím v rozrušení chytil. Jeho tvář nabývá rysů vyvolávačky duchů mrtvých poté, co se nechala přimět králem Saulem ke své pověrečné kratochvíli. V pohaslých očích se mu usazuje skelný výraz.

Sulcovitě se klepe od temene hlavy až po chodidla. Velitelský hlas mu po všechny bdělé hodiny zní v uších.

Hrozně zakouší, že mu jeho nervová zakončení lezou málem na pět centimetrů z kůže a na konci se košatí. Vzrušení by ho patrně docela nevyřídilo, kdyby zároveň netrpěl přílišnou žízň, což jaksi otupuje tu psychickou stránku vlivem dráždění na základě zákona kontrairitace, jako když si rozpálíte kůži na spáncích kafrovou masťou, aby vás přestala bolet hlava.

Žízeň, která ho trápí, je jedna z těch pronikavých, silných, vystupňovaných žízň, které začínají dole na šlapkách nohou a nabývají na síle směrem vzhůru.

S-s-s-s-!! - Vyráží ze sebe jako sifonová bomba se sodovkou, až vyprskne jako láhev šampaňského.

Tohle už není pro člověka! – Zatíná zuby uznávaný filosof.

Dřepí v rohu kobky v pozici, která by se znamenitě hodila pro ty indické mystiky, kteří sedí v dokonalém klidu dvacet let a rozplývají se v nirváně, avšak jeho to přirozeně přivádí do stavu hrozně zbahnilosti. Pokouší se počítat ovečky. Snaží se procházet svůj dosavadní život od prvotních okamžiků, na které se dokáže upamatovat, a napadá ho, že nikdy neviděl nic strašnějšího.

Jemu se však zdá, že to není ani tak v něm, jako že se okolní zdi před jeho strhanými zraky zběsile a neuchopitelně roztančují. Zdá se mu, že i jeho nesmrtelná duše se scvrkává do velikosti vyschlého hrášku.

Přepadá ho pocit, který někdy někdo může mít, když mu nějaký taškář rázem odstraní všechny kosti z nohou a nahradí je pouhou huspeninou. Cítí se bezradně jako bez opory, která by mu dodávala sílu. Jenže právě tohle dodává jeho situaci takové hrozivosti. Při podobných příležitostech, kdy vás nepříznivé okolnosti bací do oka a pokračují tím, že vás nakopnou, toužíte shromáždit síly a jaksepatří zatočit s věcmi, ale tady se žádné další síly ke shromažďování nikde kolem nevyskytují.

Stěží si lze představit něco protivnějšího než být zaskočen v hodině dvanácté nepředvídaným a překérním vývojem situace. Samozřejmě, že by jeden takovou zatrolenou situaci nejraději s chutí praštil po hlavě cihlou, ale cihly nejsou po ruce, a okolnosti se nezdají mít hlavu ani patu, takže ani není, kam zamířit.

Nijak nebudeme přehánět, když řekneme, že mu nezbyvá, než se svíjet bezmocným vztekem. Tak jenom dřepí, zatíná zuby, až zaskřípějí jako zarezavělá vrátka. Obličej se stahuje v záchvatu děsu a údy se mu chvějí.

Teprve za pár dní přichází otec Hyacint k sobě, když předtím zakusí párkrát zapojení do čtyř, obírající se nakládáním lidských schránek na korbu nákladních aut za neustálého dotírání stráží: SCHNELL! SCHNELL! SCHNELL!

Napůl ohromený, napůl zmatený pak otec Podolák rozepisuje naléhavé dopisy na všechny strany, hned k provinciálovi, hned na olomoucké arcibiskupství, hned olomouckým terciářům:

Pomoc! – Šel jsem se jenom přimlouvav k nacistům za našeho bohoslovce a jáhna Patrika Kuželu, a oni mě tu hned zrovna zadržují, prý kvůli tomu, že projevují sympatie k nepříteli velkoněmecké říše. Taková absurdní situace! Pomoc!

Strašné! – Chytá se za hlavu: - Nikdo v církvi se ke mně najednou nehlásí, aby se zasadili za moje propuštění z tohoto zadržení. Kde jste, otče arcibiskupe Leopolde? Copak nikoho nezajímá osud jednoho Božího dítěte? Vždyť jsem to já, otec Hyacint Podolák, absolvent Angelika, který učím filosofii a teologii na theologické fakultě v Olomouci! A vy jste přece velký kancelář, otče Leopolde! Kde jste, otče Metoději, abyste se zastal svého bratra v nacistickém vězení? Ozvěte se, otče provinciále, prosím!

Nic. Žádná odpověď. Mlčení - strašné mlčení! Až pojednou - CVAK! VRZ!

Otevírají se dveře.

Návštěva v hovorně! – Hlásí stráž.

S jakousi tajemnou předtuchou následuje dozorce do hovorny, kde se zvědavě rozhlíží.

Hyacinte! - Bratře Hyacinte! – Doléhá k němu hlas, který zní v tom strašně dlouhém a odmlčení se světa a neproniknutelně temné noci, která na něj tak neočekávaně dolehla, jako zhmotněný hlas měsíčního svitu.

Vrávoravě se obrací za tím hlasem, jako by utržil ránu.

To jsem já, Hyacinte. Přece z olomouckého filosofického kroužku.

Srdce mu v hrudi poskočí jako po dávce strofantinu a všechno štěstí, které v něm vzplane, se vzápětí rozhoří hučícím plamenem.

Ano, je to ta dívenka, která kolem něho už tak dlouho pobíhá a zdá se, že mu tahá každé slovo z úst, kdykoli zahovoří o Aristotelovi a o svatém Tomáši. Dobře zná ten její přilnavý kukuč, takový zamžený pohled, když něžní zrak, sotva se na něj podívá. Tak s výrazem člověka zasaženého pytlíkem s pískem sleduje tu, která už odedávna vyhlíží v otcí Hyacintovi svého favorita.

Ostatně brýle akademické celebrity se v každém setkání při akademických týdnech tvrdošijně domáhají její pozornosti. A ona pokaždé pocítuje, jak se jí ony brýle

zakousávají do duše s pronikavostí leptavé kyseliny zvané oleum. Její mramorovou tvář rámovanou kudrnami ihned brázdí rychlý, krátký záblesk úsměvu. Navzdory skutečnosti, že se její rozum každým svým důvodem vysmívá nesmyslnosti takové představy, napadá ji, že se snad setkává s výhledovým nápadníkem. Takový nápad ji zastihuje v okamžiku, když vzhledne a spatří obrýlenou tvář velkého filosofa. Podivuje, že by jeho oči velkého filosofa za skleněnými výplněmi obrouček mohly ihned zjihnout, a taky že ne. Vyhlížejí jako ústřice v akváriu.

Vděčná alespoň za chvilkový zájem upoutat její pozornost během přednášek, zajímne se na způsob skomírající labutě. Chvíli ještě těžce lapá po dechu a zírá na něj nevěřícíma očima. Chová se dost podivně, a kdyby ji Edgar Allan Poe zasadil do své *Jámy a kyvadla*, zapadla by tam jako kolečko do hodin. Tváří se jako by zdrceně čekala, že na ni každou dopadne gilotina.

Není vám něco, sestřičko? - Ptá se starostlivý hlas filosofa terciářky.

Místo odpovědi k němu doléhá tlumené zasténání, doprovázené pohledem, jehož výraz poněkud připomíná samici moroně indického z čeledi kapustňáků z řádu ochechulí. Zatímco filosof dál šněruje a sukje svůj jazyk, vděčná posluchačka se odmlčuje až do dnešního dne, kdy se před ním zjevuje s balíkem buchet.

To jsi ty? – Vydechne nevěřičně a zavrtí se nevěřičně jako Šípková Růženka přicházející po stoletém spánku k vědomí. Rázem se probouzí k životu jako mužská Galatea - socha ženy, kterou vytesal ze slonoviny Pygmalion.

Je to dívka střední postavy, štíhlá a rovná, a celá její bytost, veselý úsměv a mužně sportovní postavička přispívají k celkovému dojmu dobrodružné podnikavosti. Přichází tam, kam čert nemůže, takže ji tam nastrčí s pohotovostí Luftschutzu.

Hledí na Podoláka zamženými očima, které se teď poněkud vypoulí s ohledem na celou tu stísněnou atmosféru hovorny Kounicových kolejí, kam zdálky doléhají salvy z pušek, právě vypálené, ovšem nikoli k oslavným účelům. Svaly ve tváři se jí úzkostlivě náhle stahují. Při pohledu na ni byste usoudili, že na tuto hlavu dolehlo veškeré soužení světa. Hledí na něj jakoby pohlížela do nepřítomna, očima, jež se lesknou a jako by byly připraveny zvlhnout, což ho náramně znepokojuje.

Každopádně na ni vytřeští oči, aby ji přivítal, jako ztroskotanec vidí na obzoru bílou plachtu. Od chvíle rozeslání dopisů na všechny strany měl víc než dost času přemýšlet o své situaci. Ačkoli je tu v hovorně dost vytopeno, mrazí ho pomyšlení, co ho čeká.

Ano. – Vydechne dívka zajímavě s rozšířenými očima a pootevřenými ústy, jako by se do něj skoro vpíjela. Měkký úsměv na jejích rtech však prozrazuje, že si s oblibou staví příjemné vzdušné zámky. Pak však na chvíli zvážní a říká:

Viš, Hyacinte, můj hlas nic neznamená, abych se tady za tebe zaručovala, ale nesu tady aspoň balíček něčeho k jídlu na přilepšenou. - Tak mluví dominikánská terciářka s očima přibitými k jejímu milovanému učiteli filosofie. Jediná duše, která mu zůstává nablízku i v této jeho nejtěžší životní situaci a nosí mu buchty.

A je příslibem něčeho úžasnějšího, jak vzpomíná otec Hyacint. Těžko by kdo uvěřil, jakou báječnou svičkovou dovede tahle ženská uvařit. Jak se úžasně rozplývá na jazyku, když se k nim váže chuť servírovaných brusinek. Jednomu by to málem zlomilo srdce.

Tahle dívka, jinak vždy s oním drobným nádechem rozpustlosti, který by přesvědčil i postaršího vdovce, že v tomto vyschlém pařezu ještě dřímá nějaká míza. Pojednou se mu zezdá, že tahle dívka představuje po tom jeho rozdrčení tíživými okolnostmi jedinou možnou alternativu. Copak to není ona, která mu odedávna na jeho přednáškách odevzdává v očích výraz, s jakým se zasmušilá princezna vydaná na pospas sedmihlavému drakovi dívá na udatného rytíře Honzu, když si zase skasá rukávy a odvrací se od zabité sedmihlavé stvůry? Je to výraz hlubokého a poníženého koření, na

který by se dalo odpovědět způsobem prince z pohádky o Sněhurce.

Bratry zapomínaný ztracenec si povzdechne: Pro tu jedinou ztracenku bych vyl jako šakal!

Pak ho rázem zaplavuje posilující vlna rozhodnosti. Trudomyslnost zatroubí na ústup. Před chvílí byste ho byli považovali za mrtvolu, která si pár dní lebedila ve Svatce. Po tom zdrcujícím průniku podsvětím nacistického vězení na něj působí pohled na dívku jako houkání záchranné služby na zraněného. Najednou se celý tetelí vzrušením, div že se neroztoká. Jako by mu spadly šupiny z očí, vidí teď jasně, kde po celá léta chodil se zavřenýma očima. Třebaže pro tuhle dušičku dávno chová něžné city, teď mu dochází, že jí to vlastně nikdy nevyjevil. A v takové situaci může mluvené slovo docela klidně všechno změnit.

Paže mudrujícího nešťastníka vystřelují ke stropu kobky, jakoby volaly nebesa, aby uvedla věci do pořádku. Zmateně vyráží: To je – to není –

Vypadá to však i tak, že z úleku a zmatku hajluje jako vyjevený semafor. V jeho nitru se odehrává mocný převrat, který se navenek projevuje pokleslou čelistí a vyvalenýma očima, v nichž se zračí hrůza. Zdá se, že mu mluvený projev činí značné obtíže. Teprve mnohem později začíná naplno využívat vymoženosti, kterou odkázali Slovanům svatí Cyril s Metodějem.

Rázem pocítí uje cosi jako nedůvěřivou posvátnou bázeň. Je to pocit, jaký člověk mívá, když vidí, že se kolem něj dějí zázraky. Sotva se mu chtělo uvěřit, že by se věci mohly vyvíjet tak snadno, jak se podle všeho vyvíjejí. . .

Temné síly ho však najednou strhávají pryč z této narůžovělé perspektivy a zbavují ho omamných vidin, aby ho uvrhly zpátky do zatuchlé kobky. Byl to sen, anebo skutečnost?

CVAK! ŘACH! Podolak! Zu Verhör!

Vstává s pružností natahovacího strojku na péro a pohybuje se mechanickou rázností. Už svou bledostí se však prozrazuje. Kolik nocí už tady skoro nezamhouřil oči! Málo věcí brání víc spánku než náhlé zhroucení všech nadějí a snů v době před ulehnutím. Vstává bez naděje na další spánek v hodině, kdy se čilý datel v nedalekém Wilsonově lesíku pouští vyklepáváním kůry stromů do hledání červů.

V kanceláři se před ním vynořuje něco, co předčí jeho očekávání. Když člověk spatří něco takového, zamžiká očima, což také dosvědčuje otec Hyacint. Dá se říct, že na něj poněkud sedá mlha, anebo ho obestírají mrákoty. Když se to zvedá a jemu se podaří pohlédnout na ten zjev déle, zalapá po dechu. Ze všech odporných obrazů, na které si vzpomíná, tenhle naprosto jasně a s přehledem vítězí.

Zdá se, že tu stojí proti sobě dva protichůdné světy – jeden znamená všechno, kdežto druhý zhoľa nic. Na obou stranách však vzniká strašně nepříznivý dojem. Otec Podolák si prohlíží zvětralou tvář ozdobenou drobným hitlerovským knírkem a usuzuje, že tento povýšenec se nejen nepodobá vznešenému wagnerovskému hrdinovi, jak si ho představuje celá plejáda fanatiků velkoněmeckého snu, nýbrž že je snad nejhorší ze všech vředů na tváři země, jakých už zná víc než dost. Shlíží na celé své okolí jako by sám Hospodin zástupů z nadoblačného sloupu. Výraz gestapáka, toť výraz kmenového božstva, jež odhaduje zápalnou obět' jako nedostačující.

Pohledem se zahryzne do vlasů té domnělé plavovlasé bestie, o níž patrně snil už Friedrich Nietzsche, a sjíždí až k vojenským botám. Utrvzuje se tak v názoru, že si počíná správně ve svém očekávání, že to je bezpochyby otrapa, jenž mu hodlá otrávit život, a rovněž i bezcenný vzorek zmateného pitomce, protože obě tyto stránky jeho osobnosti mu jsou na první pohled patrné.

Nad rudým sukнем potažené stěně za pracím stolem s úřední veličinou a nejrůznějšími těmi novopohanskými zakrouceninami buší do očí hrdý nápis:

WILLEN UND STÄRKE

S pocitem smutku shledává, že je to zrovna to, co se mu právě nedostává. Na tváři dominikána, jinak příjemných rysů, by vnímavý pozorovatel snadno postřehl víc než dost poplašený, nejistý výraz, asi jako se tvářil svatý Antonín těsně před dolehnutím pokušení.

Hrrmmm! – Ozývá se zpoza mohutného psacího stolu zvukem blížící se bouře.

Postava dost vysoká, vyzáblá, šlachovitá, která podivně vyčnívá ze své uniformy, jako by se sama prozrazovala – dovčerejška jsem se věnoval po tatíkovi příštípkařství, ale nyní tady budu novou Evropu. Snad se odlepil od ševcovského popu, aby se vyšvihl k výšinám, ale nedosahuje dál než k výšce komína od krematoria. Tvář má pahorkatou a ruce uzlovité, pleť zarudlou a krk o několik palců delší, než by se slušelo, kdyby se chtěl ucházet o cenu v soutěži mužné krásy.

Tváří se jako ten, jemuž svět dluží za mnoho, přemnoho, ale odmítá si to připustit, ke škodě ctihodného povýšence, ale ještě k větší škodě světa, který si to jednoho dne bude muset přiznat, ale pak už prý bude pro svět pozdě.

Chování tohoto muže, který se právě jepicovitě vynořuje z oblaku hospodského kouře, se vyznačuje oním těžko popsatelným, leč zcela nezaměnitelným rysem, charakteristickým pro všechny věřitele. Z tváře žulově neprostupné chladně probleskuje ledově nelítostný pohled zvířecky dravých očí, tajený pod párem optických sklíček.

Je natolik uchvácen svým velkoněmeckým posláním, že se mu docela vytrácí ze zřetele rozdíl mezi tím, co je objektivní a co vnitřní dojem.

Za hovoru se snaží počínat si s chlapáckou neomaleností, protože jinak má bezvýrazný hlas a tupý pohled. Na začátku každé věty, ale také během vět významně zamrčí, jako by s tím chtěl dodávat sebedůvěry

Je známo, že Kounicovy koleje v Brně jsou solidně postavené, bez nějakých sklonů kymáčet se v základech, ale otec Hyacint právě nabývá dojem, že se stavba před jeho očima začíná chovat jako břišní stěna orientální tanečnice. Tentýž nekoordinovaně třaslavý pohyb. Zdá se mu, jako by s každým zamrčením zachytil přímý úder na solar.

Od počátku Podolákovy akademické dráhy se o něm tvrdí, že by dokázal pouhým kecáním vymámit tele z jalové krávy, ale teď mu vyřídilka vypovídá služby.

Zdá se, že se celá budova před jeho strhanými zraky šíleně nepochopitelně dává do tance zvaného maděra, k němuž se uchyluje strýček Nimra po výhodném nákupu šimla. Zatím se jen obličej stahuje v propadání se do zoufalství a údy se chvějí.

Co chvíli si svírá spánky v dlaních, jako by chtěl zabránit rozskočení své hlavy vpůli na způsob formy ze syntetické pryskyřice, a z těch míst vycházejí slabé sténání. Ze rtů vychází zabublání, jako když se topí zdatný plavec. V hrůze hledí na uniformovaného démona pomsty. V takovém případě se může cítit dost špatně, jako by ho mezek udeřil kopytem do žaludku, a v očích se mu zatmí.

Jenže co to? Zdá se, že věci nabírají úplně jiný směr. Vyšetřovatel podle všeho není žádný sekerář. Brzy měkne jako butterteig, a pak se rozplývá a najednou mluví, jako když medu ukrajuje. Zrovna jako by v něm jeden slyšel šplouchat mléko lidské laskavosti.

Naneštěstí je to ale až poté, co otec Podolák docela zhadrovatí.

Je mi potěšením rozmlouvat s někým, vašich intelektuálních kvalit. – Pochlebuje uniformovaný mozek duchovnímu.

Brada klesá otci Hyacintovi coby zvadlá lilie a z ochablých úst se dere:

Júúúú ! - Citoslovce prozrazující silnou vášnivou nálož.

Tak co, Herr Podolak, rozmyslel jste si to, nebo ne? Chcete doprovázet Franze Kuzelu jako jeho příznivec a tím i odpůrce říše ke konečnému řešení do Auschwitz, anebo se

hodláte zachránit?

Zachránit se, ale jak?

Musíme vidět nějaký doklad vaší důvěry. Dejte se k nám! Říše potřebuje vzdělané lidi. Podívejte se, jací jsou to lidi v té katolické církvi. Nikdo vám v těžké situaci nepodá ani prst. Olomoucký arcibiskup, váš dominikánský provinciál, zkrátka nikdo z těch, kdo mohou pomoci, se vás nedotkne, jako byste byl prašivý pes. Horší než prašivý pes! Chovají se zbaběle jako každý katolík!

Otci Podolákovi se v hlavě míchá hotový guláš:

Jenže logika jasně říká: když se za mne někdo z církve postaví, copak ho potom gestapo nezadrží jako dalšího příznivce nepřátel říše? Musel by být blázen, kdyby se někdo vydal takovému nebezpečí, aby se mne šel veřejně zastávat před nacistickým úřadem. A tak to půjde dál, dokud ještě někdo v církvi zbude. Jenže kde se zastaví tahle řetězová reakce zla? Kdo se pokusí přervat tento řetěz nacistické likvidace křesťanů?

Zatímco se jeho hlavou divoce honí nápady, stupňuje se jakési nabubřelé přelévání vnitřních št'áv a plynů v temné postavě, takže se zprvu mírně ošije, pak se zavlní, nato jí zacuká u koutků úst, poté celým hrudním košem projedou jakési vibrace, načež propuká v smích.

Cha-cha-chááá!

Existuje druh krátkého, ostrého hořkého smíchu, který zní jako výkřik bolesti a neprospívá ani člověku ani zvířeti.

No tohle! Podařený ptáček! Dejte pokoj s tou církví! - Ulevuje si postava, když se jí poněkud vyrovnává napětí vnitřních št'áv a plynů.

V takové církvi chcete dál trčet? A co vám radí vaše aristotelská logika, s jakou jste dosáhl doktorátu na univerzitě svatého Tomáše v Římě. Jak vidíte, máme o vás podrobné a přesné informace. Vystupte z toho katolického schweineri! To samo už bude pro nás dokladem loyality vůči říši.

Tak dobrá, vydechne rezignovaně otec Hyacint, i když ví, že to vlastně znamená konec jeho existence a působnosti v církvi.

Jawohl! To je slovo do prance! – A kam se podějete?

Hm – možná - snad se uchytím - třeba u jedné olomoucké terciářky. Ta jediná mi v těžké chvíli nabízí pomoc. A jinak - půjdu někam – kam mě nohy ponosou.

Nemyslete si, že nás oklamete, Herr Podolák. Gestapo má oči všude. Budeme vás dobře sledovat. A při sebemenším náznaku, že to nemyslíte vážně, vás můžeme znovu zatknout.

Zanedlouho poté si otec Hyacint namlouvá: Hm - jakživ jsem nepoznal milejšího chlápka, než je tenhle Němčour. Učiněné dobrotisko. Fakt je, že není Němec jako Němec. Nakonec mě po propuštění ještě familiérně pozve k sobě domů, abych okusil, co sám uvaří:

Víte, Herr Podolak, že admirál Canaris taky strašně rád kuchtí a taky má v oblibě psy – on má ovšem jenom dakla, prostě – jak se to česky – ano jezevčíka.

Jaké štěstí, že tu není po ruce žádný d'áblův vynález – totiž zrcadlo! Jinak by novopečený přítel říše viděl svou nápadnou podobu s hrdinou ruského románu, debatujícího o prospěšnosti zavraždění několika nejbližších příbuzných ještě předtím, než se oběsí na pūdě.

Podolák chápe, že jeho nový přítelíček nemá smysl pro poezii, nemá žádné touhy po tom, co je přesažné. Nikdy neuroní *lacrimae rerum*, nikdy nepláče, nevěda proč. Naplní-li se jeho oči slzami, můžete vzít jed na to, že buď jedl syrovou cibuli nebo přidal k párku příliš mnoho křenu.

Kdybyste s ním stáli v noci na mořském břehu a řekli:

Hele, poslouchej! Slyšíš? To zpívají mořské panny v širokých dálkách oceánu. Anebo jsou to smutné žalozpěvy duchů nad bledými mrtvolami, jež stáhl hluboko dolů divoký Maelström?

Jistě by vás vzal za paži a řekl by:

Tohle, milý brachu, dobře znám. Chytáš rýmu. Půjdeš se mnou. Vím tady o jednom místě za rohem, kde dostaneš kvalitní likér, becherovku - a to tě hned postaví na nohy, než bys řekl švec.

Vždycky ví o nějakém místě za rohem, kde dostanete něco znamenitého k pití. Můžete si být jisti, že kdybyste ho potkali třeba i v pekle (za předpokladu, že by se vám něco takového mohlo přihodit), okamžitě by vás uvítal slovy:

To jsem rád, brachu, že tě vidím. Znáám pěkné místo hned tamhle naproti, kde čepují opravdu znamenitý mok.

Vyráží do světa s radostným pocitem uvolnění, že ošálil osud. Jenže osud se nedá jen tak snadno přelstít. Z důvodů zcela nevyzpytatelných a jedině jemu pochopitelných je dáno, že bude ode dneška důkladně sledován.

A opravdu. Jeho nitro je brzy zase rozbouřeno. Ovládá ho jediná myšlenka: - divoká lítost, že mohl propadnout tomu strašnému omylu, že se zpronevěřil své zásadě nevěřit ničemu, co vyjde z úst gestapáka. Zpozdile zapomněl, co každý, kdo zná gestapáky, dobře ví, že totiž nic, co tihle zběsilci vysloví, nesmí být pokládáno za víc než pustý nesmysl. Životním pravidlem všech solidních lidí má být ignorovat naprosto všechno, co nacisté tvrdí.

Brzy bere na sebe podobu harpunovaného vorvaně a rozechvěje se po celé délce obrovitého šedého těla, a pak se rychle zachmuří a jeho výraz natrvalo potemní a zůstává nepohnutý jako moře před bouří.

Srdce jako by mu svírala studená ruka. Najednou si připadá jako svině gadarenská, která dobře zná, co znamená řídit se po hlavě ze srázu. Chodí od ničeho k ničemu, jen aby zabil čas. Bloumá ulicemi. Barvy jsou ošumělejší a toulavé kočky se tváří zlověstněji a víc uličnický.

At' jde, kam jde, pořád ho obtěžuje představa, že se za nejbližším rohem vynoří gestapák s náramky připravenými k použití.

Jeho brada, už předtím dost pokleslá, padá ještě o několik čísel. Jeho řeči často mívají tento účinek na posluchače, asi jako po dvojitě dávce barbiturátu. Najednou mu zbývá jen schopenhauerovský pesimismus.

Co je to s tebou, Hyacinte? Vypadáš, jako by ti uletěly včely. – Podivuje se dívka, u níž nachází útočiště.

Do hostiny lásky, na níž si pochutnává její srdce, takže každým okamžikem hrozí zhoustnutím do podoby arabské gumy, sípavě doléhá jeho chladný hlas:

Máš před sebou, děvče, vyhaslého člověka, muže, jehož naděje vzala za své. – A dál sténá dutě jako by mluvil z vodovodního potrubí: - Nemáš někde po ruce náhodou špetku cyankali?

V jeho nové masce převládá nejprve strach, takže sebou cuká při každém náhlém hluku a s úděsnou jasností chápe pocity onoho sekáče Damokla, o němž slýchal od svých školních let. Jen oukradkem se k němu občas vplíží naděje. Stěží okouší tohoto životního chleba, aby se upevnila jeho sulcovitá páteř.

Ale copak tě to napadá? Počkej, udělám ti svíčkovou. . .

Jenže i svíčková, třeba i vylepšená cumberlandskou omáčkou, mu nyní chutná jako hnědá lepenka, namočená do oleje na šicí stroj, jenže je to poněkud vyšší kvalita hnědé lepenky.

Někdejší radostný výraz meditujiícího filosofa, oblažujícího nadšené účastníky akademických týdnů, se mrakovitě kaboní. Oči mu lezou z důlků, jako by chtěly každou chvíli vypadnout a rozkutálet se jako barevné kuličky. Brada mu klesá hluboko mezi ramena. Mít tak pár čísel šedivých vousů, nápadně by se podobal tváři zoufalého Senecy, poté, co si v římské lázni otevřel žíly.

S-s-s-, vyráží ze sebe jako uvolněná sifonová láhev. Ani netuší, jak přesvědčivě předvádí výstižnou imitaci ostré, přehřáté páry, unikající z prasklého potrubí.

Tváří se jako vycpaná sova v přírodovědném kabinetu, která kdysi symbolizovala moudrost. K planoucímu srdci elitního dominikána se pojednou prudce stáčí hadice střízlivého rozumu, až se otrásá jako pokropený kropič ve slavné grotesce bratří Marxových. Následuje pak příkladu šilhavého Bena Turpina a vyskočí z místa do metrové výše. Třebaže se onen oheň v jeho hrudi už dávno sesul v pouhou hromádku žižlavého uhlí, přičiňuje se o to, aby jejich řádové vztahy neklesly pod bod mrazu a nepřešly do tuhého skupenství, nýbrž aby se ubíraly cestou, připomínající osudy vychladlé skopové pečeně.

Sotva se provinciál dozvídá o jeho zasnoubení s olomouckou terciářkou, a o jeho odchodu do starokatolické církve, počíná si nejprve jako býk, do něhož znenadání píchne pikador. Vypadnou mu z rukou brýle a zuřivě zafuní. Z celého jeho zjevu je okamžitě patrné, jak neochotně vstřebává velmi drtivou zprávu. Oči jsou ty tam, přesněji řečeno v sloupě, kam jsou vrženy, a v místě, kde bývaly vlasy, se podle všeho zahnízd'ují vrabci. Jeho tvář se podobá, co nejvíc to jde tváří Jeremiáše, když upadá do prorockého vytržení. Po chvíli však nabývá vzezření, jímž připomíná hrocha zambezského, který se právě dozvídá, že jeho láska není opakována hrošicí, k níž chová city hlubší a vřelejší, než jsou city pouhé náklonnosti. Tehdy se mu vrací jazyk k běžnému používání, ale nehlaholí v duchu odkazu velkých věrozvěstů, nýbrž jen zahuhlá cosi hlubokým hlasem, nesoucím se odkudsi ze záhrobí. Má to sice oporu v Gebaurově Slovníku jazyka českého, nicméně v diplomatickém protokolu by to stěží obstálo, a v bratrském už vůbec. Lépe by to nedokázal ani tibetský mnich, loudící zvuky na několik metrů dlouhou troubu dungchen.

KRÁLOVSKÁ JÍZDA

Zvláštní rychlík uhání krajinou možná devadesát kilometrů v hodině. Mnohem rychleji než běžný mezinárodní expres PRAHA – PAŘÍŽ. A jak by ne, když má na všech návěstích VOLNO. Tahle zelená vlna se valí celým kontinentem jako předzvěst toho, že všechny brány budoucnosti jsou v tisícileté říši otevřeny.

Patrik pokojně prožívá královskou cestu svatého kříže, jak jí má vstípenou v myslí od Kempenského.

Zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj Krista. tato řeč se mnohým zdá tvrdou. Mnohem tvrději však bude znít ono poslední slovo: Pryč ode mne, zlořečení, do věčného ohně! Kdo totiž nyní rádi slyší slovo kříže a následují ho, nebudou se potom bát, že uslyší slova věčného zavržení. Toto znamení kříže bude na nebi, až Pán přijde soudit. Tehdy všichni služebníci kříže, kteří se v životě připodobnili k Ukřižovanému, přistoupí ke Kristu soudci s velikou důvěrou.

Tento mezinárodní expres má všude zelenou, ovšem na nádražích zásadně nestaví, dokonce ani ve velkých městech. Tam jen prosupí s tvářností podrážděného nosorožce. Každý z těch stovek rychlovlaků má přednost i před obrněným vlakem, a dokonce i před vojenským vlakem s nákladem nezbytných zásob na frontu. Žádná první třída, ani druhá, dokonce ani třetí, protože je docela beztřídní. Nákladní vlaky se zapečetěnými vagóny a okny s křížem jako mříží a plnými trní, ale bez růží. Naložené masy připomínají zmrzlé ledovce s odstávajícími rampouchy. Jsou ztuhlé za tepla, totiž ochromené hrůzou. Jenom

nečinně sledují, jak je strhuje strašný vír s podivným sykotem. Patrikovo tělo je sice ztuhlé, nicméně myslí i srdcem bezpečně proudí blahodárné a oblažující podněty uvízlé v paměti z osvědčené čtveřice knih:

Proč se bojíš brát kříž, kterým se jde do království? V kříži spása, v kříži život, v kříži ochrana před nepřáteli. V kříži vlévání nebeské lahody, v kříži síla mysli, v kříži duchovní radost.

V kříži soubor ctnosti, v kříži dokonalost svatosti. Není duši spásy ani naděje na věčný život než v kříži. Vezmi tedy svůj kříž a následuj Ježíše a půjdeš do věčného života.

Ježíš tě předchází, když si nese kříž a umírá pro tebe na kříži, abys také ty nesl svůj kříž a hleděl umírat na kříži. - Neboť jestliže spolu s ním zemřeš, budeš s ním také živ; a budeš-li společníkem v utrpení, budeš také společníkem slávy.

Karel Marx by se smíchy potrhla nad tím vlakem beztrždní a mezinárodní společnosti a spokojeně by si pak možná nad sklenkou sherry ve svém oblíbeném hostinci *Jack Straws Castle* ulevoval od plíc:

Poslední bitva vzplála, dejme se na pochod!

Internacionála je zítřka lidský rod.

Ano, to je ta revoluce, která je lokomotivou dějin! Správná revoluce je nepřetržitý řízený teror! - Zavýskl by šílený básník z Kremlu: - Hm, co na tom, že si to sviští úplně jiným směrem, než jsem původně zamýšlel, ale co – taky dobře, taky sláva.

Bát'uška Stalin si mne ruce a drmolí pod divoce rozevlátými fousy:

Charašó, germanskije tovarišči! Smert' jevream! Smert' christjaninam!

A radostně si kozáčkovitě poskočí po Kremlu, když si svižně pobrukuje internacionálu:

*Dost napásla se naši muky
vran, supů hejna kroužící,
rozptýlí den příští jich shluky,
věčně vzplá slunce zářící.*

Duci-duc! - Duci-duc! - Duci-duc! – Bez zastávek, jen lokomotiva si čas od času odfrkne a dopřeje doušek občerstvení. Jezdí ve dne, jezdí v noci. Jenže i tam, kde svítí slunce v pravé poledne, projíždějí tyto rychlíky s podivnou noční temnotou, protože si ji vezou sebou. Černé sukno potahuje každé město s drakem v sousedství, který polyká nejprve všechny místní princezny, později i selky a nakonec vezme zavděk i s pacholky a chasníky, až bude svět jaksepatří vylidněn a uvolní se dostatečný prostor pro čistou rasu.

Jak jsou ty vláčky ztotožněny se svým údělem! Uhání si to krajinou jen to fičí, komíny si zvesela odfukují bakule dýmu, ať už se pod kotlem topí antracitem nebo rašelinou, š-š-š-š-š!

Podívej se, Patriku, všechno závisí na kříži a všechno záleží v umírání; a není jiné cesty k životu a k pravému vnitřnímu pokoji, než cesta svatého kříže a každodenního umrtvování. Ať jdeš, kam chceš, můžeš hledat, cokoli bys chtěl, a nenajdeš cesty vyvýšenější nahoře ani bezpečnější cesty dole, než cestu svatého kříže. Zaříd' a uspořádej si všechno podle své vůle a podle svého rozumu, a nenajdeš nic, než to, že vždycky budeš musít něco trpět, ať rád, či nerad, a tak vždycky nalezneš kříž.

Okolním vzduchem vibruje *Badenweiler Marsch*, aby dodával všemu úsilí tu pravou šťávu:

Vaterland, hör' deiner Söhne Schwur:

Nimmer zurück!

Vorwärts den Blick!

Herzen empor! . . .

Hakenkreuz leuchtet vom Fels zum Meer.

Brüder, ans Werk, dem Führer treu!

Konečně cílová stanice pro konečné řešení stěžejní otázky této rozchrchlané doby, která se zdá, že se vymyká Pánu Bohu z jeho původního plánu.

AUFSTEIGEN! SCHNELL!

Někdy budeš opuštěn od Boha, někdy budeš zakoušet nepříjemnosti od bližního; a co víc: často sám sobě budeš na obtíž. Přitom pak se žádným prostředkem nebo potěšením nebudeš moci od toho osvobodit nebo si ulehčit, ale dokud Bůh bude chtít, musíš to snášet. Bůh ovšem chce, aby ses naučil snášet trápení bez útěchy, a aby ses mu úplně podřídil a skrze trápení se stal pokornějším.

Nikdo nedovede tak srdečně cítit Kristovo utrpení jako ten, kdo musel trpět podobné věci.

Kříž je tedy vždycky připraven a kdekoli tě očekává. Nemůžeš mu utéci, kamkoliv by ses obrátil. Kamkoli přijdeš, neseš sebou sám sebe, a vždycky nalezneš sebe samého. Obrat se nahoru, obrat se dolů, obrat se ven, obrat se dovnitř: i v tom všem najdeš kříž. A všude musíš zachovávat trpělivost, chceš-li mít vnitřní pokoj a zasloužit si věčnou korunu.

Konečně i vlaky si dopřejí pokoj a uvolnění před bránou do nového světa s nápisem řvoucím do starého světa:

ARBEIT MACHT FREI

Zdá se, že s tím dost rezonuje hrdá píseň fanatického budovatele komunistické utopie:

*Ta práce, matka pokroku
a s ní armáda otroků
jde hájit svoji čest. . .*

Aspoň že se tady tak dobře topí! – Vtipkuje někdo v davu tváří v tvář mohutným komínům, chrlicím chuchvalce černého kouře. Hlas se mu láme v jakémsi zabublání v odpadní rouře od vodovodu. Smutný odlesk úsměvu se rychle poněkud zakřivuje, a zdaleka to není až někde v nekonečnu. To se Patrikovi stát nemůže, protože jeho srdce se rozehrívá jiným žářem.

Jestliže rád neseš kříž, ponese tě on a dovede tě k žádoucímu konci, kde totiž bude konec utrpení, ačkoli to nebude zde. Jestliže jej však neseš nerad, sám si nakládáš břímě a působíš si větší těžkost. A přesto jej musíš snášet. Jestliže odvrhneš jeden kříž, jistě najdeš jiný, a možná těžší.

Myslíš snad, že ujdeš tomu, čemu se nemůže vyhnout žádný smrtelník? Který svatý na světě byl bez kříže a bez trápení? Přece ani Ježíš Kristus, náš Pán, ani jednu hodinu nebyl bez bolesti utrpení, dokud žil na zemi. Musel trpět a vstát z mrtvých a tak vejít do své slávy. Proč bys tedy měl tedy hledat jinou cestu než tuto královskou cestu, která je cesta svatého kříže?

Zdá se, že tříděný odpad není jen záležitost posledních časů. Už tady se všechno třídí nejlépe, když to má předepsanou Davidovi hvězdu. Jinak se ovšem sleduje stáří, pohlaví, tělesná zdatnost a další znaky.

Ženy na jednu stranu, muži na druhou!

Důvěřuj, ale prověřuj! – Říká velká strana: A tak novou várku říšského odpadu obhlídí figurka s uniformou SS-Obersturmbannführera. Masky sice postrádá jakýkoli smyslům dostupný výraz, ale srdce prý má ze zlata – jenom ho vykopat. Ó, jak by se mnozí ochotně přičinili! Obloustlý čtyřicátník Rudolf Höss ustaraně obšlapuje neustávající bezjablečný štrúdl, valící se z vlaků. S touhle housenkou má větší starosti než Mičurin s obalečem jablečným. Zdá se, že bystře obzírá celý provoz ostřížím zrakem. I ten nejnaivnější čtenář rodokapsů se neubrání častému uvažování, jak to asi dělají takoví vrahouni, že se úplně nerozsypou, když plánují další krkolomnou akci. Nejhorší pro ně bývá, jak se zbavit důkazů, aby se dalo tvrdit, že se vlastně vůbec nic nestalo. Nerudovský námět *Kam s ním?* nabývá v otázce mrtvolý stěžejního významu.

Příchozí si možná pár okamžiků lámou hlavu nad tím, kvůli čemu ty ostře řezané rysy řvouna, trýznícího povely přes amplión jejich bubínky a kovadlinky, tak blednou, tuhnou a současně se rozplizávají, takže splývají se zakouřeným ovzduším. Ještě chvíli se přemýšlivě škrábe na bradě, připomínající vynořenou část ledovce, a toto škrábání vyluzuje před amplión praskavý zvuk divočáka, prodírajícího se mlázím. Pak se vytrácí. Velitel si to všechno přece jen tolik nepřipouští, protože pokaždé najde konečné řešení pro sebe na dně několika lahví vodky.

Teprve nyní se naplno rozbíhá běžný provoz, když velitel chraplavě odfukuje div, že mu peřina neulétne, a velení tábora se ujímá Fritsch. Vypadá jako by ho narychlo vycpal nějaký lajdácký preparátor. Celým areálem se rozeznívá dorážející štěkot vyhlášené *Buldočí hlavy*. Takové malé pivo s velkou pěnou, napruděný skřet, který mopslikovitě poskakuje kolem transportů a počíná si jako by očmuchával drny s možným výskytem myši, načež šikanuje každého na potkání. Pokaždé se napřed dlouho shlíží v zrcadle ve svém pokoji, jako by vždy myslel na to, že nechce vypadat jako pes. Možná, že proti psům nic nemá, jen tak nechce vypadat, ale spíš vůbec nemá rád psy. Sám připomíná ten exemplář psů, jaký se zdržuje na rozích ulic a štěká koutkem huby. Tento druh psů mívá záznam v policejním rejstříku. Říkává se, že s jídlem roste chuť. Sotva se zbaví jha nadřízeného Hösse, tak nejenže se nevrací do obvyklého stavu poklidné podřimlosti, ale počíná si zrovna naopak. Horečně baží po další příležitosti. Jakmile okusil chuť krve, chce víc. Ušlápnutí pucfleci a podpantofloví manželci, kteří se náhle vyšvihnou, se často chovají právě tímto způsobem.

Pouhý pohled na Patrikův povznesený výraz připomínající sefarína, nastoupeného ke zpěvu *Hosana!*, provokuje *Buldočí hlavu* k nezdrženlivé výbojnosti.

Pfarrer? Pater? – Ječí maska z železné helmy, pod níž se balkónovitě vysouvá brada jako lžice bagru, na Patrika s probleskujícími zbytky tonzury.

Nein, einer Diakon, odpovídá.

Hrrmr! – Ani ryba, ani pták. K židům! Blok pět.

Tak se uprostřed vyřazeného stotísicového říšského odpadu nachází v právě dokončeném bloku číslo pět jedna pryčna pro Patrika. Až na konci měsíce nachází toto číslo 23150 příležitost napsat o sobě zprávu domů:

Dorazil jsem 21.listopadu 1941. Jsem zdravý a cítím se dobře, což přeji také vám všem. Těším se velice na vaši první odpověď - pospěšte si. Ve svém povolání se utvrzuji stále více. Myslete na mne v modlitbách, ani já se nepřestávám modlit za vás. Pozdravuji všechny drahé bratry, jakož i moje rodiče a příbuzné.

A šup s tím do obálky potištené nápísem:

KONCENTRAČNÍ TÁBOR OSVĚTIM - SMĚRNICE

- 1) KAŽDÝ ZAJIŠTĚNÝ SMÍ OD SVÝCH BLÍZKÝCH ...
- 2) POSÍLÁNÍ PENĚZ JE DOVOLENO.
- 3) JE NUTNÉ DBÁT NA TO, ABY ..
- 4) ČASOPISY JSOU DOVOLENY. MUSEJÍ VŠAK BÝT OBJEDNÁVÁNY JENOM POŠTOVNÍM ÚRADEM K.T. OSVĚTIM.
- 5) POSÍLÁNÍ BALÍČKŮ NENÍ DOVOLENO, PROTOŽE ZAJIŠTĚNÍ SI MOHOU KOUPIV VŠECHNO V TÁBOŘE.
- 6) ŽÁDOSTI O PROPUŠTĚNÍ ZE ZAJIŠTĚNÍ NEMAJÍ SMYSL.
- 7) POVOLENÍ K HOVORŮM NEBO NÁVŠTĚVÁM SE ZAJIŠTĚNÝMI NENÍ DOVOLENO.

VELITEL TÁBORA

Den po dni, hodina po hodině. Vstávat! SCHNELL! SCHNELL!

Sírové doly nepočkají. Normální horníci pracují v maskách dvě hodiny denně, ale vězni bez masek šest hodin denně.

Bez toho se tady neobejdeš, - ukazuje mu nějaký dobrák roušku, - jinak rychle oslepneš.

Vynořuje tu chlupatý kaktus s přerostlou křtící. Tak se Patrikova tonzura se brzy ztrácí v hadrové roušce, přetažené přes oči.

Křest'an?

Mlčky přikyvuje.

Nejhorší je bunkr jedenáct, dřívější třináctka. Tam se rychle vyléčí nezdravá obezita. Hladomorna. Jenže teď už je pár měsíců z toho bunkru chrám.

Chrám?

Od smrti kněze Maxmiliána Kolbe. Šel tam dobrovolně za otce rodiny, který byl vybrán kvůli útěku nějakého vězně. Tehdy se dlouho ozýval z jedenáctky zpěv k oslavě Boží. Asi po dvou týdnech přestal. Od té doby *Buldočí hlava*, zastupující velitele lágru, běsní jako by dostal vzteklinu.

Neboj se, bratře, těší ho Patrik, - neseme kříž s Pánem Ježíšem, - a už má v ústech **Kempenského**: *Celý Kristův život je křížem a mučednictvím: a ty bys vyhledával radosti a odpočinek? Bloudíš, bloudíš, hledáš-li něco jiného než snášet soužení, protože celý tento smrtelný život je plný rozličné bídy a kříži obklopený. A čím výše kdo duchovně pokročil, tím těžší kříže často nalezne.*

Přece však takový člověk tak rozmanitě soužený není bez ulehčujícího potěšení, protože cítí, že nabývá veliký užitek z trpělivého snášení svého kříže. Když se mu dobrovolně poddává, všechno břímě soužení se obrací v důvěru, že ho Bůh potěší.

RACH!! - Odštípne se mohutný balvan sírové rudy pod úderem krompáče. Je toho plný vozík, až se naklání. Pak společně s očima zakrytýma tlačí naslepo vozík k výtahové šachtě. Jen co se vydýchá, pokračuje Patrik pološeptem s bobří vytrvalostí:

A čím víc bývá tělo skličováno bolestmi, tím hojněji bývá duch posilován vnitřní milostí. Stává se, že někdy dochází takové posily z vyprošovaného trápení a potíží pro lásku srovnalosti s křížem Kristovým, takže se zdráhá být bez bolesti a trápení. Je totiž přesvědčen, že je Bohu tím příjemnější, čím více a čím těžší věci dovede pro něho snášet.

Není to lidská ctnost, nýbrž Kristova milost, která dokáže v křehkém těle tolik, že to samé, čeho se přirozeně vždycky děsí a obává, podstupuje a oblibuje si z horlivosti ducha. Potom -

Uprostřed nažloutlé mlhy, stmavené ještě víc odporou rouškou přes oči, se ocitá na dosah dozorce.

Ždunch! - Proletí celým vyčerpaným tělem mohutný otřes, jako by potkal slona v buši. Všechny hvězdičky se Patrikovi rozsypou před očima, až se ulekne, jestli od nich nechytne síra. Odpadá od stranou vozíku jako hruška hnilička. Dalších několik ždunchanců ho na pár okamžiků docela ochromuje, takže zůstává ležet na dně dolu. Nějakou dobu se zdá, že už tvoří novou sloj sírové rudy. Dolem se rozléhá řev:

Verdammtter Schweinehund, schon die ging ein Spiritus!

Potom doléhají rány, jako když se sypou brambory. Kdekdo to slyší, ale nikdo nemůže pohnout ani prstem, že by si vzal jednu, třeba jen syrovou. Nikdo ani nedutá, a kdo zadutá, rychle dodutá, nejspíš na jedenáctce.

Po chvíli ten šrum utichá, vězeň zůstává přibit k zemi. Pak se přece pohne a nezmarovitě se zvedá.

Když se dostane k ostatním vystrašeným vězňům, šepotavým hlasem je uklidňuje:

To nic, bratři. Nic se neděje.

Bestie nacistická! – Zasyčí někdo, když je nácek z doslechu.

Nemějme mu to za zlé, - ozývá se Patrik: - Dělá to ze strachu a ze zoufalství. Ubožák. Nezná nic jiného, než drill a zase drill.

Ubožák? Jakýpak ubožák? My jsme ubožáci!

Tohle už není pro člověka. To je nad lidské síly. – Zahýká kdosi oslovitě.

Když vidí ty zmatené a udivené oči, pokračuje Patrik tam, kde předtím skončil, jak mu to dovolují úryvky vzpomínek na Kempenského:

Dobře vím, bratři, že to není věc lidské přirozenosti nést kříž, milovat kříž, trestat tělo a uvádět je do podřízenosti; vyhýbat se světskému uznání, ochotně snášet pohanění, pohrdat sám sebou a přát si pohrdání, trpělivě snášet jakákoli protivenství se škodami a nebažit po žádném blahobytu na tomto světě. Jestliže se upínáš jen k sobě samému, nic takového sám od sebe nedokážeš.

Jestliže však spoléháš na Pána, obdržíš z nebe statečnost, a svět i tělo budou poddány tvému panství. Dokonce ani nepřítelé - d'ábla se nebudeš bát, když budeš ozbrojen vírou a poznamenán Kristovým křížem.

Nebud' labuť! Nevykládej nikomu takové bajky, že sis přál, aby tě ten nácek takhle dokopal. Seš padlej na hlavu? – Namítá kdosi, čekající právě na prázdný vozík.

Sám od sebe asi těžko, - uznává Patrik, - ale s pomocí Boží je to jiné.

Jaképak?

Jako Kristův služebník.

Jakto?

Odhodlej se jako Kristův věrný a dobrý služebník ke statečnému nesení kříže svého Pána, kvůli tobě z lásky ukřižovaného. Připrav se na snášení mnohých těžkostí a nejrůznějších ústrků v tomto bídném životě. Protože tak ti bude dobře, kdekoli budeš. Musí to tak být a není žádný jiný prostředek, jak ujit trápení zlých a bolestí, než abys sám sebe snášel.

Pij s oddaností kalich Páně, chceš-li si být jeho přítelem a mít s ním podíl. Potěšení zanechej Bohu, ať s nimi naloží podle jeho libosti. Ty se však dej na snášení útrap a pokládej si je za největší potěšení, neboť utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, která se na nás zjeví a kterou by sis nemohl právem zasloužit, i kdybys třeba sám jediný mohl všecka ta trápení snášet.

Nedělej z nás větší voly, než jsme! Kdyby byl nějaký Pánbůh, měl by hlavně pořádně zamávat s těmi nacisty! - Syčí hadovitě jakýsi neznaboh: - Hlavně nikomu nevykládej, že ti to tady jde k duhu. Jinak si každý musí myslet, že jsi úplný cvok!

Nesud' me a nebudeme souzeni, říká Patrik a dodává, jak si vzpomíná z Kempenského: Když dospěješ k tomu, že ti bude souzení sladké a pro Krista příjemné, tehdy měj za to, že jsi v dobrém stavu, neboť jsi našel ráj na zemi.

Dokud je ti zatěžko trpět a snažíš se vyhýbat utrpení, potud také ti bude, zle a všude tě bude následovat útek před trápením.

Pěkný ráj na zemi, - ulevuje si soudruh: - uprostřed těchto sirných výparů, a když vylezeme navrch, abychom se nadejchali čerstvého vzduchu, budem dejchat smrad z komínů od krematoria.

Odhodláš-li se být tím, čím máš být, totiž člověkem trpícím a umírajícím, brzy ti bude lépe a nalezneš pokoj.

Kdybys třeba byl s Pavlem vytržen až do třetího nebe, nebudeš mít pro to jistoty, že bys nic zlého nemusil snášet. Já, praví Ježíš, mu ukáži, jak mnoho musí trpět pro mé jméno.

Nezbývá ti tedy než trpět, chceš-li Ježíše milovat a jemu ustavičně sloužit.

Kéž bys byl hoden trpět něco pro jméno Ježíšovo! Jak veliká sláva by tě očekávala, jak by všichni svatí Boží plesali, jak krásný příklad bys také dal svým bližním! Neboť všichni trpělivost doporučují, ačkoli málokdo chce trpět. Právem bys měl rád něco málo pro Krista trpět, když mnoho lidí těžší věci trpí pro svět.

Ty blbče katolickej, ty na mě ještě bude svolávat nějaký další průšvih od nácků? – Ohání se jeden ze soudruhů pěstí. Moc nechybí a byl by Patrik utržil nějaké další rány, tentokrát od spoluvězňů:

Děším se, že jednou půjde světem nějaký tobě podobný křesťanský magor a bude vytrubovat, že to tady v Osvětimi není tak strašné, a místo aby odsoudil tyhle nacistické stvůry, tak je ještě vezme na milost. Copak jsi, mladej, z toho všeho utrpení úplně zcvoknul?

Ale bratříčku, pamatuj, že od narození jsme všichni ukřižováni do utrpení. A můžeme to snášet jako lotr po levici Páně nebo lotr po pravici. Bud' si jist, že musíš vést život umírající. A čím více sám sobě umíráš, tím více začínáš žít pro Boha. Nikdo není schopen pochopit nebeské věci, pokud se poslušně neodhodlá nést pro Krista věci sobě odporové. Nic není Bohu příjemnější a nic není pro tebe na tomto světě spasitelnější, než ochotně pro Krista trpět.

A kdyby sis měl vybrat, měl by sis raději přát trpět pro Krista nesnáze, než okoušet mnohá potěšení. Tak bys byl Kristu podobnější a se všemi svatými srovnalejší. Naše zásluha a duchovní prospěch našeho stavu nespočívá ve mnoha lahodách a potěšeních, nýbrž spíše ve snášení velikých těžkostí a soužení.

Nesmysl! Nevěřím, že Kristus je spasitelem světa, - namítá rabín: - a leze mi na nervy, když tady někdo tvrdí, že tohle vyhlazování nás – židů, není tak strašné, a že je snad na místě –

Nic takového netvrdím, - ale jenom to, že mi vyhovuje být v tomto strašném postavení spolu s vámi, a třeba jít i před vámi.

To se ti brzy může stát, ty jelimane!

Kdyby pro naši spásu bylo něco lepšího a užitečnějšího než trpět, Kristus by to byl slovem i příkladem ukázal. Jenže on své učedníky i všechny další, jasně napomíná k nesení kříže, když říká: Chce-li kdo za mnou přijít, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne. Jedině skrze mnohá trápení musíme vcházet do Božího království.

Při návratu z dolů se tělo tiskne k tělu, jedno ke druhému, až všichni tvoří skoro jednolitě těleso, provázené černými stíny se samopaly. Pára vychází z úst a dech jednoho se očividně mísí s dechem ostatních. Zuby jektají jako velikonoční řečtačka, protože tento leden ve dvačtyřicátém je zima hromsky tuhá. Mrzne, až praští, zkrátka tahle zima je samec. A co to těleso? Je to samec nebo samička? Ani jedno, ani druhé. To by se nebožtík Brehm podivil! Jedinec nebo celek? Kde končí jedinec a začíná celek? Možná, že právě všichni srůstají v jeden nový organismus, jak si to představuje Teilhard de Chardin. Jen málokterá mysl se upíná jinam než k přístřeší v baráku pátého bloku. Malá Terezička zanechává ve svých *Dějínách duše* důvěrný vzkaz pro Patrika, že totiž svěťice trpí mrazem a ráda to podstupuje pro Krista. Nejdrsnějším tělesným mrtvením na Karmelu bylo Terezii postrádání ohně. Snadno si představit, kolik vytrpěla při studeném podnebí Normandie a velké vlhkosti Lisieux.

Když bylo zvlášť zima a ona po celý den mrzla, chodívala po Jitřní na několik minut do společné místnosti, aby se trošku ohřála, neboť byla celá zkrěhlá. Když se však vracela do cely, musela jít otevřeným, asi 50 m dlouhým loubím, a ostatek cesty po schodech a po ledových chodbách jí odňal tu trošku tepla, již právě tak namáhavě nabyla. Není tedy divu, že když pak ulehla na slamník a zahalila se dvěma chudičkými přikrývkami, nemohla dlouho usnout. Chvějíc se zimou nespala mnohdy celou noc. Kdyby se byla o tom hned z počátku zmínila novicmistrové, bylo by se jí ihned pomohlo. Ona však chtěla i toto tvrdé umrtvování tiše snášet a teprve na smrtelné posteli se k němu přiznala do-jemnými slovy: „Tělesně jsem v klášteře zkusila nejvíce zimou; působila mi taková muka, že bych byla téměř zemřela.“

Nummer 23150! Zítřa se stěhuješ do bloku deset! – Zachrčí temnota bez tváře, ale zato s plechovou přílbou, sotvaže se Patrik ocitá pod střechou.

Tam si užiješ, mladej, - šklebí se soudruh. - Dělej se tam lékařský pokusy.

Nestraš ho! Doktor Klauberg je už dávno marod z těch pokusů.

Pchá – ale má tam toho nového obrsta, doktora Mengela – Anděla smrti!

Hm – oddechuje Patrik a v duchu si připomíná: - tak to už se blížím smutně proslulé jedenáctce.

Třaslavá ruka smolí skoro poslepu uprostřed noci zprávu do Olomouce, aby znali jeho novou adresu:

Jsem zdráv a spokojen, což přeji i Vám. Objímám Vás všechny a zůstávám v Božích rukou.

Ještě za tmy se barák pět otrásá řevem *Buldočí hlavy*:

Schnell! Schnell!

Vězeň 23150 - Franz Kuzela – to ale není žid! – Ozývá se jakási maska a ukazuje na zarostlého Patrika v hadrech, postrádajících Davidovu hvězdu.

Pchá! Patří k nim! – Špagát! Zády k sobě! Nachystáme doktorovi překvapení.

Překvapení?

Židokřesťanský siamský dvojče! Chachachá!!!

Než se Patrik nadá, záda se tisknou zádům a už je připoután k nové polovičce se žlutou hvězdou.

Tak a teď fofrem do bloku deset! Schnell! SCHNELL! SCHNELL!

Prapodivné zvíře se potácí osvětlimským nádvořím – čtyřnohá bytost se čtyřmi chapadly pobíhá z místa na místo jako zmatený brouk, na kterého prudce dopadlo ostré světlo. Z jedné strany to má tvář vyplašeného žida s orlím nosem, z druhé strany tvář s průzračnými očima, nyní rozevřenými doširoka. Záda k sobě těsně přilepená, jak je poutá provaz.

Schnell! SCHNELL! SCHNELL!

Bíč se svistem prohání vzduchem. Čtyřnohá maškara uskakuje z místa na místo. Kdo sleduje tohle jízdu králů s odstupem – nejlépe ze suchého kabátu zpoza okna baráku, posilněn několika doušky vodky, může se potřhat smíchy z této žertovné kratochvíle a lochneskovité povyražení v těchto zatuchlých poměrech. Nicméně pro toho, kdo to prožívá na vlastní kůži, je promoklý na kost, a na tuto zmoklou mátohu se zvolna nalepují vločky padajícího sněhu, je to víc než černý humor. Zkrátka to nelechtá.

Kdopak v tuhle chvíli chápe smutek a opuštěnost mistra? Skutečný mistr neváhá předvést své umění ani tehdy, když je hlediště úplně prázdné.

To se doktor podiví, jaký jsme mu našli siamský dvojčata! - Dvojčata ho přece náramně zajímají. Chachacháááá!!

To, co následuje, působí tak trochu jako ona vrcholná scéna v Psu baskervillském. Ňafání a pleskot pacek jsou čím dál hlasitější, a pak se najednou ze tmy vynořuje buldočí ksicht, ženoucí před sebou káčovitě se vrtící čtyřnohou maškaru, aby dal najevo, jak oceňuje ukončení usedlého života, který v posledních dnech vede v sirných dolech. Vypadá na to, že by ve stejném tempu s přehledem zvládl dalších padesát kilometrů. Když ale uvidí doktora ve dveřích, přibrzdí. Buldočí hlava se zastavuje, a větří, pokud to zvládá její signální soustava. Je to podmíněný reflex nebo nepodmíněný? - Dumal by velký psycholog I.P.Pavlov.

No, snad tenhle doktůrek nebude zlobit pro malý žertík. Konečně, nic to nestojí, než tenhle vypečený párek.

Když mu potom doléhá k čumáku známý pach karbolu, vanoucí z bloku deset, vkládá celou svoji duši do extatického výkřiku:

Tady to máte, doktore!

Pestře vymustrovaný brouk se lochneskovitě sune blátem, škobrtá a znovu tápavě vstává. Konečně se dopotácí do desítky, kde se maškara v červenohnědém provedení ukazuje v plném světle.

Ještě pořád si to pochvaluješ, Franto? Pořád těm náckům všechno odpouštíš? – Syčí mu kdosi hadovitě za zády.

No, nelechtá to. – Uznává Kužela, ale srdce se mu povznáší slovy Axela Munthea: *Svatý František nikdy nikoho nesoudil, odpouštěl pouze jako sám Kristus, který klade svou ruku do jeho dlaně, jako by byl jeho bratr. Svátý František nevchází často do Soudní Síně, v níž se brzy octneš, není tam rád viděn. Mnozí mučedníci a svatí mu závidí jeho svatá stigmata a nebeským Vévodům v nádherných hávech, vyšívány zlatem a drahokamy, je jaksi trapně, když se mezi nimi objeví „Il Poverello“ ve své roztrhané a dlouhým užíváním ošumělé kutně. Madonna ji sice neustále spravuje a čistí, ale říká, že je marné mu dát novou kutnu, že by ji ihned někomu daroval.*

Dlouho však v tomto rozpoložení nezůstává. Všudypřítomní donašeči fungují ve všech režimech se spolehlivostí spirochety pallidy. Zvěrstva, páchaná nacisty, se umocňují úslužnou příčinlivostí místních podlézavců a udavačů. A tak díky bezpočtu práskačů vědí nacisté o svých věznicích kdeco. A nyní právě Kužela je tolik provokuje. Čím? Svým pokorným zjevem a pokojným počínáním. Kdepak jsou asi meze jeho nervů? Kdy mu konečně ujedou nervy?

Zkoušet a zase zkoušet! Taková je zásada experimentální vědy. - Tvrdí doktor Mengele.

Schweinehund! Vždyť horečkou úplně hoří! At' od něj něco nechytíme!

Ochlad'te ho venku!

Kuzela, zieh weg 'raus!

Poslušně vychází z bloku ven tak, jak je, třebaže únorová teplota venku je hluboko pod bodem mrazu.

Nenecháme ho přece uhořet! – Chechtá se maska zpod nacistické helmy.

A už sebou škubne a vlní se hadice, jak s ní cuká nápor prudké vody. V mžiku vyráží proud a hadice ho vede k bytosti, která už dávno postrádá podoby i krásy.

Proud vody ho zaplavuje a místy na něm zrovna namrzá. Několikrát mu podráží nohy, kácí se, ale pokaždé se z bláta zvedá. Až posléze zůstává na hromadě, a proud vody ho zaplavuje, takže na něm namrzá ledová skořápka.

Zasněžená hromada však přesto jasně svítí očima do tmy. Utrpením se mu bystří smysly. Naplno si uvědomuje, že během této rozverně kratochvíle noc nejen potemněla, ale také dost ochládla a navlhla. V takové situaci, kdy každá nacistická veličina matně vzpomíná, kde že to má skrytou tobolku s dávkou cyankali pro případ krajní nouze, Patrik chválí Pána:

Něžná noc. Jak netušeně a překvapivě si se mnou pohráváš, můj Pane. Divina comedia.

Uklidit to svinstvo! Schnell! SCHNELL! – Ozývá se zuřivý štěkot *Buldočí hlavy*.

Těžkým krokem se potácí do bloku, podpíraný kýmsi neznámým. Občas tiše zasténá, jako by ho něco bodlo. Zdá se mu, že se ho snaží překousnout žralok, což je věc vždycky krajně nepříjemná. Cosi ho ale pořád pozvedá a dává mu nadlidskou sílu vydržet bolest. Je to tak mocné, že má nutkání pustit se snad do bujarého tance jako kdysi král David kolem posvátné archy, a kdyby byl měl po ruce růže, je víc než pravděpodobné, že by je sypal na nádvoří udusané každodenními nástupy. Ten, který zpytuje srdce i ledví, dobře slyší jeho šepotavou chválu mučedníků:

*Kristově věčné milosti
a mučedníků vítězství,*

*zpívejme s vděčnou radostí,
ať chvála po zásluze zní.*

*Přemohli hrozby ranami,
nedbali údů hynoucích,
až svaté smrti branami
vešli do slastí kynoucích.*

*Jdou mučedníci do ohně
a divým šelmám pod zuby,
hoří co živé pochodně,
však duši kat jim nezhubí.*

*Vnitřnosti v mukách vyhřezly,
vyzrál již svaté krve plod,
však neochvějně vše snesli
v myšlence na věčný život.*

*Vykupiteli, slyš zvuk chval,
do družiny mučedníků
prosící sluhy bys přijal,
až na věčné věky věků.*

Odpadní stoka bloku deset je ucpána, Herr Kommandant. - Ozývá se v ranním hlášení.

No a co? Mám snad štěknout? Mám vám tam vlézt a vyčistit vám to, nebo co?! – Rozčiluje se Palitsch, pobočník velitele Fritsche. – Ať si to ti špinavci vyčistí sami, když to tak zaneřádili! Někdo se tam musí potopit a vyčistit to.

Mladej zvládne tohle žankování jako malinu. - Ozývá se místní kápo a ukazuje na Kuželu.

Hlavně ho dobře přivažte. Kdyby se v tom utopil, tak to bude ještě víc ucpaný!

Provazem omotán spouští se do hluboké močůvkové jímky, pokaždé se ponořuje na patnáct vteřin. Poprvé, podruhé, a znovu a zas a zas a znovu a zas - uprostřed zapáchající ledové tůně. Konečně se to daří.

Hladina klesá! - Už to odtéká!

Lano se napíná a vytahuje ven obětavce. Zmáčený močůvkou a lejny je vytažen na světlo Boží. Vlasy a vousy zplihlé a v plandajících mokřích hadrech se potácí ven jako strašidlo cantervillské. Příšerně páchne, až před ním všichni uskakují stranou.

Böhmischer Drecksau! Schweinehund! – Vzteká se dozorce a spěšně vytahuje zátku od láhve s vodkou, pořádně si přihne, a po krátké chvíli, kdy se mu protáčejí panenky a vypadá, jako by do něho udeřil hrom, se zdá, že se mu trochu ulevuje. Zápachem stažené rysy se uvolňují, dokonce se mu i daří sundat ruku z temene hlavy, kam ji podložil, aby mu neupadla. Načež zaječí s pronikavostí parní píšťaly:

Ať se trochu opláchne!

Hadice s vodou uprostřed vězenského dvora, kde mrzne, až praští, smývá z Patrika nános kalu. Potácivě se vrací do bloku.

Ecce homo! – Šeptá zasvěcenec.

Už když je jeho tělo zasaženo tím strašným přívalem, chytá se podávané mateřské ruky. Ústa umlčená bílou růží vydechují neslyšná slova:

Jaká líbezná vůně obklopuje naši Královnu!

Ještě se, chudák, ve svém srdci omlouvá: Odpusť, má Paní, nechci být jen jak Edgar Alan Poe, že bych jen formálním slovíčkařením s Lenorou brnkal na city. V útržcích svého dechu duchovně oslavuje Matku Boží:

*Maria krásná růže
a vlahý vánek tíše
Pomáhá Matce
Spi dítě sladce*

*kolébá Ježiška
šelestem svým jej hýčká
ptáče zpěvem celý den.
spinkej jen*

*Usměv tvůj sladký
na hrud' své Matky
Spi dítě sladce*

*sladší je když sladce spíš
přivine hlavu, tvá to skryš
spinkej jen.*

*Pomáhá matce ptáček
zpěvem den co den
spi sladce děcko
spinkej jen . . .*

Tvář zarostlá vousy připomíná ohnivý keř v jednom plameni.

Má třesavku!

Herr Doktor Mengele, hier haben sie nächsten den Kunden.

Hauptsturmführer! - Okřikne ho zdatný čtyřicátník v uniformě, čišící novotou. Nevypadá na to, že má dva doktoráty – z medicíny a z filosofie. Zato si náramně zakládá na své kapitánské uniformě, kterou si vysloužil na ruské frontě, když zachytil první kulku – dost možná z vlastní pistole. Vzápětí se však uklidňuje.

Řečený *Anděl smrti* rozhodně nepatří k lidem, kteří pohotově objeví humornou stránku věci. Přesto bývá dost často v zajetí jaroosti, pokud vezmeme v úvahu mínění slovuťného Eugena Kadeřávka, že se na psychiatrii vyskytují blázni tupí a jaří. Tehdy vydává táhlé a zajímavé zvuky, připomínající vytí kojota v prérii. Nyní jsou však jeho nízké vášně poněkud ztlumeny zvědavostí na novou oběť jeho pokusů. Prosazuje svou vůli ve výzkumné desítce tvrdošijně a úporně jako zácpa, následkem čehož vzbuzuje u ostatních představu zosobněné generální ucpávky.

Není stavěn na velký spěch a rychlost, s jakou vystartovává ze svého kutlochu a přeletí chodbu, ho přivádí do stavu, kdy může za nejbližším rohem lapat po dechu jako vyčerpaný tuleň. Pak s povzdechem vrhne oči v sloup, načež se rozpomene na čtyřnohou obludu, zpatlanou ze dvou bývalých představitelů ras pro říši docela nezajímavých. Při tom jaksi přechází do pevného skupenství skoro na způsob kostky mraženého špenátu.

Podívaná, jaká se naskytuje jeho čivám, by dokázala umrtvit muže zdatnějšího, než je doktor Mengele. Zprvu se zdráhá uvěřit očním bulvám. Pak mu zvolna dochází poznání, že to, co vidí, není jen plod rozhárané obraznosti. Toto nevidané dějství se skutečně odehrává před jeho očima. Syčivě do sebe saje vzduch, jako by chtěl i tyto čivy přesvědčit o pravdivosti nové vůně tohoto okamžiku. Jako by i chuťové buňky toužily být přesvědčeny, že nejen ucho neslyšelo a oko nevidělo, ale ani nos necítil, ba ani jazyk neokusil to, co je připraveno pro ty, kdo jsou tady nejvíce zkoušeni. Jazyk mu vyskakuje ven a znovu se smršťuje se dovnitř jako nějaký oživený plunžr z čerpadla. Očividně napíná svůj mozek do té míry, že by všechny zainteresované konkurenční léčebny pro choromyslné usilovně soutěžily o nového pacienta.

Načež předvádí překvapivý výtrysk síly domnělého árijského nadsamce, jež vyvine člověk jen v mezní situaci. Je to mrštný výskok, připomínající nadšený pokus laického krasobruslaře o trojitý Axelpaulzen bez ledu. Tímto neobvyklým počinem připomíná postavu šilhavého Bena Turpina, slavného v dobách, kdy nemá hollywoodská groteska byla králem.

Současně vyráží výkřik plný údivu. Není nic trpčícího pro badatele, než když shledá, že se naskýtá malá nepředvídatelná nehoda, která dělá čáru přes všechny jeho výzkumné hypotézy. Jenže i rychlonohý Achilleus má svou patu.

Jak se ten akční příběh rozvíjí, komentář *Anděla smrti* je jadrnější a zemitější, a když vyvrcholí, zařve, že div nepopraskají tabulky oken bloku deset. To zařvání zní tak nějak jako *Mord!*, jako kdyby se to bylo rozbíhalo na *Mordsethadra!*, ale právě včas dochází k připomenutí čerstvého postavení novopečeného kapitána.

Ja-ja, - pokyvuje výkvět árijské rasy hlavou zvíci zánovní štetky od záchodu ulíznuté dozadu nánosem brilantiny. Otevřená hlava *Anděla smrti* však bývá zapokličkována plácačkou Hauptsturmführera, snad aby za sebou netrousila piliny. Jestliže tohle patří mezi elitu árijské rasy, tak je to výběr asi jako bedna odpadků. Sleduje Patrika mžouravým pohledem napreparované žáby. Mrknutím oka matně odhaduje jeho stav. Načež pokyne lapiduchovi:

Helmuth, natáhni do stříkačky ze sudu další dávku fenolu a dej mu to.

Zu Befehl!

Nenecháme ho přece trpět se zápallem plic, - ozývá se z nacistické uniformy. – Jsme humanisté. – Hlavně zapiš do tabulek, jak dlouho vydržel v ledové žumpě. Experimentální věda vyžaduje přesnost. Jednou nám bude lidstvo vděčné za výzkumy zátěže lidských jedinců v extrémních podmínkách.

Zu Befehl!

Pak ho vyprovodí ke krematoriu. – Procedí *Anděl smrti* mezerou uprostřed zubů. Nikdy není jisté, zda se veverkovitě zubí, anebo se chystá něco zuby nehty urvat.

Lapiduch dobře ví, že velitel je nesmírně schopný, totiž všeho. Ti, kdo nedojdou jeho schválení, bývají rozdrceni jako masné skvrny během pár minut,

A Ježíšova hračka? Bez obav přijímá svůj úděl. A jak by ne, když věří. Potom není třeba se bát těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou. I když to ani trochu nelechtá, přesto se celou bytostí rozechvívá nadšením: S radostí a rád!

V uších to hučí, oči se odpoutávají od okolního ruchu a mysl se vrací k poslední prázdňinové četbě:

Pokud jde o mne, moje bitva je skončena a ztracena. Byl jsem vyštván ze svého životního díla. V potu tváři jsem kladl kámen na kámen vlastníma rukama, stavěl jsem na kolenou svatyni Slunci, aby se mi dostalo vědění a světla od zářícího boha, kterého jsem vzýval po celý svůj život. Znovu a znovu jsem byl varován ohněm v očích, že nejsem hoden, abych tu žil, že moje místo je ve stínu, ale nedbal jsem na varovný hlas. Jako koně vracející se do hořící stáje, kde v plamenech zahynou, přišel jsem zpátky. Rok co rok jsem se vracel do oslepujícího sanmichelského světla. Střez se světla, střez se světla!

Konečně jsem se smířil se svým osudem, jsem příliš starý. . .

Já s tebou dnes smlouvat nebudu. Kdybys byla pro mne přišla, dokud jsem měl mladou krev, bylo by to bývalo zcela jiné. Tehdy bylo ve mně plno života. Ale teď jsem vyčerpán, oči mám slepé, údy unavené a srdce sešlé, zbývá mi jen hlava a ta mi říká, že je zbytečné bojovat. Budu tedy klidně sedět ve své lenošce a nebudu tě rušit při plnění tvého úkolu. . .

Bůh přihlížel s nekonečnou trpělivostí, váhaje udeřit a až do konce chtěje odpustit. Vyslal na jejich zlý svět dokonce Svěho Syna, aby je naučil pokoře a lásce a aby se za nemodlili: viš, co Mu učinili. Reptali proti Nebi a brzy stál celý jejich svět v pekelných plamenech. S ďábelskou

Istivostí si vyrobili nové zbraně a vzájemně se vraždili. Vyzbrojili smrt, aby napadala jejich bydliště, znečistili životodárný vzduch výpary Pekla. Hromový řev jejich bitev zachvívá celou jejich zemí. Když je obloha zatažena nocí, my zde nahoře vidíme jejich hvězdu svítící rudě jako od krve a slyšíme úpění jejich raněných. Jeden z andělů kolem Božího trůnu mi svěřil, že každý den ráno má Madonna zarudlé oči od pláče a že rána v boku Jejího Syna se opět otevřela.

„Ale jak to, že Bůh, který je Bůh milosrdenství, strpí, aby tato hrůza pokračovala?“ otázal jsem se. „Jak to, že lhostejně naslouchá výkřikům zděšení?“

Starý archanděl se opatrně rozhlédl, zdali nás nikdo neslyší.

„Bůh je starý a unavený“, šeptal jako zasažen zvukem vlastních slov, „a Jeho srdce je zarmoucené. Ti, kdo jsou kolem Něho a zahrnují Ho svou nekonečnou láskou, nemají odvahu rušit Jeho odpočinek těmito nekonečnými zprávami o nepřátelství a hrůze. Často se probouzí z neklidné dřimoty a ptá se co je příčinou hromového hluku, který doléhá k Jeho uším a záblesků zsinavého světla, jež proniká temnotou. A ti, kdož Ho obklopují, říkají, že hrom je zvuk Jeho vlastních bouřných mraků a záblesk, že je světlo Jeho vlastních blesků. A Jeho unavená víčka se opět zavírají.“

Svatý František se u mne zastavil, svýma nádhernýma očima se podíval na mé soudce, očima, jež zaplašují hněv ze všech očí, s nimiž se setkají, ať patří Bohu, člověku, nebo zvířeti.

Mojšíš sklesl do sedadla a upustil své Desatero Příkázání.

„Vždycky on,“ trpce zamumlal. „Vždycky on, křehký snílek s hejnem ptactva a s průvodem žebráků a vyvrženců. Tak křehký a přece tak silný, že zadrží Tvou mstící ruku, ó Pane! Což nejsi Jehovah, žárlivý Bůh, který Jsi sestoupil v plamenech a kouří na horu Sinai a hrůzou Jsi rozechvěl národ israelský? Což to nebyl Tvůj hněv, který mi poručil rozmáchnout se mstící holí a zničit každou travinu v polích, zlomit každý strom v lesích, aby pomřelo všechno lidstvo i zvěř? Což to nebyl Tvůj hlas, který mi diktoval Desatero Příkázání? Kdo se bude bát ran Tvých blesků, ó Pane, když ptačí zašveholení umlčí hrom Tvého hněvu?“

Hlava mi sklesla na rameno svatého Františka.

Poslední dechem vydechuje slova.

*Přivíň nás k své Matičce
k svaté Boží rodičce
vaši chceme celí být
každým dechem se líbit.*

Konec této podivuhodné jízdy králů se dostavuje v listopadu 1942, právě když se slaví „Zasvěcení Panny Marie v Jeruzalémě“. Je to osobní zasvěcení svaté Panny Marie, jímž se zcela odevzdává Nejvyššímu do služeb díla spásy a tak se stává vzorem zasvěcení se Bohu. Opravdový živý Boží chrám. Taková je už okamžiku svého početí. . . Panenská Matka představuje každého nového vítěze celému nebi.

Velkým obloukem se rozlétá černá plachta, až se zavlní vzduchem jako nad nějakou lodí. Není to snad sám svatý Rajmund z Pennafortu, průkopník windsurfingu už ve dvanáctém století? Kdepak Rajmund. To jen vlčnovský pošťák.

Do vrzání jeho kola odedávna přizvukuje malý Fanda:

*Jéde, jéde poštovský panáček,
jéde, jéde poštovský pán.
Vpředu má trubičku,
vzadu má truhličku,
jéde, jéde od Rokycan..*

Je zachumlaný do své peleríny. A není divu, protože únorová zima ve dvačtyřicátém je opravdový samec. Ted' se však rozbaluje ze svého cibulovitého obalu a odkládá jednu slupku za druhou. Zima je tuhá, ale telegram je telegram a nesnese odklad.

Co se děje? - Fanda! – Strašné! - Rozléhá se pláč Kuželovic stavením.

Lidi milý, vy se snad nedovedete radovat! Copak mi ani trochu toho nebe nepřejete?
Nezapomeňte, jakže to zpívají Voskovec s Werichem:

*každý chlup, má svůj rup,
a každý rub zase líc,
chci vidět líc,
mně do rubu není nic.
Ať zhyne dočista
zarytý pesimista!
K čemu na světě je,
nesměje se, jen kleje!
Vždyť i bakterie
se o svůj život bije,
proto ať žije, i bakterie,
když se vesele,
s životem bije
ať žije jen ten
kdo se dovede smááát'!*

Slzami smutku se prodírá radostný svit v očích. Žalozpěv překrývá úžasná zvonkohra a líbezná harmonie nebeských andělů, vítajících vítěze jízdy s Králem králů, který už dosahuje cíle.

Až jednoho krásného dne vypukne Velká revoluce proti zvrácenosti světa a hlahol andělských kůrů, jimž došla dlouho zkoušená trpělivost, se rozlétne ulicemi, až vezmou z rozkazu Nejvyššího zákon do svých rukou a začnou ničit a pálit, pak osvětivská brána pekel neujde jejich spravedlivému hněvu. Už dlouho si na tuto bránu pekel brousí zuby. Ačkoli má v sobě jisté rysy praktického rázu, jako nízké činže, znamenité vlakové spojení a neustálé vytápění, přesto je to po čertech ohavné a zatuchlé místo. Nalézá se uprostřed oblasti, rozbujelé na způsob ekzému z neomítnutých cihel a skládá se ze dvou řad domků, docela stejných a obklopených neudržovanými a rozpadajícími se ploty. Nikdo z těch, kdo oceňují v životě všechno vznešené a krásné, nemůže než s tím souhlasit.

V záři prken, které znamenají svět, se mezitím kmitá postava, prolétá obloukem a ztrácí se v zákulisí - skoro nepostřehnutelná, a přesto nepřehlédnutelná.

Zosobňuje však příběh vypravovaný bláznem, prostě ten těkavý stín, svědčící o herci, jenž chvíli svou div prkna nezboří a pak už kde nic, tu nic. Pro mocné a silné není zajímavější než malomocný, potácející stranou od zástupů. Ještě že takový bloudek cinká zvonkem, aby každý věděl, že je tu něco jiného, než to, co slouží k běžnému životu.

A co kdyby - - ?

Zdá se snad někomu, že je to jinak?

Proč ne?

Co – co - cože?

Cirkusovou manéží se rozléhá potlesk.

Snad nechcete vytahovat na světlo Boží ten příběh starý jak Metuzalém a chválit toho rozhlasového redaktůrka, který za války přisluhuje říšskému ministerstvu propagandy? Goebbelsův pacholek! Tomu že má někdo věřit? – Rozčiluje se jakýsi snílek z levého bloku, který se tak dlouho skrývá před každou nepohodou, ale nyní srší vzteky, že někdo jiný sklízí uznání.

To není pravda! – Ozývá se spisovatel.

Že není?

To bych řekl, že ne. Zeptejte se Honzy Drdy!

Co nám k tomu může říct Jan Drda?

Přinejmenším to, že jsem tam musel jet jako náhradník za něj. Slyšíte? Musel jsem. Byl jsem tam skoro zavlčen.

Má pravdu, přiznává Drda s výrazem střechy pobořené krupobitím: - Původně vyzývalo říšské ministerstvo propagandy právě mě. Měl jsem se jako novinář zúčastnit za českou veřejnost odhalení hrobů nevinných obětí v Katyni a podat o tom zprávu. Jenže jsem se z toho našťestí vykrotil. Vymluvil jsem se na nemoc. Tak tam nacisti zatáhli tohoto rozhlasového redaktora. Ten se ovšem už nemohl vymlouvat na marodění, protože podruhé by to Němci nespokli.

Jenže jeho svědectví v rozhlase se nacistům líbilo! – Hartusí na celé kolo věčný št'oura z levého bloku a halasí jak na lesy: - Však si ho nacisté nějak pochvalovali! Honem to spěchali otisknout i v novinách!

Akorát jsem popsals, co jsem viděl a taky, a jak se tvářili ostatní kolem mne.

Hlavně, žes nechal nacisty při tom jejich propagačním triku, kdy tvrdili, že to všechno spáchali nevinní Sověti.

Neřekl jsem osobně nic pro nacisty, ani pro Sověty. - Brání se spisovatel zuby nehty.

A právě to je tvoje zrada! Tys měl jasně vyslovit, že je to jenom další nacistický trik.

Jó, a skončil bych v Osvětimi dřív, než bych domluvil. Dneska si nasazuješ masku velkého lidumila, ale zatímco jiným teklo do bot, ty ses vyhříval na teplém místečku za pecí a držels hubu a krok! Jsi jen ubohý prospěchář! Seš podlejší, než ten Goebbels! Jen z pozadí popichuješ ostatní, kde můžeš. Kdybys raději držel zobák, protože co řekneš, je ze zlého!

Když chceš dokázat, že jsi takový hrdina, jak to předvádíš v tom svém románu *Největší z pierotů*, tak napiš otevřeně, že celý ten katyňský masakr je jenom nacistická lež s cílem falešně očerňovat naše sovětské přátele!

Něco takového nemohu napsat, - vrtí hlavou spisovatel.

Tak vidíte! Tady ho máte, kolaboranta! – Ozývá se závistivý rudý halas.

Ale – ale vždyť jsou tam některé doklady, třeba poslední zápisky, nalezené u katyňských obětí, a ty svědčí, že se ten masakr udál dřív, než tam dorazili nacisté.

Nikdo ho však v nastalém převládajícím halasu neposlouchá.

Prachsprostý plagiát! Ubohý plagiát! Celé úseky jsou ukradeny z jiného románu. Nemá to hlavu ani patu. – Tryskají další ďábelské ejakuláty z levého bloku: - A co hůř! Spisovatel se vůbec nedrží opravdového životopisu našeho rodáka. To je prostě neomluvitelné!

A co umělecká licence? – Zdvihá prst literát.

Bezcenný škvár! – Pošklebuje se soudruh.

Čím fanatičtěji se ozývá rudý halas, až působí dojmem rozzuřeného býka v aréně, tím rozhodněji vytrvává statečný spisovatel:

A přesto pozvedá národ na duši.

Kdepak, takovej šašek nás neživí. Bezcenný škvár! Plagiát!

A co teď, Františku?

Nech lidi mluvit, a jdi svou cestou. Blázný živí Bůh. Ten už se postará. . .

+++

KRÁLOVSKÁ JÍZDA

Patrik Kužela OP

Ilustration: Veronika Planerová

Co: Tomáš J. Bahounek OP